J. F. Campbell
Kuopio
Sept 4. 1865.

KALEVALA.

EFTER ANDRA ORIGINAL-UPPLAGAN

ÖFVERSATT

af

K. Collan.

Lyssna till den granens susning.
Vid hvars rot ditt bo är fästadt!
Finskt Ordspråk.

I.

HELSINGFORS,
Theodor Sederholms boktryckeri.
1864.

Imprimatur: *Carl von Schoultz.*

KALEVALA.

Förra delen.

Första Sången.

Begynnelse-sång. v. 1--102.

Nu mig lyster uti hågen,
I mitt hufvud bor en tanke:
Lust jag har att börja sjunga,
Att till runosång mig reda,
Att en stam-sång påbegynna,
Stämma upp ett ätte-qväde.
Orden smälta mig i munnen,
Tränga tätt uppå hvarandra,
Skynda fram uppå min tunga,
Träda öfver mina tänder.
Du min egen, gode broder,
Vän som vuxit vid min sida!
Red dig nu med mig att sjunga,
Att med mig till orda taga,
Då engång vi sammankommit,
Mött från tvenne håll hvarandra.
Sällan händer att vi råkas,
Att hvarandra mer vi möta
Här i dessa öde trakter,
Dessa nordens sorgsna nejder.

Sång. 1.

Hand i hand vi då må taga.
Våra fingrar sammanfoga.
För att sjunga goda qväden.
Fram de bästa sånger lägga.
Att de ädle här må höra,
Våra vänner må förnimma —
Bland den ungdom. som nu vexer.
Bland det slägte. som här uppgår
Dessa sångens ord. som tagits,
Dessa qväden. dem man hemtat
Från den gamle Wäinös bälte.
Ifrån Ilmarinens ässja.
Ifrån Kaukomielis svärdsudd.
Ifrån Joukahainens båge.
Ifrån Pohjas fjerran åkrar.
Och från Kalevalas moar.
Dessa sjöng min fader fordom.
Då han slöjdade sitt yxskaft.
Dessa lärde mig min moder
Under det hon vred sin slända.
Medan jag. ett barn, på golfvet
Tumlade vid hennes fötter
Klen och svag, ännu ett mjölkskägg.
Blott en dregelmun, helt liten.
Ord om Sampo då ej tröto,
Trolldomsformler ej om Louhi:
Sampo gammal blef i sagan.
Louhi omkom under trollord.
Wipunen förgieks vid sånger.
Under lekar Lemminkäinen.

Äfven andra ord det finnes.
Snärje-ord, dem förr jag lärt mig,
Dem jag upp vid vägen plockat,
Dem jag brutit mig från ljungen,
Dem jag ryckt från skogens ruskor,
Dragit från de späda skotten,
Slitit af från gräsens toppar,
Rifvit lös vid stigens kanter,
Då som barn jag gick att valla,
Följde hjorden ut på marken
Öfver honungsrika tufvor,
Öfver fältets gyllne kullar,
Efter Muurikki, den svarta,
Den med fläckar märkta Kimmo.
Äfven kölden gaf mig sånger,
Runor bragtes mig af regnet;
Andra buros fram af vinden,
Hemtades af hafvets vågor;
Ord af foglarne mig skänktes,
Talesätt af trädens toppar.
I en bundt jag band dem alla,
Sammanknöt dem till ett nystan,
Lade nystanet på kälken,
Bundten på min lilla släde,
Hem jag förde dem på kälken,
I min släde fram till rian,
Upp på bodens loft dem lade,
I en kopparask dem gömde.
Länge låg min sång i kölden,
Dvaldes länge i det dolda;

Sång. 1.

Skall jag sången nu ur kylan,
Runorna ur kölden rycka,
Bära in min ask i stugan,
Skrinet fram till bänkens ända,
Under vida frejdad takås,
Under dessa sköna sparrar?
Skall jag öppna sångarskrinet,
Uppslå asken, full af sägner,
Taga upp mitt nystans ända,
Lösa knuten uppå bundten?
Så en vacker sång jag sjunger,
Låter goda runor ljuda,
Sen med rågbröd mig jag mättat
Och förplägat mig med korn-öl.
Men om öl man ej mig hemtar,
Om ej spisöl ens mig bjudes,
Sjunger jag mer torr om munnen,
Qväder vid en droppe vatten
För vårt nöje nu i afton,
Denna sköna dag till ära,
Kanske inpå nästa morgon,
Till vår fröjd vid dagens gryning.

Så jag fordom hörde sägas,
Hörde sången förr begynnas:
Ensam kommer till oss natten,
En i sender ljusnar dagen,
Ensam föddes Wäinämöinen,
Bars i ljuset gamle sångarn,

Af sin höga fostrarinna,
Utaf Ilmatar, sin moder.
Det var luftens sköna jungfru,
En ibland naturens döttrar;
Länge lefde hon i kyskhet,
I jungfrulighet beständigt
Uti luftens vida gårdar,
Fästets vidtutsträckta rymder.
Dock hon tröttnade omsider,
Ledsnade vid denna lefnad,
Att beständigt ensam vara,
Att som mö allena lefva
Uti luftens vida gårdar,
På dess tomma, öde slätter.
Lägre ner hon då sig sänker,
Stiger slutligt ner i vattnet,
Ute på det vida hafvet,
På dess breda, öppna yta:
Väldig kommer då en vindstöt,
Stark en stormil ifrån öster,
Som i skum uppdrifver hafvet,
Jagar böljan upp i fradga.
Vinden vaggar luftens jungfru,
Hafvets vågor drifva tärnan
Af och an kring blåa fjärdar
Mellan skumbetäckta böljor:
Vinden henne här befruktar,
Hafvande hon blir af hafvet.
Och hon bar sitt tyngda sköte,
Bar den mödosamma bördan

Väl sjuhundra år igenom.
Under nio menskoåldrar,
Men ej föddes något foster.
Icke afgick hennes lifsfrukt.
Kring hon drefs, en vattnets moder.
Sam mot öster, sam mot vester.
Emot norr och emot söder.
Emot alla himlens kanter
Under pinsam födslovånda.
Svåra smärtor i sitt sköte:
Kunde dock ej fostret föda.
Icke bringa fram sin lifsfrukt.
Ut i sakta gråt hon brister.
Yttrar slutligen och säger:
"Ve mig, ve min lefnads dagar.
Ve min irrfärd här, jag arma!
Illa nu jag ut har råkat:
Under himlen hit för evigt,
Att af stormen ständigt vaggas.
Att af hafvets vågor vräkas
Öfver dessa vida vatten,
Här bland dessa breda böljor.
Vida bättre hade varit
Att som luftens jungfru lefva.
Än att nu i alla tider
Irra kring som vattnets moder!
Kyligt är det här att vara.
Mödosamt är här att dväljas.
Att bland böljor bo beständigt.
Att omkring i vattnet irra!

”O du Ukko, högst bland gudar,
Du som hela himlen uppbär,
Kom hit ner, der du behöfves,
Närma dig, då hit du kallas,
Lindra här en tärnas plågor,
Lös en qvinnas vedermöda,
Skynda straxt, o kom nu genast:
Mer än snart du här behöfves!”

När en liten stund förlidit,
Någon ringa tid förflutit,
Kom i säker flygt en hafs-and,
Flaxande med korta vingslag,
Sökte för sitt bo ett ställe,
Plats att bygga sig ett hemvist.
Flög mot öster, flög mot vester,
Flög mot norr och emot söder,
Fann ej något sådant ställe,
Ej den allra sämsta plats ens,
Der sitt bo hon kunnat bygga,
Sig en hvilostad bereda.

Långsamt af och an hon sväfvar,
Eftersinnar, öfverlägger:
”Bygger jag mitt bo i vinden,
Reder jag mitt hem på vågen,
Skall för vinden stugan störta,
Boet bort af böljor föras.”

Men då höjer vattnets moder,
Vattnets moder, luftens jungfru,
Höjer upp sitt knä ur hafvet,
Skulderbladet upp ur böljan

Till en plats för andens bostad.
För den goda fogelns hemvist.
Anden då, den vackra fogeln,
Flyger långsamt fram och åter,
Märker hennes knä omsider
Ute på det blåa hafvet,
Tar det för en gräsrik tufva,
För en torfva, än i grönska.
Långsamt af och an hon flyger,
Uppå knät hon ner sig sänker,
Deruppå sitt bo hon bygger,
Lägger gyllne ägg i boet:
Sex af äggen äro gyllne,
Men det sjunde är ett jernägg.
Anden börjar nu att ligga,
Börjar värma knäets ända,
Ligger en dag, ligger tvenne,
Ligger inpå tredje dagen.
Men då kände vattnets moder,
Vattnets moder, luftens tärna,
Kände i sitt knä en hetta,
Rönte ren en brand i huden,
Trodde då sitt knä förbrännas,
Alla sina ådror smälta.
Hastigt på sitt knä hon knyckte,
Skakade på sina lemmar:
Äggen rulla då i vattnet,
Sjunka ner i hafvets vågor:
Uti spillror krossas äggen,
Sönderfalla uti stycken.

Ej i dyn förkommo äggen.
Deras bitar ej i vattnet:
Skönt förbyttes äggens spillror,
Vackert blef hvar bit förvandlad:
Nedra delen utaf ägget
Blef den låga modren jorden:
Öfra delen utaf ägget
Blef det höga himlafästet.
Men af öfra deln det gula
Blef den sol som lyser dagen,
Och af öfra deln det hvita
Blef till nattens klara måne.
Men hvad brokigt fanns i ägget,
Blef förbytt till himlens stjernor,
Och af äggets svarta delar
Blefvo skyarne i luften.
Tider åter framåt ledo,
År allt vidare förgingo
Vid den nya solens strålar,
Vid den nya månens skimmer:
Ständigt flyter vattnets moder,
Vattnets moder, luftens jungfru,
Uppå hafvets lugna vatten,
På dess töckenhöljda vågor,
Ser det våta haf framför sig,
Öfver sig den klara himlen.
När då nio år förflutit,
Tio somrar hunnit skrida,
Höjer jungfrun upp sitt hufvud,
Reser hjessan upp ur vågen.

Börjar sina verk att skapa.
Påbegynner tingens daning,
Ute på det öppna hafvet,
På dess vidtutsträckta yta.
Der sin hand hon framåt sträckte,
Der anordnade hon uddar:
Der hon bottnade med foten,
Gräfde hon för fiskar gropar:
Der hon eljest ned sig sänkte,
Djup hon danade i hafvet:
Der med sidan land hon nådde,
Åstadkom hon jemna stränder:
Der sin fot mot land hon sträckte,
Bildades för laxfångst ställen:
Der mot land hon vände hufvu't,
Der uppstodo breda bugter.
Ut från land hon sedan simmar,
Stannar ute uppå fjärden,
Danar klippor uti hafvet,
Låter dolda grund sig bilda,
Ställen, hvarest fartyg stranda,
Ref, der sjömän mista lifvet.
Redan hade öar bildats,
Klippor uti hafvet uppstått,
Resta voro luftens stolpar,
Jord och marker frambesvurna,
Brokigt randad hvarje stenart,
Refflor ristade i bergen:
Men ännu ej föddes Wäinö,
Den evärdelige sångarn.

Gamle trygge Wäinämöinen
Vandrar i sin moders sköte.
Dväljes der i tretti somrar.
Uti vintrar lika många.
Uppå hafvets lugna vatten,
På dess dimomhöljda vågor.
Eftersinnar och betänker
Hur det föll sig här att lefva,
Uti denna mörka gömma,
Denna alltför trånga boning,
Der han ej fick månen skåda.
Icke solens ljus betrakta.
Höjer då sin röst omsider.
Yttrar dessa ord och säger:
"Lös mig, måne! Sol. befria.
Och du Karlavagn. ledsaga
Mig från obekanta dörrar,
Ifrån portar. icke kända.
Ifrån detta trånga hemvist,
Denna bostad. föga rymlig!
Låt på jorden mannen träda,
Menskors ättling i det fria,
Att på himlen månen skåda.
Att åt solens ljus sig fröjda.
Att få se på Karlavagnen
Och betrakta himlens stjernor!"
Då ej månen honom löser.
Solen honom ej befriar.
Tyckes honom tungt att vara.
Alltför brydsamt här att lefva.

Och sitt fängsels port han öppnar
Med det ej benämnda fingret,
Läste upp det hårda låset
Med en tå på venstra foten.
Föll på händerna från tröskeln,
Ner på knä från farstudörren:
Sjönk i hafvet hufvudstupa,
I dess våg med öppna händer:
Qvar i vattnets våld förblef han,
Hjelten uti hafvets böljor.

Här i fem års tid han kringdrefs,
Uti fem år, uti sex år,
Uti sju års tid, i åtta,
På en fjärd han stannar slutligt,
Stannar vid en namnlös udde,
På ett fastland, obevuxet.

Här på knä han upp sig svängde,
Höjde sig på sina armar,
Uppsteg nu att månen skåda,
Att åt solens ljus sig fröjda,
Att betrakta Karlavagnen
Och beskåda himlens stjernor.

Så blef Wäinö bragt till verlden,
Så den store sångarn föddes
Af sin höga fostrarinna,
Utaf Ilmatar, sin moder.

Andra Sången.

Wäinämöinen nu sig höjde
Upp i land med begge händer
Ute på en ö i hafvet,
På dess obevuxna marker.
Många år han sedan dröjde,
Lefde långa tider framåt
På den ej benämnda holmen,
På dess obevuxna marker.
Eftersinnar, öfverlägger,
Bär en tanke i sitt hufvud:
"Hvem, skall här befrukta jorden,
Frön utöfver fälten sprida?"
Pellervoinen, åkerns ättling,
Sampsa, han den unge gossen,
Kommer att befrukta jorden,
Sprider frön utöfver fälten.
Ut han strör sin sådd med ifver
Öfver fälten, öfver kärren,
Öfver öppna svedjemarker,
Öfver stenuppfyllda ställen.
Tallar sådde han på höjder,

Granar han på kullar sådde.
Ljung han sådde ut på hedar.
Löfträdstelningar i dälder.
Björkar uti sanka marker.
Alar sådde han i lös jord.
Häggar uti våta nejder.
Sälgar uti fuktig jordmån.
Rönnar uppå helga platser.
Videträn i mjuka mossar.
Uti stenig jordmån enar,
Ekar invid strömmars bräddar.
  Träden började att vexa.
Telningar i höjden sköto.
Granar, blommande i toppen.
Och, med rika kronor, tallar:
Björkar uppå sanka marker.
Alar sköto upp ur lös jord.
Häggar uti våta nejder.
Uti stenig jordmån enar:
Sköna bär på enen vuxo.
Smaklig frukt på häggens grenar.
  Gamle trygge Wäinämöinen
Nu sig ut begaf att skåda
Sampsas fröbeströdda ställen.
Pellervoinens såningsmarker:
Såg att träden börjat vexa.
Telningarne uppåt skjutit:
Endast eken vexte icke.
Gudaträdet slog ej rötter.

Lemnar då det onda trädet
I sin frihet, åt sitt öde.
Väntar än i tremne nätter.
Bidar lika många dagar.
Går till slut att se på trädet.
När en vecka hunnit skrida:
Eken har ännu ej vuxit.
Gudaträdet ej sig rotat.
Fyra tärnor nu han skådar.
Fem af vattnets unga jungfrur:
Gräs uppå en äng de meja.
Berga hö på gröna lindan.
På den dimomhöljda udden.
Spetsen af en töcknig holme.
Hvad de mejat, upp de räfsa,
Kasta höet upp i strängar.
Tursas då ur hafvet stiger.
Hjelten höjer sig ur vågen.
Tänder eld på gröna gräset,
Bringar det i ljusan låga,
Bränner gräset ner till aska.
Låter det i gnistor uppgå.
Qvar då blifver blott en stofthög.
Återstår en hop af aska:
Dit han lägger älskogsbladet.
Älskogsbladet, ekens ollon:
Skön en telning härur vexte.
Grön en stängel upp sig höjde.
Uppsköt, frodig som ett smultron.
Vexte upp i tvenne grenar.

Och den breder ut sin krona.
Vida sträcka sig dess grenar:
Toppen upp till himlen hinner.
Grenarne kring fästet spridas;
Molnen i sitt lopp de hindra.
Hämma skyarne i farten.
Undanskymma solens strålar
Och förtaga månens skimmer.
Nu den gamle Wäinämöinen
Eftertänker och begrundar.
Hvem som kunde eken fälla.
Ned det sköna trädet hugga.
Menskor ledsnade att lefva.
Fiskar trifdes ej i vattnet.
När ej solen längre lyste,
När sitt skimmer månen mistat.
Men ej fanns en sådan hjelte.
Ej en man med sådan styrka.
Att han kunnat eken fälla.
Trädet med dess hundra grenar.
Nu den gamle Wäinämöinen
Tog till orda sjelf och sade:
"O min moder, som mig burit.
Du naturens höga dotter!
Sänd till bistånd vattnets makter.
Makter nog i vattnet finnas.
För att eken nederbryta,
Hugga af det onda trädet,
Som förtager solens strålar.
Undanskymmer månens skimmer!"

Upp då steg en man ur hafvet,
Hof en hjelte sig ur vågen,
Icke var han bland de största,
Icke bland de allra minsta:
Lång, som tummen är hos männer,
Högrest, som en spann hos qvinnor.
Kopparhatt hans hufvud täckte,
Klädd han var i kopparstöflar,
Kopparhandskar ock han hade,
Sirade med kopparränder,
Bar kring midjan koppargördel,
Kopparyxe uti gördeln:
Tumslångt skaftet var på yxen,
Af en nagels bredd var bladet.
Gamle trygge Wäinämöinen
Eftertänker, öfverlägger:
Manlig nog han synes vara,
Tycks nog eljest karlavulen,
Men har längden af en tumme,
Knappast höjden af en oxklöf!
Höjer då sin röst och säger,
Yttrar dessa ord omsider:
"Hvad slags karl är du, din pyssling,
Vill du ock för hjelte gälla?
Föga bättre än en liflös,
Lik en död du tycks mig vara!"
Mannen ifrån hafvet säger,
Vågens hjelte höres svara:
"Man jag är, så väl som andra:
Liten hjelte utur hafvet,

Kommen för att eken fälla,
Hugga ner det sköra trädet".
  Gamle trygge Wäinämöinen
Yttrar då ett ord och säger:
"Icke lär du blifvit skapad,
Icke torde dig man ämnat
Att den stora eken fälla,
Det vidunderliga trädet".
  Knappt han detta hunnit säga:
Då han åter ser på mannen,
Ser han hans gestalt förändrad,
Hjelten iklädd annan skepnad:
Fötterna på marken släpa,
Hufvudet till molnen hinner;
Skägget framtill når till knäna,
Håret baktill ner till hälen;
Ögat står en famn från ögat,
Famnsvid är hans smalbens omkrets
Och halfannan famn är knäets,
Men hans höfters tvenne famnar.
  Yxen börjar han att slipa,
Hvässer nu det jemna bettet
Emot brynen, sex till talet,
Mot sju hårda slipstens-ändor.
  Nu med snabba steg han stiger,
Vaggande han framåt skyndar
I sin vida benbeklädnad,
Yfvigt fladdrande för vinden:
Träder snabbt med första steget
Fram uppå den mjuka sanden.

Träder tungt med andra steget
På den lefverbruna marken:
Stiger stadigt med det tredje
Fram till sjelfva ekens rötter.
Mannen börjar nu att hugga,
Att slå till med jemna bettet:
Hugger engång, hugger tvenne,
Måttar ren det tredje hugget:
Gnistor spraka då ur yxen,
Eld ur eken fram sig tränger:
Eken redan ner sig böjer,
Lutar ner sin vida krona.
  Med sitt tredje hugg omsider
Mäktar han att eken fälla,
Att det stora trädet nedslå,
Sänka ner dess hundra grenar:
Stammen fällde han mot öster,
Toppen han mot vester vände,
Men dess löfverk emot söder,
Grenarne mot norr han sträckte.
  Den som tog en qvist från trädet,
Tog sig dermed evig lycka:
Den som trädets topp fick bryta,
Bröt ett evigt trolldomsmedel:
Den som skar ett löf från trädet,
Skar sig tjusningskraft för evigt.
Men de spånor hvilka flugit,
Splittrorna, som blifvit spridda
Öfver hafvets klara yta,
Ut uppå de vida vågor,

Vräktes af och an af vinden.
Sqvalpades af hafvets svallvåg
Såsom båtar öfver vattnet,
Öfver böljorna som fartyg.

Vinden dref dem fram till Pohja.
Der den unga Pohja-dottren
Stod och sköljde sina slöjor,
Tvättade vid stranden kläder
På en häll, besköljd af vågen,
Ytterst på en långsträckt udde.
Här hon såg ett spån på vågen,
Stack det i sin näfverrensel,
Medtog spånet hem i renseln,
I den lockförsedda väskan,
Att till trolldomspilar göras
Och till skjutredskap åt skyttar.

När då eken blifvit nedfälld,
När det onda trädet stupat,
Börjar solen åter lysa,
Månen att sin klarhet sprida;
Molnen åter framåt skrida,
Himlens båge upp sig hvälfver
Vid den dimbetäckta udden,
På den töckenhöljda holmen.

Skogar började att grönska,
Lunder vexte efter önskan,
Löf på träden, gräs på marken;
Foglar nu i träden sjöngo,
Trastar qvittrade på grenen,
Göken galade i toppen.

Bärens skaft ur jorden sköto.
Gyllne blommor täckte fälten.
Gräs af alla arter grodde.
Mångahanda örter vexte:
Endast kornet vexte icke:
Ej den goda sådden uppsköt.
Nu den gamle Wäinämöinen
Vandrar fram och öfverlägger
Uppå stranden invid hafvet,
Vid det vida vattnets bräddar;
Sädesarter sex han finner,
Hittar sju olika fröslag
Uppå stranden invid hafvet,
I den fina, mjuka sanden;
Gömmer dem uti ett mårdskinn.
Sommarekorns benbeklädnad:
Går då ut att så på fälten,
Att med frön befrukta marken
Närmast invid Kalevas källa
Uppå Osmo-åkerns jordvall.
Qvittrar då en fink på grenen:
"Osmos korn skall icke vexa.
Kalevas hafre icke frodas.
Om ej markens träd man fäller,
Om ej här en sved man hugger,
Och med eld förbränner sveden."
Gamle trygge Wäinämöinen
Låter hvässa sig en yxe
Och en väldig sved han hugger.
Fäller ner en vidsträckt skogsmark.

Alla vackra träd han nedslår.
Blott en björk han oskadd lemnar.
Att sig foglar der må hvila.
Gökar i dess krona sjunga.
Flög en örn igenom luften.
Nalkades från himlens rymder.
Kom att denna sak betrakta:
"Hvarför har man oskadd lemnat
Denna vackra björk allena.
Icke fällt det sköna trädet?"
Sade gamle Wäinämöinen:
"Derför är den oskadd lemnad.
Att sig foglar der må hvila.
Luftens örn sig der må sätta."
Örnen, luftens fogel svarar:
"Välbetänkt af dig är detta.
Att du låtit björken vexa.
Sköna trädet orördt qvarstå
Till en hviloplats för foglar.
Der ock jag mig sjelf kan sätta!"
Eld slår örnen, luftens fogel.
Låter lågor plötsligt tändas.
Nordanvinden bränner sveden.
Östanvinden den förhärjar.
Bränner träden ner till aska.
Låter dem i gnistor uppgå.
Nu den gamle Wäinämöinen
Tager fram sex sädesarter.
Korn af sju olika fröslag.
Tager dem utur sitt mårdskinn.

Sommarekorns benbeklädnad,
Sommarhermelinens benling:
Går så ut att så på fälten,
Att med frön befrukta jorden,
Tar till orda sjelf och säger:
"Säden sår jag här på marken
Genom skaparns öppna fingrar,
Ur hans allmakts egna händer,
Att på dessa åkrar vexa,
Skjuta upp ur dessa sveder!
"Gumma, du inunder jorden,
Markens moder och värdinna,
Gif åt torfvan kraft att drifva,
Alstringskraft åt feta marken!
Styrka saknar icke jorden,
Ej så länge tiden varar,
Om blott gifmildt den förunnas
Af naturens blida döttrar.
"Jord, stå upp ifrån din hvila,
Vakna upp, du skaparns gräsvall!
Låt hvar stängel ut sig veckla,
Stjelkarne i höjden skjuta,
Ax till tusental sig höja,
Grenar hundrafaldt sig breda
Ur min plöjning, ur min såning,
Ur den möda, här jag nedlagt.
"O du Ukko, högst bland gudar!
Fader i den höga himlen,
Du som skyarne beherrskar,
Öfver himlens strömoln råder!

Såningsmanna-sång. v. 296–330.

Håll en sammankomst bland molnen.
Pläga råd i solens strålar:
Låt en sky gro upp i öster.
Höj ifrån nordvest en molnvägg.
Sänd en annan ifrån vester.
Slunga skyndsamt en från söder!
Låt från himlen vatten dugga.
Nedstänk honung ifrån molnen
Uppå brodden som sig höjer.
Som med fart ur jorden skjuter!"
Det var Ukko, högst bland gudar.
Fadren i den höga himlen:
Sammankomst han höll bland molnen.
Rådslog uti solens strålar.
Lät en sky gro upp i öster.
Höjde från nordvest en molnvägg.
Hof en annan ifrån vester.
Sände skyndsamt en från söder.
Sammanstötte molnens kanter.
Rand mot rand med dån han hopslog.
Lät från himlen regnet dugga.
Stänkte honung ned från molnen
På den brodd som redan vexte.
Sådden, som sköt upp ur jorden.
Axrik höjde nu sig brodden.
Vexte. stubben lik till färgen.
Ur den mjuka åkerjorden.
Rödjad upp af Wäinämöinen.
Redan efter tvenne dagar,
Efter tvenne, trenne nätter.

När en vecka hunnit skrida.
Gamle trygge Wäinämöinen
Ut begaf sig för att skåda
På sin plöjning, på sin såning.
Sina händers verk betrakta.
Efter önskan vexte kornet:
Rader sex på axen funnos.
Leder tre på hvarje stängel.
  Derpå gamle Wäinämöinen
Vände sig och såg omkring sig:
Då kom göken, vårens fogel,
Såg den björk, som ensam vexte:
"Hvarför har man oskadd lemnat
Denna vackra björk allena?"
  Sade gamle Wäinämöinen:
"Derför har man oskadd lemnat
Denna björk att ensam vexa.
Att du sjunga må i trädet.
Ljufva gök, här må du sjunga.
Gala ur det bruna bröstet.
Sjunga med din silfverstämma,
Höja rösten, klar och klangrik!
Sjung här hvarje qväll och morgon,
Stundom äfven midt på dagen.
Att förljufva dessa nejder.
Att behag åt skogen skänka.
Rikedom åt dessa stränder.
Ymnighet åt dessa marker!"

Tredje Sången.

Gamle trygge Wäinämöinen
Lefver framåt uti tiden
Uppå Wäinö-hemmets sveder.
Uppå Kalevalas moar.
Sjunger sina goda sånger.
Qväder dem med konst och insigt:
Sjunger dagarne igenom.
Natt på natt förutan afbrott
Om förgångna tiders minnen.
Djupa ursprungsord från fordom.
Dem ej hvarje barn kan sjunga.
Icke hvarje hjelte fattar
Här i dessa onda dagar.
Detta tidehvarf som bortflyr.
Rykten vida kring försporddes.
Sägner spridde sig i fjerran
Om den gamle Wäinös sångkonst.
Om den höge hjeltens vishet:
Sägner spriddes långt mot söder.
Hunno ända upp till Pohja.

Sång. 3.

Det var unge Joukahainen,
Magre ynglingen från Lappland:
Ut i byn engång han vandrar,
Hör då underliga rykten,
Hör att sånger blifvit sjungna,
Vida bättre qväden ljudit
Uti Wäinöläs svedjelunder,
Uppå Kalevalas moar,
Än han sjelf förmådde sjunga,
Lärt sig qväda af sin fader.

Högt förtörnas han häröfver,
Afund väckes i hans sinne,
Då i sånger Wäinämöinen
Anses honom öfverlägsen.
In han träder till sin moder,
Kommer till den ålderstigna,
Säger nu sig vilja vandra,
Längta att sig bort begifva
Bort till Wäinö-hemmets stugor
Att med Wäinämöinen täfla.

Men hans far förbjuder honom
Och hans moder honom nekar
Att till Wäinölä sig begifva
Och med Wäinämöinen täfla:
"Der skall du med sång besvärjas
Och med trolldomsqväden drifvas
Djupt i snön, allt intill munnen,
Och med händerna i luften,
Att du ej en arm kan röra,
Icke mer en fot kan vända!"

Sång. 3.

Sade unge Joukahainen:
"God är väl min faders kunskap,
Ännu bättre är min moders,
Bäst är dock min egen insigt!
Om en täflan jag begynner,
Om bland män jag mig försöker:
Mina sångare jag sjunger,
Qväder dem som mig besvärja,
Sjunger sjelf den bäste sångarn
Till den sämste ibland alla,
Qväder sten-skor på hans fötter,
Trädbeklädnad kring hans länder,
På hans bröst en tyngd af stenar,
Ofver skuldrorna en stenklump,
Handskar utaf sten på handen,
Hjelm af sten uppå hans hjessa."
Ut han gick, och lydde icke,
Tog sin egen gode vallak,
Tog sin häst, som frustar lågor
Och hvars fötter gnistor sprida:
Hästen han i redet spände
För sin guldbeprydda släde:
Sjelf i släden sig han satte,
Tog sig plats uti sin skrinda,
Gaf sin häst ett slag med snärten,
Med den perlbesatta pisken:
Framåt hastar raske springarn
Ilar dädan, lätt i loppet.
Fram med mycket gny han färdas,
Åker en dag, åker tvenne,

Åker inpå tredje dagen:
Nalkas på den tredje dagen
Wäinö-hemmets svedjemarker.
Kalevalas vida moar.
Gamle trygge Wäinämöinen.
Den evärdelige siarn,
Färdas fram på sina vägar.
Lugn sin stråt tillryggalägger
Öfver Wäinöläs svedjemarker.
Öfver Kalevalas moar.
Joukahainen då sig närmar.
Möter honom uppå vägen:
Deras stänger sammanstöta,
Draglänk fastnar emot draglänk.
Rankorna tillhopa häfta,
Loka emot loka drifves.
Här de stanna uppå vägen,
Stanna och besinna saken:
Svett från deras lokor dryper.
Ånga står kring deras stänger.
Gamle Wäinämöinen frågar:
"Af hvad slägt är du väl fostrad,
Då så tanklöst här du kommer.
Oförsynt emot mig åker,
Söndrar mina böjda rankor,
Krossar lokan, gjord af ungträd.
Slår min släde uti stycken,
Arma skrindan uti spillror?"
Nu den unge Joukahainen
Yttrade ett ord och sade:

"Jag är unge Joukahainen.
Men säg du din börd och härkomst:
Af hvad stam är du då fostrad.
Född af hvilket uselt följe?"
  Gamle trygge Wäinämöinen
Nämnde nu sitt namn för honom.
Yttrade derpå och sade:
"Är du unge Joukahainen.
Drag dig då en mån åt sidan.
Ty du är till åren yngre!"
  Men den unge Joukahainen
Svarar dessa ord och säger:
"Här ej fråga är om ungdom.
Och om ålderdom ej heller!
Den i visdom öfverlägsne.
Den som eger högre insigt.
Han må stanna qvar på vägen.
Unnan må den andre vika!
Är du gamle Wäinämöinen.
Den evärdelige sångarn.
Må vi börja då att sjunga.
Må vi ordets makt försöka.
Må vi här hvarandra pröfva.
Man mot man i sång oss mäta!"
  Gamle trygge Wäinämöinen
Yttrar då ett ord och säger:
"Hvad lär jag väl kunna duga
Uti sång och annan kunskap.
Jag. som all min tid har lefvat
Här på dessa öde sveder.

Och på hemmets åkerrenar
Hört allenast hemmets gökar?
Men likväl och det oaktadt:
Säg mig, låt mig få förnimma
Hvad du främst dig tror begripa,
Vet dig känna framför andra?"
  Sade unge Joukahainen:
"Kanske vet jag ett och annat!
Detta vet jag med bestämdhet,
Känner det fullkomligt säkert:
Nära taket är hvart rökfång,
Lågan icke långt från härden.
Lätt är lifvet för en sjöhund,
Skälen, som i sjön sig vältrar:
Lax han finner rundtomkring sig,
Slukar sik i egen närhet:
Släta äro sikens åkrar,
Taket jemnt i laxens boning:
Gäddan leker under kyla,
Slemmynt fisk i vinterväder:
Aborrn, skygg, med krokig nacke,
Simmar hösten om på djupet,
Leker mellan grund om sommarn,
Slår i vattnet invid stränder.
  "Om ej detta nog dig synes,
Vet jag ännu något annat,
Känner än en sak derjemte:
Uti Pohja plöjs med renar,
Men med häst i södern plöjes
Och med elg längst bort i Lappland:

Sång. 3. Pisa-bergets träd jag känner.
Furorna på Hornas klippa:
Stora träd bär Pisa-berget.
Hornas klippa höga furor.
"Trenne svåra forsar finnas.
Trenne stora, vida sjöar.
Trenne höga berg derjemte
Under detta himlafäste:
Hälläpyörä uti Häme.
Kaatrakoski i Karelen
Ha ej Wuoksi öfverträffat.
Icke Imatra besegrat."
Sade gamle Wäinämöinen:
"Barnakunskap, qvinnoinsigt,
Ej en skäggprydd hjeltes visdom,
Icke ens den gifte mannens!
Sjung mig djupa ursprungsqväden.
Om evärdeliga ämnen!"
Nu den unge Joukahainen
Yttrade ett ord och sade:
"Finkens ursprung väl jag känner.
Vet att finken är en fogel,
Och den gröna orm ett kräldjur.
Och en fisk i vattnet girsen:
Känner ock att jern är härdigt.
Att den svarta mull är bitter
Och det heta vatten plågsamt.
Samt att elden häftigt bränner.
"Vatten är äldst bland läkemedel,
Forsens skum bland trolldomssalvor:

Bland besvärjare är skaparn.
Gud bland läkare den äldste.

"Vattnets upphof är ur berget,
Elden sitt från himlen leder,
Jernet har af rost sitt ursprung,
Kopparn sitt ur hårda klippan.

"Våta tufvan är äldst bland marker,
Videt tidigast bland trädslag,
Furan första byggnadsvirket;
Stenen gaf den första gryta."

Gamle trygge Wäinämöinen
Tog till orda nu och sade:
"Vet du kanske ännu något,
Eller är ditt pladder slutadt?"

Sade unge Joukahainen:
"Än jag minnes något litet,
Minnes vissa flydda tider,
Då jag plöjde hafvets fåror,
Uthögg oceanens hålor,
Gräfde ut för fiskar gömslen,
Danade de dolda djupen,
Då jag sänkte insjövattnen,
Vältrade tillhopa kullar,
Sammanförde höga klippor.

"Var dessutom femte mannen,
Var den sjunde ibland hjeltar,
I att dana denna jorden,
I att luftens rymder bygga,
I att resa luftens poster,
I att bära himlabågen,

Leda månen på sin bana.
I att understödja solen.
Karlavagnens bana rikta,
Och på himlen utströ stjernor."
Sade gamle Wäinämöinen:
"Detta ljuger du förvisso:
Ej du syntes dåförtiden,
När som hafvets fåror plöjdes,
Oceanens hålor höggos,
Gömslen gräfdes ut för fiskar,
När de dolda djupen gjordes,
Och när insjövattnen sänktes.
Kullar vältrades tillhopa,
Höga klippor sammanfördes.
"Icke heller såg man till dig.
Hörde af dig lika litet,
När som denna jord blef danad,
När man byggde luftens rymder,
Reste luftens höga poster,
När man uppbar himlabågen,
Ledde månen på sin bana,
Och när solen understöddes.
Riktning gafs åt Karlavagnen,
Stjernor uppå himlen ströddes."
Men den unge Jonkahainen
Svarade härtill och sade:
"Om hos mig ej visdom finnes,
Hos mitt svärd jag visdom söker.
O du gamle Wäinämöinen,
Sångare med breda munnen.

Låt oss våra klingor mäta,
Uti tvekamp svärden pröfva!"
Sade gamle Wäinämöinen:
"Icke särdeles jag rädes
Dina svärd och all din insigt,
Dina spjut och dina anslag,
Men likväl och det oaktadt
Vill mitt svärd jag icke pröfva
I en strid med dig, du arme,
Med dig, stackare, i tvekamp."
Nu den unge Joukahainen
Vred sin mun, sitt hufvud svängde
Och sitt svarta hår han slängde,
Yttrade ett ord och sade:
"Den som ej en tvekamp vågar,
Ej sitt svärd i strid vill pröfva,
Jag med sång till svin förvandlar,
Till ett djur med nedsänkt tryne;
Slike hjeltar jag besvärjer,
En åt ett håll, en åt annat,
Drifver dem uppå en dynghög,
Föser dem mot fähusknuten!"
Då förtörnas Wäinämöinen,
Grips af vrede och af blygsel;
Sjelf begynner han att qväda,
Företager sig att sjunga.
Ej hans sång är barnajoller,
Barnajoller, qvinnopladder:
Sången är en skäggprydd hjeltes;
Den ej hvarje barn kan sjunga,

Ej bland ynglingar ens hälften.
Ej bland fästmän tredjedelen.
Här i dessa onda dagar.
Detta tidehvarf som svinner.
Väldigt qväder Wäinämöinen.
Sjöar svalla, jorden skälfver.
Kopparbergen våldsamt skaka.
Fasta hällar höras dåna.
Klippor remna uti stycken,
Stenar rassla uppå stranden.
Öfver Joukahainens loka
Qvad han telningar af löfträd,
På hans rankor videbuskar,
På hans remtyg qvad han sälgar:
Qvad hans släde, guldutsirad.
Till en ruska ner i träsket
Och den perlbesatta pisken
Till ett strandens rö vid hafvet:
Qvad hans häst med bläs i pannan
Till en sten vid forsens strandbrädd.
Qvad hans svärd med gyllne handtag
Till en ljungeld uppå himlen.
Och hans brokigt prydda båge
Till regnbåge öfver vattnen:
Qvad hans fjäderprydda pilar
Att som snabba hökar segla,
Och hans hund med sneda käftar
Till en grundfast sten i jorden.
Joukahainens mössa qvad han
Till en molnspets, uppåt riktad.

Handskarne uppå hans händer
Till två neckrosblad i insjön,
Qvad derpå hans blåa mantel
Upp i fästets rymd, till strömoln,
Och det mjuka yllebältet
Till en stjerne-rad på himlen.
 Sjelfve Joukahainen qvad han
Intill midjan ner i kärret,
Intill höfterna i ängen
Och till armarne i sandmon.
 Nu den unge Joukahainen
Märkte väl och fann förvisso
Att han råkat rätta vägen,
Att han hunnit fram på färden,
Kommit sig i sångartäflan
Med den gamle Wäinämöinen.
 Ena fotens kraft han pröfvar,
Men förmår ej foten höja;
Vill försöka med den andra:
Sko af sten han bar på denna.
 Nu den unge Joukahainen
Känner sig af ångest gripen,
Råkar i allt större vånda,
Yttrar slutligen och säger:
”O du vise Wäinämöinen,
Du, en siare evärdlig!
Tag besvärjelsen tillbaka,
Återtag de helga orden,
Lös mig utur detta trångmål,
Rädda mig ur detta läge,

Jag utfäster god betalning,
Lofvar dig den högsta lösen!"
Sade gamle Wäinämöinen:
"Godt, hvad vill du då mig gifva
Om besvärjelsen jag bortta'r,
Återkallar mina qväden,
Löser dig ur detta trångmål,
Räddar dig ur detta läge?"
Unge Joukahainen svarar:
"Tvenne goda bågar har jag,
Tvenne ypperliga armborst:
En af dem slår till med styrka,
Och den andra skjuter säkert:
Du må välja den dig lyster!"
Sade gamle Wäinämöinen:
"Bryr jag mig om dina bågar,
Dina armborst, arme dåre!
Bågar har jag sjelf tillräckligt,
Radade kring alla väggar,
Hängande på alla knaggar:
Utan karl på jagt de vandra,
Ströfva kring i skogen sjelfmant."
Och han sjunger Joukahainen
Ännu djupare än dittills.
Sade unge Joukahainen:
"Tvenne goda båtar har jag,
Tvenne ypperliga fartyg;
Snabb i kapprodd är den ena,
Och den andra stor och rymlig:
Tag af dessa någondera!"

Gamle Wäinämöinen svarar:

"Dina båtar bry mig föga,
Väcka hos mig ingen åtrå:
Båtar har jag sjelf tillräckligt:
Hvarje rullstock fullbelastad,
Hvarje vikstrand täckt af båtar,
En del säkra uti stormar,
Andra gående i motvind."
Och den unge Joukahainen
Ännu djupare han qväder.
Sade unge Joukahainen:
"Tvenne goda hingstar har jag,
Tvenne ypperliga fålar:
Snabb i loppet är den ena,
Och den andra rask i redet:
Välj bland dessa den dig lyster!"
Sade gamle Wäinämöinen:
"Dina hästar bry mig föga,
Dina schäckar ganska litet:
Hästar eger jag väl äfven,
Fullbesatt hvarenda spilta,
Hvarje skjul af hästar uppfyldt;
Klart på deras rygg syns vattnet,
Och en sjö af fett på gumpen."
Och han qväder Joukahainen
Djupare ännu än dittills.
Sade unge Joukahainen:
"O du gamle Wäinämöinen!
Återtag de helga orden,
Tag besvärjelsen tillbaka,

Och en hjelm med guld jag ger dig.
Ger dig hatten full med silfver.
Vunnet af min far i kriget,
Hemtadt hem ur hårda strider!"
Gamle Wäinämöinen svarar:
"Ej jag bryr mig om ditt silfver,
Icke om ditt guld, du arme!
Sjelf jag har deraf tillräckligt.
Hvarje bod till trängsel uppfylld,
Alla kistor öfverfulla.
Gammalt guldet är som månen,
Silfret åldrigt såsom solen."
Och han sjunger Joukahainen
Ännu längre ned i kärret.
Sade unge Joukahainen:
"O du gamle Wäinämöinen,
Hjelp mig nu ur detta trångmål,
Lös mig ur mitt svåra läge:
Mina sädesstackar ger jag,
Afstår alla mina åkrar
Som betalning för mitt hufvud,
Som min egen lösepenning!"
Gamle Wäinämöinen svarar:
"Dina stackar ej jag önskar,
Dina åkrar lika litet:
Sjelf jag har deraf tillräckligt,
Öfverallt jag åkrar eger,
Stackar uppå hvarje svedland,
Har betydligt bättre åkrar,
Vida herrligare stackar."

Och den unge Joukahainen
Ständigt längre ned han qväder.
  Nu den unge Joukahainen
Slutligen af ångest gripes,
Då i dyn han står till hakan,
Intill skägget uti gyttjan:
Mossa ren hans mun berörer,
Trädens rötter nå hans tänder.
  Sade unge Joukahainen:
"O du vise Wäinämöinen,
Du, en siare evärdlig!
Tag tillbaka trolldomsorden,
Låt ännu mig arme lefva,
Släpp mig upp från detta ställe,
Vattnet neddrar mina fötter,
Sand berör mitt öga redan!
  "Om besvärjelsen du löser,
Trolldomsorden återtager,
Ger jag dig min syster Aino,
Lofvar dig min moders dotter,
Att bli den din stuga städar,
Den som sopar golfvets tiljor,
Den som skurar dina mjölkkärl,
Den som dina mantlar tvättar,
Som dig väfver gyllne täcken
Och som honingsbröd dig bakar."
  Nu den gamle Wäinämöinen
Fröjdade sig högeligen
Att få Joukahainens syster
Till ett stöd på gamla dagar;

Plats han tog på glädjestenen,
Satte sig på sångarhällen.
Sjöng en stund och sjöng en annan,
Sjöng en tredje stund derjemte:
Så besvärjelsen han löste,
Tog tillbaka trolldomsorden.

Men den unge Joukahainen
Kom nu upp ur dyn med hakan,
Höjde skägget utur gyttjan.
Och hans häst steg fram ur stenen.
Släden framstod utur ruskan,
Pisken ur ett rö vid stranden.

I sitt åkdon han sig satte.
Slängde sig uti sin släde,
Akte bort med dystert sinne,
Med bekymmer i sitt hjerta.
Till sin gamla goda moder.
Hemåt, till den ålderstigna.

Fram med mycket brak han färdas.
Med ett sällsamt gny mot hemmet:
Släden krossar han mot rian,
Fimmerstängerna mot trappan.

Men hans moder anar oråd
Och hans fader honom frågar:
"Har med flit du krossat släden,
Fimmerstängerna med afsigt?
Säg, hvi far du fram så sällsamt.
Åker hem så oförståndigt?"

Nu den unge Joukahainen
Började att bittert gråta,

Sorgsen och med nedsänkt hufvud,
Med åt sidan lutad mössa,
Med af smärta stela läppar.
Näsan nedtryckt öfver munnen.
  Modren skyndar då att fråga,
Spörjer, då hon ser hans smärta:
"Hvarför gråter du, min gosse,
Unge son, säg hvi du sörjer,
Med af smärta stela läppar,
Näsan ner mot munnen sjunken?"
  Sade unge Joukahainen:
"O min moder, som mig burit!
Skäl sig nogsamt hafva yppat,
Svåra saker förefallit,
Orsak nog jag har att sörja,
Mångahanda skäl att klaga:
Derför all min tid jag gråter,
Sörjer hela lifvet genom,
Att jag Aino bort har gifvit,
Lofvat bort min moders dotter
Åt den gamle Wäinämöinen,
Åt en sångare till maka,
Till ett stöd åt skröplig gubbe,
Som i vrån beständigt sitter."
  Modren gnuggar sina händer,
Begge händerna hon gnuggar,
Yttrar så ett ord och säger:
"Gråt ej, du min egen gosse!
Här är icke skäl att gråta.
Ingen orsak till bekymmer:

Se det har jag städse hoppats.
Önskat mig i alla tider
Att till frände få den höge.
Få en hjelte in i slägten,
Wäinämöinen till min svärson.
Till min måg den store sångarn!"
Unge Joukahainens syster
Brister sjelf i bittra tarar.
Gråter en dag, gråter tvenne.
Sittande på hemmets trappa.
Gråter sorgsen i sitt sinne.
Full af tryckande bekymmer.
Hennes moder da sig yttrar:
"Hvarför gråter du min Aino?
Se, en ansedd make får du.
Till en hög mans hem du kommer.
Der du kan vid fönstret sitta.
Jollra sysslolös på bänken."
Dottren svarar då och säger:
"O min moder, som mig burit!
Skäl jag har ju dock att sörja:
Jag mitt sköna hår begråter.
Dessa unga rika lockar.
Dessa mina mjuka flätor.
Dem jag redan måste täcka.
I min ungdom undangömma!
"Och i all min tid jag sörjer
Öfver solens ljufva klarhet,
Öfver månens milda skimmer.
Hela himlafästets fägring.

Dem jag nu får öfvergifva.
Dem som ung jag nödgas lemna
Hemma på min broders slöjdplats,
Utanför min faders fönster!"
  Modren svarar då sin dotter,
Till sitt barn den gamla säger:
"Toka, gå med dina tårar,
Dumma barn, med dina sorger!
Här är intet skäl att sörja.
Ingen orsak till bekymmer.
Ty Guds sol ju skiner äfven
Annorstädes uti verlden,
Än invid din faders fönster
Eller vid din broders gårdsgrind:
Också vexa bär på kullar,
Smultron uti svedjelunder,
Dem du, stackars barn, kan plocka,
Äfven längre bort i verlden,
Än uti din faders lunder,
På din broders svedjemoar!"

Fjerde Sången.

Aino, unga, vackra jungfrun.
Unge Joukahainens syster.
Gick att bryta löf i skogen,
Löf till qvastar uti lunden:
Bröt en badqvast åt sin fader.
Bröt en annan åt sin moder,
Band ihop den tredje qvasten
Åt sin unge raske broder.
Ren begaf hon sig mot hemmet.
Skyndade sig bort ur skogen:
Då kom gamle Wäinämöinen.
Såg i lunden unga jungfrun.
Perlbeprydda mön på gräset.
Yttrade ett ord och sade:
"Ej för andra, unga jungfru.
Än för mig, du unga jungfru.
Må du dig med perlor pryda.
Gyllne kors på bröstet bära.
Lockarne i flätor linda,
Sidenband i håret binda."

Jungfrun svarade och sade: Sång. 4.
”Ej för dig och ej för andra
Vill jag kors på bröstet bära,
Sidenband i håret binda;
Granna kläder ej jag önskar,
Ej ditt hvetebröd mig lockar:
Hellre bär jag snäfva kläder,
Äter brödets torra kanter
Hemma hos min gode fader,
Vid min hulda moders sida.”
Korset rycker hon från bröstet,
Gyllne ringarne från fingret,
Kastar perlorna från halsen,
Röda banden från sitt hufvud
Ner på marken, till dess nytta,
In i skogen, till dess fromma,
Skyndar sörjande till hemmet,
Stannar gråtande på gården.
Fadren spörjer då vid fönstret,
Der han slöjdar på sitt yxskaft:
Hvarför gråter du, min dotter,
Stackars flicka, unga jungfru?”
”Har jag icke skäl att gråta,
Sorger, som mitt sinne trycka?
Derför gråter jag, o fader,
Derför gråter jag och klagar:
Korset från mitt bröst jag tappat,
Mist en prydnad från min gördel,
Från mitt bröst det gyllne korset,
Kopparfransarne från bältet.”

Sång. 4.

Brodren spörjer då vid ledet,
Der han tälje'r på sin loka:
"Hvarför gråter du, min syster,
Stackars syster, unga jungfru?"
"Har jag icke skäl att gråta,
Sorger som mitt sinne trycka?
Derför sörjer jag, o broder,
Derför gråter jag och klagar:
Ringen fallit från mitt finger,
Perlorna jag fällt från halsen,
Gyllne ringen från mitt finger,
Silfverperlorna från halsen."
Systern spörjer ifrån stugan,
Der hon väfver gyllne gördlar:
"Hvarför gråter du, min syster,
Stackars syster, unga jungfru?"
"Har jag icke skäl att gråta,
Sorger, som mitt sinne trycka?
Derför sörjer jag, o syster,
Derför gråter jag och klagar:
Guldet fallit från mitt änne,
Silfversmyckena från håret,
Blåa banden från min panna
Röda snodderna från hjessan."
Modren, som på bodens trappa
Skummar grädde, spörjer slutligt:
"Hvarför gråter du, min dotter,
Stackars dotter, unga jungfru?"
"O min moder, som mig burit,
Du min hulda fostrarinna,

Svåra skäl jag har att sörja.
Tunga, tryckande bekymmer!
Derför, o min goda moder,
Derför gråter jag och klagar:
Ut jag gick att löf mig bryta,
Löf till qvastar uti lunden,
Bröt en badqvast åt min fader,
Bröt en annan åt min moder,
Band i hop den tredje qvasten
Åt min unge, raske broder,
Började att hemåt vandra,
Framgick genom svedjelunden,
Då kom Osmoinen från dälden,
Talade mig till på sveden:
""Ej för andra, stackars flicka,
Än för mig, du stackars flicka,
Må du dig med perlor pryda,
Gyllne kors på bröstet bära,
Lockarne i flätor linda,
Sidenband i håret binda.""
"Korset slet jag då från bröstet,
Ryckte perlorna från halsen,
Blåa banden från min panna
Röda banden från mitt hufvud,
Kastade dem ner på marken,
In i skogen, till dess nytta.
Talade ett ord och sade:
""Ej för dig och ej för andra
Vill jag kors på bröstet bära,
Sidenband i håret binda;

Sång. 4. Granna kläder ej jag önskar.
Ej ditt hvetebröd mig lockar:
Hellre bär jag snäfva kläder.
Äter brödets hårda kanter
Hemma hos min gode fader.
Vid min hulda moders sida.""
Hennes moder tog till ordet.
Svarade sitt barn och sade:
"Gråt ej, du min unga dotter.
Frukt utaf din moder, sörj ej!
Smör du får ett år förtära
Och blir fagrare än andra;
Fläsk ett annat år dig gifves.
Och mer täck du blir än andra.
Tredje året gräddpiroger.
Och du blir mer skön än andra!
"Gå i boden der på kullen.
Öppna allra bästa boden.
Der står kista invid kista,
Ena skrinet på det andra.
Öppna allra bästa kistan.
Slå med klang upp granna locket:
Gyllne gördlar sex der finnas.
Blåa kjortlar, sju till talet,
Förr af månens dotter väfda.
Sömmade af solens dotter.
"En gång i min ungdoms dagar.
När som flicka upp jag vexte,
Gick jag ut att plocka hallon.
Bär vid bergets fot i skogen.

Hörde månens dotter väfva.
Solens sköna dotter spinna
Utanför den dunkla skogen
Vid en löfrik kulles sluttning.
"Närmare till dem jag trädde,
Fram jag steg till sjelfva stället,
Började att blygsamt bedja,
Yttrade ett ord och sade:
Gif utaf ditt guld, o Kuutar,
Päivätär, utaf ditt silfver
Åt en stackars, fattig flicka,
Åt mig arma barn, som beder!
"Kuutar gaf ett gyllne smycke,
Päivätär en silfverprydnad:
Silfret fäste jag i håret,
Invid tinningarne guldet,
Kom, en blomma lik, till hemmet,
Glädjen lik till fadrens gårdar.
"Gick så prydd i tvenne dagar,
Men uppå den tredje dagen
Tog jag guldet från min tinning,
Sköna silfret ifrån håret,
Förde smyckena i boden,
Under kistans lock dem lade,
Der de ända hittills legat,
Hela tiden obesedda.
"Bind nu sidenband kring pannan,
Goda guldet vid din tinning,
Klara perlorna kring halsen,
Gyllne korset fäst vid bröstet.

Sång. 4. Kläd dig i det finsta linne.
Af det bästa lärft du finner.
Tag så yllekjorteln på dig.
Sidengördeln bind kring midjan.
Påkläd strumporna af silke.
Sirligt sydda läderkängor.
Uppfäst håret uti flätor.
Knyt dem till med band af siden.
Tag på fingren gyllne ringar.
Gyllne armband fäst vid handen.
"Så du kommer in från boden.
Stiger smyckad in i stugan
Till en fägnad för de dina.
Till förnöjelse för slägten.
Går, en blomma lik, på vägen.
Vandrar vacker som ett hallon.
Skönare än förr du varit.
Mer än någonsin beundrad."
Så den hulda modren talte,
Så hon sade till sin dotter.
Dottren hörde henne icke.
Lydde ej sin moders maning.
Gråtande hon gick på gården,
Klagande på hemmets gårdsplan.
Höjde der sin röst och sade,
Talade med dessa orden:
"Huru är den sällas sinne.
Lynnet hos en lyckans gunstling?
Sådant är den sällas sinne.
Lynnet hos en lyckans gunstling.

Som en bölja, sakta krusad,
Eller som en våg i skålen.
Huru är den sorgsnas sinne,
Hågen hos en stackars fogel?
Sådant är den sorgsnas sinne,
Hågen hos en stackars fogel,
Som en drifva under taket,
Som den djupa brunnens vatten.
”Ofta nu, jag mulna flicka,
Ofta mina tunga tankar
Dväljas i det torra gräset,
Genom lundens snår sig släpa,
Smyga ångestfullt på ängen,
Vältra sig bland låga buskar;
Mörkt som tjäran är mitt sinne,
Hjertat svartare än sotet.
”Bättre hade det väl varit,
Vida bättre, om jag aldrig
Blifvit född till denna verlden,
Vuxit stor och hunnit lefva
Här till dessa svåra dagar,
Dessa glädjelösa tider!
Om jag dött på sjette natten,
På den åttonde fått bortgå,
Mycket hade då ej fordrats:
Blott ett litet stycke linne,
Blott en handsbredd jord på renen,
Några tårar af min moder,
Några färre af min fader,
Ej en enda af min broder.”

Sång. 4. Så hon gret en dag och tvenne;
Slutligt sporde hennes moder:
"Hvarför sörjer du min flicka.
Hvarför gråter du och klagar?"
"Derför gråter jag och klagar.
Sörjer evigt. stackars flicka.
Att du gifvit bort mig arma.
Att ditt eget barn du bortskänkt
Till ett stöd åt åldrig make,
Till en gubbes ögonfägnad.
Att en skröplig gubbe skydda.
Som i vrån beständigt vistas.
Hellre du mig bort befalla
Djupt inunder vida fjärdar.
För att sikens syster blifva,
Fiskens vän i vattnet vara!
Bättre är i vattnet vistas,
Bo inunder blåa böljor.
Att som sikens syster lefva.
Fiskens vän i vattnet vara.
Än att stöda skröplig make.
Vårda gammal gråhårsgubbe.
Som vid hvarje fotsteg faller.
Som mot hvarje stubbe stupar."
I sin bod hon går på kullen.
Träder in i bodens inre.
Öppnar allrabästa kistan.
Slår med klang upp granna locket,
Finner der sex gyllne gördlar.
Blåa kjortlar, sju till talet;

Aino börjar då sig kläda,
Tager på sig allt det bästa,
Fäster guld uppå sitt änne,
Silfverprydnader i håret,
Blåa sidenband kring pannan,
Röda snodder kring sitt hufvud.
 Så från hemmet ut hon vandrar,
Bort från lund till lund hon irrar,
Öfver kärr och öfver moar,
Genom djupa ödemarker:
Sjunger för sig sjelf och säger,
Yttrar under det hon framgår:
”Tunga qval mitt sinne qvälja,
Sjukt af sorger är mitt hufvud;
Dock så tungt ej qvalen qvälja,
Sorgen ej så svårt mig plågar,
Att jag finge dö, jag arma,
Att jag usla fölle unnan,
Ginge bort från dessa sorger,
Dessa tryckande bekymmer.
 ”Tid för mig helt visst det vore
Att från denna verlden skiljas,
Tid till Manala att komma,
Ner till Tuonis dunkla boning;
Icke sörjde mig min fader,
Ej min moder skulle gråta,
Ej min systers kinder fuktas,
Ej min broder tårar fälla,
Om jag störtade i vattnet,
Om jag drunknade i hafvet,

Sjönke i de djupa vågor,
Ner till hafvets mörka botten."
Så i tvenne dar hon vandrar:
Slutligen på tredje dagen
Kommer hon till vida hafvet,
Till den vassbevuxna stranden,
Öfverraskas der af natten,
Nödgas dröja der i dunklet.
Här hon gråter då i qvällen,
Klagar högljudt hela natten
Ensam på en sten vid stranden
Vid den vida vikens botten.
Andra morgonen helt tidigt
Bort mot uddens spets hon blickar,
Ser vid udden trenne jungfrur
Bada sig i hafvets böljor:
Aino blir den fjerde jungfrun,
Smärta stängeln blir den femte:
Lemnar linnet på en buske,
Kastar kjorteln på ett aspträd,
Strumporna på bara marken,
Skorna på en sten vid stranden,
Perlorna på hvita sanden,
Ringarne bland strandens stenar.
Brokig sten på fjärden syntes,
Skimrande en häll i hafvet,
Ditåt simmar unga jungfrun,
Söker att till klippan komma.
Slutligen, när fram hon hunnit,
Sätter hon sig ner att hvila

På den gråbesprängda klippan.
På den blanka hälln i hafvet;
Stenen störtar då i vattnet,
Kala klippan går till botten,
Jungfrun sjunker ner med henne,
Aino invid stenens sida.
  Så förgicks den unga dufvan,
Så den arma tärnan omkom.
Än hon talte i sin dödsstund,
Sjunkande ännu hon sade:
”Ut begaf jag mig att bada,
Svalka mig i hafvets vågor,
Der förgicks jag, unga dufva.
Omkom vådligt, arma fogel.
Aldrig må min gode fader,
Aldrig i sin lefnadsdagar,
Draga not i dessa vatten.
Fånga fisk ur dessa fjärdar!
  ”Ut begaf jag mig att bada,
Gick till hafvets strand att simma.
Der förgicks jag, unga dufva,
Omkom vådligt, arma fogel:
Aldrig mera må min moder,
Ej så länge tiden varar,
Hemta vatten för sin bakning
Vid den vida vikens hemstrand!
  ”Ut begaf jag mig att bada,
Gick till hafvets strand att simma,
Der förgicks jag, unga dufva,
Omkom vådligt, arma fogel:

Aldrig må min unge broder,
Aldrig i sin lefnads dagar,
Vattna mer sin raska stridshäst
Här på denna strand vid hafvet!
"Ut begaf jag mig att bada,
Att i hafvets våg mig svalka,
Der förgieks jag, unga dufva,
Omkom vådligt, arma fogel:
Aldrig må min unga syster,
Ej så länge tiden varar,
Skölja mer sitt ljufva anlet
Invid hemmets vik på bryggan!
"Ty det vida hafvets vatten
Är ju blod ur mina ådror;
Ty det vida hafvets fiskar
Lifnärt sig utaf mig arma:
Ty hvar torkad qvist på stranden
Är ett refben ur min sida:
Ty det gräs, på stranden grönskar,
Är ur mina lockar slitet."
Det var unga jungfruns bane,
Så den vackra dufvan omkom.
Hvem skall tidningen förtälja,
Hvem skall mundtligt budskap bära
Hem till jungfruns höga boning,
Till den fagra flickans hemgård?
Björnen går att budskap bringa,
Går att tidningen förtälja:
Ej sitt budskap björnen frambär,
Störtar öfver boskapshjorden.

Hvem skall tidningen förtälja.
Hvem skall mundtligt budskap bära
Hem till Ainos höga boning.
Till den fagra flickans hemgård?
Vargen går att budskap bringa.
Går att tidningen förtälja:
Ej sitt budskap vargen frambär.
Störtar öfver fårahjorden.
Hvem skall tidningen förtälja.
Hvem skall mundtligt budskap bära
Hem till Ainos höga boning.
Till den fagra flickans hemgård?
Räfven går att budskap bringa,
Går att tidningen förtälja:
Ej sitt budskap räfven frambär.
Störtar öfver gårdens gåsflock.
Hvem skall tidningen förtälja.
Hvem skall mundtligt budskap bära
Hem till jungfruns höga boning.
Till den fagra flickans hemgård?
Haren går att budskap bringa,
Går att tidningen förtälja:
Med bestämdhet han försäkrar:
"Ej hos mig skall ordet stanna!"
Haren börjar då att springa,
Löper fram, med långa öron,
Trippar krokbent utmed vägen.
Skuttar korsmynt fram sin kosa.
Hem till jungfruns höga boning,
Till den fagra flickans hemgård.

Skyndar fram till badstudörren.
Hukar ned sig här vid tröskeln;
Badstun uppfylld var af tärnor,
Som med qvast i handen sporde:
"Snedfot, kommer du att kokas,
Eller stekas, du rundöga,
Åt vår värd till aftonmåltid,
Till en frukost åt värdinnan,
Till ett mellanmål åt dottren,
Till den unge sonens middag?"
  Haren börjar då att orda,
Rullar ögonen och yttrar:
"Lempo lär väl här ha kommit
Att i edra grytor stekas!
Budskap bringar jag till eder,
Tidningar jag har att tälja:
Död är unga vackra jungfrun,
Svunnen bort den tennbriskprydda,
Unga mön med silfverspännet,
Med det kopparprydda bältet;
Ner hon gått i våta hafvet,
Djupt inunder vida fjärdar,
För att sikens syster blifva,
Fiskens vän i vattnet vara."
  Modren började att gråta,
Badade i strida tårar,
Yttrade till slut och sade,
Klagade, af sorg betagen:
"Aldrig må ni, arma mödrar,
Aldrig någonsin i verlden

Edra unga döttrar locka,
Edra egna barn beveka
Att emot sin vilja giftas,
Så som jag gjort, olycksfulla,
Så som jag min dotter lockat,
Fostrat upp min unga fogel!"
  Modren gret, och tårar flöto,
Vattnet rann i strida tårar
Ned ur hennes blåa ögon
På den jemmerfullas kinder.
  Tårar föllo, tårar flöto,
Vattnet rann i strida tårar
Från den arma modrens kinder
På det rikt beprydda bröstet.
  Tårar föllo, tårar flöto,
Vattnet rann i strida tårar
Öfver det beprydda bröstet
Ned på fina klädningsfållen.
  Tårar föllo, tårar flöto.
Vattnet rann i strida tårar
Öfver fina klädningsfållen
Ned på hennes röda strumpor.
  Tårar föllo, tårar flöto,
Vattnet rann i strida tårar
Öfver hennes röda strumpor
Ned på guldutsydda skorna.
  Tårar föllo, tårar flöto.
Vattnet rann i strida tårar
Öfver guldutsydda skorna
Ned innder hennes fötter,

Rann på marken, till dess nytta,
Rann i vattnet, att det öka.
När till marken vattnet hunnit,
Flöt det fram i stora floder:
Trenne elfvar häraf blefvo,
Af de tårar, som hon gråtit,
Som på hennes kinder runnit,
Brustit fram ur hennes ögon.
Bildades i alla elfvar
Trenne eldigt strida forsar,
Och ur alla forsars brusning
Trenne klippor upp sig reste:
Invid kanten af hvar klippa
Höjde sig en gyllne kulle;
Högst på spetsen af hvar kulle
Vexte trenne unga björkar,
Och på hvarje björk i toppen
Gyllne gökar tre sig satte.
Gökarne begynte gala,
Kärlek, kärlek! gol den första,
Brudgum, brudgum! gol den andra,
Glädje, glädje! gol den tredje.
Den, som galar: kärlek, kärlek!
Galar så i trenne månar
För den kärlekslösa flickan,
Som i hafvets sköte slumrar.
Den, som galar: brudgum, brudgum!
Galar dubbelt flera månar
För den öfvergifne fästman,
Som i saknad blifvit lemnad.

Den, som galar: glädje, glädje!
Galar så i all sin lifstid
För den glädjelösa modren,
Som till lifvets slut skall sörja.'

Men den arma modren sade,
När hon gökens stämma hörde:
"Ej en stackars moder länge
Lyssna må till gökens stämma!
När den gyllne göken galar,
Klappar hjertat hårdt i barmen,
Tårar brista fram ur ögat,
Strömma på den armas kinder,
Tårar, trindare än ärter,
Digrare än bönans kärna.
Och en aln tärs af dess lifstråd,
Vexten faller hop en handslängd,
Hela kroppen dignar kraftlös,
När hon gökens röst förnimmer!"

Femte Sången.

Kunskap redan vunnits hade,
Ryktet vida kringspridt blifvit
Om den unga jungfruns bortgång,
Om den vackra Ainos öde.
Gamle trygge Wäinämöinen
Häraf djupt bedröfvad blifver,
Gråter både qväll och morgon,
Gråter ännu mer om natten
Öfver fagra tärnans bortgång,
Unga jungfruns olycksöde,
Ainos död i våta hafvet,
Under böljorna de djupa.
Suckande han går och sorgsen,
Med bekymmer i sitt hjerta
Vid en strand af blåa hafvet,
Yttrar der ett ord och säger:
"Untamo, du lättjefulle!
Tälj nu för mig dina drömmar,
Säg hvar Ahto-skaran vistas,
Säg hvar Wellamos jungfrur hvila?"

Untamo, den lättjefulle,
Sina drömmar nu förtäljer:
"Ahto-skaran bor derborta,
Wellamos jungfrur der sig hvila:
Vid den dimbetäckta udden,
Spetsen af en töcknig holme,
Under böljorna de djupa,
Uppå bottnens mörka gyttja.
"Der bor hela Ahto-skaran,
Hvila Wellamos sköna jungfrur
I en ganska liten stuga,
I en föga rymlig boning,
Tätt invid en gråsprängd klippa,
I den tjocka hällns fördjupning."
Derpå gamle Wäinämöinen
Till sin båtstrand sig begifver,
Här beser han sina refvar,
Mönstrar sina krokar noga,
Tar en metkrok uti väskan,
I sin påse hullingsjernet:
Långsamt ror han ut på vågen
Fram till spetsen af en holme,
Till den dimbetäckta udden,
Till den töckenhöljda holmen.
Här begynner han att meta,
Dröjer vid sin ref beständigt,
Drager af och an sin handnot,
Kastar ut sin krok i hafvet,
Metar ifrigt och försöker;
Koppar-metspöt häftigt darrar,

Sång. 5.

Silfver-refven höres hvina.
Gyllne snodden klingar högljudt.
Händer sig en dag omsider.
Fogar sig en vacker morgon.
Att en fisk på kroken nappar.
Fastnar på det krökta jernet.
Upp han drar den i sin farkost.
Bringar den på båtens botten.
Vänder och betraktar fisken,
Yttrar så ett ord och säger:
"Underbar är denna fisk dock.
Då jag honom icke känner!
Slätare han är än siken.
Blankare än laxforellen,
Mera gråsprängd än en gädda:
Är till moderfisk för fenlös.
För besynnerlig till menska,
Har, som jungfru, intet hårband,
Ej, som vattnets tärna, gördel,
Öron ej, som hemmets dufva;
Mest han likna tycks en hafs-lax.
Aborrn ute uppå djupet!"
Wäinö bar en knif i gördeln,
Silfverskaftadt bett i slidan,
Knifven tog han nu ur gördeln.
Drog ur slidan silfverskaftet
För att fisken sönderstycka.
Laxen uti bitar skära
Åt sig sjelf till morgonmåltid,
Till en munsbit vid sin frukost.

Till ett middagsmål för dagen,
Till en qvällsvard rik och rundlig.
Börjar nu att laxen skära,
Fisken upp med knifven rista:
Laxen hoppar då i hafvet,
Granna fisken spritter plötsligt
Från den röda båtens botten,
Ut ur Wäinämöinens farkost.
Upp den höjde nu sitt hufvud,
Lyfte högra skulderbladet
Vid den femte väderilen,
Närmast notens sjette flöte.
Höjde upp den högra handen.
Visade den venstra foten
Ofvanom den sjunde vågen,
På den nionde bland böljor.
Derifrån den börjar tala,
Yttrar dessa ord och säger:
"O du gamle Wäinämöinen!
Icke var jag till dig kommen
Att som lax bli sönderstyckad,
Att som fisk i bitar skäras
Åt dig sjelf till morgonmåltid,
Till en munsbit vid din frukost,
Till ett middagsmål för dagen,
Till en qvällsvard rik och rundlig!"
Sade gamle Wäinämöinen:
"Säg då, hvarför var du kommen?"
"Kommen var jag för att blifva
I din arm din egen dufva,

För att ständigt hos dig sitta.
Att för alltid bli din maka.
Att åt dig ditt läger reda.
Att anordna hufvudgården,
Att din nätta stuga städa,
Sopa golfvets tiljor rena,
Eld i mörka stugan hemta.
Brasan tända uti spiseln,
Goda, tjocka bröd dig grädda
Och dig baka honingskakor.
Bära fram den fyllda kannan,
Maten fram på bordet lägga.
"Icke var jag någon hafs-lax,
Ej en aborre ur djupet:
Menniska jag var, en jungfru,
Unge Joukahainens syster,
Den du ständigt efterfikat,
Alla dina dar dig önskat.
"O du arme, gamle dåre.
Insigtslöse Wäinämöinen!
Du förstod ej att behålla
Wellamos våguppstigna jungfru,
Icke Ahtos enda dotter!"
Sade gamle Wäinämöinen.
Sorgsen och med nedsänkt hufvud:
"O, du Joukahainens syster.
Kom ännu en gång tillbaka!"
Men hon kom ej mer tillbaka,
Återvände aldrig mera,
Vek åt sidan, böjde unnan

Och försvann från vattnets yta
In uti en gråsprängd klippa,
I en remna, lefverfärgad.
Gamle trygge Wäinämöinen
Börjar nu att öfvertänka
Hvad som stode här att göras:
Och en silkesnot han hopknöt,
Drog den hit och dit i vattnet,
Längsmed sunden och tvärsöfver,
Drog den genom lugna vatten,
Af och an emellan laxgrund,
Öfverallt kring Wäinö-vattnen,
Utmed Kalevala-näsen,
Kring de dunkelblåa djupen,
Genom hafvets största hvirflar,
Längsmed Joukolas alla elfvar,
Kring hvar strand af Lapplands vikar.
Annan fisk han fick tillräckligt,
Fisk af alla slag ur hafvet,
Fick dock ej den sköna fisken,
Som han ständigt bar i hågen:
Wellamos våguppstigna jungfru,
Ahtos enda barn och dotter.
Derpå gamle Wäinämöinen
Sorgsen och med nedsänkt hufvud,
Med åt sidan lutad mössa
Yttrade ett ord och sade:
”Ve min fånighet, jag dåre,
Ve min ringa manna-insigt!
Äfven mig förstånd var gifvet,

Sång. 5. Tankens kraft mig var förlänad.
Stort och högsint hjerta medfödt.
Så det var i fordna dagar.
Men numer, i dessa tider,
Under dessa svåra dagar,
Denna bristens knappa tidrymd,
Är mitt sinne ren förslöadt,.
Tankekraften ganska ringa,
Hågen spridd och driften borta!
"Den jag all min tid mig önskat,
Sökt min halfva lifstid vinna,
Wellamos våguppstigna jungfru,
Vattnets allra yngsta dotter,
Till en lifstidsvän för evigt,
För beständigt till min maka,
Kom och nappade på kroken,
In uti min båt sig svängde,
Men jag visste ej behålla,
Ej till hemmet henne föra,
Släppte henne ned i vågen,
Ned i böljorna de djupa!"
Framåt skrider han ett stycke,
Suckande han går och sorgsen,
Vandrar långsamt hän mot hemmet,
Yttrar slutligen och säger:
"Fordom sjöngo mina foglar,
Golo mina glada gökar,
Golo både qväll och morgon,
Stundom äfven midt på dagen,
Hvad har tystat deras stämmor,

Nedstämt deras ljufva röster?
Sorgen deras stämmor tystat,
Nedstämt deras ljufva röster:
Derför sjunga de ej mera,
Gala ej vid solens nedgång,
Till min fröjd som förr om qvällen.
Till min glädje hvarje morgon!
"Icke heller vet jag mera,
Hur det nu skall bli att lefva,
Att i denna verlden dväljas,
Att på denna jorden vandra.
Om vid lif min moder vore,
Om hon ej i döden somnat,
Säkert skulle hon mig säga,
Hur jag kunde upprätt qvarstå
Utan att af sorg förkrossas,
Af bedröfvelse gå under
Här i dessa onda dagar,
Under dessa svåra sorger!"
I sin graf hans moder vaknar,
Utur böljans djup hon svarar:
"Ännu är vid lif din moder,
Vaken är ännu den gamla,
Och hon kan väl än dig säga,
Hur du upprätt bör dig hålla,
Utan att af sorg förkrossas,
Ej af smärta duka under,
Här i dessa onda dagar,
Under dessa svåra sorger:
Gå att skåda Pohjas tärnor!

Skönare dess tärnor äro.
Dubbelt vackrare dess döttrar.
Femfaldt, sexfaldt lifligare,
Raskare än Joukos lollor,
Lapplands tunga, tröga döttrar.
"Sök dig der, o son, en maka,
Välj dig Pohjas skönsta dotter.
Tag en mö med liflig uppsyn,
Med ett skönt, behagfullt anlet'.
En som jemnt är flink på foten,
Alltid lika rask och rörlig!"

Sjette Sången.

Gamle trygge Wäinämöinen
Vill sig nu åstad begifva
Fjerran till de kulna bygder,
Bort till Pohjola det mörka.
Tar sin fåle, gul som halmen,
Tar sin ridhingst, ärtskaftfärgad,
Lägger betslet på sin älskling,
Grimman på den käre fålen,
Sjelf han på dess rygg sig sätter,
Gränsle sig på hästen kastar:
Rider så att luften susar,
Snabbt sin väg tillryggalägger
På sin fåle, gul som halmen,
På sin ridhingst, ärtskaftfärgad.
Genom Wäinöläs lunder red han,
Öfver Kalevalas moar,
Hästen sprang och färden framled,
Hemmet qvarblef, vägen aftog:
Redan kom han ut på hafvet,
På dess öppna, vida yta:

Men ej vättes hästens hofvar.
Ej dess fot i vattnet nedsjönk.

Det var unge Joukahainen,
Magre ynglingen från Lappland.
Som af gammalt ilska hyste,
Agg i långa tider närde
Mot den gamle Wäinämöinen.
Den evärdelige sångarn.

Eldig båge sig han reder.
Gör ett skönt och ståtligt armborst:
Bågen utaf jern han smider.
Ryggen gjuter han af koppar.
Dem med inlagdt guld han pryder.
Med sirater utaf silfver.

Hvadan fick han sjelfva snodden.
Hvadan strängen till sin båge?
Utaf Hiisi-elgens senor.
Utaf Lempos snodda linor.

Färdig fick han så sin båge,
Fick sitt armborst sammanfogadt.
Skön var bågen till att skåda,
Icke ringa var dess värde:
På dess rygg en häst var bildad.
Längsmed stocken lopp en fåle.
Uppå bågen sågs en qvinna,
Och en hare närmast trissan.

Täljde nu en skock af pilar.
Fjädrade på trenne sidor:
Skaften gjorde han af ekträd.
Spetsarne af kådigt virke:

Hvarje pil som färdig blifvit,
Den besatte han med fjädrar,
Medelst fjädrar af en svala,
Af en gråsparfs lätta vinge.
Pilarne han sedan härdar,
Skarpa gör han deras uddar
I en ormslås svarta etter,
Uti giftet af en huggorm.
Pilarne han fick i ordning,
Färdig bågen var att spännas;
Nu han väntar Wäinämöinen,
Bidar på Suvantolainen,
Väntar både qväll och morgon,
Väntar äfven midt på dagen.
Länge väntar han på Wäinö,
Bidar länge, tröttnar icke,
Sittande vid stugnfönstren,
Stående på post vid skjulen,
Lyssnande på byavägen,
Vaktande vid åkergärdet
Med sitt koger uppå ryggen,
Goda bågen under armen.
Vaktar äfven längre borta,
Väntar bortom andra gårdar,
Ytterst på en eldfull udde,
Vid en landspets, höljd i lågor,
Invid fallet af en eldfors,
Vid den helga forsens hvirfvel.
Slutligen en dag det hände,
Tilldrog sig en morgon tidigt

Att han hof sin blick mot vester,
Vände hufvudet mot solen,
Såg då nå'nting svart på hafvet,
Såg en mörkblå punkt på vågen:
"Är det väl ett moln i öster,
Eller morgonsolens gryning?"
  Ej det var ett moln i öster,
Icke morgonsolens gryning:
Gamle Wäinämöinen var det,
Den evärdelige sångarn,
Stadd uppå sin färd till Pohja,
Ridande till Pimentola
På sin fåle, gul som halmen,
På sin ridhingst, ärtskaftfärgad.
  Nu den unge Joukahainen,
Magre ynglingen från Lappland,
Hastigt grep i eldsnabb båge,
Tog sitt ypperliga armborst
För att döda Wäinämöinen,
Skjuta ner Suvantolainen.
  Men hans gamla moder frågar,
Skyndar sig att honom spörja:
"Säg, mot hvem du bågen spänner,
Drager upp med skräll ditt armborst?"
  Det var unge Joukahainen,
Ordet nu han tog och sade:
"Jag mitt goda armborst spänner,
Bågen utaf jern jag uppdrar
För att döda Wäinämöinen,
Skjuta ner Suvantolainen;

Träffa vill jag Wäinämöinen,
Skjuta skall jag store sångarn
Genom lefvern, in i hjertat,
Ända genom axelbladet!"

Men hans moder honom nekar,
Hon förbjuder honom skjuta:
"Skjut ej gamle Wäinämöinen,
Döda ej Kalevalainen!
Hög är Wäinös slägt, han är ju
Son utaf min svågers syster.

"Om du Wäinämöinen sköte,
Dödade Kalevalainen,
Skulle här all fröjd försvinna,
Sången bort från jorden vika;
Bättre glädjen trifs i ljuset,
Sången hellre uppå jorden,
Än i Manala, det mörka,
Uti Tuonis dunkla boning."

Nu den unge Joukahainen
Sig ett ögonblick besinnar,
Håller upp en liten stund blott:
Skjuta vill den ena handen,
Och den andra det förhindrar,
Men hans fingrar fresta honom.

Slutligen han tog till orda,
Sjelf han yttrade och sade:
"Här må nu, fast tvenne gånger,
Allt, hvad glädje heter, vika,
Alla jordens sånger tystna,
Ty jag skjuter, rädes icke!"

Och sitt armborst upp han spände.
Drog dess hake utaf koppar
Upp emot det venstra knäet.
Höll i öglan högra foten:
Tog en fjädrad pil ur kogret.
Det med trenne skinn beklädda.
Tog den starkaste af pilar,
Valde ut det bästa skaftet.
Lade den i stockens ränna.
Tätt intill den snodda strängen.
Nu han stöder starka bågen
Mot sin ena, högra axel,
Gör sig redo till att skjuta,
Att sin pil mot Wäinö sända:
Yttrar härvid sjelf och säger:
"Nu slå till, du björkträdstrissa.
Rygg af tall, stöt väl tillbaka.
Snodda sträng, slå från med styrka!
I den mån sig handen sänker,
Må sig pilen uppåt höja:
I den mån som handen höjes.
Må sig pilen nedåt sänka!"
Ned han trycker bågens pinne.
Skjuter af den första pilen:
Alltför högt dock flyger denne.
Öfver hufvudet, mot himlen,
In bland fästets spridda skyar.
Bland dess vidtkringdrifna strömoln.
Sorglöst vidare han skjuter.
Lossar af den andra pilen:

Alltför lågt dock flyger denne,
Ned i låga moder-jorden:
Jorden vill till Mana sjunka.
Sönderbrista vill dess sandgrund.
  Nu sin tredje pil han skjuter,
Träffar slutligt med den tredje
I den blåa elgens mjelte:
Under gamle Wäinämöinen
Träffar han den gule hingsten,
Fålen, ärtskaftlik till färgen,
Genom köttet invid bogen,
Tvärs igenom venstra skuldran.
  Nu den gamle Wäinämöinen
Föll på fingrarne i vattnet,
Störtade i hafvet handlöst,
Damp med näfvarne i svallet
Ned ifrån den blåa elgen,
Från sin fåle, ärtskaftfärgad.
  Väldig då en storm sig höjde,
Hafvet steg i höga vågor,
Dref den gamle Wäinämöinen,
Längre bort från land beständigt
Ut uppå de vida vattnen,
Öfver hafvets öppna sträckor.
  Men den unge Joukahainen
Yttrar skrytsamt nu och säger:
"Ej, du gamle Wäinämöinen,
Aldrig i din lefnad mera,
Ej så länge tiden varar,
Medan gyllne månen lyser,

Skall du Wäinöläs fält beträda,
Kalevalas moar trampa!
"Simma nu omkring i sex år,
Drif i sju års tid på vågen,
Plaska af och an i åtta
Uppå dessa vida vatten,
Öfver dessa breda böljor,
Flyt i sex år som ett granträd,
Som en nedfälld tall i sju år,
Som ett trädblock uti åtta!"
Derpå han sig in begifver,
Men hans moder honom frågar:
"Har du skjutit Wäinämöinen,
Bragt om lifvet Kaleva-sonen?"
Det var unge Joukahainen,
Dessa ord till svar han yttrar:
Träffat har jag Wäinämöinen,
Ned jag skjutit Kaleva-sonen,
Att i hafvet vågen sopa,
Att de breda böljor feja,
Ned uti det våta hafvet,
Midtibland dess vida vågor
Föll på fingrarne den gamle,
Damp i sjön med öppna händer,
Krökte sedan sig åt sidan,
Lade sig på ryggen slutligt,
För att så kring vattnet drifvas,
Genom hafvets vågsvall styra."
Men hans moder tar till orda:
"Illa nu du gjort, du arme,

Då du skjutit Wäinämöinen, Säng. 6.
Då du fällt Kalevalainen,
Suvantolas store hjelte,
Kalevalas skönsta pryduad!"

Sjunde Sången.

Gamle trygge Wäinämöinen
Simmar kring de vida djupen,
Flyter som en granrisruska,
Som en murken furustubbe,
Under sex af sommarns dagar,
Under nätter lika många,
Med det våta haf framför sig,
Öfver sig den klara himlen.
Simmar än i tvenne nätter,
Två de allra längsta dagar:
Men den natt som derpå följde,
Sedan åtta dagar svunnit,
Råkar han till slut i vånda,
Börjar att af värk besväras:
Naglarne från tårna lossna,
Och hans fingerleder styfna.
Nu den gamle Wäinämöinen
Sjelf till orda tog och sade:
"Ve mig arme, olycksfulle,
Af elände nedertryckte,

Att från hemmet jag begaf mig,
Bort från fordna boningsplatser,
Under himlen hit, för evigt,
Att i år och dagar drifvas,
Att af stormen ständigt vaggas,
Att af hafvets vågor vräkas
Öfver dessa vida vatten,
Dessa hafvets öppna sträckor:
Kyligt är det här att vara,
Mödosamt är här att dväljas,
Att bland böljor bo beständigt,
Att på vattnets fjärdar vräkas.
"Och jag inser icke mera
Hur jag här mitt lif bör ställa
Under dessa svåra tider,
Invid lifvets gräns som viker:
Om jag skall min bostad bygga
Uti vattnet eller luften:
Bygger jag mitt hem i luften,
Intet stöd i luften finnes;
Timrar jag mitt hus i vattnet,
Bortför vattnet hvad jag timrat!"
Flög en fogel fram från Lappland,
Nalkades en örn från öster:
Ej han var ibland de största,
Ej ibland de minsta foglar:
Ena vingen vidrör vattnet
Och den andra himlen sopar,
Stjerten hafvets våg bestryker,
Näbben slår mot strandens klippor.

Sång. 7.

Långsamt hit och dit han flyger,
Skådar kring åt alla sidor.
Varseblifver Wäinämöinen
Ute på det blåa hafvet:
"Man, hvi dväljes du i vattnet,
Hjelte, hvarför här bland böljor?"
Gamle trygge Wäinämöinen
Yttrade ett ord och sade:
"Derför dväljes jag i vattnet,
Jag, en hjelte, här bland böljor:
Hän till Pohja jag begaf mig
Pimentolas mö att vinna;
Snabbt jag styrde fram min kosa
Längs det klara blåa hafvet.
Slutligen en dag det hände,
Tilldrog sig en morgon tidigt
Att jag kom till Louto-viken,
Nalkades till Jouko-elfven,
Der min goda häst blef skjuten,
Medan mig man ville träffa.
"Ner jag störtade i vattnet,
Föll på händerna i hafvet,
Att af stormen ständigt vräkas,
Af och an af vågor vaggas.
Från nordost der kom en vindstöt,
Stark en storm steg upp från öster,
Som mot fjerran ut mig förde,
Längre bort från land beständigt;
Många dagar här jag flutit,
Summit många långa nätter

Uppå dessa vida vatten,
Dessa hafvets öppna sträckor,
Men jag vet det icke mera.
Inser icke och förstår ej,
Hvilken död mig förr skall träffa.
Hvad som förr skall bli min bane:
Om jag skall förgås af hunger
Eller ner i vattnet digna."
Sade örnen, luftens fogel:
"Var för ingen del bekymrad!
Stig uppå min rygg allenast,
Träd på mina vingbensspetsar:
Jag skall dig ur hafvet bära.
Föra dig hvarthelst dig lyster:
Alltförväl den dag jag minnes.
Har ej glömt de goda tider,
Då du fällde Kaleva-sveden.
Osmolas öde skogar nedslog,
Ty då lät en björk du vexa.
Lät det vackra trädet qvarstå
Till en hviloplats för foglar,
För mig sjelf till hviloställe."
Derpå gamle Wäinämöinen
Höjer hufvudet ur vågen:
Upp ur hafvet mannen stiger,
Hjelten reser sig ur böljan,
Upp på fogelns rygg han träder,
Uppå örnens vingbensspetsar.
Örnen, luftens fogel, förde
Nu den gamle Wäinämöinen

Längsmed vindens väg i rymden,
Utmed stormens stråt i luften
Till det yttersta af Pohja,
Till det skumma Sariola:
Här han nedersänkte Wäinö,
Höjde sjelf sig upp i luften.
  Här i gråt brast Wäinämöinen,
Gret och upphof högljudd klagan
Uppå stranden invid hafvet,
Som till namnet ej han kände;
Hundra sår han bar i sidan,
Tusen hugg af stormen gifna:
Till och med hans skägg var slitet,
Håret tofvigt på hans hufvud.
  Tvenne, trenne nätter gret han,
Gret i lika många dagar,
Visste ej en väg att vandra,
Såg, som fremling, ingen kosa
Att till hemmet återvända,
Att till kända nejder komma,
Till de trakter, der han föddes,
Sina fordna boningsplatser.
  Pohjas lilla tjensteflicka,
Den ljuslätta tärnan, hade
Kommit öfverens med solen,
Vidtalt både sol och måne,
Att stå upp på samma timme,
Att med dem på en gång vakna:
Sjelf hon hann dock förr än båda,
Förr än månen, förr än solen,

Innan hanen hunnit gala,
Innan någon kyckling qvittrat.
  Får hon klipper, fem till talet,
Ullen af sex lam hon afskär,
Samlar ullen till sin väfnad,
Att till ylletyg beredas,
Innan dagen hunnit uppgå,
Innan soln sig hunnit höja.
  Tvättar sen de långa borden,
Sopar golfvets breda tiljor
Med en qvast af späda qvistar,
Med en frisk och löfrik sopqvast:
Öser sedan sina sopor
I en liten ask af koppar,
Bär dem ut igenom dörren
Öfver gården, bort, i hörnet
Af den längst aflägsna åkern.
Vid det lägsta gärdets öppning:
Der på soporna hon stannar,
Vänder hufvudet och lyssnar;
Gråt förnimmer hon från hafvet.
Hör en klagan öfver floden.
  Skyndar springande tillbaka.
Ilar åter in i stugan,
Yttrar der, då fram hon hunnit,
Börjar, anländ, att förtälja:
"Gråt från hafvet jag förnummit,
Hört en klagan öfver floden!"
  Louhi, Pohjolas värdinna,
Pohjolas tandglesa gumma.

Genast ut på gården hastar,
Skyndar fram till grindens öppning,
Der begynner hon att lyssna,
Yttrar slutligen och säger:
"Barna-gråt är denna gråt ej,
Jemmern ej en qvinnas jemmer,
Gråten är en skäggig hjeltes,
Är en mans med hårprydd haka!"
Ut på sjön hon sköt sin farkost,
Trebördsbåten ut på böljan,
Sjelf att ro hon nu begynte,
Rodde raskt och rodde hastigt,
Rodde fram till Wäinämöinen,
Till den sorgbetyngde hjelten.
Der gret gamle Wäinämöinen,
Upphof vattnets vän sin klagan
Vid en bäck i videsnåret,
I en tättuppvuxen häggskog;
Munnen rördes, skägget skälfde,
Men ej öppnades hans läppar.
Sade Pohjolas värdinna,
Yttrade och tog till orda:
"O, du arme, stackars gubbe,
Nu till fjerran land du kommit!"
Gamle trygge Wäinämöinen
Höjde härvid upp sitt hufvud,
Yttrade ett ord och sade:
"Alltförväl jag sjelf det känner,
Att till okändt land jag kommit,
Fremmande för mig fullkomligt:

Bättre var jag i mitt hemland.
Mera värd i egna bygder.”
  Louhi, Pohjolas värdinna,
Yttrade ett ord och sade:
”Finge jag måhända fråga,
Törs tilläfventyrs jag spörja,
Hvem du vara må bland männer,
Eller hvilken ibland hjeltar?”
  Gamle, trygge Wäinämöinen
Yttrade ett ord och sade:
”Fordomdags jag omförmäldes,
Ansedd var jag tillförene
Som en glädjens tolk om qvällen,
En som sjöng i alla dalar,
Uti Wäinö-hemmets lunder,
Uppå Kalevalas moar —
Hvad jag arme nu må vara,
Knappast sjelf jag mera känner.”
  Louhi, Pohjolas värdinna,
Yttrade ett ord och sade:
”Man, stå upp från denna sumpmark,
Hjelte, stig på nya stigar,
Att din ofärd mig berätta,
Dina äfventyr förtälja!”
  Mannens gråt hon härmed hämmar,
Gör ett slut på hjeltens jemmer,
Bringar honom i sin farkost,
I dess bakstam honom sätter,
Sjelf till årorna hon griper,
Rodden sjelf hon företager,

Sång. 7. Fram hon ror till Pohja-gården,
Bringar fremlingen i stugan.
  Mat den hungrige hon bjuder,
Torkar af den genomvåte,
Gnider så hans frusna leder,
Gnider och uppvärmer honom,
Vederqvicker honom åter,
Gifver hjelten kraft och sundhet,
Tar till orda nu och frågar,
Yttrar sjelf och säger slutligt:
"Hvarför gret du, Wäinämöinen,
Hvarför, o Uvantolainen,
Der uppå det öde stället,
Uppå stranden invid hafvet?"
  Gamle, trygge Wäinämöinen
Yttrade ett ord och sade:
"Orsak nog jag har att gråta,
Svåra skäl jag har att sörja:
Länge jag i hafvet summit,
Af och an bland vågor plaskat,
Uppå dessa vida vatten,
Öfver dessa öppna sträckor.
  "Derför all min tid jag gråter,
Sörjer hela lifvet genom,
Att jag sam från egna länder,
Mig begaf från kända trakter
Hit till obekanta dörrar,
Portar dem jag icke känner,
Här hvartenda träd mig sårar,
Hvarje barr jag känner stinga,

Alla björkar här mig skrapa,
Alla alar svårt mig rifva;
Vinden ensam här jag känner,
Solen ensam förr jag skådat
Här i dessa fjerran länder,
Invid obekanta dörrar."
  Louhi, Pohjolas värdinna,
Tog till orda då och sade:
  "Gråt ej längre, Wäinämöinen,
Klaga ej, Uvantolainen,
Här ju är dig godt att lefva,
Herrligt att fördrifva tiden:
Lax dig bjudes till förtäring,
Fläsk skall här framför dig sättas!"
  Nu den gamle Wäinämöinen
Sjelf till orda tog och sade:
"Borta båtar maten föga,
Äfven i en gästfri boning;
Bättre i sitt hem är mannen,
Mera värd i egna bygder!
Gode Jumala deruppe,
Milde skapare, förunna
Att till eget land jag komme,
Bort till fordna boningsplatser!
Bättre uti hemmet smakar
Vatten ur en sko af näfver,
Än i obekanta nejder
Honing, drucken ur en guldskål!"
  Louhi, Pohjolas värdinna,
Yttrade ett ord och sade:

"Nå, hvad vill du då mig gifva
Om jag dig till hemmet bringar,
Bort till egna åker-ändor,
Till din egen stugas närhet?"
Sade gamle Wäinämöinen:
"Hvad vill du af mig begära,
Om du mig till hemmet bringar,
Bort till egna åker-ändor
Der min hembygds gökar gala,
Mina egna foglar sjunga?
Vill en hjelm med guld du taga,
Ha en hatt, med silfver uppfylld?"
Louhi, Pohjolas värdinna,
Yttrade ett ord och sade:
"O du vise Wäinämöinen,
Du, en siare evärdlig,
Icke jag ditt guld mig önskar,
Eftersträfvar ej ditt silfver:
Barnen här ha gyllne blommor,
Våra hästar silfverbjellror.
Om du kunde Sampo smida,
Kunde granna locket hamra
Af en svanefjäders ända,
Af en mjölktår från en gallko,
Af ett enda litet kornfrö,
Af en enda tackas ullstrå,
Vill jag dig min dotter gifva,
Lönar med en mö din möda,
Bringar dig till egna nejder,
Der ditt hemlands foglar sjunga

Der ditt hemlands hanar gala
Uppå egna åker-renar".
Gamle trygge Wäinämöinen
Yttrade ett ord och sade:
"Jag kan icke Sampo smida,
Sira ut det granna locket.
Bringa mig till hemmet åter,
Och jag sänder Ilmarinen,
Som åt dig skall Sampo smida.
Skall det grama locket hamra:
Han behaga skall din dotter,
Vinna fagra flickans sinne.
"Han är smed trots någon annan,
Hamrare med fyndigt sinne,
Han, som smidit har på himlen,
Luftens lock tillhopa hamrat;
Hvarken spår af hammarn synas,
Eller märken af hans tänger."
Louhi, Pohjolas värdinna
Yttrar då ett ord och säger:
Jag åt den min dotter gifver,
Lofvar bort mitt barn åt honom,
Som åt mig kan Sampo smida,
Sira ut det granna locket
Af en svanefjäders ända,
Af en mjölktår från en gallko,
Af ett enda litet kornfrö,
Af en enda tackas ullstrå."
Fålen hon i redet spände,
Brune springarn för en släde,

Bragte gamle Wäinämöinen,
Satte honom uti släden,
Derpå tog hon sjelf till orda,
Yttrade och sade slutligt:
"Lyfta icke upp ditt hufvud,
Höj din blick ej upp mot höjden
Förrän hästen hunnit tröttna,
Eller slutligt qvällen stundar!
Om ditt hufvud upp du lyfter,
Blicken upp mot höjden höjer,
Skall helt visst dig ofärd drabba,
En förderfvets dag dig hinna."
Derpå gamle Wäinämöinen
Slog på hästen, åkte dädan,
Fick dess hvita man att fladdra,
Medan fram med gny han åkte,
Bort från Pohjola, det mörka,
Från det skumma Sariola.

Åttonde Sången.

Det var Pohjas sköna tärna.
Landets pris och vattnets prydnad;
Högt hon satt på luftens loka.
Strålade på himla-bågen
I en drägt af största renhet.
Kläder, glänsande och hvita;
På sin gyllne väf hon väfde,
Silfvertyg hon sig beredde
Med en gyllne väf-skottspole,
Med en väfsked utaf silfver.

Skötteln hven i hennes händer.
Spolen flög i hennes fingrar.
Messings-skaften hördes gnissla.
Högljudt skrällde hennes väfsked.
Medan jungfrun väfven skötte,
Sysslade med silfvertyget.

Gamle trygge Wäinämöinen
Åker fram med brak och buller
Ifrån Pohjola, det mörka,
Från det skumma Sariola,

Färdas fram ett litet stycke,
Åker obetydligt framåt.
Hör då jungfruns spole hvina
Uppe, ofvanom sitt hufvud.
Upp han höjde då sitt hufvud,
Vände blicken emot himlen:
Skön en båge var på himlen.
Uppå bågens rand en jungfru,
Som en gyllne väfnad väfde,
Sig ett silfvertyg beredde.
Gamle trygge Wäinämöinen
Stannade sin fåle genast,
Hof sin röst och tog till orda.
Sjelf sig yttrade och sade:
"Kom o flicka i min släde.
Sänk dig ned uti min skrinda!"
Jungfrun tager då till orda,
Yttrar sjelf och gör en fråga:
"Hvarför skulle jag i släden,
Jag, en flicka, i din skrinda?"
Gamle trygge Wäinämöinen
Svarade och sade detta:
"Derför skulle du i släden,
Hit uti min skrinda, flicka:
Att mig baka honingskakor,
Att mitt öl med insigt brygga,
Att på hvarje bänk få sjunga,
Att vid stugans fönster glamma,
Borta uti Wäinö-hemmet,
Uti Kalevalas gårdar".

Jungfrun härvid tog till orda,
Sjelf hon talade och sade:
"Då jag gick på blomsterängen,
Sprang på mon bland gyllne blommor.
Ganska sent i går om qvällen,
Medan solen ned sig sänkte,
Sjöng en fogel uti lunden,
Qvittrade en ensam björktrast,
Sjöng om flickors sinnesstämning.
Och om unga hustrurs sinne.
"Jag begynte då att tala,
Sporde af den lilla fogeln:
"Björktrast, du min lilla fogel!
Sjung för mig, att jag må höra,
Säg mig, hvem som har det bättre.
Hvem som lyckligare lefver:
Dottren hemma hos sin fader,
Eller hustrun hos sin make?"
"Och besked mig gaf min björktrast,
Qvittrade sitt svar och sade:
"Ljus och klar är sommardagen.
Mera klart dock jungfruståndet;
Kallt är jernet uti kölden,
Mera kallt svärdotterståndet.
Så är mön i fadershemmet,
Som ett bär i bördig jordmån:
Så i mannens hem en hustru,
Som en hund uti sin kedja;
Slafven sällan kärlek röner,
En svärdotter aldrig nånsin!"

Sång. 8. Gamle trygge Wäinämöinen
Sjelf till orda tog och sade:
"Tomma äro fogelns sånger,
Föga värdt är trastens qvitter:
Dottren är ett barn i hemmet,
Först som gift hon ansedd blifver.
Kom, o jungfru, i min släde,
Sänk dig ner uti min skrinda:
Ingen ringa man är jag dock,
Sämre ej än andra hjeltar!"
Flickan honom fyndigt svarar,
Yttrar dessa ord och säger:
"Då vill jag en man dig kalla,
Då först hålla dig för hjelte,
Om du kan ett tagel klyfva
Med en knif som udd ej eger;
Om ett ägg i knut du sloge
Utan att man knuten märkte!"
Gamle trygge Wäinämöinen
Klöf ett tagel då på längden
Med en knif som spets ej egde,
Som var utan udd fullkomligt,
Slog jemväl en knut på ägget
Utan att dess knut förmärktes:
Bjöd så jungfrun i sin släde,
Flickan i sin granna skrinda.
Jungfrun svarar honom fyndigt:
"Ej jag stiger i din släde,
Förrn från sten du skalar näfver,
Förrn af is du gärdsel hugger

Utan att en smula spjelkas.
Eller minsta splittra lossnar".
Gamle trygge Wäinämöinen
Blir ej mycket brydd af detta:
Näfver från en sten han skalar.
Gärdsel ur en is han hugger
Utan att en smula spjelkas,
Eller minsta splittra lossnar:
Kallar jungfrun i sin släde.
Flickan i sin granna skrinda.
Jungfrun svarar honom fyndigt.
Yttrar dessa ord och säger:
"Gerna jag till den vill komma,
Som en båt mig kunde timra
Utaf bitar af min slända,
Utaf stycken af mitt skäktträd.
Och på vattnet båten sköte.
Ut i sjön sin nya farkost.
Utan att ge fart med knäet,
Att med handen båten röra.
Att med armen honom vända.
Att med axeln honom rikta."
Derpå gamle Wäinämöinen
Sjelf till orda tog och sade:
"Finnas lär väl ej i verlden.
Under hela himlens hvälfning
Den likt mig en båt kan bygga.
Timra såsom jag en farkost".
Bitar tager han af sländan,
Väljer sig dess vridna stycken.

Vandrar att en farkost timra.
Båt af hundra bräder bygga,
På det ståluppfyllda berget,
Ofvanpå en jernrik klippa.
  Båten nu på skryt han bygger,
Timrar uppå trots en farkost,
Hugger en dag, hugger tvenne,
Hugger inpå tredje dagen;
Yxen träffar ej mot berget,
Ej dess blad mot klippan klingar.
  Men uppå den tredje dagen
Hiisi skaftets ända vrider,
Lempo uppå bettet knycker,
Uppå yxens skaft den onde:
Yxen då i berget träffar,
Bettet emot klippan klingar;
Ifrån stenen slinter yxen,
Bettet halkar in i köttet,
Mot den arme mannens knäled,
Tån pa gamle Wäinämöinen.
Lempo leder det i köttet,
Hiisi styr det mot hans ådror,
Blodet börjar nu att rinna,
Väller fram i strida forsar.
  Gamle trygge Wäinämöinen,
Den evärdelige siarn,
Härvid nu till orda tager,
Yttrar dessa ord och säger:
"O du alltför bråda yxe,
Bila med det jemna bettet!

Trodde du i trä dig träffa.
Slå mot något furuvirke,
Eller taga uti tallved,
Bita i ett björkträdsstycke,
Då du slant mot sjelfva köttet.
Halkade mot mina ådror!"
Nu att trolla han begynner,
Sjelf han börjar att besvärja.
Läser ursprungsord grundenligt,
Trolldomsrunor uti ordning;
Några ord han dock ej minnes,
Stora ursprungsord om jernet.
För att nu en bom bereda,
Att ett lås tillvägabringa
För det sår som jernet skurit,
Som den blåa munnen bitit.
Redan blodet flöt i strömmar,
Brusade i strida forsar,
Öfverhöljde markens bärskaft,
Täckte ljungen uppå moar:
Icke fanns det någon tufva,
Som ej snart blef öfversvämmad
Af det alltför rika flödet,
Hvilket rykande sig trängde
Från den sanne hjeltens knäled,
Tån på gamle Wäinämöinen.
Gamle trygge Wäinämöinen
Laf ifrån en sten sig ryckte,
Sökte mossa ifrån kärret,
Gräs sig ref från markens tufvor,

Att det svåra såret täppa,
Att den onda porten stänga:
Ej det ringaste det båtar,
Dämmer ej det allra minsta.
   Ren af smärtan han besväras.
Svårare hans plågor blifva:
Gamle trygge Wäinämöinen
Börjar då att bittert gråta.
Spänner fålen uti redet,
Brune trafvaren för släden.
Sjelf i släden sig han slänger.
Sätter sig i granna skrindan.
   Slog sin raske häst med spöet.
Smällde till med perlesnärten:
Fålen sprang och färden framled,
Släden skramm och vägen aftog.
Slutligen en by sig närmar,
Trenne vägar honom möta.
   Gamle trygge Wäinämöinen
Åker längs den lägsta vägen,
Till den nedersta bland gårdar.
Der han spörjer öfver tröskeln:
”Finnes kanske här i gården
Den som jernets dåd besåge.
Som en hjeltes smärtor kände,
Som förmådde plågor stilla?”
   Satt ett barn på stugugolfvet.
Liten gosse närmast ugnen,
Denne svarar då och säger:
”Icke finnes här i gården

Den som jernets dåd besåge,
Som en hjeltes plågor kände,
Som hans värk tillfångatoge,
Som hans smärtor stilla kunde;
Men i nästa gård han finnes,
Styr till nästa gård din kosa!"
  Gamle trygge Wäinämöinen
Slog sin raske häst med spöet,
Åkte fram med gny och buller,
Färdades ett litet stycke
Längs den väg som framgick mellerst,
Till den mellersta bland gårdar.
Der han sporde öfver tröskeln,
Frågade inunder gluggen:
"Månne här i gården finnes
Den som jernets dåd beságe,
Den som detta blodregn dämde,
Dessa ådrors flöden stämde?"
  Under täcket låg en gumma,
Invid ugn' en pratsam käring;
Gumman svarar straxt och säger
Mellan sina trenne tänder:
"Här i gården finnes icke
Den som jernets dåd beságe,
Den som blodets ursprung kände,
Som tillfångatoge värken,
Men i nästa gård han finnes,
Styr till nästa gård din kosa!"
  Gamle trygge Wäinämöinen
Slog sin raske häst med spöet,

Sång. 8. Akte fram med gny och buller,
Färdades ett litet stycke
Längs den väg som framgick öfverst,
Till den öfversta bland gårdar:
Här han sporde öfver tröskeln,
Bakom farstuqvistens stolpe:
"Månne här i gården funnes
Den som jernets dåd besage,
Den som dessa flöden dämde
Och det mörka blodet stämde?"

Uppå ugnen låg en gubbe,
Under stugans ås ett gråskägg;
Gubben ropar ner från ugnen,
Ryter ur det gråa skägget:
"Värre flöden har man hämmat,
Vida svårare man rådt på,
Blott med tremne ord af skaparn,
Med de djupa ursprungsorden:
Floders mynning, sjöars utlopp,
Vilda forsars fall man uppdämt,
Vikar har man skiljt från vikar,
Smala näs med näs förenat!"

Nionde Sången.

Nu den gamle Wäinämöinen
Höjde sig utur sin släde:
Uppsteg utan att han lyftes,
Reste sig förutan bistånd,
Steg derefter in i stugan,
Trädde under takets resning.
Här ett silfverstop man bringar,
Hemtar fram en gyllne kanna:
Ej det ringaste den rymmer,
Drager icke minsta delen
Utaf blodet från den gamle,
Höge hjelten Wäinämöinen.
Gubben ropar då från ugnen,
Ryter ur det gråa skägget:
”Hvem bland männer kan du vara,
Hvilken ur de hjeltars skara?
Blod, som båtar sju kan fylla,
Hela åtta stora såar
Flutit från ditt knä, du arme,
Runnit ner på golfvet redan.

Sång. 9.

Andra ord jag väl kan minnas,
Men jag känner icke början,
Mins ej hvaraf jernet föddes,
Ej den usla slaggens upphof."
Nu den gamle Wäinämöinen
Yttrade ett ord och sade:
"Jernets ursprung sjelf jag känner,
Tror mig veta stålets upphof.

Jernets ursprung. r. 29–266.

"Äldst är luften ibland mödrar,
Vattnet är den äldste brodren,
Yngst bland bröderna är jernet,
Mellerst ibland dem är elden.
"Ukko, skaparen i höjden,
Jumala i luftens rymder,
Skiljde vattnet ifrån luften,
Jordens fasta land från vattnet.
Men ännu var jernet ofödt,
Var ej alstradt, vexte icke.
"Ukko, luftens gud och herre,
Gnider sina tvenne händer,
Gnuggar dem emot hvarandra
På det venstra knäets ända:
Deraf föddes trenne jungfrur,
Tre naturens sköna döttrar:
Dessa blefvo rostens mödrar,
Jernets, med den blåa munnen.
"Jungfrurna framgingo smidigt,
Trädde ut uppå en molnkant,
Stego fram med bröst som svällde,
Med bröstvårtor, hvilka värkte:

Ner till jord sin mjölk de göto,
Tömde ut de fyllda brösten,
Göto mjölk på kärr och marker
Och uppå de våta böljor.
"Svart flöt mjölken från den första,
Från den äldsta af de trenne;
Hvit den flöt ifrån den andra,
Från den mellersta af mörna;
Röd rann mjölken från den tredje,
Från den yngsta bland dem alla.
"Af den svarta jungfru-mjölken
Alstrades det mjuka jernet:
Af den hvita mjölk som utgöts,
Deraf har man stålet bildat:
Af den röda mjölk som afgick,
Deraf ficks det spröda jernet.
"När en liten tid förlidit,
Önskar jernet sammanträffa
Med sin äldre broder elden,
Lära känna eldens låga.
Då blir elden öfvermodig,
Vexer till och blir förfärlig,
Söker att förbränna jernet,
Vill sin yngste bror förtära.
"Jernet lyckas då sig dölja,
Finner en förborgad tillflykt
Undan eldens vilda händer,
Svalget af den ilskna lågan.
"Jernet nu sig undandolde,
Höll sig gömdt och låg förborgadt

Sång. 9.

I den sanka mossens källsprång,
I en gungflys vattenåder
Uppå kärrets längsta sträcka,
På det vilda fjellets hjessa,
Hvarest svanor ägg ses lägga,
Vildgäss kläcka sina ungar.
"Jernet låg försänkt i kärret,
Vräkte sig i våta mossen,
Dolde sig ett år och tvenne,
Låg fördoldt ännu ett tredje,
Midt emellan tvenne stubbar,
Under trenne björkars rötter;
Kunde likväl ej sig rädda
Undan vilda eldens händer,
Nödgades för andra gången
Att till eldens stuga komma,
Att förfärdigas till vapen,
Att till skarpa klingor smidas.
"Vargen springer öfver kärret,
Björnen öfver mon sig skyndar;
Kärret sjönk för vargens fotsteg,
Mon inunder björnens ramar;
Rostigt jernet här sig höjde,
Tenar utaf stålet stego
Ur de fjät som vargen trampat,
Spåren utaf björnens bälar.
"Född var smeden Ilmarinen,
Född han var och upp han vexte;
På ett berg af kol han föddes,
Vexte upp på sotets moar.

Med en hammare af koppar
Och med tänger små i handen.
"Ilmarinen föds om natten,
Gör en smedja andra dagen.
För sin smedja plats han söker.
Rum att breda ut sin blåsbälg,
Ser ett kärr med sund och tufvor,
Ser en någorlunda sank mark;
Går att platsen undersöka,
Stället närmare beskåda;
Här han sänker ner sin blåsbälg
Här han reder sig sin ässja.
"Fram till vargens fjät han kommer,
Spåren utaf björnens hälar,
Ser den brodd som jernet skjutit,
Skådar klumparne af stålet
Uti vargens stora fotspår,
Fjäten utaf björnens ramar.
"Yttrar dessa ord och säger:
"Ve dig jern, du olycksfulla,
På en usel plats du råkat,
I en låg och ömklig boning,
Uti vargens fjät i kärret,
Ända uti björnens fotspår!"
"Eftertänker, öfverlägger:
Hvad månn' deraf kunde blifva
Om jag bragte det i elden,
I min ässja det försatte?
"Skräck betog det arma jernet,
Skräck betog det och förfäran

Då det hörde elden nämnas.
Hårda ord förnam om elden.
"Sade smeden Ilmarinen:
"Var häröfver ej bekymrad!
Elden ej sin frände bränner,
Gör sin slägting ingen skada!
När du nalkas eldens stugor,
Kommer in i lågans boning,
Vexer du och blifver vacker,
Skjuter upp och blir förträfflig.
Görs till goda svärd åt männer.
Och. för qvinno-band, till tofsar.
"Men alltsedan denna dagen
Jernet vaskades ur kärret
Sköljdes upp utur det våta.
Hemtades till smedens ässja.
"Smeden bringar det i elden.
Drifver det uti sin ässja;
Pustar en gång, pustar tvenne.
Pustar äfven tredje gången.
Jernet flyter som en välling,
Pöser upp, likt slagg, i blåsor.
Likt en hvetedeg det rinner,
Likt en blandning utaf rågmjöl.
Uti smedens stora låga.
Uti eldens starka hetta.
"Nu det arma jernet ropar:
"O du smed, o Ilmarinen,
Ryck mig utur detta läge,
Ur den röda eldens pina!"

"Sade smeden Ilmarinen:
"Om jag dig ur elden rycker,
Vexer du och blir förfärlig,
Börjar alltför vildt att rasa,
Hugger väl ännu din broder,
Spjelkar sonen af din moder!"
"Derpå svor det arma jernet,
Svor sin svåra ed omsider
Uti ässjan, uppå städet,
Under hammarn, under släggan,
Tog till orda nu och talte,
Yttrade och sade detta:
"Träd ju finns för mig att bita,
Stenens hjerta att förtära;
Ej min egen bror jag hugger,
Vill min moders son ej spjelka:
Bättre är det mig att vara,
Lyckligare är att lefva
Som kamrat åt vägakarlen,
Som ett handredskap för vandrarn,
Än förtära egna fränder,
Göra sjelfva slägten skada."
"Derpå smeden Ilmarinen
Den evärdelige hamrarn,
Ryckte jernet utur elden,
Lade det på smedjestädet,
Mjukt han gjorde det och böjligt,
Smidde deraf hvassa verktyg,
Smidde spjut och smidde yxor,
Smidde allehanda redskap.

"Än behöfves något litet,
Ännu något saknar jernet:
Jernets tunga fräser icke.
Stålets mun sig icke bildar.
Jernet blifver icke härdigt
Utan att i vattnet vätas.
"Derpå smeden Ilmarinen
Börjar att begrunda saken:
Något litet aska strör han,
Någon droppe lut han gjuter
Till beredningssaft för stålet.
Och till jernets härdnings-vatten.
"Pröfvar vätskan med sin tunga.
Smakar den med mycket nöje.
Yttrar dessa ord och säger:
"Tjenligt är ej detta vatten
Till beredningssaft för stålet.
Jernets bearbetningsvätska."
"Upp ett bi från marken flyger.
Blåbevingadt, från en tufva.
Flyger långsamt fram och åter
Rundt kring Ilmarinens smedja.
"Smeden yttrar då och säger:
"Mehiläinen, flinke gosse.
Hemta honing i din vinge,
Ljutlig saft uppå din tunga,
Tag den från sex blomstertoppar,
Från sju gröna grässtråns spetsar
Till det stål som här beredes,
Till det jern som nu skall smidas."

”Herhiläinen, Hiisis fogel,
Ser uppå och lyssnar noga,
Blickar ner från takets framkant,
Stirrar fram i skygd af näfret,
Medan jernet här beredes,
Stål tillverkas uti smedjan.
”Fram med sus och gny han flyger,
Utströr Hiisis alla fasor,
Frambär ormens skarpa etter.
Hemtar maskens svarta vätskor,
Myrans bittert sura safter.
Paddans dolda gift derjemte,
Till beredningssaft för stålet
Och till jernets härdningsvatten.
Sjelfve smeden Ilmarinen,
Den beständigt trägne hamrarn,
Han förmodar nu och menar
Att tillbaka biet kommit.
Att det honing med sig hemtat
Burit fram den söta saften.
Yttrar då ett ord och säger:
”Se det här är godt och tjenligt
Till beredningssaft för stålet,
Jernets bearbetningsvätska.”
”Nu deri han stålet sänker,
Väter dermed arma jernet,
Rycker det ur elden sedan,
Tager det utur sin ässja.
”Häraf härrör stålets ondska,
Häraf jernets vilda vanvett:

Uselt har sin ed det brutit,
Ätit, som en hund, sin heder,
Huggit i sin egen broder,
Bitit sina anförvandter.
Bragt det röda blod att flyta,
Att i strida strömmar frusta."

Nu från ugnen gubben ryter,
Skägget sjunger, hufvu't skakar:
"Nu jag känner jernets ursprung,
Fattar stålets onda vanor.

Smäde-orden mot jernet. v. 271—342.

"Ve dig jern, beklagansvärda,
Arma jern, du usla smidslagg.
Stål, som drabbats af förtrollning!
Är det deraf, som du alstrats,
Som du blifvit så förfärlig,
Vuxit upp så stor och väldig?"
"Stor du icke var den tiden,
Icke stor och icke liten,
Icke heller alltför vacker,
Icke alltför tvär och vresig,
När du såsom mjölk låg stilla,
När ännu du flöt som ungmjölk
I de unga jungfrubrösten,
När i tärnans barm du vexte,
Vid det långa molnets framkant,
Under himlens jemna fäste.
"Icke var du stor då heller,
Icke stor och icke liten,

När ännu du låg som vätska,
När du stod så klar som vattnet
Uppå kärrets längsta sträcka,
På det vilda fjellets hjessa,
Der till grus du vardt förvandlad,
Blef förbytt till rostig myrmalm.
"Icke var du stor då heller,
Ej för stor och ej för liten,
När i flyn dig elgar nötte,
När du slets på mon af renar,
Trampades af vargens tassar,
Rördes om af björnens ramar.
"Icke var du stor då heller,
Icke stor och icke liten,
Då du vaskades ur kärret,
Gräfdes upp ur markens gyttja,
Fördes uti smedens smedja,
Under Ilmarinens ässja.
"Stor du icke var då heller,
Icke stor och icke liten,
När som smedjeslagg du fräste,
När du sjöd som kokhett vatten
I den vilda eldens bostad,
När du svor den svåra eden,
Uti ässjan, uppå städet,
Under hammarn, under släggan,
Uppå smedens arbetsplatser,
Vid hans eget smedjeställe.
"Har du vuxit nu till större,
Retats upp och blifvit vresig,

Brutit eden som du svurit,
Ätit, likt en hund, din heder,
Då du här din ätt har gnagat,
Och din slägt med munnen fattat?
"Hvem har dig till dådet drifvit,
Manat dig till usla bragden?
Månn' din fader eller moder,
Eller ock din äldste broder?
Månn' din allra yngsta syster,
Eller andra höga fränder?
Ej din fader, ej din moder,
Ej din äldste broder heller,
Ej din allra yngsta syster,
Icke andra höga fränder:
Sjelf du gjort det onda dådet,
Kalma-bragden sjelf föröfvat!
"Kom nu att ditt dåd beskåda,
Att ditt onda verk förbättra,
Förrn jag åt din mor det säger,
Hos den gamla mig beklagar:
Mera får en mor att göra,
Större blir den gamlas möda,
När en son begår hvad ondt är,
När ett barn sig illa skickar.
"Stanna blod, hör upp att flyta,
Att i strida strömmar välla,
Att emot mitt hufvud stänka,
Att på mig mot bröstet brusa;
Stanna lik en vägg orörlig,
Stå likt gärdesgården stilla,

Ord att stilla blodet. v. 342—416.

Såsom svärdet står i hafvet,
Såsom starrgräs uti mossan,
Som en häll på åkerrenen,
Klippan i den vilda forsen.
”Men om sinnet vill dig bjuda
Att med hastighet dig röra,
Må du röra dig i köttet
Samt igenomströmma benen:
Bättre är det dig derinne.
Skönare för dig att löpa
Under hullet genom ådror
Och att benen genomströmma.
Än att ner på marken rinna.
Ner i stoftet droppvis stänka.
”Skynda ej, o mjölk, på marken.
Ej, skuldlösa blod, på lindan,
Männers prydnad, ej på gräset,
Hjeltars guld, ej hit på kullen:
Uti hjertat är din boning.
Och din källare i lungan,
Drag dig skyndsamt dit tillbaka.
Ila dit med största snabbhet.
Ej du är en elf som flyter,
Ej en sjö som ut sig breder,
En källåder ej som porlar,
Ej en glesnad båt som läker.
”Upphör, dyra, då att drypa,
Låt, o röda blod dig hämma,
Eller ock må sjelf du stanna!
Sjelfva Tyrjäs fors ju dämdes,

Tuonis elf ju lät sig hämma.
Torrt blef hafvet, torr blef himlen
Då den stora hettan rådde,
Det okufliga eld-året.
"Om ej detta du vill akta,
Minnes jag väl äfven annat,
Finner nog på nya medel:
Kallar fram en Hiisis gryta,
Hvaruti man blodet kokar,
Hettar upp den röda vätskan,
Att ej mer en droppe spilles,
Ej det röda flödet rinner,
Ej på marken blodet flyter,
Ej i strömmar längre väller.
"Skulle man i mig ej finna,
Ej i Ukkos son en hjelte
Till att hejda detta flöde,
Till att åder-forsen dämma:
Finnes fadren uti himlen,
Jumala der ofvan molnen,
Som väl duger ibland männer,
Som bland hjeltar väl är vuxen
Att på blodet sluta munnen,
Att dess strida flöde hämma.
"Höge skapare, o Ukko!
Jumala, som bor i himlen!
Kom hit ner, der du behöfves,
Närma dig, då hit du kallas,
Foga handen, stor och fyllig,
Tryck din egen tjocka tumme

Till en dam för svåra såret,
Till den onda portens stängsel:
Bred deröfver älskogs-bladet,
Påtryck snabbt ett gyllne näckblad.
Till en bom på blodets bana,
Till ett stängsel, der det framgår,
Att ej på mitt skägg det stänker,
Gjuts på mina usla kläder!"
Blodets mun han härmed tillslöt,
Stängde vägen för dess flöde.
Sände sen sin son i smedjan,
För att smörjelse bereda
Utaf hylsor ifrån gräsen,
Utaf tusen blomsterknoppar,
Som till marken honing fälla,
Drypa ner sin ljufva blomsaft.
Gossen sig begaf i smedjan,
Gick att smörjelse bereda;
I hans väg en ek då träder,
Genast han af eken frågar:
"Finns i dina grenar honing,
Finnes lake under barken?"
Eken honom fyndigt svarar:
"Under loppet af gårdagen
Honing dröp på mina qvistar,
Nedföll på min topp med prassel,
Stänkte ner från himlens skyar,
Ifrån strömoln som sig löste."
Spånor tager han från eken,
Splittror från det spröda trädet,

Goda gräs han äfven samlar,
Mångahanda skilda örter,
Som ej ses i dessa nejder,
Ej på alla ställen vexa.
Grytan ställer han på elden,
Bringar blandningen att koka,
Sammansatt af ekbarksstycken,
Örter, sköna till att skåda.

Högljudt höres grytan koka,
Fräser hela trenne nätter,
Hela trenne sommardagar;
Smörjelsen han då beskådar,
Ser om salvan ren är säker,
Läkemedlet tillförlitligt.

Än är salvan icke säker,
Smörjelsen ej tillförlitlig;
Gräs han lägger till i grytan,
Ännu flera skilda örter,
Som från andra nejder hemtats,
Bortom hundra vägalängder,
Utaf atta visa trollmän,
Siare, till antal nio.

Trenne nätter än han kokar
Och med ens i nio nätter,
Lyftar grytan då från elden,
Undersöker nu sin salva,
Ser om smörjelsen är säker,
Läkemedlet tillförlitligt.

Fanns en asp, ovanligt grenig,
Som på åkerrenen vexte;

Våldet afbröt denna trädstam,
Skilde den i tvenne stycken:
Den bestryker han med salvan,
Smörjer den med trolldomsmedlet,
Yttrar dessa ord och säger:
”Om i denna salva finnes
Det som för ett sår sig egnar,
Som på skador kunde strykas,
Så må aspen åter helna,
Blifva starkare än nånsin!”
  Aspen genast åter helnar,
Blifver starkare än nånsin,
Vexer upptill rik och vacker,
Och vid roten sund fullkomligt.
  Derpå smörjelsen han pröfvar,
Trolldomssalvan han försöker,
Pröfvar den på stenars remnor,
Uppå sönderbrustna hällar:
Sten vid sten sig sammanhäftar,
Häll mot häll sig åter sluter.
  Sonen kommer då ur smedjan,
Der sin smörjelse han tillredt,
Läkemedlet sammanblandat,
Bringar det i gubbens händer:
”Detta är en säker salva,
Tillförlitligt trolldomsmedel;
Om ock berg dermed beströkes,
Häll vid häll sig sammanslöte!”
  Gubben smakade med tungan,
Pröfvade i munnen salvan:

Godt befann han läkemedlet,
Salvan säker, tillförlitlig.
  Smorde sedan Wäinämöinen,
Helade den illa farne,
Smorde nedan, smorde ofvan,
Stundom gned han ock på midten,
Höjde då sin röst och sade,
Talade med dessa orden:
  "Ej jag rörs med egna muskler,
Med min skapares jag rör mig:
Ej med egen kraft jag framgår,
Af hans allmakts kraft jag drifves:
Ej med egen mun jag talar,
Med den högstes mun jag talar;
Om ock ljuflig rost jag egde,
Ljufvare är dock den högstes:
Om ock herrlig hand jag hade,
Herrligare dock är skaparns."
  Nu när smörjelsen var pålagd,
Säkra läkemedlet insmordt,
Svimmar nästan Wäinämöinen,
Sammandrages utaf smärta:
Af och an sig Wäinö vrider,
Finner ingen ro för plågan.
  Gubben då förvisar värken,
Drifver bort de svåra smärtor,
Bort till Kipu-mäkis kulle,
Toppen utaf sjukdomsberget,
För att stenar smärta bringa,
Klipporna med värk besvära.

Griper nu en bundt af siden.
Skär den uti flere rimsor,
Rifver deraf skilda stycken
Och förfärdigar ett förband:
Med sitt siden han förbinder,
Lindar in med sköna tyget
Knäet på den arme mannen.
Tårna uppå Wäinämöinen.
Höjer nu sin röst och säger.
Yttrar dessa ord och talar:
"Förband blifve skaparns siden.
Skaparns mantelflik betäckning
Öfver denna goda knäled.
Dessa tår som äro fasta!
Sköne Jumala i himlen.
Starke skapare, förhindra.
Att vi här af lyten drabbas
Och till pris åt smärtor gifvas!"
Nu den gamle Wäinämöinen
Verklig hjelp häraf försporde.
Botad innankort sig kände:
Köttet vexte och blef vackert,
Blef fullkomligt helnadt nertill.
Midtuppå från smärta friadt.
Blef på alla sidor felfritt,
Upptill utan ärr och märken,
Mera friskt än tillförene.
Bättre än förut det varit:
Ren han kan på foten stiga.
Knä't sig böjer obehindradt.

Utan smärta ens till namnet.
Utan skäl till minsta klagan.
Derpå gamle Wäinämöinen
Lyfter ögat upp mot höjden
Och en tacksam blick han sänder
Upp emot den höga himlen:
Höjande sin röst han säger
Och med dessa ord han talar:
”Dädan utgår nåden städse,
Dädan kommer kända stödet:
Uppifrån den höga himlen,
Från den makt som allting skapat!
”Dig, o Jumala, jag prisar,
Dig, o skapare, allena,
Att ditt bistånd mig du gifvit.
Mig ditt kända stöd förlänat
Uti dessa svåra plågor,
Bragta af det hvassa jernet!”
Derpå gamle Wäinämöinen
Yttrade ännu och sade:
”Icke må det framtidsslägte,
Som uppvexer hädanefter,
Uppå trots en farkost timra.
Uppå skryt ej ens ett vränge!
Gud utmäter vädjoloppet,
Skaparen bestämmer slutet,
Mannens kunskap gör det icke,
Ej den starke ens förmår det!”

Tionde Sången.

Gamle trygge Wäinämöinen,
Tog sin fåle, brun till färgen,
Spände hingsten uti redet,
Brune springaren för släden,
Sjelf han sig i släden slängde,
I sin skrinda upp sig höjde,
Slog sin raske häst med spöet,
Smällde till med perle-snärten.
Fålen springer, färden lider,
Släden glider, vägen aftar,
Medarne af björkträd knaka,
Lokan, gjord af rönnträd, knarrar.
Fram med gny och brak han färdas,
Åker öfver kärr och marker,
Öfver vida svedjesträckor;
Färdas fram en dag och tvenne,
Men uppå den tredje dagen
Till den långa bron han kommer,
Fram till Kalevalas moar,
Hem till Osmos åker-renar.

Sång. 10.

Höjde då sin röst och sade,
Yttrade och tog till orda:
"Ulf, du drömmaren må sluka,
Sjukdom, döda vrånge Lappen,
Som har sagt att jag ej mera
Lefvande skall hemmet skåda,
Ej, så länge tiden varar,
Medan gyllne månen strålar,
Hinna Wäinö-hemmets sveder,
Uppnå Kalevalas moar!"

Derpå gamle Wäinämöinen
Sjöng och öfvade sin vishet:
Sjöng en gran med blommig krona,
Blommig krona, gyllne grenar:
Styrde toppen upp mot himlen,
Höjde den tvärs genom molnen,
Spridde grenarne i luften,
Under himlen ut dem bredde.

Sjunger och sin vishet öfvar,
Sjunger månen upp att lysa
Uti granens gyllne krona,
I dess grenar Karlavagnen.

Nu med gny astad han åker,
Fram emot det gyllne hemmet,
Sorgsen och med nedsänkt hufvud,
Med åt sidan nedtryckt mössa,
Öfver att han Ilmarinen,
Den evärdelige hamrarn,
Lofvat bort för egen räddning,
Till en lösen för sitt hufvud,

Bort till Pohjola, det mörka,
Till det skumma Sariola.
Hingsten stannade vid ändan
Af den nya Osmo-åkern:
Derpå gamle Wäinämöinen
Höjde hufvudet ur släden.
Hörde då ett dån ur smedjan.
Hammarslag ur smedens kolhus.
Gamle trygge Wäinämöinen
Sjelf sig in i smedjan skyndar:
Der stod smeden Ilmarinen
Hurtigt smidande och högljudt:
Sade smeden Ilmarinen:
"O du gamle Wäinämöinen.
Hvar har du så länge varit.
Tillbragt hela denna tiden?"
Gamle trygge Wäinämöinen
Tog till orda sjelf och sade:
"Der jag varit har så länge.
Lefvat hela denna tiden.
Uti Pohjola, det mörka.
I det skumma Sariola.
Slunkit fram på Lapplands stigar,
Uti trolldomsmännens nejder!"
Derpå smeden Ilmarinen
Yttrade ett ord och sade:
"O du gamle Wäinämöinen.
Du. en siare evärdlig.
Säg hvad har du att förtälja
Från din färd, då hem du kommit?"

Sade gamle Wäinämöinen:
"Mycket har jag att förtälja:
Uti Pohja finns en tärna,
I den kulna byn en jungfru,
Som på friare ej aktar,
Som försmår de bäste männer:
Halfva Pohja prisar henne,
Ty hon är den skönsta tärna:
Månen sken på hennes panna,
Solen skimrade på bröstet,
Otava från hennes axlar,
Karlavagnen ifrån skuldran.
"Smed och broder Ilmarinen,
Du, en hamrare evärdlig,
Gå att denna tärna vinna,
Flickan med de fagra lockar!
Om du mäktar Sampo smida,
Sira ut det granna locket,
Får du flickan för din möda,
För ditt arbet' sköna jungfrun."
Sade smeden Ilmarinen:
"O du gamle Wäinämöinen,
Så har du då bort mig lofvat,
Bort till Pohjola, det mörka,
Som en lösen för din frihet,
Såsom priset för ditt hufvud?
Aldrig nånsin här i lifvet,
Ej så länge månen strålar,
Vill jag nalkas Pohjas gårdar,
Sariolas timmerstugor,

Nejderna der männer dräpas,
Hjeltar uti hafvet dränkas."
  Derpå gamle Wäinämöinen
Sjelf till orda tog och sade:
"Ännu finns ett annat under,
Finns en gran med blomrik krona.
Blomrik krona, gyllne grenar,
Uppå Osmo-åkerns jordvall:
Månen i dess krona lyser,
Karlavagnen från dess grenar."
  Sade smeden Ilmarinen:
"Detta ej för sannt jag håller,
Förrän sjelf jag går att se det.
Skådar det med egna ögon."
  Sade gamle Wäinämöinen:
"Om du icke tror uppå det,
Må vi oss bege att skåda
Om det sannt är, eller osannt."
  Ut de gingo att beskåda
Granen med sin blomsterkrona:
En var gamle Wäinämöinen
Och den andre Ilmarinen.
  När de fram till stället kommit
Uppå Osmo-åkerns jordvall.
Smeden tätt invid sig ställde
Att den nya gran beundra.
Från hvars grenar Karlavagnen.
Från hvars krona månen lyste.
  Derpå gamle Wäinämöinen
Sjelf till orda tog och sade:

Sång. 10. "Nu, o smed, min egen broder,
Klättra upp att månen hemta,
Att nedtaga Karlavagnen
Ifrån granens gyllne krona!"
Derpå smeden Ilmarinen
Stiger i det höga trädet,
Upp emot den höga himlen,
Klättrar upp att månen hemta,
Att nedtaga Karlavagnen
Ifrån granens gyllne krona.
Granen med den sköna kronan,
Talln, med yfvig blomtopp, talar:
"O du man förutan insigt,
Ytterst oerfarne hjelte!
Oförståndigt upp du stigit,
Lik ett barn uti min krona,
För att nedta månens skenbild,
För att fånga falska stjernor!"
Nu den gamle Wäinämöinen
Började att sakta sjunga:
Sjunger vinden upp att hvirfla,
Luften att förbittrad rasa,
Derpå tager han till orda,
Brister ut och säger detta:
"Storm, tag honom med i båten,
Vind, för honom i din farkost,
Bringa honom skyndsamt hädan
Bort till Pohjola, det mörka!"
Vildt begynner vinden hvirfla,
Luften börjar häftigt rasa,

Tager smeden Ilmarinen.
Bringar honom skyndsamt dädan,
Bort till Pohjola, det mörka,
Till det skumma Sariola.
Derpå smeden Ilmarinen
Färdades med största snabbhet
Längsmed vindens väg i rymden,
Längsmed stormens stråt i luften,
Öfver månen, under solen,
Utmed Karlavagnens skuldror:
Uppå Pohjas gård han stannar,
Uppå Sariolas badväg,
Obemärkt af gårdens hundar,
Af dess gläfsare ej varsnad.
Louhi, Pohjolas värdinna,
Gumman med de glesa tänder,
Råkar ut på gården träda:
Sjelf hon yttrar då och säger:
"Hvem kan du bland männer vara,
Hvilken, ur de hjeltars skara?
Hit på vindens stråt du kommit,
Uppå vårdags-stormens slädväg,
Och på dig ej hundar skälla,
Ingen ullsvans mot dig gläfsar."
Sade smeden Ilmarinen:
"Hit jag icke heller kommit
Att af bygdens hundar rifvas,
Mot mig reta någon ullsvans
Här, vid obekanta dörrar,
Portar, dem jag icke känner".

Sång. 10. Derpå Pohjolas värdinna
Sporde af den komne gästen:
"Har måhända du lärt känna
Och förnummit eller sport om
Den der smeden Ilmarinen,
Den så konsterfarne hamrarn?
Redan länge är han väntad,
Ren i många tider saknad
Här vid Pohjas landamären,
Att den nya Sampo smida."
Det var smeden Ilmarinen,
Sjelf han yttrade och sade:
"Väl har jag mig lärt att känna
Den der smeden Ilmarinen,
Ty jag sjelf är Ilmarinen
Den så konsterfarne hamrarn."
Louhi, Pohjolas värdinna,
Gumman med de glesa tänder,
Skyndade sig in i stugan,
Yttrade och tog till orda:
"Du min egen yngsta dotter,
Du, bland mina barn mig kärast,
Tag nu på dig allt det bästa,
Välj den hvitaste af drägter,
Med de allra skönsta fållar,
Fäst det vackraste vid bröstet,
Kring din hals det prydligaste,
Det mest granna vid din tinning,
Att af rodnad kinden strålar,
Att ditt anlets fägring varsnas!

Nu har smeden Ilmarinen,
Den evärdelige hamrarn,
Kommit för att Sampo smida.
Sira ut det granna locket."
Det var Pohjas sköna tärna,
Landets pris och vattnets prydnad,
Hon de bästa kläder valde,
Af den allra största renhet,
Uti femfald drägt sig klädde,
Fäste smycken på sitt hufvud,
Påtog spännen utaf koppar,
Prydde sig med gyllne gördlar.
Trädde ur sin bod i stugan,
Smög sig sakta in från gården:
Lifligt hennes ögon lyste,
Hög var hennes öronprydnad,
Vackert hela hennes anlet,
Röda voro hennes kinder,
Rikligt guld hon bar på bröstet,
Silfversmycken på sitt hufvud.
Sjelfva Pohjola-värdinnan
Förde smeden Ilmarinen
In i Pohja-gårdens pörten,
Sariolas timmerstugor:
Här med mat hon mannen mättar,
Och med dryck förplägar honom,
Fägnar honom på det bästa,
Derpå yttrar hon och säger:
"Hör mig smed, o Ilmarinen,
Du, en hamrare evärdlig,

Om du mäktar Sampo smida.
Sira ut det granna locket
Af en svane-fjäders ända,
Af en mjölktår från en gallko.
Af ett enda litet kornfrö.
Af en sommar-tackas ullstrå.
Får du såsom lön min dotter.
Sköna jungfrun för din möda!"
Då tog smeden Ilmarinen
Sjelf till orda så och sade:
"Väl förmår jag Sampo smida.
Hamra hop det granna locket
Af en svane-fjäders ända.
Af en mjölktår från en gallko.
Af ett enda litet kornfrö.
Af en sommar-tackas ullstrå,
Jag som sjelf på himlen smidit.
Som på luftens lock har hamrat.
Då dess början ej var börjad,
Ej det minsta grand var färdigt."
Nu han går att Sampo smida.
Att dess granna lock utsira.
Frågor efter ställets smedja.
Söker efter smedjeredskap:
Ingen smedja finns på stället.
Ingen smedja. ingen blåsbälg.
Ässja ej och städ ej heller.
Icke hammare, ej skaft ens.
Derpå smeden Ilmarinen
Yttrade ett ord och sade:

"Qvinnor gerna här må tveka.
Tölpar verket halfgjordt lemna,
Ej en man, om äfven sämre.
Om ock svagare han vore!"
Plats han söker för sin ässja,
Rum att breda ut sin blåsbälg.
Uppå markerna derborta
Invid Pohjas åker-ändor.
Söker en dag, söker tvenne.
Men uppå den tredje dagen
Finner han ett gråsprängdt stenblock,
Råkar på en hop af klippor.
Här sig smeden slutligt staller.
Hamrarn hit sin eld förlägger:
En dag bälgarne han reder.
Bygger ässjan på den andra.
Derpå smeden Ilmarinen,
Den evärdelige hamrarn.
Drifver ämnena i elden.
Smedjestoffet i sin ässja.
Tager trälar till att pusta.
Män med half manskraft att fläkta.
Trälarne, de pusta ifrigt,
Draga bälgen oförtrutet,
Under trenne sommardagar.
Under trenne sommarnätter:
Stenar under deras hälar,
Klippor under tårna vexte.
Men uppå den nästa dagen
Sjelfve smeden Ilmarinen

Ned sig böjer för att skåda
Uti smideshärdens botten,
Hvad ur elden komma skulle.
Hvad som ginge fram ur lågan.
Fram ur elden står en båge,
Tränger sig ett gyllne armborst,
Gylleue, med silfverspetsar,
Med ett brokigt skaft af koppar.
Skön är bågen till att skåda,
Men den har dock onda vanor:
Fordrar hvarje dag ett hufvud,
Och de bästa dagar tvenne.
Sjelfve smeden Ilmarinen
Gläds häråt ej alltför mycket.
Bryter bågen uti stycken,
Kastar den i elden åter,
Låter sina trälar pusta,
Svage männen bälgen draga.
På den dag, som derpå följde,
Sjelfve smeden Ilmarinen
Ned sig böjde för att skåda
Uti smideshärdens botten:
Fram en båt ur elden trängde,
Röd en farkost steg ur hettan,
Guldutsirad var dess framstäf,
Tullarne af koppar gjutna.
Skön är båten till att skåda,
Men den har dock onda vanor:
Utan skäl i krig den drager,
Ut i örlig utan orsak.

Det var smeden Ilmarinen,
Ej han glädes häråt heller.
Bryter båten uti stycken,
Kastar dem uti sin eldstad:
Låter sina trälar pusta.
Svage männen bälgen draga.

När den tredje dagen inföll.
Sjelfve smeden Ilmarinen
Ned sig böjde för att skåda
Uti bottnet af sin ässja:
Fram ur elden steg en qviga.
Guldbehornad, utur hettan,
Med sjustjernans blink på pannan.
Solens skifva på sitt hufvud.

Skön är qvigan till att skåda,
Men hon har dock onda vanor:
Ständigt sofver hon i skogen,
Stjelper mjölken ut på marken.

Det är smeden Ilmarinen,
Ej han glädes häråt heller.
Kon han hugger uti stycken,
Kastar dessa uti elden:
Låter sina trälar pusta.
Svage männen bälgen draga.

Nu uppå den fjerde dagen
Sjelfve smeden Ilmarinen
Ned sig böjde för att skåda
Uti smideshärdens botten:
Fram en plog ur elden trängde,
Steg, med bill af guld, ur hettan,

Bill af guld och skaft af koppar.
Och en silfverknopp på skaftet.
  Skön är plogen till att skåda,
Men den har dock onda vanor:
Andras åkrar upp den plöjer.
Drager fåror öfver fälten.
  Det är smeden Ilmarinen.
Ej han gläds åt detta heller.
Plogen bryter han i stycken.
Kastar dem uti sin ässja:
Tager vindarne att pusta.
Väderilarne att flåsa.
  Vindarne, de pusta väldigt.
Östan pustar, vestan pustar.
Sunnanvinden ännu mera.
Nordan blåser på med styrka:
En dag pusta de. och tvenne.
Pusta inpå tredje dagen:
Lågan ut ur fönstret kastas.
Gnistor spraka ut ur dörren.
Dammet upp mot himlen flyger.
Röken tjock till molnen stiger.
  Det var smeden Ilmarinen.
När nu trenne dar förlidit.
Ned han böjde sig att skåda
Uti djupet af sin ässja:
Såg att Sampo nu sig danat.
Att sig granna locket bildat
  Derpå smeden Ilmarinen.
Den evärdelige hamrarn.

Företager sig att smida,
Hamrar hurtigt med sin slägga.
Smider Sampo konsterfaret:
Vid dess ena kant en mjölqvarn,
Och en saltqvarn vid den andra,
Vid dess tredje kant en myntqvarn.
Nu begynte Sampo mala,
Granna locket snabbt sig svängde:
Mol en lår vid skymningstiden,
Mol en lår till hem-förtäring,
Mol en annan till försäljning
Och en tredje till förvaring.
Pohjas qvinna högt sig gläder,
Bringar nu den stora Sampo
In i Pohja-gårdens kulle,
Uti koppar-bergets inre,
Bakom nio lås och riglar:
Der hon fäster Sampos rötter
På ett djup af nio famnar,
En rot in i moder-jorden,
Invid vattnets rand en annan,
En i hemmets höga kulle.
Derpå smeden Ilmarinen
Träder fram att mön begära,
Yttrar dessa ord och säger:
"Vill du nu bli min, o jungfru,
Nu, då Sampo blifvit färdig,
Med det brokigt sköna locket?"
Det var Pohjas fagra jungfru,
Sjelf hon talade och sade:

"Hvem skall då i nästa sommar
Och det år som derpå följer
Bringa gökarne att gala,
Vara foglar få att sjunga,
Om jag sjelf mig bort begifver,
Jag, ett bär, till andra nejder?
"Om jag, dufva, här försvunne,
Om jag, vildgås, vilseginge,
Om min moders frukt förkomme,
Om jag, röda lingon, flydde,
Skulle gökarne försvinna,
Alla glädjens foglar flykta
Bort från dessa kullars toppar,
Bort från dessa åsars skuldror.
"Också lär jag aldrig hinna
Bli från jungfru-lifvet ledig,
Fri från än ej skötta sysslor,
Från min stora sommar-brådska:
Markens bär ej än jag plockat,
Har vid vikens strand ej sjungit,
Icke gått i svedjelunden,
Icke lekt uti min löfskog."
Derpå smeden Ilmarinen,
Den evärdelige hamrarn,
Sorgsen och med nedsänkt hufvud,
Med åt sidan lutad mössa,
Eftertänker och begrundar,
Öfverlägger i sitt sinne
Hur han kunde hemåt färdas,
Bort till kända nejder komma

Ifrån Pohjola, det mörka,
Från det skumma Sariola.
Sade Pohjola-värdinnan:
"Hör mig smed, o Ilmarinen.
Hvarför går du så bedröfvad
Med åt sidan lutad mössa?
Längtar du att återvända
Till den fordna fosterjorden?"
Smeden Ilmarinen svarar:
"Dit allena står min längtan,
För att dö i egen hembygd,
Att i fosterjorden gömmas!"
Derpå Pohjolas värdinna
Mat och dryck åt mannen gifver,
I en båt hon honom sätter,
I dess bakstam, invid styret,
Kallar vädren upp att blåsa,
Nordanvindarne att hvina.
Härmed smeden Ilmarinen,
Den evärdelige hamrarn,
Reste af till eget hemland
Öfver hafvets blåa böljor;
Färdades en dag och tvenne,
Men uppå den tredje dagen
Fram till hemmet smeden hinner,
Till de bygder der han föddes.
Sporde gamle Wäinämöinen
Utaf smeden Ilmarinen,
"Smed och broder Ilmarinen,
Du, en hamrare evärdlig,

Har du smidt den nya Sampo,
Sirat ut det granna locket?"
  Sade smeden Ilmarinen,
Sjelfve mästarn tog till orda:
"Ren den nya Sampo malat:
Snabbt sig svängde granna locket,
Mol en lår vid skymningstiden.
Mol en lår till hem-förtäring,
Mol en annan att försäljas.
Mol en tredje till förvaring."

Elfte Sången.

Tid är att om Ahti orda,
Att om muntre sällen sjunga,
Unge Ahti, Saarelainen,
Han, den glade Lempi-sonen.
Vexte i det höga hemmet,
Lefde hos sin hulda moder
Vid den största vikens botten,
Invid Kaukoniemis krökning.
Kauko vexte upp vid fiskmat,
Närd med aborrar han uppsköt,
Blef en man ibland de bäste,
Frisk och röd om hyn han vexte,
Utmärkt för sitt goda hufvud,
Ståtlig till gestalt och hållning.
Men ett litet fel han egde,
En ej alltför lofvärd vana:
Ständigt han bland qvinnor lefde,
Gick på äfventyr om natten,
Sökte glada jungfru-gillen,
Lockomhöljda tärnors lekar.

Säng. 11. Kylli. Saaris unga jungfru.
Saaris jungfru, Saaris blomma,
Vexte i det höga hemmet.
I dess goda hägn hon uppsköt.
Sittande i fadrens stugor
Midt på den förnämsta bänken.
Länge vidtberömd hon vexte:
Friare från fjerran kommo
Till den högt berömda gården,
Till den sköna jungfruns boning.
För sin son gör soln ett anbud:
Solens hem hon dock försmådde,
Ville ej hos solen skina
Under sommarns bråda tider.
För sin son gör månen anbud:
Månens hem hon dock försmådde.
Ville ej hos månen stråla.
Jemnt kring himlabågen vandra.
För sin son gör stjernan anbud.
Men hon stjernans hem försmådde.
Ville ej i natten tindra
På den kulna vinterhimmeln.
Friare från Estland kommo.
Kommo från de Ingrers nejder.
Ej med dem vill jungfrun följa,
Sjelf hon svarar så och säger:
"Fåfängt här ert guld förslöses.
Edert silfver spills förgäfves.
Ty till Estland går jag icke.
Går ej, vill ej bort mig lofva

Bort att ro på Estlands vatten,
Staka fram mig bland dess holmar,
Och att Estlands fisk förtära,
Att dess tunna soppmat sörpla.
”Icke heller vill jag följa
Till de Ingrers fält och hedar:
Brist på allt derborta råder,
Brist på träd och brist på pertor,
Brist på vatten, brist på hvete,
Brist derjemte uppå rågbröd.”
Det var muntre Lemminkäinen,
Kaukomieli sjelf, den sköne,
Han vill nu sig ut begifva
För att vinna Saaris blomma,
Mön, den oförlikneliga,
Jungfrun med det rika håret.
Modren söker det förhindra,
Så den gamla honom varnar:
”Gå ej, son, till dem derborta,
Som stå öfver dig i härkomst!
Dig skall man väl aldrig tåla
I den höga Saari-slägten!”
Sade muntre Lemminkäinen,
Kaukomieli sjelf, den sköne:
”Om mitt hem befinnes ringa
Och min slägt ej hög och ansedd,
Vill med min gestalt jag fria,
Med mitt yttre jungfrun vinna.”
Modren varnar dock beständigt
Lemminkäinen att ej draga

Till den stora Saari-slägten.
Till den höga ättens hemvist:
"Flickor skola der bele dig.
Alla qvinnor dig beskratta!"
Detta bryr ej Lemminkäinen.
Sjelf han yttrar så och säger:
"Qvinnolöjen lätt jag hämmar.
Flickors flin jag nog skall tysta:
Skaffa skall jag dem en börda
Att inunder bröstet bäras:
Då skall hvarje löje tystna.
Till och med det värsta gyckel."
Men hans moder tar till orda:
"Ve mig, ve min lefnads dagar!
Om du skymfar Saaris qvinnor.
Om dess kyska mör du kränker,
Skall du endast tvedrägt väcka.
Skall en blodig fejd begynna,
Skola Saaris alla svenner,
Hundra män med skarpa klingor,
Störta öfver dig, du arme.
Dig allena öfverfalla!"
Lemminkäinen bryr sig föga
Om sin gamla moders varning.
Och sin goda hingst han tager.
Spänner fålen uti redet.
Åker ut med gny och buller.
Till det höga Saaris bygder.
Att till Saaris blomma fria.
Till den unga, sköna tärnan.

Alla Saaris qvinnor skratta,
Flickorna förhåna Ahti,
När han sällsamt in i tåget,
Högst befängdt på gården åker.
Ty omkull med släden kör han.
Stjelper om vid sjelfva porten.
Nu den muntre Lemminkäinen
Vred sin mun, sitt hufvud svängde,
Och sitt svarta hår han slängde,
Tog till orda sjelf och sade:
"Aldrig förr jag det har skådat,
Icke sett och ej förnummit,
Att af qvinnor jag beskrattats,
Och att flickor med mig gycklat!"
Ängslig är ej Lemminkäinen.
Yttrar dessa ord och säger:
"Finns på holmen något ställe.
Någon plats på Saaris marker,
Der jag kunde mig förlusta,
Lek och dans på fältet börja
Här med Saaris glada tärnor,
I de lockomhöljdas samqväm?"
Saaris tärnor taga ordet,
Uddens jungfrur honom svara:
"Ställe finnes nog på holmen.
Plats på Saaris mark tillräckligt.
Der du kunde dig förlusta,
Lek och dans på fältet börja.
Som vallpojke uppå sveden,
Herdegosse uti skogen;

Sång. 11. Magra äro Saaris döttrar,
Feta våra hästars fålar!"
Ängslig är ej Lemminkäinen,
Träder nu i tjenst som herde;
Ut i vall han går om dagen,
Nattetid i jungfru-gillen,
Söker glada tärnors samqväm,
Lockomhöljda flickors lekar.
Så den muntre Lemminkäinen,
Kaukomieli sjelf, den sköne,
Qvinnoskrattet snart förqväfde,
Gjorde slut på jungfru-gycklet.
Ej det fanns en enda tärna,
Ej en enda blygsam jungfru,
Som han icke smekt och famnat,
Vid hvars sida ej han hvilat.
Blott en tärna fanns bland alla
I den stora Saari-slägten,
Som ej aktade på fästmän,
Som de bäste män försmådde:
Det var Kyllikki, den fagra,
Saaris allra skönsta blomma.
Det var muntre Lemminkäinen
Kaukomieli sjelf, den sköne,
Hundra stöfvelpar han nötte,
Sönderbröt väl hundra åror
För att denna jungfru fånga,
För att Kyllikki sig vinna.
Kyllikki, den fagra tärnan,
Hon till orda tog och sade:

"Usle, säg hvi här du vankar,
Ströfvar kring likt strandens snäppa,
Frågar efter våra flickor,
Nejdens mör med tennprydd gördel?
Jag för min del blir ej ledig,
Förrn jag malat opp min handqvarn,
Nött min mortelstöt till ändan,
Sönderstampat sjelfva morteln.
"Ej en stackare jag aktar,
Ej en skral och löslig sälle:
Jag en stadig man mig önskar,
Ty min egen håg är stadig:
Önskar en med ståtlig hållning,
Ty jag sjelf är stolt och ståtlig:
Önskar en med fagert yttre,
Ty jag sjelf är skön och fager!"
När en liten tid förlidit,
Knappast hälften af en månad,
Händer så en dag omsider,
Timar slutligen en afton
Att sig Saaris tärnor roa,
Att de sköna glädtigt dansa
Ute på den gröna stranden
Som låg närmast fasta landet:
Kyllikki var främst bland alla,
Allra skönast Saaris blomma.
Nalkas då den raske sällen,
Lemminkäinen sjelf, den muntre:
Med sin egen hingst han åker,
Med sin utsökt gode fåle,

In uppå de skönas lekplats,
Midt uti den glada dansen,
Slänger Kyllikki i släden,
Rycker jungfrun i sitt åkdon,
Sätter henne uppå fällen,
På sin slädes spjelverksmatta.
  Ger sin häst ett slag med spöet,
Smäller till med snodda snärten,
Åker nu med snabbhet dädan,
Yttrar vid sin bortfärd detta:
"Aldrig här i tiden, flickor,
Mån j yppa och förråda
Att jag här på holmen varit
För att röfva mig en tärna!
  "Om j ej häri mig lyden,
Skall det illa er bekomma:
Edra fästmän skall jag qväda
Ut i strid, till rof för svärdet,
Att om dem ej mer skall höras,
Att de aldrig här i tiden
Ses på dessa vägar vandra,
Åka fram på dessa veder!"
  Högljudt Kyllikki sig jemrar,
Saaris blomma bittert klagar:
"Släpp mig, släpp mig ur din släde,
Lemna mig uti min frihet,
Låt till hemmet barnet hasta,
Till sin gamla mor som gråter!
  "Om du icke lös mig lemnar,
Ej mig låter hemåt hasta,

Har jag bröder fem derhemma.
Söner sju utaf min farbror,
Som nog spana harens fotspår.
Återfordra jungfruns hufvud."
  Men då hon likväl ej undslapp,
Brast hon ut i bittra tårar,
Yttrade till slut och sade:
"Fåfängt är jag född till verlden.
Utan nytta upp jag vuxit,
Lefvat all min tid förgäfves.
Ty en usel man jag fått mig,
Kommit till en duglös make.
Fått till stöd en krigisk kämpe,
Ständigt böjd för vilda strider!"
  Sade muntre Lemminkäinen.
Kaukomieli sjelf, den sköne:
"Kyllikki, mitt hjertas älskling.
Du mitt eget vackra smultron,
Var för ingen del bekymrad!
Illa skall jag ej dig hålla:
Uti famnen, när jag äter,
Vid min hand, när ut jag vandrar,
Vid min sida, när jag stannar,
Och bredvid mig, när jag hvilar.
  "Säg mig hvad du sörjer öfver,
Hvarför du så sorgsen suckar?
Sörjer du kanske deröfver,
Är det derföre du suckar,
Att du kor och bröd skall sakna,
Brist på allt i hemmet lida?

"Var för ingen del bekymrad!
Ganska många kor jag eger,
Hvilka riklig mjölk mig gifva:
En på kärret, Muurikkinen,
En på kullen, Mansikkinen,
Puolukka jemväl på sveden.
Skönt de frodas, utan foder,
Utan vård de äro vackra;
Ej om qvälln man nödgas binda
Och om morgonen dem lösa,
Icke jemnt med hö förse dem
Och med salt dem ständigt mata.
"Kanske sörjer du deröfver,
Kanske derföre du suckar,
Att min ätt ej är så frejdad,
Ej mitt hem nog stolt och ståtligt?
"Är min ätt ej vida frejdad,
Ej mitt hem nog stolt och ståtligt,
Eger jag en eldig klinga,
Bär ett svärd som blixtar ljungar:
Af en frejdad ätt är klingan,
Svärdet räknar höga anor,
Ty det slipadt är hos Hiisi
Och sin glans det fått af gudar.
Med mitt svärd min ätt jag höjer,
Storhet jag min slägt förlänar
Med min eldigt skarpa klinga,
Med mitt svärd som blixtar ljungar!"
Djupt den arma flickan suckar,
Yttrar dessa ord och säger:

"O du Ahti, son af Lempi.
Om du önskar mig till maka.
Till en lifstidsvän för evigt,
Till en dufva vid din sida,
Må en helig ed du svära
Att ej ut i striden draga,
Icke ens om guld du saknar,
Eller längtar efter silfver!"
Nu den muntre Lemminkäinen
Sjelf till orda tog och sade:
"Jag dig svär ett heligt löfte
Att ej ut i striden draga,
Icke ens om guld jag saknar,
Eller längtar efter silfver!
Men då måste sjelf du svära
Att i byn ej nånsin vandra,
Om ock dansens fröjd du saknar,
Längtar efter muntra lekar!"
Begge nu en ed de svuro,
Bytte sina dyra löften
Inför Gud, den uppenbare,
Inför hans, den högstes anlet.
Ahti att i krig ej draga,
Kylli att till byn ej vandra.
Nu den muntre Lemminkäinen
Slog sin raske häst med spöet,
Gaf sin hingst ett slag med tömmen,
Tog till orda sjelf och sade:
"Lefven väl, j Saaris lindor,
Granars rötter, furustubbar,

Sång 11. Dem jag under sommarn trampat,
Stigit på i flere vintrar,
Hemligt under mulna nätter,
Smygande i stormigt väder,
För att denna hjerpe fånga,
Denna alla efterjaga!"

Lätt och snabbt han åker framat,
Tills hans hem i fjerran synes.
Jungfrun tager då till orda,
Yttrar slutligen och säger:
"Der, i fjerran, syns en stuga,
Skymtar fram ett nödens näste;
Hvems är denna låga boning,
Hvilken uslings hem är stugan?"

Men den muntre Lemminkäinen
Tar till orda då och säger:
"Bry dig icke här om stugan,
Sörj ej öfver denna bostad:
Andra stugor skola timras,
Vida bättre skola byggas
Af de gröfsta timmerstockar,
Af de allra bästa bjelkar."

Derpå muntre Lemminkäinen
Småningom sin hemgård nalkas,
Kommer till sin hulda moder,
Till den gamla, ålderstigna.

Modern tager då till orda,
Yttrar så och säger detta:
"Du har länge dröjt, min gosse,
Länge dvalts i fjerran länder!"

Sade muntre Lemminkäinen,
Yttrade och tog till orda:
”Qvinnor har jag nödgats löna,
Kyska mör, med spe och gyckel,
För det hån af dem jag rönte,
För det gäckeri de drefvo:
Men den bästa tärnan tog jag,
Satte henne på min slädfäll,
Lyfte henne på mitt spjelverk,
Svängde henne under ryan:
Så jag lönat qvinnoskrattet,
Saaris flickors myckna löje.
”O min moder, som mig burit,
Du min egen fostrarinna!
Målet för min färd jag hunnit,
Hvad jag sökte, har jag funnit.
Bädda upp de bästa bolster,
De mest mjuka hufvudkuddar,
Att jag får i hemmet hvila
Vid min unga jungfrus sida!”
Modren tager då till orda,
Yttrar sjelf och säger detta:
”Dig, o Jumala, jag prisar,
Dig, o skapare, allena,
Att min son du skänkt en maka,
Som kan eld i stugan tända,
Som är skicklig i att väfva,
Som är händig i att spinna,
Rask och driftig vid sitt byke,
Kunnig i att kläder tvätta!

"Prisa sjelf, o son, din lycka.
Ty en god du fått och funnit.
God är hon, som skaparn lofvat.
Som han nådigt nu har skänkt dig!
Skön en snösparf är på drifvan.
Skönare din egen maka;
Hvitt är skummet uppå vågen.
Hvitare den vän du vunnit:
Smärt är allan uppå hafvet,
Smärtare den mö du skyddar:
Strålande är himlens stjerna.
Mera strålande din fästmö.
"Gör dig nu ett större stuggolf.
Vidga dessa fönstergluggar.
Uppres nya, högre väggar.
Ombygg hela stugan bättre.
Ställ vid stugan nya trösklar.
Vid hvar tröskel nya dörrar.
Då en tärna ung du vunnit.
Valt dig en så vacker maka,
En af vida högre härkomst
Än du sjelf och än de dina!"

Tolfte Sången.

Derpå Ahti Lemminkäinen,
Kaukolainen sjelf, den sköne,
Lefde framåt uti tiden
Vid den unga jungfruns sida:
Sjelf han ej drog ut i striden,
Kylli ej till byn begaf sig.
Slutligen en dag det händer,
Timar på en morgon tidigt
Att sig Ahti ut begifver
Till en strand der fisken lekte:
Ej till qvälln han återvände,
Hann ej hem den första natten:
Kylli då till byn begaf sig,
Gick att leka bland dess jungfrur.
Hvem skall nu förtälja saken,
Hvem är det, som härom sqvallrar?
Ainikki, hans egen syster,
Hon förtäljer hela saken,
Hon det är, som derom sqvallrar:
"Ahti, du min käre broder!

Sång. 12. Kylli nu i byn har varit,
Inom andra gårdars grindar,
Uti glada jungfru-gillen,
Lockomhöljda tärnors lekar."
Unge Ahti, ende sonen,
Sjelfve muntre Lemminkäinen,
Harmas härvid högeligen,
Gripes af en häftig vrede,
Sjelf han talar nu och säger:
"O min mor, du gamla qvinna,
Skölj min skjorta ofördröjligt
I den svarta ormens etter,
Torka den med samma snabbhet!
Ty i striden vill jag draga,
Bort till Pohjas söners härdar,
Till de fält der Lappar lefva.
Kyllikki i byn har varit,
Inom andra gårdars grindar,
Uti glada jungfru-gillen,
Lockomhöljda tärnors lekar!"
Kylli tager då till orda,
Hustrun skyndar sig att säga:
"Du min egen dyre Ahti,
Icke må i strid du draga!
Nyss jag drömde under hvilan,
Såg en syn, då in jag slumrat:
Lågor stego som ur ässjan,
Flammor sköto upp mot höjden
Tätt inunder sjelfva fönstret,
Utanför den bakre väggen,

Bröto derifrån i stugan,
Likt en ström de här sig häfde.
Ifrån golfvet upp till taket,
Från ett fönster till ett annat."
  Nu den muntre Lemminkäinen
Sjelf till orda tog och sade:
"Jag ej tror på qvinno-drömmar,
Tror ej hustrurs eder heller!
O min moder, som mig burit.
Hemta hit min pansarskjorta.
Bringa mig min goda rustning!
Ty det lyster mig i hågen
Att på stridens öl få smaka,
Krigets goda must få pröfva."
  Men hans moder honom svarar:
"Ahti, du min egen gosse,
Icke må i strid du draga!
Öl i hemmet nog vi hafva.
Tappadt på en alträdstunna.
Innanför ett sprund af ekträd.
Dermed kan du dig förpläga
Hela dagen, om dig lyster."
  Sade muntre Lemminkäinen:
"Jag på hemmets öl ej aktar.
Hemtar hellre upp ur elfven
Vatten med ett tjärigt årblad:
Sådan dryck mig bättre smakar
Än allt spisöl uti hemmet.
Hemta hit min pansarskjorta.
Bringa mig min goda rustning!

Sång. 12. Jag till Pohjas stugor drager,
Till de fält der Lappar lefva.
För att guld af dem mig kräfva,
För att fordra deras silfver."
Sade Lemminkäinens moder:
"Ahti du min egen gosse!
Guld här hemma nog vi hafva,
Silfver i förvaringshusen:
Sist i går vid dagens gryning,
Då vår träl höll på att plöja
Ute. uppå huggorms-åkern.
Fältet. fullt af svarta ormar.
Lyfte plogen upp ett kistlock.
Bragte billn en skatt i dagen.
Mynt till hundratal der funnos.
Tusende i jorden sänkta:
Kistan förde jag i boden.
Ställde den längst bort på loftet."
Sade muntre Lemminkäinen:
"Hemmets håfvor ej jag aktar:
Om en mark i krig jag vinner.
Vida högre den jag skattar.
Än allt guld i hemmet finnes.
Än det silfver plogen lyftat.
Hemta hit min pansarskjorta.
Bringa mig min goda rustning.
Ut i strid jag går till Pohja.
Ut i fejd bland Lapplands söner!
"Ty mig lyster det i hågen.
I mitt hufvud bor en tanke.

Att med egna öron höra,
Att med dessa ögon skåda,
Om i Pohja finns en jungfru,
Finns en mö i Pimentola,
Som på friare ej aktar,
Som försmår de bäste männer."
  Lemminkäinens moder svarar:
"O min son, min egen Ahti!
Kylli har du ju i hemmet:
Bäst är dock en egen maka.
Svårt det är, då tvenne hustrur
Dela samme makes läger."
  Sade muntre Lemminkäinen:
"Ut i byarne går Kylli:
Må till hvarje dans hon löpa,
Vräka sig i hvarje stuga,
Uti byn bland glada tärnor,
I de lockomhöljdas lekar!"
  Modren söker honom neka,
Så den gamla honom varnar:
"O min son, begif dig icke
Bort till Pohja-gårdens stugor!
Gå ej du, som vishet saknar,
Som är utan högre insigt,
Bort till Pohjas söners härdar,
Till de fält, der Lappar lefva!
Lappen kan dig der besvärja,
Turja-mannen dig kan drifva
In med hufvudet i leran,
Ner till armarne i glöden,

Och med händerna i askan,
Emot härdens heta hällar."
Sade muntre Lemminkäinen:
"Trollmän förr mig sökt besvärja.
Ormar nog mig sökt förhexa:
Trenne Lappske män försökte
Mig en sommarnatt besvärja,
Nakne, på ett jordfast stenblock,
Utan bälten, utan kläder,
Utan någon trolldoms-bindel:
Men ej mer af mig de vunno.
Mer de lede icke fingo,
Än från sten en yxe täljer,
Nafvaren från klippan löser,
Välten från den glatta isen,
Tuoni ur den tomma stugan.
"Hotat hade de med annat,
Annan blef dock sakens utgång:
Mig de hade ämnat lägga,
Hotat att mig tröttad sträcka
Som en spång på sanka kärret,
Som en planka öfver pölen,
Sänka mig i dyn till hakan,
Och med skägget uti smutsen.
Men jag var en man, om någon,
Blef ej mycket brydd af detta:
Sjelf jag började att trolla,
Företog mig att besvärja:
Hvarje trollkarl och hans pilar,
Hvarje skytt med sina vapen,

Hvarje spåman med sitt knifbett,
Siarne, med stål försedda,
Qvad jag in i Tuoni-forsen,
I det gräsligaste svalget,
Under högsta vattenfallet,
I den allra värsta hvirfveln.
Der må desse trollmän hvila,
Der må nu de ilskne sofva.
Tills att gräset börjar vexa
Genom hjessan, genom hjelmen,
Genom axlarne på trollkarln,
Genom sjelfva skulderbladen.
Uppå siaren, som slumrar,
På den ilskne, der han sofver."

Modren varnar dock beständigt
Lemminkäinen för att resa;
Modren så sin son förbjuder,
Hustrun så sin make varnar:
"O begif dig ej från hemmet
Till den kulna byn derborta,
Hän till Pohjola, det mörka!
Der skall dock förderfvet hinna
Dig, beklagansvärde gosse,
Ofärd Lemminkäinen drabba.
Talte du med tusen munnar,
Jag ändå det icke trodde:
Ej du kan i sångförmåga
Mäta dig med Pohjas söner:
Turja-språket ej du känner,
Kan på Lapplands språk ej qväda!"

Sång. 12. Men den muntre Lemminkäinen,
Kaukomieli sjelf, den sköne,
Höll just på att håret kamma,
Och att borsta sina lockar:
Kastar då sin kam mot väggen,
Borsten bort mot ugnens stolpe,
Höjer nu sin röst och säger,
Yttrar dessa ord och talar:
"Då har Lemminkäinen fallit,
Arme gossen nått sin bane,
När ur borsten blod ses drypa,
Rinna röd ur kammens tinnar!"

Nu den muntre Lemminkäinen
Far till Pohjola, det mörka,
Tvärt emot sin moders vilja,
Mot sin gamla moders varning,
Tar sin rustning, tar sin gördel,
Kläder sig i jernsmidd brynja,
Spänner sig i stålsmidt bälte,
Yttrar dessa ord och säger:
"Mannen är mer trygg i harnesk
Säkrare i jernsmidd brynja,
Starkare i stålsmidt bälte
Bland besvärjarne derborta:
Så han ej de svage fruktar,
Rädes icke ens de starke."

Och han tar sin egen klinga,
Griper nu det skarpa svärdet,

Som hos Hiisi hvässadt blifvit.
Som var skuradt blankt hos gudar,
Hänger svärdet vid sin sida,
Sticker det uti sin slida.

Hvar tar mannen sig till vara,
Värnar sig den starke hjelten?
Delvis tar han sig till vara,
Smått sig värnar ren den starke
Uti dörren, under sparren,
Närmast intill stugans dörrpost,
Uppå gården invid tåget,
Vid dess längst aflägsna leden.

Der tar mannen sig till vara,
Rustar sig mot qvinnors skara;
Dock är detta skydd ej säkert,
Detta värn ej tillförlitligt:
Derför tar han sig till vara,
Rustar sig ännu mot männer,
Der sig tvenne vägar skilja,
Uppe på den blåa klippan,
Vid en gungflys vattenåder,
Vid den lättupprörda källan,
Vid det stora vattenfallet,
Vid den vilda forsens hvirfvel.

Här den muntre Lemminkäinen
Yttrade ett ord och sade:
"Nu stån upp ur jorden, svärdsmän, *Skydds-ord vid afresan. r. 255—296.*
Kämpar, åldrige som jorden,
Stigen, klingans män, ur brunnar,
Upp ur elfvar, säkre skyttar!

Res dig, skog, med dina männer.
Ödemark med all din skara,
Bergets gubbe med din styrka.
Vesi-hiisi, rik på fasor,
Vattnets moder med ditt följe,
Vattnets äldste med din härsmakt,
Jungfrur, upp ur hvarje sumpdäld,
J, med fållen fin, ur källor,
Till en ensam kämpes bistånd,
Till en frejdad hjeltes följe,
Att ej trollkarlns pilar verka,
Siarns skarpa stål ej heller,
Icke någon spåmans knifbett,
Icke skyttens trolldomsvapen!
"Om ej detta är tillräckligt,
Mins jag än ett annat medel:
Högre upp min suck jag sänder,
Upp till Ukko uti himlen,
Han, som molnen uppehåller,
Herrskar öfver himlens strömoln.
"O du Ukko, högst bland gudar,
Gamle fader uti himlen,
Du som genom molnen talar,
Du hvars röst i rymden höres!
Hemta mig en eldig klinga,
Höljd uti en eldig slida,
Hvarmed jag kan hindren häfva,
Trolldomsskador undanrödja,
Fälla jordens afgrundsandar,
Vattnets trollmän öfvervinna.

Både framför mig i luften.
Och bakom mig likaledes,
Öfver hufvudet, vid sidan,
Och vid mina begge länder.
Vända trollkarln mot sin piludd,
Siarn mot sitt eget knifbett,
Mot sitt eget stål besvärjarn,
Emot eget svärd de ilskne!"
  Derpå muntre Lemminkäinen,
Kaukomieli sjelf, den sköne,
Hvisslar fram en häst ur snåret,
En med gyllne man ur gräsvalln,
Spänner fålen för sin släde,
Röde springaren i redet,
Sjelf han sätter sig i släden,
Höjer sig uti sin skrinda:
Ger sin häst ett slag med spöet,
Med den knutförsedda snärten.
Fålen springer, färden lider,
Släden glider, vägen aftar,
Silfverhvita sanden gnisslar,
Högt den gyllne mon hörs dåna.
  Färdas en dag, färdas tvenne,
Färdas inpå tredje dagen:
Men uppå den tredje dagen
Af en by till slut han mötes.
  Nu den muntre Lemminkäinen
Åkte fram med brak och buller
På den väg som här var närmast,
Till den allra närmsta gården;

Här han sporde öfver tröskeln,
Bakom förstug'qvistens stolpe:
"Finns måhända här i gården
Den min fåles bröstrem löste,
Mina fimmerstänger sänkte,
Lokan ur dess spänning toge?"
Svarade ett barn på golfvet,
Liten pilt från trappan talte:
"Icke finnes här i gården
Den din fåles bröstrem löser,
Dina fimmerstänger sänker,
Lokan ur dess spänning tager."
Ängslig var ej Lemminkäinen,
Slog sin raske häst med spöet,
Med den perlbesatta snärten,
Akte fram med gny och buller,
Längs den väg, som framgick mellerst,
Till den mellersta bland gårdar:
Här han sporde öfver tröskeln,
Frågade vid förstug'qvisten:
"Finnes kanske här i gården
Den som mina tömmar toge,
Den som hästens bröstrem löste
Och dess rede kunde öppna?"
Invid härden skrek en gumma,
Närmast hälln, med trätsam tunga:
"Här nog finnes uti gården
Den som dina tömmar tager,
Den som hästens bröstrem löser,
Sänker dina fimmerstänger:

Flere tiotal det finnes,
Hundrade, om så du önskar,
Som en skjuts dig kunna gifva,
Skaffa dig en häst till åkning,
Att du, uslé, hem kan färdas,
Fly till eget land, du onde,
Till din husvärds boningsplatser,
Till din egen matmors stigar.
Till din egen broders grindar.
Till din egen systers stuggolf,
Innan dagen gått till ända,
Innan solen hunnit sjunka!"
Ängslig är ej Lemminkäinen,
Yttrar dessa ord och säger:
"Skjutas borde denna gumma,
Klubbas, hon med sneda käken!"
Bragte så sin häst att springa.
Åkte fram med dån och rassel
Längs den väg som framgick öfverst.
Till den öfversta bland gårdar.
Derpå muntre Lemminkäinen.
När han nalkades till gården.
Tog till orda sjelf och talte.
Yttrade och sade detta:
"Tillslut, Hiisi, hundens käftar,
Lempo, gårdvarns gap som gläfsar,
Bilda för hans mun en rigel,
Skjut ett stängsel för hans tänder,
Att han icke hinner skälla
Innan jag förbi har färdats!"

När han kommit in på gården.
Slog han pisken emot marken:
Dam steg upp inunder pisken,
Och en liten man ur dammet:
Denne löste hästens bröstrem.
Fällde slädens fimmerstänger.
  Nu den muntre Lemminkäinen
Lyssnade med egna öron.
Utan att af någon märkas,
Utaf ingen varseblifven:
Runor hörde han derinne.
Ord igenom mossfylld springa.
Spel förnam han genom väggen.
Sång igenom gluggens bräde.
  Blickar sedan in i stugan.
Tittar in i största löndom:
Stugan var af trollmän uppfylld.
Sångare på bänkar sutto.
Spelmän invid sidoväggen,
Siare vid dörrens gafvel.
Spåmän på förnämsta bänken
Och besvärjare vid ugnen:
Lappska sånger sjöngo desse.
Hiisi-qväden fram de gnällde.
  Nu den muntre Lemminkäinen
Vågar att förändra skepnad,
Djerfves att gestalt förbyta.
Går från knuten in i stugan.
In igenom hörnets fogning.
Tar till orda sjelf och säger:

"Bäst är sången när den slutats.
Vackrast äro korta visor;
Bättre är att vettet sparas,
Än att halfvägs ren det brister!"
Sjelfva Pohjola-värdinnan
Framgick öfver golfvets fogning.
Stadd i sysslor midt i stugan,
Tog till orda då och sade:
"Fordom fanns en hund i gården.
En likt jernet färgad racka;
Kött den åt och ben den bräckte,
Slukade det färska blodet:
Hvem bland männer kan du vara.
Hvilken ur de hjeltars skara,
Då du trädt i denna boning,
In i denna timmerstuga,
Utan att af hunden varsnas.
Att af gläfsaren förmärkas?"
Sade muntre Lemminkäinen:
"Hit jag icke heller kommit,
Utan vett och utan vishet,
Utan makt och utan insigt,
Trollkraft, af min fader gifven,
Skyddsvärn, af den gamle ärfda,
För att slukas utaf hundar,
Att af dina rackor rifvas.
"Mig min egen moder tvagit,
Mig som liten pilt hon tvättat
Gånger tre i sommarnatten,
Nio gånger på en höstnatt,

Till på alla vägar kunnig.
Hemmastadd i alla länder.
Till en sångare i hemmet.
Och till trollkarl utom hemmet.

Derpå muntre Lemminkäinen.
Kaukomieli sjelf, den sköne,
Börjar att sin trollkonst öfva.
Att sin sångarkraft försöka:
Gnistor sköto pelsens fållar.
Ögonen af lågor brunno
Medan Ahti sjöng, den sköne,
Medan han sin trollsång qvädde.

Tvang bland sångarne de bäste
Att de sämsta sånger sjunga:
Stenar dref han in i munnen.
Flata hällar in i halsen
På de allra bäste trollmän.
De bland sångarne förnämste.

Så han qvad de store männen
Hit den ene, dit den andre.
Ut på kala svedjesträckor.
Bort på aldrig plöjda marker.
Ut på träsk, der fisk ej finnes.
Helt och hållet aborrlösa.
Till den vilda Rutja-forsen.
I dess glöduppfyllda hvirfvel.
Under forsens fall, till fradga.
Och till stenar midt i strömmen.
Att som eldens låga brinna.
Och att spraka såsom gnistor.

Dit den muntre Lemminkäinen
Männen qvad och deras klingor,
Hjeltarne och deras vapen;
Unge qvad han, gamle qvad han,
Medelåldersmän derjemte;
En allenast qvad han icke:
Boskapshjordens usle herde,
Gubben med det slutna ögat.

Herden med den våta hatten
Tog till orda då och sade:
"O du muntre son af Lempi,
Unge qvad du, gamle qvad du,
Qvad ock medelåldersmänner,
Hvarför qväder mig du icke?"

Sade muntre Lemminkäinen:
Derför vill jag dig ej röra,
Att din anblick ren är ömklig,
Usel nog, fast jag ej rört dig;
Dertill än, i yngre dagar,
Då du var en herde-slyngel,
Kränkte du din moders lifsfrukt,
Skändade din egen syster,
Skämde alla gårdens hästar,
Och förstörde föl för stoen,
Uppå kärr och uppå marker,
Der en slemmig äfja dallrar."

Herden med den våta hatten
Gripes då af harm och vrede;
Ut han skyndar genom dörren,
Öfver gården, ut på åkern,

Har bort till Tuoni-elfven,
Till den helga forsens hvirfvel,
Bidar der på Kaukomieli,
Väntar der att Lemminkäinen
Skall från Pohja återvända,
Till sin hembygd sig begifva.

Trettonde Sången.

Nu till Pohjola-värdinnan
Sade muntre Lemminkäinen:
”Gif mig nu, bland dina tärnor,
Hemta hit, af dina döttrar,
Den i hopen allra bästa,
Den i skaran ståtligaste!”
Det var Pohjolas värdinna,
Hon till orda tog och sade:
”Jag ej ger dig någon tärna,
Skänker dig ej någon dotter,
Ej den bästa, ej den sämsta,
Ej den största, ej den minsta:
Ty du har en äktad maka,
En förut ren hemförd hustru.”
Sade muntre Lemminkäinen:
”Kylli jag i klafve binder
Uti byn vid andra trösklar,
Invid andra gårdars grindar;
Här jag får en bättre hustru.
Hemta genast hit din dotter,

Den som fagrast är bland alla.
Skönast bland de lockomhöljda!"
  Pohjolas värdinna svarar:
"Jag min dotter icke gifver
Åt en man af intet värde.
Åt en obetydlig hjelte:
Förr må du ej mön begära.
Till den fagra flickan fria.
Än på skidor Hiisi-elgen
Bortom Hiisis fält du fångat."
  Nu den muntre Lemminkäinen
Började att sko sitt jagtspjut,
Spände strängen på sin båge.
Bragte pilarne i ordning,
Tog till orda sen och sade:
  "Nu mitt spjut är skodt och spetsadt.
Redo äro alla pilar,
Spänd är strängen på min båge,
Endast skidor, skinnbeklädda,
Saknas här ännu för färden."
  Derpå muntre Lemminkäinen
Eftersinnar och begrundar.
Hvar han kunde få sig skidor.
Hur han dem sig skulle skaffa.
  Bort till Kauppis gård han vandrar.
Hän till Lyylikki i smedjan:
"O du vise Wuojalainen,
Sköne Kauppi ifrån Lappland!
Slöjda mig två goda skidor.
Gör dem prydliga och vackra,

Att med dem jag Hiisi-elgen
Bortom Hiisis fält kan fånga!"
Lyylikki till orda tager,
Kauppi skyndar sig att svara:
"Fåfängt går du, Lemminkäinen,
Ut att Hiisi-elgen jaga!
Blott en murken trädbit får du,
Äfven den med största möda."
Ängslig är ej Lemminkäinen,
Han sig yttrar nu och säger:
"Gör mig endast tvenne skidor,
Som på snön med lätthet löpa!
Ut jag går att elgen jaga,
Bortom Hiisis åker-ändor."
Lyylikki som slöjdar skidor,
Kauppi som i trä arbetar,
Gör den venstra under hösten,
Under vintern högra skidan,
Täljer stafvens skaft på en dag,
Och dess trissa på en annan.
Färdig fick han venstra skidan,
Färdig äfvenväl den högra,
Stafvens skaft han fick i ordning,
Trissan fogad vid dess ända:
Värdt ett utterskinn var skaftet,
Värd ett räfskinn sjelfva trissan.
Skidorna med smör han smörjer
Och bestryker dem med ren-talg;
Börjar nu begrunda saken,
Yttrar dessa ord och säger:

"Manne här bland denna ungdom.
Detta slägte, som nu vexer,
Finnes den som kunde löpa
Uppå dessa tvenne skidor?"
  Sade muntre Lemminkäinen.
Yttrade den raske sällen:
"Här finns nog bland denna ungdom,
Bland det slägte, som nu vexer,
Den som väl förstår att löpa
Uppå dessa tvenne skidor."
  Band på ryggen nu sitt koger,
På sin axel nya bågen,
Fattade sin staf i handen,
Gled på venstra skidan framat,
Ökte farten med den högra,
Yttrade ett ord och sade:
"Icke lär väl här i verlden,
Under himlens höga hvälfning,
Finnas någonting i skogen,
Något djur på fyra fötter,
Som ej nås med dessa skidor,
Som ej lätteligen hinnes
Uppå Kaleva-sonens skidor,
Lemminkäinens glatta skrinn-don!"
  Detta höra Hiisis gastar,
Juutas' män förnimma detta,
Börja då en elg att dana,
Att ett rendjur sammansätta:
Gjorde hufvu't af ett träblock,
Hornen af ett grenigt sälgträd,

Fötter utaf strandens käppar.
Ben af stänger ifrån kärret.
Ryggen af en stör ur gärdet.
Senorna af torkad höstubb.
Ögonen af insjö-blommor.
Öronen af träskets näckblad.
Inre huden utaf granbark
Och af murkna stubbar köttet.
Hiisi nu sin elg förmanar.
Talar dessa ord till djuret:
"Spring nu, Hiisis elg, med snabbhet.
Stolta kreatur, dig skynda
Bort till renars samlingsställen.
Till de fält, der Lappar lefva:
Låt skidlöparn svettig blifva.
Främst af alla Lemminkäinen!"
Hiisis elg med snabbhet springer,
Renen löper offörtöfvadt,
Nedom Pohja-gårdens visthus,
Längs de fält, der Lappar lefva.
Sparkar ut en så ur kåtan,
Stjelper kittlarne på elden,
Vräker köttet uti askan.
Spiller soppan öfver härden.
Nu ett häftigt larm begynner
På de fält, der Lappar lefva:
Lapplands hundar börja skälla,
Lapplands barn, de börja gråta.
Lapplands qvinnor börja skratta.
Alla öfriga att brumma.

Sång. 13.

Allt ännu var Lemminkäinen,
Muntre sällen, stadd på elgjagt,
Skidade på kärr och marker,
Öfver öppna svedjesträckor.
Eld sköt fram utur hans skidor,
Rök ifrån hans stafvars ändor,
Men till elgen såg han icke,
Såg ej, hörde icke till den.

Så han gled kring berg och slätter,
Öfver länder bortom hafvet,
Genom Hiisis alla skogar,
Långsmed Kalmas alla moar.
Surmas gap förbi han glider,
Bortom sjelfva Kalmas gårdar:
Surma redan gapet öppnar,
Kalma sträcker ut sitt hufvud
För att Lemminkäinen gripa,
För att hjelten nedersvälja;
Räcker honom likväl icke,
Hinner dock ej fånga honom.

Obesökt var än en enda
Liten vrå i ödemarken,
Allra längst vid Pohjas gränser,
I det vidtutbredda Lappland:
Äfven dit han slutligt skidar,
För att äfven den besöka.

När han till dess ända kommit,
Fick ett häftigt larm han höra
Allra längst från Pohjas gränser,
Från de fält, der Lappar lefva;

Hörde Lapplands hundar skälla,
Hörde Lapplands barn sig jemra,
Hörde Lapplands qvinnor skratta,
Alla andra Lappar brumma.

Nu den muntre Lemminkäinen
Skidar ditåt ofördröjligt,
Till de fält, der hundar skälla.
Och der Lapplands söner lefva.

Yttrar när han stället hunnit,
Gör en fråga vid sin ankomst:
”Hvarför höras qvinnor skratta,
Qvinnor skratta, barn sig jemra,
Gammalt folk sig högt beklaga,
Hvarför skälla edra hundar?”

”Derför höras qvinnor skratta,
Qvinnor skratta, barn sig jemra,
Gammalt folk sig högt beklaga,
Derför skälla våra hundar:
Hiisis elg förbi har sprungit,
Lopp förbi med släta klöfvar,
Sparkade en så ur kåtan,
Stjelpte kittlarne på elden,
Vände upp och ner på maten,
Vräkte vällingen i askan.”

Nu den oförvägne sällen,
Lemminkäinen sjelf, den muntre,
Sköt sin skida ut på drifvan,
Lik en snok i torra gräset,
Stötte framåt furu-donet,
Glatt och böjligt som en huggorm,

Sade, under det han framgled,
Yttrade, med staf i handen:
"Nu må alla Lapplands karlar
Komma för att elgen bära.
Nu må alla Lapplands qvinnor
Komma för att kitteln skura,
Nu må alla barn i Lappland
Skynda sig att spånor plocka.
Lapplands kittlar sig bereda
Att den stora elgen koka!"
All sin styrka nu han samlar,
Tager fart och jagar framat,
Har ren med första taget
Bortom ögats längsta synvidd,
Och försvinner med det andra
Bortom örats hörsel-omfang,
Hinner med det tredje taget
Fram till Hiisi-elgens länder.
Tager nu en stör af lönnträd,
Gör en hank af björkträdsqvistar,
Binder dermed Hiisi-elgen
I en liten afstängd ekskog:
"Hiisis elg, här får du stanna,
Stå och stampa här på stället!"
Stryker elgen öfver ryggen,
Klappar djurets fäll och säger:
"Här mig vore godt att vara,
Här det vore värdt att hvila
Vid den fagra jungfruns sida,
Med den nyss fullvuxna dufvan!"

Häraf retas Hiisi-elgen,
Börjar nu att vredgad sparka,
Yttrar dessa ord och säger:
"Lempo må ditt läger reda,
Der du kan med tärnor hvila,
Lefva om med unga jungfrur!"
Knycker till med all sin styrka,
Söndersliter björkträdshanken,
Sönderbryter lönnträdsstolpen
Och förhärjar ställets ekar;
Derpå börjar elgen springa,
Löper nu med största snabbhet
Utåt kärr och utåt marker,
Öfver buskbevuxna kullar,
Bortom ögats längsta synvidd,
Bortom örats hörselomfång.
Men den oförvägne sällen
Harmas härvid högeligen,
Gripes af en häftig vrede,
Jagar genast efter elgen.
När han då ger fart med foten,
Bräcker han den venstra skidan
Invid remmen, under foten,
Och den högra under hälen,
Bryter spjutet, invid spetsen,
Stafven nertill, närmast doppskon:
Hiisi-elgen flyktar undan,
Att ej ens dess hufvud synes.
Nu den muntre Lemminkäinen,
Sorgsen och med nedsänkt hufvud,

Begge skidorna betraktar.
Yttrar dessa ord och säger:
"Aldrig mera här i tiden
Må en ann' af våra männer
Gå på trots på jagt i skogen.
För att Hiisis elgar fånga.
Såsom jag. beklagansvärde.
Som förstört två goda skidor.
Och min vackra staf förlorat.
Brutit af mitt bästa jagtspjut!"

Fjortonde Sången.

Derpå muntre Lemminkäinen
Eftersinnar och begrundar
Hvad som borde företagas,
Hvilken väg som var att väljas:
Om han skulle elgen lemna
Och till hemmet åter styra,
Eller än en gång försöka,
Långsamt fram i skogen skida,
Söka skogsvärdinnans ynnest,
Blidka ödemarkens tärnor.
Höjer då sin röst och säger,
Och med dessa ord han talar:
"O du Ukko, högst bland gudar,
Gamle fader uti himlen!
Gör nu mig två raka skidor,
Tvenne lätta, glatta skrinn-don,
Att jag kan med snabbhet styra
Öfver kärr och öfver marker,
Bort till Hiisis länder ila,
Bort utöfver Pohjas moar,

Sång. 14. Fram till Hiisi-elgens stigar,
Till de trakter renen trampar!
"Ensam jag af våra männer *Skogsmanna-sånger. v 23 230.*
Går till yttre värf i skogen
Langsmed Tapiolas vägar,
Genom skogsbeherrskarns gårdar.
Er jag helsar, berg och fjellar,
Helsar er, j mörka granar,
Helsar eder, gråa aspar,
Helsar den, som eder helsar!
"Skog var blid! var gynnsam, öken!
Tapio, var mig bevagen!
Led nu jägarn till den skogsmark,
Bringa honom till den kulle,
Der en fångst han kunde göra,
Der han kan ett byte vinna!
"Nyyrikki, du Tapios gosse,
Rene man i röda mössan!
Tälj nu prickar uti skogen,
Hugg i bergen vägamärken
Att jag, obekante, hittar,
Finner vägen, fastän fremling,
Medan jag mitt byte söker,
Skogens gåfvor efterjagar!
"Mielikki, du skogsvärdinna,
Rena mor med fagert anlet!
Sänd nu ut ditt guld att vandra,
Låt ditt silfver framåt skrida
Mot den man som byte söker,
I hans väg, som derom beder!

"Tag nu dina gyllne nycklar
Ifrån ringen vid din sida,
Öppna Tapios förrådskamrar,
Upplåt borgen uti skogen
På de dagar då jag jagar,
På den tid jag byte söker!
"Vill du ej dig sjelf beqväma,
Sänd då någon tjensteflicka,
En aflönad tjenarinna,
En som lyder din befallning!
Ty värdinna är du icke,
Om du ej har tjensteflickor,
Håller hundra tjenarinnor,
Tusen tärnor som dig lyda
Och som valla all din boskap,
Sköta om ditt myckna vildbråd.
"O du skogens lilla tärna,
Tapios mö med honingmunnen!
Blås nu på din honingspipa,
Låt nu honingröret ljuda
För den goda skogsfruns öra,
Den benägna skogsvärdinnans,
Att hon genast det må höra
Och stå upp ifrån sin hvila,
Då hon icke tyckes höra,
Sällan eller aldrig vakna,
Fast jag esomoftast beder,
Qväder med min gyllne tunga!"
Derpå muntre Lemminkäinen,
Hela tiden utan byte,

Sång. 14. Skidar öfver kärr och marker.
Skidar genom vilda skogar.
Jumalas förbrända kullar,
Hiisis kolbetäckta moar.
Skidade en dag, och tvenne.
Men uppå den tredje dagen
Kom han till en högrest kulle,
Steg uppå ett väldigt klippblock,
Vände mot nordvest sitt öga,
Emot norr, utöfver kärren:
Tapios gårdar då sig visa.
Deras gyllne dörrar glimma
Norrifrån, utöfver kärret.
Under fjellet i en småskog.
Nu den muntre Lemminkäinen
Genast fram till stället skyndar.
Ofördröjligen sig närmar,
Träder under Tapios fönster.
Reser upp sig för att blicka
In igenom sjette fönstret:
Här bo de som bytet skänka.
Villebrådets gifvarinnor.
Klädda uti hvardagsdrägter.
Trasiga. utslitna kläder.
Sade muntre Lemminkäinen:
"Hvarför, skogens herrskarinna.
Är du klädd i hvardagskläder.
Arbetsplagg, fullkomligt slitna?
Hvarför är du svart i synen.
Hiskelig uti ditt anlet.

Vederstygglig öfver bröstet.
Ytterst ful till hela kroppen?
”Förr då jag gick ut i skogen,
Funnos trenne slott i skogen,
Ett af trä, af ben ett annat,
Och af sten det tredje slottet.
Gyllne fönster sex der voro
Uppå slottets alla väggar;
In jag såg igenom dessa,
Stående helt nära väggen:
Tapio, värden uti gården,
Tapiolas gårdsvärdinna,
Tellervo, dess unga tärna,
Jemte Tapios hela husfolk,
Alla uti guld de glänste,
Skimrade i silfverkläder;
Sjelfva skogens herrskarinna,
Tapios vänliga värdinna,
Hade på sig gyllne armband,
Gyllne ringar uppå fingren,
Gyllne smycken på sitt hufvud,
Gyllne lockar uti håret,
Gyllne hängen uti örat,
Sköna perlor uppå halsen.
”O var blid, du skogsvärdinna,
Metsolas honingsrika moder!
Aflägg dina begge hö-skor,
Dina näfver-skor från sveden,
Arbetslumporna från rian,
Kläd utaf ditt hvardags-lintyg,

Sång. 14. Kläd dig uti lycko-kläder,
Påtag åter gåfvodrägten
På de dagar då jag jagar,
På den tid jag byte söker!
Ty mig ledsnad här betager,
Olust här mig öfverkommer,
Då jag tomhändt nödgas blifva,
Hela tiden utan byte,
Då ej tidtals ens du gifver,
Ej ens då och då mig gläder:
Lång är qvällen utan glädje,
Dagen lång förutan byte.
[7]Skogens gubbe, gamle gråskägg,
I din granris-hatt och mosspels!
Kläd nu skogarne i lärfter,
Ödemarkerna i kläden,
Asparne i vadmalsrockar,
Alarne i sköna drägter,
Smycka furorna med silfver,
Granarne med guldsirater,
Gamla träd med koppargördlar,
Tallarne med silfverbälten,
Björkarne med gyllne blommor,
Stubbarne med gyllne fransar,
Kläd ånyo allt som fordom!
Förr i dina bättre dagar,
Lyste granarne som månen,
Furutopparne som solen,
Träden spredo honingsdofter,
Vällukt steg ur blåa skogen,

Och en doft af vört ur lunden.
Lukt af skiradt smör ur kärret.
”Skogens dotter, ljufva tärna.
Tuulikki, du Tapios dotter!
Drif din hjord till brända marker.
Ut på öppna svedjesträckor!
Om den är för trög att springa,
Eller alltför lat att löpa,
Hemta då ett spö ur lunden,
Bryt ett björkris i en skogsdäld,
Vidrör dermed djurens sidor.
Och bestryk dem under bogen.
Egga dem att skyndsamt springa.
Att med större snabbhet löpa
Fram mot den, som här dem söker.
I hans väg, som ständigt jagar!
”När på väg din hjord har kommit,
Håll den då på sjelfva vägen,
Framsträck dina tvenne händer
Som ett skrank på begge sidor.
Att ej bytet sig förirrar,
Viker af från rätta vägen.
Skulle bytet sig förirra,
Vika af från rätta vägen,
Led det då på väg vid örat,
Styr det, med din hand kring hornet!
”Ligga ruskor öfver vägen,
Må du slänga dem åt sidan;
Stänges stigen af en trädstam,
Må du bryta den i stycken!

Sång. 14. "Mötes du af något gärde,
Bryt då gärdet ner mot marken,
Intill femte vidjebandet,
Intill sjunde gärdsgårdsstören!
"Om en elf dig skulle möta,
Om en bäck går öfver vägen,
Bygg en brygga då af siden,
Slå en spång af högrödt kläde,
Led den tvärs utöfver sunden,
Drag den öfver vida fjärdar,
Öfver elfven uti Pohja,
Öfver sjelfva forsens vågsvall!
"O du värd i Tapio-gården,
Tapiolas gårdsvärdinna!
Skogens gubbe, gamle gråskägg,
Gyllne konung uti skogen,
Mimerkki, du skogsvärdinna,
Skogens blida gåfvoqvinna,
Lundens gumma, blåbeslöjad,
Kärrets fru med röda strumpor!
Kom och tag mitt guld i byte,
Kom att vexla bort mitt silfver!
Gammalt är mitt guld som månen,
Silfret åldrigt såsom solen,
Uti krig det är förvärfvadt,
Modigt under hårda strider:
Nu det nöts i penningpungen,
Svartnar i min elddonspåse,
Då mitt guld ej någon byter,
Ingen vexla vill mitt silfver."

Så den muntre Lemminkäinen
Länge gled omkring på skidor,
Sjöng vid skogens rand ett qväde,
Sånger tre i ödemarken,
Blidkade dess herrskarinna,
Skogens herre likaledes,
Intog alla skogens tärnor,
Tjuste Tapios fagra jungfrur.
Nu i hastigt lopp de sände
Hiisis elg utur dess gömma
Bakom Tapiola-berget,
Ifrån Hiisi-borgens branter,
Fram till mannen, der han sökte,
I hans närhet, der han qvädde.
Sjelf den muntre Lemminkäinen
Låter nu sin snara falla
Öfver Hiisi-elgens skuldror,
Öfver halsen på kamelen,
Att ej mer den kunde sparka
Då han strök den öfver ryggen.
Nu den muntre Lemminkäinen
Sjelf till orda tog och sade:
"Skogens värd och markens herre,
Du som bor på mon, du sköne!
Mielikki, du skogsvärdinna,
Skogens blida gåfvo-moder!
Kom att guld utaf mig taga;
Kom att välja ut mitt silfver;
Bred nu ut ditt lärft på marken,
Lägg din linneduk, den vackra,

Sång. 14. Under detta guld, som glimmar.
Under silfret här, som glänser,
Att det ej till marken faller,
Icke strös omkring i gruset!"
Bort begaf han sig till Pohja,
Yttrade, när dit han hunnit:
"Hiisis elg jag nu har fångat,
Invid Hiisis åker-ändor:
Gif mig, gumma, nu din dotter,
Skänk mig nu den unga bruden!"
Louhi, Pohjolas värdinna,
Svarar honom då och säger:
"Då först ger jag dig min dotter,
Skänker dig den unga bruden,
När du betslat stora springarn,
Tyglat bruna Hiisi-hingsten,
Hiisis häst, som fradga frustar,
Ytterst uppå Hiisis lindor."
Nu den muntre Lemminkäinen
Fattade sitt gyllne betsel,
Tog sitt grimskaft utaf silfver,
Gick att söka Hiisi-hästen,
Fålen med den gula manen,
Ytterst uppå Hiisis lindor.
Fram med raska steg han styrde,
Vandrade åstad med snabbhet,
Till det gröna åkerfältet,
Till den helga åkerrenen:
Här han hästen efterspanar,
Fålen med den gula manen.

Bär vid bältet fålens tömmar,
Hingstens betseltyg på axeln.
  Sökte en dag, sökte tvenne,
Men uppå den tredje dagen
Steg han på en högrest kulle,
Klef på ryggen af ett stenblock.
Uppslog ögat emot öster,
Vände hufvudet mot solen.
Såg då hästen uppå sanden
Fålens gula man bland granar:
Lågor sprakade ur manen.
Rök utur dess hår sig trängde.
  Härvid säger Lemminkäinen:
”O du Ukko, högst bland gudar,
Ukko, du som uppbär molnen,
Som beherrskar himlens strömoln!
Låt nu himlahvalfvet öppnas,
Uppslå luftens rymd likt fönster,
Och låt jernhårdt hagel falla,
Sänd ett isigt kylningsmedel
Ned på hästen, öfver manen,
Öfver Hiisi-bläsens länder.
  Ukko, skaparen deruppe,
Jumala derofvan molnen
Rifver fästet nu i stycken,
Himlens lock i tvenne delar.
Sänder isregn uti skurar,
Hagel, hårda såsom jernet.
Mindre än en fåles hufvud,
Större än ett menskohufvud.

Ned på hästen, öfver manen,
Uppå Hiisi-bläsens länder.
  Derpå muntre Lemminkäinen
Gick att Hiisis häst betrakta,
Att på nära håll bese den.
Tog till orda sjelf och sade:
"Hiitolas ypperlige fåle,
Bergets häst, som fradga frustar!
Räck nu fram den gyllne nosen,
Stick nu in ditt silfverhufvud
Uti dessa gyllne betsel,
Detta remtyg utaf silfver!
Illa skall jag ej dig hålla,
Icke åka allt för mycket:
Blott en ringa väg jag färdas,
Blott ett obetydligt stycke,
Dit, till Pohja-gårdens stugor,
Till min stränga svärmors boning:
Ej jag vill dig slå med snärten,
Icke smälla till med spöet:
Slår dig sakta blott med silke,
Med en klädeslist allenast."
  Nu den bruna Hiisi-hingsten,
Hiisis häst, som fradga frustar,
Sträcker fram den gyllne nosen,
Tränger in sitt silfverhufvud
Uti Ahtis gyllne betsel,
I hans remtyg utaf silfver.
  Så den muntre Lemminkäinen
Tyglade den store hästen,

Stack sitt betsel i dess guldmun.
Grimman på dess silfverhufvud,
Hoppade på ryggen sedan,
Satte sig på bläsens länder.
Slog sin raske häst med spöet.
Viftade ett tag med vidjan.
Färdades ett litet stycke;
Framred längs det höga fjellet,
Hän mot åsens norra sida,
Norr om toppen af ett snöberg,
Kom till Pohja-gårdens stugor.
Steg från gården in i pörtet.
Talade, när dit han kommit,
När till Pohja fram han hunnit:
"Nu jag betslat store hästen,
Tyglat Hiisis gode fåle
På det gröna åkerfältet,
På den helga åkerrenen,
Och på skidor Hiisi-elgen
Bortom Hiisis fält jag fångat;
Gif mig, gumma, nu din dotter,
Skänk mig nu den unga bruden!"
Louhi, Pohjolas värdinna,
Hon till orda tog och sade:
"Då först ger jag dig min dotter,
Skänker dig den unga bruden,
När du elfvens svan har skjutit,
Träffat strömmens sköna fogel.
På den svarta Tuoni-elfven,
I den helga strömmens hvirfvel;

Sång. 14. En gång blott du får försöka,
Blott ett enda pilskott göra."
Nu den muntre Lemminkäinen,
Kaukomieli sjelf, den sköne,
Ut begaf sig för att söka
Svanen med den långa halsen
På den svarta Tuoni-elfven,
Djupt i Manala, det låga.
Fram med raska steg han skrider,
Styr med skyndsamhet sin kosa
Till den svarta Tuoni-elfven,
Till den helga strömmens hvirfvel,
Bär på axeln stora bågen,
Kogret, piluppfyldt, på ryggen.
Herden i den våta hatten,
Pohja-gårdens blinde gubbe,
Står ännu vid Tuoni-elfven,
Vid den helga flodens hvirfvel,
Ser omkring sig, spejar ständigt
Efter Lemminkäinens ankomst.
Slutligen en dag han skådar
Lemminkäinen sjelf, den muntre,
Ser hur han alltmer sig närmar
Till den svarta Tuoni-elfven,
Till den vilda forsens bräddar,
Till den helga strömmens hvirfvel.
Höjde då en orm ur vattnet,
Tog ett slutet rör ur vågen,
Rände det i mannens hjerta,
Genom Lemminkäinens lefver.

Ifrån venstra axelhålan
Ända fram till högra skuldran.
  Lemminkäinen sjelf, den muntre.
Kände nu sig illa sårad.
Tog till orda då och sade:
”Deri allra värst jag gjorde.
Att jag glömde bort att fråga
Af min moder, som mig burit.
Efter tvenne ord allenast,
Eller, till det högsta, trenne:
Hur man vara bör, och lefva,
Häri dessa onda dagar;
Ty jag känner icke orm-sår.
Ej det slutna rörets verkan.
  ”O min moder, som mig burit.
Som med plågor mig har fostrat.
Om du kände nu och visste,
Hvar din arme son nu finnes.
Säkert skulle hit du hasta.
Genast till mitt bistånd skynda.
Att din arme gosse rädda
Från att dö på dessa vägar,
Från att ren som ung gå hädan.
Falla i sin ålders blomma!”
  Pohja-gårdens blinde gubbe,
Herden i den våta hatten,
Vräker derpå Lemminkäinen,
Störtar muntre Kaleva-sonen
I den svarta Tuoni-elfven,
I dess allra värsta hvirfvel:

Sång. 14. Och den muntre Lemminkäinen
Flöt nu fram med dån i forsen,
Skymtande bland strömmens vågor,
Bort till Tuoni-gårdens stugor.
Tuonis son, den blodbestänkte,
Slår då honom med sin klinga,
Hugger genast till med svärdet,
Delar med ett hugg, som blixtrar,
Uti stycken fem den fallne,
Uti åtta skilda bitar,
Kastar dem i Tuoni-elfven,
Ned i Manas låga vatten:
"Ligg nu der evinnerligen,
Med din pil och med din båge,
Skjut nu svanorna på strömmen,
Foglarne från elfvens bräddar!"
Det var Lemminkäinens bane,
Oförtrutne friarns öde
I den svarta Tuoni-elfven,
Djupt i Manala, det låga.

Femtonde Sången.

Lemminkäinens gamla moder
Tänker ständigt uti hemmet:
"Hvar månn' Lemminkäinen hamnat,
Hvart månn' Kauko har försvunnit,
Då han icke ren hörs komma,
Från sin färd i vida verlden?"
Icke vet den arma modren,
Fostrarinnan kan ej ana,
Hvar sig hennes kött må röra,
Hennes eget blod må irra:
Om på kottbeströdda kullar,
Uppå ljungbevuxna hedar,
Eller ute uppå hafvet,
På de skumbetäckta böljor,
Eller i det stora kriget,
I det svåra stridstumultet,
Hvarest blodet går till vaden,
Stiger ända upp till knäna.
Kylikki, den fagra qvinnan,
Ser sig om åt alla sidor

Sång. 15. Uti Lemminkäinens boning,
Uti Kaukomielis hemgård,
Blickar hvarje qväll på borsten,
Mönstrar kammen hvarje morgon.
  Slutligen en dag det hände,
Tilldrog sig en morgon tidigt,
Att ur borsten blod sågs drypa,
Nedrann röd från kammens tinnar.
  Kyllikki, den fagra qvinnan,
Tog till orda då och sade:
"Död är nu helt visst min make,
Hädangången sköne Kauko,
Uppå obebodda vägar,
Uppå obekanta stigar,
Ty ur borsten bloden dryper,
Rinner röd ur kammens tinnar!"
  Derpå Lemminkäinens moder
Sjelf en blick på borsten kastar,
Och då brister hon i tårar:
"Ve mig arma! ve min lefnad,
Mina olyckssälla dagar!
Nu min egen arme gosse,
Nu min son, den olycksfulle,
Råkat ut för onda dagar:
Ofärd har den arme drabbat,
Död är muntre Lemminkäinen,
Ty ur borsten bloden dryper,
Rinner röd ur kammens tinnar!"
  Och hon lyfter sina fållar,
Bär dem upp med begge händer,

Hastar genast ut mot fjerran,
Springer snabbt och ilar skyndsamt.
Kullar dåna, der hon framgår,
Dälder höjas, berg sig sänka,
Höga marker blifva lägre,
Låga marker stiga högre.
Fram till Pohjola hon kommer,
Frågar efter Lemminkäinen,
Spörjer så och tar till orda:
”O, du Pohjolas värdinna,
Säg, hvar finnes Lemminkäinen?
Hvart har du gjort af min gosse?”
Louhi, Pohjolas värdinna,
Svarar henne då och säger:
”Icke vet jag af din gosse,
Vet ej hvart han har försvunnit:
Jag i släden honom satte,
Med en eldig hingst i redet:
Kanske han förgåtts i stöpet,
Stelnat uppå hafvets isar,
Råkat ut för vargens käftar,
Nått i björnens gap sin bane.”
Sade Lemminkäinens moder:
”Detta ljuger du förvisso!
Vargen rår ej på de mina,
Björnen ej på Lemminkäinen:
Med ett finger slår han vargar,
Björnarne med blotta handen:
Om du icke vill mig säga,
Hvart du bringat Lemminkäinen,

Skall din rias dörr jag bräcka.
Sampos gångjern sönderbryta."
Sade Pohjolas värdinna:
"Mannen jag med mat har mättat.
Har med dryck undfägnat honom.
Tills han här blef nog förplägad:
Satte honom så i båten,
Till att styra utför forsar,
Och jag känner ej för öfrigt
Hvar den stackaren har hamnat.
Om i forsens vilda hvirflar,
Om i strömmens svall han sjunkit."
Sade Lemminkäinens moder:
"Detta ljuger du förvisso:
Tala sanning, utan omsvep.
Kom till sist med dina lögner!
Säg mig, hvart du Kauko bringat.
Undanröjt Kalevalainen.
Eller skall förderf dig drabba,
Döden innankort dig hinna!"
Sade Pohjolas värdinna:
"Sanning må jag då dig säga:
Jag har honom sändt på elgjagt.
Ut att stolta renar fånga
Och att stora hästar tygla.
Fålar uti redet spänna;
Sänd han blef att svanen söka.
Att den helga fogeln fånga.
Men nu vet jag icke mera
Hvilken ofärd honom drabbat.

Hvilka hinder hunnit möta,
Då han icke ren hörs komma,
För att sig en brud begära,
För att här min dotter fordra."
 Modren nu den vilsne söker,
Letar efter den försvunne,
Springer som en varg på kärren,
Som en björn i djupa skogar,
Går i vattnet som en utter,
Som ett gräfsvin öfver fälten,
Som en igelkott längs uddar,
Långsmed sjöar som en hare,
Kastar alla stenar unnan,
Vänder stubbarne på snedden,
Skjuter unnan vägens ruskor,
Sammansparkar granris-spångar.
 Länge söker hon den vilsne,
Söker, finner honom icke;
Träden om sin son hon spörjer,
Frågar dem om den försvunne.
Trädet talar, furan suckar,
Eken henne fyndigt svarar:
"Sjelf jag har för många sorger,
Att mig om din son bekymra;
Till en oblid lott jag föddes,
Alstrades till svåra dagar,
Att till ved i trafven klyfvas,
Att till klabbar sönderhuggas,
Och att bränsle bli i rian,
Ner till svedjestockar fällas."

Sång. 15. Länge söker hon den vilsne,
Söker, finner honom icke;
Slutligt af en väg hon mötes,
Och för vägen hon sig bugar:
"O du väg, som Gud har skapat,
Har du icke sett min gosse,
Skådat här mitt gyllne äpple,
Varseblifvit silfverstafven?"
Vägen henne fyndigt svarar,
Yttrar dessa ord och säger:
"Sjelf jag har för många sorger
Att mig om din son bekymra:
Ty till oblid lott jag föddes,
Alstrades till hårda dagar:
Att af hvarje hund beträdas,
Att af ryttare befaras,
Att af styfva skodon stampas,
Att af hårda klackar trampas."
Länge söker hon den vilsne,
Söker, finner honom icke.
Slutligt månen henne möter,
Och för månen hon sig bugar:
"Måne du, som Gud har skapat,
Har du icke sett min gosse,
Ej mitt gyllne äpple skådat,
Varseblifvit silfverstafven?"
Månen, som af Gud är skapad,
Svarar henne ganska fyndigt:
"Sjelf jag har för många sorger,
Att mig om din son bekymra:

Till en oblid lott jag föddes.
Alstrades till hårda dagar,
Att om natten ensam vandra.
Att i kölden ständigt lysa,
Att om vintern flitigt vaka.
Och om sommaren försvinna."
  Länge söker hon den vilsne,
Söker, finner honom icke:
Solen slutligt möter henne.
Och för solen hon sig bugar:
"O du sol, som Gud har skapat,
Har du icke sett min gosse.
Ej mitt gyllne äpple skådat,
Varseblifvit silfverstafven?"
  Solen vet dock redan något.
Dagens sköna ljus förtäljer:
"Dödad är din son, du arma,
Dödad är han, bragt om lifvet
I den svarta Tuoni-elfven.
Manalas urgamla vatten:
Flutit har han nedför forsar.
Skymtande bland strömmens vågor.
Ända bort till Tuonis gårdar.
Ner till Manala, det låga."
  Derpå Lemminkäinens moder
Brister ut i bittra tårar.
Skyndar sig till smedens smedja:
"Hör mig smed, o Ilmarinen,
Förr du smidt, i går du smidde:
Smid nu ock på denna dagen!

Sång. 15. Smid en räfsa, kopparskaftad,
Hamra utaf jern dess tenar,
Smid dem hundra famnar långa,
Hamra skaftet femfaldt längre!”
Derpå smeden Ilmarinen,
Den evärdelige hamrarn,
Gör en räfsa, kopparskaftad,
Hamrar utaf jern dess tenar,
Gör dem hundra famnar långa,
Sjelfva skaftet femfaldt längre.
Lemminkäinens gamla moder
Tar den jernbesmidda räfsan
Och till Tuonis elf hon flyger,
Men till solen så hon beder:
”O du sol, som Gud har danat,
Du vårt ljus, af skaparn alstradt!
Stråla nu en stund med värme,
Skina hett den andra stunden
Och med brännhet glöd en tredje,
Sänk i sömn den tvära skaran,
Trötta Manalas befolkning,
Insöf Tuonis hela härsmakt!”
Solen, som af Gud är danad,
Dagens ljus, af skaparn alstradt,
På en krokig björk sig sänkte,
Nedflög i den krumpna alen,
Strålade en stund med värme,
Sken en annan stund med hetta
Och med brännhet glöd en tredje,
Söfde in den tvära skaran,

Sänkte Manas folk i slummer,
Unge män, mot svärden stödda.
Gubbar, lutade mot stafvar.
Medelålders män mot spjuten.
Derpå fladdrade hon åter
Mot det jemna himlafästet
Till sin fordna plats deruppe.
Till sitt förra hem tillbaka.

Derpå Lemminkäinens moder
Tar sin jernförsedda räfsa,
Räfsar dermed efter Kauko
Uti forsens vilda vågsvall.
I den strida strömmens vatten,
Räfsar, finner honom icke.

Längre ner hon nu sig drager,
Stiger ända ner i hafvet.
Uti öppna sjön till vaden,
Intill midjan ner i vattnet.

Här hon räfsar efter Kauko,
Längs den svarta Tuoni-elfven.
Drager räfsan uppför strömmen.
Drar en gång, och drar en annan,
Får så tag uti hans skjorta.
Till sin sorg, i skjortan endast:
Drager än en gång med räfsan,
Fångar strumporna och hatten.
Strumporna med sorg och smärta,
Hatten under största ångest.

Ännu lägre ner hon stiger,
Ner till Manas lägsta sänkning,

Räfsar en gång längsmed strömmen,
Drar ett annat tag tvärsöfver,
Drar ett tredje uppå snedden.
Men till slut, vid tredje taget,
Stannar då en sädeskärfve
I den jernbesmidda räfsan.

Ej det var en sädeskärfve.
Det var muntre Lemminkäinen,
Kaukomieli sjelf, den sköne
Som i räfsans tenar fastnat
Med det ej benämnda fingret.
Med en tå på venstra foten.

Nu steg muntre Lemminkäinen.
Kaleva-sonen nu sig höjde
Uti räfsan utaf koppar
Fram till vattnets klara yta;
Likväl feltes ännu litet:
Ena handen, halfva hufvu't
Flere andra smärre bitar,
Dertill slutligt sjelfva lifvet.

Modren detta öfverväger.
Under tårar så hon säger:
"Månn' häraf en karl kan blifva,
Vexa upp en nyfödd hjelte?"

Detta råkar korpen höra,
Tar till orda då och svarar:
"Karl kan ej den döde blifva.
Ej en man den hädangångne:
Siken ren hans ögon ätit,
Gäddan klufvit skulderbladen:

Kasta karlen ner i hafvet,
Vräk i Tuonis elf den döde.
Kanske blir han der en vallross,
Vexer kanske der till hvalfisk."

Det var Lemminkäinens moder,
Ej sin gosse bort hon kastar:
Drager än ett tag i vattnet
Med sin räfsa utaf koppar
Längs den svarta Tuoni-elfven,
Längsmed strömmen, tvärs deröfver:
Uppdrar hufvudet och handen,
Hälften utaf ryggens knotor
Och den ena sidans refben,
Flere andra smärre bitar,
Sammansätter nu sin gosse,
Formar häraf Lemminkäinen.

Kött med kött hon sammanhäftar,
Ben vid ben hon åter fogar,
Led med led hon sammanbinder,
Brustna ådror hon förenar.

Ådrorna hon sjelf förbinder,
Sammanknyter deras ändor,
Räknar alla ådersträngar,
Yttrar dessa ord och säger:

Läknings-ord för ådrorna. v. 315—376.

"O du ådrornas gudinna,
Suonetar, du fagra qvinna,
Du som ådror skickligt spinner
Med den nätta, vackra tenen,
Med en slända utaf koppar,
Med ett hjul, af jern arbetadt,

Sång. 15. Kom nu hit, der du behöfves,
Närma dig, då hit du kallas,
Tag en åder-bundt i famnen.
Tag en knippa lull på armen,
För att ådrorna förbinda.
Deras ändor sammanknyta.
I de stora öppna såren.
I de svårt upprifna hålen!
"Om ej detta är tillräckligt,
Finns en jungfru ofvan luften
I en farkost utaf koppar.
I en båt med högröd bakstam:
Kom. du jungfru, ner ur luften,
Kom. från himlens midt, o tärna,
Ro i ådrorna med båten.
Framglid här längs dessa leder,
Genom benens alla hålor.
Längsmed alla dessa ledbrott!
"Lägg hvar åder på sitt ställe,
Gif en hvar sitt rätta läge.
Sammanfoga större blodkärl.
Pulsar tätt intill hvarandra.
Hopknyt korsvis fina nerver.
Mindre ådror likaledes!
"Tag derpå den fina nålen,
Träd deri en tråd af silke,
Sömma sen med fina nålen,
Sy tillhopa med dess tenn-udd
Ändorna på alla ådror,
Knyt dem till med band af silke!

”Om ej detta är tillräckligt,
Spänn då, Gud, du uppenbare,
Dina fålar sjelf i redet,
Ställ i ordning dina hästar,
Åk uti din granna släde
Genom ben och brutna leder,
Längs det ännu lösa köttet,
Genom än ej fästa ådror,
Foga benen invid köttet,
Hopfäst ådror vid hvarandra,
Lägg i benens hålor silfver,
Guld, der någon åder brustit!
”Men der huden sönderslitits,
Låt på nytt en hud sig bilda;
Der en åder blifvit skadad,
Må du nya ådror knyta;
Och der bloden har förrunnit,
Må du blod ånyo gjuta,
Der ett ben är sönderkrossadt,
Må ett nytt du åter foga;
Der ett stycke kött har lossnat,
Må du kött ånyo fästa:
Signa allt uppå sitt ställe,
Gif åt allt sitt rätta läge,
Ben vid benet, kött vid köttet,
Ena leden vid den andra!”
Härmed Lemminkäinens moder
Bragte mannen, hjelpte hjelten
Till det lif han fordom egde,
Till hans förra form och skapnad.

Ådrorna med ord hon läkte,
Sammanfäste deras ändor,
Fick ej mannen dock att tala,
Ej sitt barn att tungan röra.
Derför tager hon till orda,
Höjer sjelf sin röst och säger:
"Hvar skall läkemedlet tagas,
Hvar en droppe honing hemtas
För att nu den svage smörja,
Och den illa farne bota,
Att han åter börjar tala,
Får igen sin sångförmåga?
"Du vår fogel, Mehiläinen,
Konung öfver skogens blommor,
Flyg åstad att honing hemta,
Att den ljufva saften bringa
Ifrån Metsola, det ljufva,
Från det trägna Tapiola,
Utur många blommors knoppar,
Utur många gräsståns hylsor,
Till en bot för dessa skador,
Till en läkedom för såren!"
Mehiläinen, snabbe fogeln,
Flyger dädan lätt och ledigt,
Bort till Metsola, det ljufva,
Till det trägna Tapiola,
Stinger blommorna på fältet,
Samlar honing på sin tunga
Ifrån sex små blommors toppar,
Ifrån hundra grässtråns hylsor:

Flyger surrande tillbaka,
Brummande han återvänder.
Med i honing vätta vingar,
Fjädrar, dränkta uti blom-saft.
  Derpå Lemminkäinens moder
Tager detta läkemedel,
Smörjer dermed nu den svage,
Söker så att honom bota;
Ingen hjelp dock häraf vinnes,
Mannen får hon ej att tala.
  Upp hon hof sin röst och sade:
"Mehiläinen, lilla fogel!
Flyg nu bort till andra trakter,
Öfver nio haf dig skynda,
Till en ö på öppna fjärden,
Till det honingsrika landet,
Fram till Tuuris nya stuga,
Palvonens ej täckta boning,
Der en ljuflig honing finnes,
Ett förträffligt läkemedel,
Som för ådror väl sig egnar,
Som är lämpeligt för ledbrott:
Hemta detta läkemedel,
Denna underbara salva,
Att af mig på såren bredas,
Öfver dessa skador smörjas!"
  Mehiläinen, flinke karlen,
Flög på snabba vingar åter,
Öfver alla nio hafven
Och ett tionde till hälften,

Flög en dag och flög en annan,
Flög på tredje dagen redan
Utan att i vassen hvila,
Att på något blad sig sätta,
Bort till ön på öppna fjärden,
Till det honingsrika landet,
Upp till fallet af en eldfors,
Till den helga strömmens hvirfvel.

Honing här som bäst man kokte,
Smörjelser man här beredde
Uti små och låga lerkärl,
Uti ganska vackra kittlar,
Hvilka rymde blott en tumme,
Fylldes af en fingerända:
Mehiläinen, flinke karlen,
Fick af dessa läkemedel.

När en liten tid förlidit,
Någon ringa stund förflutit,
Kommer biet under surrning,
Närmar sig med mycket väsen,
Bär i famnen sex små koppar,
Sju på axlarne och ryggen,
Alla fulla utaf balsam,
Fulla utaf goda salvor.

Lemminkäinens moder smörjer
Nu sin son med denna balsam,
Dessa nio läkemedel,
Åtta skilda trolldoms-salvor:
Ingen hjelp häraf förspordes,
Ingen båtnad ens af detta.

Sjelf hon tager då till orda,
Yttrar dessa ord och säger:
"Mehiläinen, luftens fogel,
Flyg ännu för tredje gången
Upp emot den höga rymden,
Öfver fästets nio himlar.
Honing finns der rikeligen,
Saft så mycket man kan önska,
Hvarmed skaparn sjelf har botat,
Jumala, den rene, signat,
Gud bestrukit sina söner,
Då dem våldets ondska skadat.
Vät din vinge der i honing,
Sänk den i den klara saften,
Hemta honing i din vinge
Bringa saft i din beklädnad,
Att på dessa skador smörjas,
Öfver sjuka ställen gjutas!"
Mehiläinen, kloke fogeln,
Tar till orda då och säger:
"Huru skall då dit jag komma,
Jag, en man med ringa krafter?"
"Lätteligen dit du kommer,
Skönt det blir för dig att flyga
Öfver månen, under solen,
Mellan himlens alla stjernor!
Svinga dig på första dagen
Upp till Kuutamoinens tinning;
Sväfva sedan på den andra
Fram till Karlavagnens skuldror;

Höj dig på den tredje dagen
Till sjustjernans rygg deruppe:
Derifrån är blott ett stycke,
Blott en obetydlig sträcka
Fram till Jumala, den höge,
Till den sälles himlasalar."

Mehiläinen steg från marken,
Lättbevingad, upp från tufvan,
Började med snabbhet flyga,
Sväfvade på fina vingar:
Månens ring han snart berörde,
Framflög längsmed solens fållar,
Utmed Karlavagnens skuldror,
Längs sjustjernans rygg deruppe,
Flög i skaparns egna källrar,
In uti allherrskarns kamrar:
Balsam här som bäst bereddes,
Salvor här man sammansatte
Uti kittlar utaf silfver,
Uti flere gyllne grytor.
Honing sjöd i kärlens inre,
Smör kring alla kanter fräste,
Sötma uppå södra sidan,
Fett uti den norra ändan:
Mehiläinen, luftens fogel,
Fick nu honing här tillräckligt,
Saft så mycket honom lyste.

När en liten tid förlidit,
Surrar biet ren tillbaka,
Brummande det återkommer:

Hundra horn det bär i famnen,
Tusen andra smärre käril:
Dels med honing, dels med vatten,
Dels ock med den bästa balsam.

Derpå Lemminkäinens moder
Smakar med sin mun på salvan,
Pröfvar medlet med sin tunga,
Smakar på med största nöje:
"Detta är af samma salva,
Samma allmakts-läkemedel,
Hvarmed Jumala bestrukit,
Skaparn botat sjuka ställen."

Derpå smorde hon den svage,
Botade den illa farne,
Smorde mellan alla knotor,
Smorde längsmed alla leder,
Smorde nertill, smorde upptill,
Gned på midten understundom,
Derpå tog hon sjelf till orda,
Yttrade och sade detta:
"Uppstig nu ifrån din hvila,
Res dig upp utur din slummer,
Ifrån dessa snöda ställen,
Från ditt hårda ödes läger!"

Mannen uppsteg från sin hvila,
Vaknade utur sin slummer,
Kunde också redan tala,
Kunde sjelf sin tunga röra:
"Länge har jag arme sofvit,
Slumrat här i långa tider,

Sött i sömnens famn jag hvilat.
Djupt försjunken uti dvala!"
Derpå Lemminkäinens moder
Tog till orda sjelf och sade:
"Längre hade dock du sofvit,
Slumrat än, i flere tider,
Om din arma mor ej funnits,
Din osälla fostrarinna!
"Säg mig nu, min arme gosse,
Nämn för mig, att jag får höra,
Hvem som bragt dig ner till Mana,
Störtat dig i Tuoni-elfven?"
Sade muntre Lemminkäinen.
Svarade sin egen moder:
"Herden i den våta hatten.
Untamolas blinde gubbe,
Han har bragt mig ner till Mana.
Störtat mig i Tuoni-elfven;
Upp han tog en orm ur vattnet.
Höjde upp en snok ur vågen
Emot mig beklagansvärde:
Och jag kände derom intet,
Kände ingenting om orm-sår,
Om det slutna rörets verkan!"
Sade Lemminkäinens moder:
"O du insigtslöse dåre!
Trollmän ville du besvärja
Och med sång förhexa Lappar,
Och du känner dock ej orm-sår,
Ej det slutna rörets verkan!

Sjö-ormens ursprung. v. 591—602.

”Ormens upphof är i vattnet,
Rörets ursprung är i vågen,
Uti allans goda hjerna,
Inuti hafssvalans hufvud.
”Syöjätär spottade i vattnet,
Afgaf slem som föll i vågen;
Vattnet drog det ut på längden,
Mjukt i solens sken blef slemmet,
Vaggades af vinden sedan,
Gungades af vattnets fläktar:
Vågor vräkte det mot stranden,
Bränningen i land det förde.”
Derpå Lemminkäinens moder
Vaggar den så välbekante
Till det lif han fordom egde,
Till hans förra form och skepnad,
Till och med till litet bättre,
Friskare än tillförene;
Spörjer sedan af sin gosse,
Huruvida något fattas.
Sade muntre Lemminkäinen:
”Ganska mycket än mig fattas:
Borta dröjer än mitt hjerta,
Borta dväljes håg och sinne
Hos de fagra mör i Pohja,
Hos de sköna, lockomhöljda.
Pohjas gumma, mögel-örat,
Ger mig likväl ej sin dotter,
Förrän jag har allan skjutit,
Förrän jag har svanen träffat

På den svarta Tuoni-elfven.
Vid den helga forsens hvirfvel!"
  Sade Lemminkäinens moder,
Talade och gaf till gensvar:
"Lemna dina usla svanor,
Låt din alla bo och bygga
På den svarta Tuoni-elfven,
I dess glöduppfyllda hvirfvel.
Återvänd till hemmets nejder
Med din stackars gamla moder!
  "Prisa dessutom din lycka.
Tacka Gud, den uppenbare,
Att en verklig hjelp han skänkt dig.
Att han väckt dig än till lifvet.
Ifrån Tuonis säkra vägar,
Manas mest aflägsna nejder.
Intet hade jag väl mäktat,
Ingenting af egna krafter,
Om ej Gud sin nåd förlänat,
Den sannfärdige mig bistått!"
  Derpå muntre Lemminkäinen
Genast hemåt sig begifver
Med sin egen hulda moder,
Med sin gamla fostrarinna.
  Här jag sluta vill om Kauko,
Här jag lemnar Lemminkäinen
Bort, för längre tid, ur sången,
Vänder hastigt nu mitt qväde.
Leder sången in på annat.
Styr med den på nya stigar.

Sextonde Sången.

Gamle trygge Wäinämöinen,
Den evärdelige siarn,
Timrade åt sig en farkost,
Byggde sig en båt ånyo
På den dimbetäckta udden,
På den töckenhöljda holmen;
Men han saknar nödigt virke,
Bräder tryta vid hans timring.
Hvem skall gå att virke söka,
Hvem skall leta efter ekträ
Till den båt som Wäinö bygger,
Till ett bottenträ åt sångarn?
Pellervoinen, åkerns ättling,
Sampsa, han, den lille gossen,
Vandrar ut att virke söka,
Går att leta efter ekträ
Till den båt som Wäinö bygger,
Till ett bottenträ åt sångarn.
Fram han vandrar längsmed vägen,
Skrider i nordostlig riktning

Sång. 16.

Öfver en och tvenne kullar,
Träder slutligt på en tredje,
Bär på axeln gyllne yxen,
Med dess vackra skaft af koppar;
Af en asp till slut han mötes;
Tvenne famnar hög är aspen.
  Denna asp han nu vill nedslå,
Vill med yxen fälla trädet;
Aspen yttrar då och säger,
Tar till orda sjelf och talar:
"Man, hvad vill du här utaf mig,
Säg mig, hvad af mig du önskar?"
  Unge Sampsa Pellervoinen
Yttrar dessa ord och säger:
"Detta vill jag här utaf dig,
Detta söker och begär jag:
Trä till Wäinämöinens farkost,
Till den båt som sångarn bygger!"
  Aspen svarar mycket sinnrikt,
Hundra-grenigt säger trädet:
"Gjord till farkost, skall jag läka,
Sjunka, om till båt jag timras;
Full af hål min stam har blifvit,
Ty i sommar trenne gånger
Masken ätit har mitt hjerta,
Hvilat öfver mina rötter!"
  Unge Sampsa Pellervoinen
Styr nu vidare sin kosa,
Vandrar eftertänksam framåt,
Till mot norr belägna nejder.

Här en fura honom möter,
Af sex famnars höjd är furan;
Trädet slår han då med yxen,
Hugger till det med sin bila,
Spörjer dervid så och säger:
"Fura, skulle du väl duga
Till den båt som Wäinö bygger,
Till den gode sångarns farkost?"
Furan faller in och säger,
Höjer vresig sjelf sin stämma:
"Ej af mig en båt kan blifva,
Ej, med vrängen sex, en farkost:
Jag är full af svåra skador.
Ty i sommar trenne gånger
Korpen i min topp har skränat,
Kråkan i min krona kraxat!"
Unge Sampsa Pellervoinen
Styr allt vidare sin kosa,
Vandrar eftertänksam framåt,
Bort till nejderna mot söder;
Här ett ekträd honom möter,
Nio famnar tjock är eken.
Och han spörjer nu och säger:
"Ek, du kunde kanske blifva
Moder-trä uti en farkost,
Botten-trä uti en krigs-båt?"
Eken svarar honom fyndigt,
Fintligt detta frukttäd säger:
"Jag helt visst till virke duger,
Till ett moder-trä i båten:

Ty min smärta stam är oskadd
Har ej hål uti sitt inre:
Trenne gånger denna sommar,
Denna långa varma årstid,
Solen kring min midt har rullat,
Månen från min topp har skinat,
Gökar i min krona sjungit.
Foglar mellan löfven hvilat!"
  Unge Sampsa Pellervoinen
Tog sin yxe nu från skuldran,
Högg mot trädet med sin yxe,
Med dess jemna bett mot eken;
Innankort han eken fällde,
Nedhögg snart det sköna trädet.
  Allraförst han afhögg toppen
Derpå klöf han sjelfva stammen,
Uthögg sedan botten-bräder.
En otrolig mängd af plankor.
Till den store sångarns farkost,
Till den båt som Wäinö byggde.
  Derpå gamle Wäinämöinen,
Den evärdelige siarn,
Timrade sin båt med vishet.
Byggde sig med sång en farkost,
Af den ena ekens stycken,
Af det spröda trädets bitar.
  Sjöng en sång och byggde bottnen,
Sjöng en annan, hopslöt sidan,
Sjöng en tredje sång derjemte
Under det han högg sig tullar,

Fastslog båtens vrängen upptill,
Lade brädkant öfver brädkant.
  När han fästat båtens vrängen,
Sammanfogat bordens kanter,
Trenne ord ännu han saknar
För att fästa sido-borden,
För att resa båtens förstäf,
För att sluta akterstäfven.
  Gamle trygge Wäinämöinen,
Den evärdelige siarn,
Yttrar då ett ord och säger:
„Ve mig arme, ve min lefnad!
Ej min båt på vattnet kommer,
Ej i sjön min nya farkost!”
  Eftertänker, öfverlägger,
Hvar han kunde orden finna,
Trolldomsorden sig förskaffa,
Om kanske från svalors hjessor,
Om från hufvuden af svanor,
Eller från en gås-flocks skuldror?
  Går att trollord sig förskaffa,
Dödar nu en mängd af svanor
Och af gäss en ymnig skara,
Dödar ändlöst många svalor:
Ej ett enda ord han finner,
Icke ens ett halft han vinner.
  Eftertänker, öfverlägger:
„Hundra ord helt visst det finnes
Under sommar-renens tunga,
På den hvita ekorns läppar.”

Går att trollord sig förskaffa.
Går att snärje-ord sig hemta,
Öfverströr ett fält med renar,
Stugans sparre med ekorrar:
Många ord han härvid erhöll,
Alla likväl utan verkan.

Eftersinnar och begrundar:
"Hundra ord helt visst jag finner
Uti Tuonis eget hemvist,
Manalas urgamla boning."

Går att söka ord hos Tuoni.
Vishets-språk i Manas boning:
Bort med raska steg han hastar,
Går en vecka genom småskog,
Går en annan genom häggskog,
Tredje veckan genom enskog:
Ser då Manas ö på afstånd,
Tuonis kulle fjerran skymta.

Gamle trygge Wäinämöinen
Höjer då sin röst och ropar
Vid den svarta Tuoni-elfven,
Uti Manala, det låga:
"Hemta båt, du Tuonis dotter.
Kom med färjan, Manas tärna,
Att jag kommer öfver sundet,
Att jag slipper öfver elfven!"

Det var Tuonis lilla dotter,
Manalas kortvexta tärna,
Kläder sköljde hon vid stranden.
Klappade som bäst sitt byke

Vid den svarta Tuoni-elfven,
Vid det låga Mana-vattnet;
Höjde nu sin röst och sade,
Yttrade och gaf till gensvar:
"Båt fås nog från detta ställe,
Om du kan den orsak nämna,
Som har bragt dig ner till Mana
Utan att dig sjukdom dödat,
Ofärd stor dig bragt om lifvet,
Eller annan död dig drabbat!"
Gamle trygge Wäinämöinen
Yttrade ett ord och sade:
"Sjelfve Tuoni mig har hitbragt,
Mana fört mig från mitt hemland."
Det var Tuonis lilla dotter,
Manalas kortvexta tärna,
Hon till orda tog och sade:
"Lätt en munvig man jag fångar!
Om dig Tuoni hade hitbragt,
Om dig Mana ryckt från jorden,
Skulle sjelf han med dig kommit,
Sjelf uppå sin färd dig medfört,
Tryckt uppå dig Tuoni-hatten,
Klädt dig uti Manas handskar;
Tala sanning, Wäinämöinen,
Hvad har bragt dig ner till Mana?"
Gamle trygge Wäinämöinen
Svarar dessa ord och säger:
"Jernet har mig bragt till Mana,
Stålet störtat mig till Tuoni."

Sång. 16. Det var Tuonis lilla dotter,
Manalas kortvexta tärna,
Hon till orda tog och sade:
"Lätt en lögnare jag känner:
Om dig jernet bragt till Mana,
Om dig stålet fört till Tuoni,
Dröpe blod från dina kläder,
Uti strida röda strömmar:
Tala sanning, Wäinämöinen,
Svara mig härnäst hvad sannt är!"
Gamle trygge Wäinämöinen
Svarar sjelf och säger detta:
"Vattnet bragte mig till Mana
Böljorna mig fört till Tuoni."
Det var Tuonis lilla dotter,
Manalas kortvexta tärna,
Hon till orda tog och sade:
"Klart jag inser att du ljuger!
Om dig vattnet bragt till Mana,
Böljorna dig fört till Tuoni,
Skulle väl din klädnad drypa,
Runne vatten från dess fållar.
Tala engång vêrklig sanning:
Hvem har bragt dig ner till Mana?"
Nu den gamle Wäinämöinen
Ännu en gång osannt talar:
"Elden bragt mig ner till Tuoni,
Lågan har mig fört till Mana."
Det var Tuonis lilla dotter,
Manalas lågvexta tärna,

Hon till orda tog och sade:
"Lögnaren jag genomskådar!
Om dig elden bragt till Tuoni,
Om dig lågan fört till Mana,
Vore dina lockar svedda,
Illa brändt ditt skägg derjemte.
O du gamle Wäinämöinen,
Om en båt du härifrån önskar,
Låt mig höra verklig sanning,
Kom till sist med dina lögner:
Huru kom du hit till Mana,
Då dig icke sjukdom dödat,
Ingen ofärd stor dig drabbat,
Eller annan död dig bortryckt?"
Sade gamle Wäinämöinen:
"Om jag talat litet osannt,
Om jag nyss med dig har gäckats,
Vill jag nu dock sanning tala:
Jag en båt med vishet byggde,
Timrade med sång en farkost,
Sjöng en dag och sjöng en annan,
Men uppå den tredje dagen,
Då gick sångens släde sönder,
Då brast meden under orden:
Efter borr jag gått till Tuoni,
Söker nafvare hos Mana,
För att släden sammanfoga,
Sångens skrinda åter laga:
Kom nu derför hit med båten,
Hemta färjan nu hitöfver,

Att jag slipper öfver sundet.
Att jag kommer öfver elfven!"
Tuonetar, hon träter högljudt.
Manas jungfru grälar häftigt:
"Ve dig dåre, ve din dårskap.
Ve din brist på vett och insigt!
Utan orsak hit du kommit,
Utan sjukdom ner till Mana!
Bättre hade det väl varit
Att till hemmet återvända:
Många ner till Tuoni kommit,
Ganska få ha vändt tillbaka."
Sade gamle Wäinämöinen:
"Vända om må gamla qvinnor.
Ej en man, ej ens den sämste.
Ej den dåligaste hjelte!
Kom med båt, du Tuonis dotter.
Med din färja, Manas tärna!"
Tuonis dotter kom med båten.
Och den gamle Wäinämöinen
Öfver sundet nu hon förde.
Bragte honom öfver elfven.
Yttrade dervid och sade:
"Ve dig, gamle Wäinämöinen,
Utan död du gått till Mana,
Lefvande till Tuonis boning!"
Tuonetar, den goda qvinnan.
Manalatar, hon, den gamla.
Frambar öl i dryckes-stopet.
I ett kärl med tvenne handtag.

Tog till orda sjelf och sade:
"Drick, du gamle Wäinämöinen!"
  Gamle trygge Wäinämöinen
Blickar på sitt dryckeskäril:
Grodor leka i dess inre,
Maskar krypa kring dess kanter:
Och han yttrar då och säger:
"Jag alls icke hit har kommit
Att ur Manas skålar dricka,
Att på Tuoni-stopen läppja:
Ölet drinkaren berusar,
Störtar den som sköter kannan."
  Sade Tuonelas värdinna:
"O du gamle Wäinämöinen,
Hvarför kommer du till Mana,
Af hvad skäl till Tuonis stugor,
Innan Tuoni sjelf det önskat,
Förrn dig Mana ryckt från jorden?"
  Gamle Wäinämöinen svarar:
"Medan jag en båt mig byggde,
Timrade min nya farkost,
Trenne trolldomsord mig brusto
Då jag afslöt båtens bakstam,
Då jag reste upp dess förstäf:
Nu, då orden ej jag funnit,
Icke fått dem uppå jorden,
Nödgas jag till Tuoni komma,
Nalkas dessa Manas stugor
För att dessa ord mig skaffa,
Dessa snärje-ord mig lära."

Sång. 16. Det var Tuonelas värdinna,
Hon till orda tog och sade:
"Tuoni ger dig inga trollord.
Inga språk dig Mana skänker:
Aldrig härifrån du slipper,
Kan ej mer i denna verlden
Till din hembygd återvända.
Styra till ditt land tillbaka."

Mannen nu i sömn hon sänker,
Lägger vandraren till hvila
Uppå Tuonis bädd af fällar;
Här i slummer mannen faller,
Hjelten här i sömn försjunker.
Sofver, men hans drägt är vaken.

Fanns i Tuonis gård en gumma,
Ålderstigen, sned om käken,
Kunnig i att jerntråd spinna.
Van att gjuta garn af koppar:
Spann en not af hundra famnar,
Tusen famnar lång den gjorde.
På en enda natt om sommarn.
På en enda sten i vattnet.

Fanns i Tuonis gård en gubbe.
Gammal, och med trenne fingrar.
Van att binda not af jerntråd.
Sammanknyta nät af koppar;
Band en not af hundra famnar.
Tusen famnar lång han knöt den
Under samma natt om sommarn,
Uppå samma sten i vattnet.

Tuonis son med krökta fingrar,
Jernbeslagna fingeränder,
Kastar nu den långa noten
Öfver svarta Tuoni-elfven,
Öfver elfven, längsmed elfven,
Och derjemte snedt deröfver,
Att ej Wäinö måtte slippa,
Ej Uvantolainen undfly,
Ej så länge tiden varar
Och den gyllne månen lyser,
Ifrån Tuonis boningsplatser,
Det evinnerliga hemmet.

Gamle trygge Wäinämöinen
Yttrade ett ord och sade:
"Ofärd tyckes här mig hota,
Nödens dag tycks nu sig närma
Här i dessa Tuoni-stugor,
Uti detta Manas hemvist!"

Hastigt nu han ändrar skepnad,
Skyndsamt han gestalt förbyter,
Går i hafvet, svart till färgen,
Som ett starrgräs ned i vassen,
Krälar undan som en jern-orm,
Slingrar sig som etter-ormen,
Tvärs igenom Tuoni-elfven,
Genom Tuonis nät i vattnet.

Tuonis son med krökta fingrar,
Jernbeslagna uppå ändan,
Vandrar ut vid dagens gryning
Att i floden nätet vittja:

Hundrade foreller fick han.
Flere tusental af småfisk.
Fick dock icke Wäinämöinen.
Icke Uvantolas gubbe.
Derpå gamle Wäinämöinen.
När från Tuonis hem han kommit.
Tog till orda sjelf och talte.
Fällde dessa ord och sade:
„Gode gud, låt aldrig hända.
Tillåt aldrig nånsin mera.
Att till Mana någon vandrar.
Sjelfmant ner till Tuoni stiger!
Många sig ditner begifvit.
Ganska få ha återkommit
Ifrån Tuoni-gudens boning,
Det evinnerliga hemmet.“
Yttermera så han sade.
Fällde dessa ord derjemte
För den ungdom, som då uppsköt.
För det slägte som då vexte:
Aldrig nånsin må en menniska.
Aldrig, medan tiden varar.
Bryta mot en skuldlös nästa.
Skada den, som sjelf är skuldfri:
Svår är lönen som betalas
Uti Tuonis hem dernere:
Plats der finns för alla onda.
Läger för hvarenda brottsling,
Bäddadt uppå heta stenar.
Uppå glöduppfyllda hällar:

Täcket flätadt är af ormar,
Sammanväfdt af Tuonis maskar!"

Sjuttonde Sången.

Gamle trygge Wäinämöinen,
När han icke orden funnit
Uti Tuoni-gudens boning,
Det evinnerliga hemmet,
Tänker ständigt i sitt sinne,
Öfverlägger i sitt hufvud,
Hvar han orden skulle finna,
Trolldoms-språken sig förskaffa.
Honom mötte då en herde,
Denne talade och sade:
"Hundra ord du kunde finna,
Tusen ämnen för att sjunga,
Der hos Antero Wipunen,
I den starke mannens mage,
Men en väg du måste färdas,
Måste längs en gångstig vandra,
Alltför god är ej den vägen,
Icke heller alltför dålig:
Först du springa får en sträcka
Öfver qvinno-nålars uddar,

Derpå bör du gå ett stycke
Öfver männers hvassa klingor,
Och till sist du måste löpa
Öfver bett af hjeltars yxor.”
  Gamle trygge Wäinämöinen,
Vill sig dock åstad begifva,
Träder in i smedens smedja,
Yttrar dessa ord och säger:
”Hör mig smed, o Ilmarinen!
Hamra nu af jern mig skoplagg,
Smid af jern mig tvenne handskar,
Gör mig ock af jern en skjorta,
Smid dertill ännu en jern-stång.
Gör en stål-stör mot betalning,
Foga stål uti dess inre,
Hamra smidbart jern deröfver,
Ty jag går att ord mig hemta,
Går att snärje-ord mig skaffa
Ur den starke mannens mage,
Från den gamle Wipunens läppar.”
  Det var smeden Ilmarinen,
Han till orda tog och sade:
”Wipunen är död ren länge,
Länge Antero har hvilat
Från de fällor, dem han utlagt,
Från de snaror, dem han gillrat;
Inga ord du der kan finna,
Får ej ens ett halft af honom.”
  Gamle trygge Wäinämöinen
Gick likväl och lydde icke,

Steg på första dagen varsamt
Öfver qvinno-nålars uddar,
Skred med sorglös gång den andra
Öfver männers hvassa klingor,
Svängde sig på tredje dagen
Öfver bett af hjeltars yxor.

Wipunen, den sångförfarne,
Han, den gamle starke mannen,
Hvilade med sina sånger,
Slumrade med sina trollord;
Aspen vexte på hans skuldror,
Björken stod uppå hans tinning,
Alen från hans käk sig höjde,
Från hans skägg en videbuske,
Och en ekorr-gran från pannan,
Furan, barrklädd, från hans tänder.

Wäinämöinen nu sig närmar,
Blottar svärdet, drager stålet,
Ur dess slida, gjord af läder,
Buren vid det mjuka bältet,
Fäller aspen från hans skuldror,
Nedslår björken från hans tinning,
Från hans käk den stora alen,
Videbusken ifrån skägget,
Ekorr-granen från hans panna,
Furan, barrklädd från hans tänder.

Nu sin stör af jern han drifver
In i munnen på den starke,
In uti det öppna svalget
Mellan käkarne som gnissla.

Yttrar dessa ord och säger:
"Menskåns träl, stå upp ur hvilan,
Ur din slummer under jorden,
Ur den långa sömn du sofvit!"
Wipunen, den sångförfarne,
Vaknar genast upp ur sömnen,
Känner att han hårdt är träffad,
Plågas af en häftig smärta,
Biter uti Wäinös jernstör,
I det öfra, mjuka jernet,
Kan dock icke stålet bita,
Icke äta jernets hjerta.
Härvid, medan Wäinämöinen
Tätt vid munnens rand har stannat,
Snafvar han med högra foten,
Slinter plötsligt med den venstra
In i gapet på den gamle,
Halkar ned uti hans käftar.
Wipunen, den sångförfarne,
Öppnar straxt sin mun än mera,
Vidgar sina begge käftar,
Slukar mannen och hans klinga,
Sväljer ner uti sin strupe
Gamle trygge Wäinämöinen.
Wipunen, den sångförfarne,
Tar till orda nu och säger:
"Mycket jag i tiden ätit,
Ätit får och ätit getter,
Ätit en och annan gallko,
Ätit mången galt derjemte,

Dylik spis jag dock ej smakat.
Aldrig än en sådan munsbit!"
  Sjelf den gamle Wäinämöinen
Tog till orda nu och sade:
"Nu min ofärd tyckes stunda.
Nödens dag tycks nu sig närma
Uti denna Hiisis håla.
Uti denna Kalmas kätta!"
  Eftertänkte. öfverlade.
Hur han här sig borde skicka:
Wäinö bar en knif i bältet.
Med ett brokigt skaft af masur.
Häraf gjorde han en farkost.
Skapade en båt. med vishet.
Rodde upp och ner med båten
Ifrån tarm till tarm beständigt:
Genom alla inre gångar.
Genom hvarje vrå han framgled.
  Wipunen. den gamle sångarn.
Härom ej sig stort bekymrar,
Men den gamle Wäinämöinen
Reder sig att börja smida.
Företager sig att hamra:
Gör en smedja af sin skjorta,
Bälgar utaf skjortans ärmar,
Af sin pels en pust han bildar,
Bälgens rör af sina byxor,
Rörets mun af sina strumpor:
Knäet han till städ begagnar
Och till slägga armens båge.

Smider raskt och hamrar ifrigt.
Under klang och dån och rassel.
Utan att om natten hvila,
Utan uppehåll om dagen,
I den starke mannens mage.
I den kraftuppfylldes sköte.
　Wipunen, den sångförfarne.
Sjelf till orda tog och sade:
"Hvem bland männer kan du vara
Hvilken ur de hjeltars skara?
Hundra hjeltar har jag slukat.
Bragt om lifvet tusen männer.
Har dock ej din like slukat!
Kolen stiga mig i munnen,
Bränder träda på min tunga.
Jernets slagg uti min strupe.
　"Fly, vidunder, vandra hädan,
Drag åstad, du landets plåga,
Innan jag din moder uppsökt.
Vändt mig till den ålderstigna!
Om jag åt din moder säger.
Yppar detta för den gamla,
Får din moder mer att göra.
Större blir den gamlas möda.
När sig sonen illa skickar,
Barnet skada förorsakar.
　"Icke vet jag det med visshet.
Ej egentligen jag inser,
Hvadan du är hitslängd, Hiisi.
Hvadan du, förvägne, kommit

Sånger föraflägsnande af plågor: r. 157—504.

För att bita här och fräta,
För att gnaga, för att äta?
Är du en af skaparn alstrad,
En af Gud mig pålagd sjukdom,
Eller ock ett verk af menskor,
Frambragt, hitbragt af en annan,
Är för någon lön du tingad,
Vunnen kanske för betalning?
"Om du är af skaparn alstrad,
En af Gud mig pålagd sjukdom,
Anförtror jag mig åt skaparn,
Och på Gud jag mig förlitar:
Gud ej öfverger de goda,
Skaparn ej förgör de vackra.
"Om du är ett verk af menskor,
En af andra frambragt plåga,
Får jag nog ditt ursprung veta,
Stället, der engång du föddes!"
"Derifrån är plågan kommen,
Derifrån har smittan utgått:
Från de vise männens nejder,
Från de sångförfarnes trakter,
Från de onde andars hemvist,
Från de fält, der trollmän dväljas,
Långt från Kalmas öde moar,
Från den fasta jordens inre,
Från de döde männens boning,
Från de hädangångnes gårdar,
Från den mull, som pösig sväller,
Från den mark, som jemnt är upprörd,

Från det grus, som rörs i hvirtlar,
Från den lösa sand, som gnisslar,
Från lågländta, sanka dälder,
Från de kärr, der mossa saknas,
Från den löst uppsvällda gungflyn,
Och från källor, hvilka sorla,
Ifrån Metsä-Hiisis håla,
Ifrån fem bergstoppars klyftor,
Ifrån kopparbergets hjessa,
Från det malmuppfyllda fjellet,
Ifrån granar, hvilka susa,
Furor, som för vinden brusa,
Från en murken martalls krona,
Från i toppen ruttna tallar,
Från den trakt, der räfvar skrika,
Från den mo, der elgar jagas,
Ifrån björnens stenrös-grotta,
Från dess håla mellan klippor,
Från det fjerran Pohjas gränser,
Från det vida Lapplands marker,
Ifrån sveder utan löfskott,
Från ännu ej plöjda marker,
Ifrån krigets vida sträckor,
Från de fält, der männer kämpa,
Från det vissna gräs som prasslar,
Från det varma blod, som ryker,
Från det vida hafvets fjärdar,
Från dess stora, öppna sträckor,
Från hafsbottnens svarta gyttja,
Från ett djup af tusen famnar,

Sång. 17. Från de strida strömmars brusning,
Från de hvirflar, hvilka sjuda,
Från den vilda Rutja-forsen,
Från det starka vattenfallet,
Från den bakre deln af himmeln,
Från regnlösa skyars kanter,
Från vårvindens väg i rymden,
Från den plats, der stormen sofver.
”Har då derifrån du kommit,
Är det derifrån du fastnat
In uti ett skuldlöst hjerta,
In i ett obrottsligt sköte,
För att gnaga här och äta,
För att rista, för att fräta?
”Vik då hädan, Hiisis spårhund,
Digna ner, du Manas racka,
Fly, du lede, ur mitt sköte,
Bortgå, odjur, ur min lefver,
Upphör att mitt hjerta fräta,
Att min mjelte undergräfva,
Att min mage genombråka,
Att uppskaka mina lungor,
Att min nafle söndergnaga,
Att besvära mina sidor,
Att min ryggrad genomfara,
Att i mina höfter hugga!
”Om ej jag har mannakrafter,
Vill en starkare jag sända,
För att plågan undanrödja,
Den förfärliga förgöra!

"Jordens mödrar upp jag kallar,
Väcker åkerns äldste värdar,
Alla svärdsmän upp ur marken,
Alla ryttare ur sanden,
Till mitt stöd och till min styrka,
Till mitt värn och till mitt bistånd,
Under dessa svåra mödor,
Under dessa hårda plågor.
"Om du detta dock ej aktar,
Om för dessa ej du viker,
Kom då, skog, med dina kämpar,
Enris-snår, med dina skaror,
Res dig, tallskog, med ditt husfolk,
Insjö, med din barnaskara,
Kommen, hundra män med klingor,
Tusen jernbeklädde hjeltar,
För att denne Hiisi hugga,
För att denne Juutas krossa!
"Om ej detta ens du aktar,
Om du ej det minsta viker,
Stig då upp, du vattnets moder,
Höj din mössa blå ur vågen,
Höj din fina fåll ur källan,
Upp ur dyn ditt rena anlet,
Att mig svage hjelte värna,
Att mig klene man beskydda,
Att jag skuldfri ej förtäres,
Icke utan sjukdom dödas!
"Om ej detta ens du aktar,
Om du ej en hårsmån viker:

Sång. 17. Kom, naturens höga dotter,
Kom, du sköna, gyllne moder,
Som är äldst bland alla qvinnor,
Tidigast bland alla mödrar,
Kom att dessa smärtor skåda,
Att afvända nödens dagar,
Att afvältra denna börda,
Att aflägsna denna smitta!
"Och om detta ej du aktar,
Om du ej en hårsman viker:
Kom, från himlens nafle, Ukko,
Kom från kanten af ditt åskmoln!
Skynda hit, der du behöfves,
Närma dig, då hit du kallas,
Att det onda undanjaga,
Trolldoms-skadorna fördrifva
Med din eldigt skarpa klinga,
Med ditt svärd, som blixtar ljungar!
"Fly, vidunder, vandra hädan,
Vik ifrån mig, landets plåga!
Här för dig en plats ej finnes,
Äfven om du plats behöfde:
Red ditt hemvist annorstädes,
Flytta längre bort din bostad,
Der din värd sig uppehåller
Och der din värdinna vandrar!
"När du sedan dit har kommit,
Hunnit målet för din vandring,
Uppnått dem som fram dig alstrat,
Dem som bragt dig uti dagen,

Låt då märka att du kommit
Gif dem då ett hemligt tecken,
Dundra såsom åskan dundrar,
Blänk som blixtens ljungeld blänker,
Undansparka gårdens portar,
Rif ett bräde bort från fönstret
Och förflytta dig i stugan,
Fladdra in liksom en hvirfvel,
Grip dem baktill uti foten,
Invid hälen, der den smalnar,
Värdarne längst bort i hörnet
Och värdinnorna i dörrvrån:
Utgräf ögonen på värden,
Sönderslå värdinnans hufvud,
Krök till krokar deras fingrar,
Vrid på sned hvartenda hufvud!
”Vore detta ej tillräckligt,
Flyg som tuppen då till tåget,
Som en kyckling fram till gården,
Med ditt bröst emot dess sophög,
Nedslå hästen i dess spilta,
Boskapen i ladugården,
Nedtryck hornen uti smutsen,
Svansen ner mot golfvets plankor,
Vräng på snedden djurens ögon,
Kringvrid hastigt deras nackar!
”Om dig stormen hitfört, sjukdom,
Om af strömmen hit du hemtats,
Om en vårvind fram dig burit,
Om af frost och köld du hitbragts,

Må du stormens stråt beträda,
Fly längs vårens vindars slädväg,
Utan att i träden hvila,
Att i någon al dig sätta,
Bort till kopparbergets hjessa,
Till det malmuppfyllda fjellet,
Att dig stormen der må vagga,
Vårens vind dig der må vårda!
"Om från fästets rymd du kommit,
Från regnlösa skyars kanter,
Stig då åter upp mot himlen,
Höj dig upp mot fästets rymder,
Till de moln, som droppar stänka,
Upp till stjernorna, som tindra,
Att som eld deruppe brinna,
Att i form af gnistor spraka
Uppå solens vandringsbana
Och der månens ring sig hvälfver!
"Är du bragt af vattnets vågor,
Hitförd utaf hafvets böljor,
Återvänd då ner i vattnet,
Stig ånyo ner i böljan,
Ner till gyttje-slottets kanter,
Ner på vatten-åsens skuldror,
Att af hafvets vågor vaggas,
Af det djupa vattnet gungas!
"Om du är från Kalmas moar,
Från de hädangångnes hemvist,
Uppsök då ditt hem ånyo,
Återvänd till Kalmas gårdar,

Till dess mull, som pösig sväller,
Till dess mark, som jemnt är upprörd,
Uti hvilken skaror stupa,
Starke männers hopar sjunka!

”Om du, oförsynte, kommit
Ifrån Metsä-Hiisis håla,
Från hans boning, byggd af tallar,
Från hans hem, af furor timradt,
Manar jag dig dit tillbaka,
Bort till Metsä-Hiisis håla,
Till hans hem, af furor timradt,
Till hans boning, byggd af tallar,
Att du der må bo och vistas,
Ända tills dess tiljor ruttna,
Svamp utur dess väggar vexer,
Taket upptill sammanstörtar!

”Dit jag äfven dig besvärjer,
Dit jag manar dig, du lede:
Till den gamle björnens ide,
Till björninnans bo, den gamlas,
Bort till låga, sanka dälder,
Till de kärr, som aldrig tina,
Till den ständigt lösa gungflyn,
Ner i lätt upprörda källor,
Sjöar, hvarest fisk ej finnes,
Helt och hållet aborrlösa!

”Om ej der en plats du finner,
Längre bort jag dig besvärjer:
Bort till Pohjas fjerran gränser,
Till det vidtutsträckta Lappland.

Sång. 17. Bort till sveder utan löfskott,
Till ännu ej plöjda marker,
Der ej sol, ej måne finnes
Der ej dagen gryr i öster!
Skönt är der för dig att vara,
Ljuft det blir dig der att vandra:
Elgar man i träden upphängt,
Stora renar der man nedgjort,
Till den hungriges förtäring,
Till den lystne mannens mättnad.
"Dit jag äfven dig besvärjer,
Manar dig, och dig fördrifver:
Till den strida Rutja-forsen,
Hvirfveln, som af lågor sjuder,
Dit de höga träden stupa,
Tallar ner med roten rulla,
Hela stora furor störta,
Träd med rika kronor falla;
Simma der, du onde hedning,
Uti forsens vilda vågsvall,
Hvirfla i de vida vattnen,
Bygg och bo bland trängre böljor!
"Om ej der en plats du finner,
Vill jag dig ännu besvärja
Till den svarta Tuoni-elfven,
Den evärdeliga strömmen,
Derifrån du aldrig slipper,
Aldrig här i tiden kommer,
Förrän dig jag sjelf befriar,
Förrn jag nalkas till din räddning.

Färdas fram med nio gumsar,
Dem en enda tacka burit,
Närmar mig med nio oxar,
Dem en enda ko har framfödt,
Åker fram med nio hingstar,
Dem att enda sto har kastat.
”Men om skjuts du skulle önska,
Om du häst begär för färden,
Skall jag nog dig skjuts förskaffa,
Ger dig gerna häst för färden:
Hiisi har en präktig fåle,
En med eldröd man, på fjellet,
Som ur nosen lågor frustar,
Flåser flammor fram ur munnen;
Utaf jern dess hofvar äro,
Fötterna af stål beredda,
Lätt de springa uppför backar,
Ledigt uppför däldens branter,
Om blott ryttaren är duglig,
Om han drifver på med ifver.
”Men är detta ej tillräckligt,
Skaffa skidor då af Hiisi,
Sök dig alträds-don hos Lempo,
Hemta stafven hos den onde!
Skida så kring Hiisis marker,
Ila genom Lempos lunder,
Raskt kring Hiisis alla marker,
Kring den ondes marker högljudt;
Ligger någon sten i vägen,
Må den sprängas uti stycken;

Spärras vägen utaf ruskor.
Må de brista uti bitar:
Står en hjelte midt på vägen.
Må du honom undanskjuta!
"Öfvertlödige, drag hädan.
Far, du onde, dina färde,
Innan dagen åter randas,
Forrn Guds morgonrodnad uppgår,
Förrän solen upp sig höjer,
Förrän hanen höres gala:
Nu är tid för dig att bortgå,
Att, du onde, hädan draga;
Månen lyser dig på färden,
Skiner på den stråt du vandrar!
"Om du ej nu genast viker,
Om du, hund, ej drager hädan,
Får jag utaf örnen näfvar,
Hvassa klor af blod-utsugarn,
Tänger, som i köttet knipa,
Fötter, greniga, af höken,
Hvarmed jag dig, onde, griper,
Dig för evigt tuktar, niding,
Tills ej mer ditt hufvud röres
Och ej andan mer du drager.
"Fordom vek ju äfven Lempo,
Fastän alstrad af en moder,
Vek, när man om Gud fick kunskap,
När sitt bistånd skaparn sände:
Skall ej äfven du då vika,
Som ej framfödts af en moder,

Du, en hund, som herre saknar.
Racka, som ej moder eger.
Nu, vid denna tidens slutpunkt.
Medan denna måne svinner!"

Gamle trygge Wäinämöinen
Tog till orda nu och sade:
"Godt det är mig här att vara.
Nöjsamt jag min tid fördrifver:
Bröd jag får utaf din lefver,
Fettet sofvel ger till lefvern;
Lungorna till kokning duga,
Späcket kan som mat förtäras!

"Jag mitt smedjestäd förlägger
Djupare uti ditt hjerta;
Starkare jag slår min slägga
Mot de allra värsta ställen,
Att du aldrig mer mig slipper,
Ej så länge tiden varar,
Om ej ord jag får förnimma.
Trolldoms-formler af dig lära.
Ord tillfyllest af dig höra,
Tusen ämnen för att sjunga.
Och ej orden hemlighållas,
Trolldoms-formlerna ej döljas,
Deras kraft ej göms i jorden,
Fastän trollkarln sjelf har bortgått."

Wipunen, den sångförfarne,
Han, den gamle, starke mannen,
Som i munnen visdom gömde
Och oändlig kraft i bröstet,

Uppslog kistan, full af trollord,
Öppnade sin sångar-låda,
För att sjunga goda qväden,
Fram de bästa sånger lägga,
Dessa djupa ursprungs-runor,
Dessa ord om tidens upphof.
Dem ej hvarje barn kan sjunga,
Dem ej hvarje hjelte fattar,
Här i dessa onda dagar,
Detta tidehvarf som viker.
  Ursprungsord han sjöng grundenligt,
Trolldoms-runor uti ordning.
Sjöng, hur enligt skaparns vilja
Och allsmäktiga befallning.
Luften ur sig sjelf blef framfödd,
Vattnet sig från luften skilde,
Jorden sig ur vattnet höjde,
Och ur jorden allt, som vexer:
Sjöng hur månen blifvit danad,
Hurn soln på fästet sattes,
Huru luftens stolpar restes
Och på himlen stjernor ströddes.
  Wipunen, den sångförfarne,
Sjöng med vishet nu förvisso:
Aldrig har väl hörts och skådats,
Aldrig nå'nsin här i tiden,
Den som bättre kunnat sjunga,
Som en högre konst besutit:
Orden stego från hans läppar,
Tungan talte lika lifligt

Som en fåle benen svänger,
Springarn sina hofvar lyfter.
Sjunger dagarne igenom,
Natt på natt förutan afbrott;
Solen stannar för att höra,
Gyllne månen står och lyssnar.
Vågorna på fjärden tystna,
Böljorna i vikens böjning,
Floder höra upp att svalla,
Rutjas fors ej längre brusar,
Wuoksi hejdas uti loppet,
Jordan-flodens vågor stanna.
Derpå gamle Wäinämöinen,
Då han orden nu fått höra,
Då har trollord fått tillfyllest,
Då han lärt sig goda formler,
Började sig bort begifva,
Ut ur Wipunens mun, den gamles,
Ur den starke mannens mage,
Ur den maktförseddes sköte.
Sade gamle Wäinämöinen:
”O du Antero Wipunen,
Öppna nu den vida munnen,
Upplåt dina breda käftar,
Att jag ur din mage slipper
För att hemåt mig begifva!”
Wipunen, den sångförfarne,
Sjelf till orda tog och sade:
”Många ting jag ätit, druckit,
Tusen ämnen har jag slukat,

Men ännu ej något sadant
Som den gamle Wäinämöinen:
Väl du gjort då hit du kommit,
Bättre gör du då du bortgår!"
  Wipunen, den sångförfarne,
Öppnade det breda gapet,
Vidgade sin mun än mera,
Upplät sina vida käftar:
Men den gamle Wäinämöinen
Ur den vises mun sig böjde,
Ur den starke mannens mage,
Ur den maktförseddes sköte,
Framgled hastigt ut ur munnen,
Nedsteg nu på mon med lätthet,
Lika vig som gyllne ekorn,
Som en mård med gyllne bringa.
  Nu pa väg han sig begifver,
Kommer så till smedens smedja.
Sade smeden Ilmarinen:
"Har du orden nu förnummit,
Har du lärt dig goda trollord,
Hvarmed båtens sidor fogas,
Akterbogen sammanfästes
Och din farkosts förstäf reses?"
  Gamle trygge Wäinämöinen
Sjelf till orda tog och sade:
"Hundra ord jag har förnummit:
Tusen ämnen för att sjunga:
Orden har jag bragt i dagen,
Hemtat upp dem ur det dolda."

Derpå till sin båt han trädde,
Till sin sinnrikt redda verkstad,
Fick sin goda farkost färdig,
Sammanfäste sjelfva borden
Och fulländade dess bakstam,
Fick också dess förstäf upprest;
Otäljd formade sig båten,
Utan att en spån sig löste.

Adertonde Sången.

Gamle trygge Wäinämöinen
Har för afsigt nu att fara
Ut att fria till en jungfru,
Till en mö med rika lockar.
Uti Pohjola, det mörka.
I det skumma Sariola,
Pohjas vidtberömda dotter.
Bruden uti Pohja-gården.
Båten klädde han med vadmal,
Röd dess ena hälft han klädde,
Smyckade med guld dess förstäf,
Öfverhöljde den med silfver:
Slutligen, det var en morgon,
Bittida vid dagens gryning,
Sköt han ut på sjön sin farkost,
Den af hundra bräder byggda,
Från sin båthamns glatta rullar,
Från dess hala furustockar.
Masten reser han i skeppet,
Hissar segel uti masten,

Hissar upp ett högrödt segel
Och ett annat, blått till färgen.
Stiger sjelf ombord på skeppet,
Träder i sin nya farkost;
Styr nu ut på hafvets vågor,
Plöjer fjärdens blåa böljor.
Höjer här sin röst och säger,
Tar till orda sjelf och talar:
”Stig nu, Jumala, i skeppet,
Kom, du nådige, i båten,
Att mig svage hjelte bistå,
Att en ringa man beskydda,
Här på dessa vida vatten,
Uppå hafvets breda böljor!
”Vagga nu, o vind, min farkost,
Jaga skeppet framåt, bölja,
Utan att jag åror nyttjar,
Att med dem jag vattnet upprör,
Uppå hafvets vida sträckor,
På dess breda öppna yta!”
Annikki, med vackra namnet,
Nattens dotter, skymnings-jungfrun,
Som, förrn dagen grytt, är verksam,
Som hvar morgon tidigt vaknar,
Klappade som bäst sitt byke,
Höll just på att kläder vrida
Vid den röda spångens ända,
Ute på den breda bryggan,
Vid den dimbetäckta udden,
På den töckenhöljda holmen.

Vände sig och såg omkring sig
Öfverallt i vida rymden,
Upp emot den höga himlen,
Längsmed stranden utåt hafvet:
Solen strålade deruppe.
Nertill glänste vattnets vågor.
   Blicken sände hon mot fjärden,
Vände hufvudet mot solen:
Invid Suomi-elfvens mynning,
Invid Wäinö-strömmens utlopp
Hon en strimma såg på hafvet,
Såg en mörkblå punkt på vågen.
   Höjde då sin röst och sade,
Talade med dessa orden:
"Svarta strimma, du, på vågen,
Mörkblå punkt, hvad kan du vara?
Om du är en skara vildgäss,
Eller ock en kulle änder,
Må du lyfta dina vingar
Och mot himlen upp dig höja!
   "Om du är ett laxrikt hafsgrund,
Eller ock en svärm af fiskar,
Må du genast plaska unnan,
Ned i vågorna dig sänka!
   "Men om du ett klippgrund vore.
Eller ock en vatten-ruska,
Skulle vågor mot dig svalla,
Vattnet snart dig öfverhölja."
   Båten nu alltmer sig närmar.
Fram det nya skeppet skjuter,

Längs den dimbetäckta udden,
Längs den töckenhöljda holmen.
  Anni, med det vackra namnet,
Ser nu att ett skepp sig närmar,
Ett af hundra plankor timradt,
Tar till orda då och säger:
"Om du är min egen broders,
Eller ock min faders farkost,
Vänd din framstam då mot hemmet,
Fören emot egna stränder,
Hit, mot dessa landningsplatser,
Aktern emot andra hamnar!
Om du är en okänd farkost,
Må du åter utåt simma,
Bort mot andra landningsställen,
Och din bakstam hitåt vända!"
  Icke var det någon hem-båt,
Icke någon okänd farkost,
Wäinämöinens farkost var det,
Den evärderlige sångarns,
Och den nalkades till stranden,
Närmade sig, för ett samtal,
Tog ett ord, bar fram ett annat,
Lät i ro ett tredje talas.
  Annikki, med vackra namnet,
Nattens dotter, skymnings-tärnan,
Frågar genast nu af skeppet:
"Hvartåt styr du, Wäinämöinen,
Vattnets vän, hvart gäller färden,
Landets prydnad, säg hvart far du?"

Sång. 18. Det var gamle Wäinämöinen.
Han från skeppet svarar henne:
"Ut jag ämnat mig på laxfångst.
Reser ut att fånga lek-fisk
I den svarta Tuoni-elfven.
Vid dess starrbevuxna stränder."
Anni, med det vackra namnet.
Yttrar dessa ord och säger:
"Tala icke tomma lögner!
Fiskens lektid nog jag känner:
Annorlunda gick min fader.
Annorlunda for den gamle
Förr i tiden ut på laxfångst.
Fordomdags att fånga taimen:
Nät han hade uti båten,
Skeppet fullt af fiskebragder,
Här en not, och der en långref,
Pulsnings-stänger här, vid sidan,
Ljuster-jern inunder toften,
Långa bärlingar i aktern:
Hvartåt far du, Wäinämöinen,
Säg hvarthän, Uvantolainen?"
Gamle Wäinämöinen svarar:
"Ut jag rest att jaga vildgäss.
Bort till skimmervingars lekplats.
För att dregelnäbbar fanga.
Uti sund, der köpmän segla.
Uppå hafvets öppna yta."
Annikki, med vackra namnet.
Yttrade ett ord och sade:

"Väl jag vet, hvem sanning talar.
Lätt en lögnare jag känner!
Annorlunda gick min fader,
Annorlunda for den gamle
Fordomdags att vildgäss jaga,
Att de röda näbbar fånga:
Spänd var då hans stora båge,
Draget var hans sköna armborst,
Kopplad var hans svarta jagthund,
Kopplet uti båten fästadt,
Långsmed strandens väg lopp stöfvarn,
Valpar sprungo bland dess stenar:
Tala sanning, Wäinämöinen,
Säg mig, hvart du styr din kosa?"
Sade gamle Wäinämöinen,
"Hvad, om nu jag mig begåfve
Ut i stora, vilda strider,
Der jemngoda hjeltar kämpa,
Och der blodet går till vaden,
Ända upp till knäna stiger?"
Annikki, hon säger åter,
Tennbriskprydda tärnan talar:
"Krigståg alltförväl jag känner!
Fordom, då min fader reste
Ut till stora, vilda strider,
Der jemngoda hjeltar kämpa,
Hundra roddare han hade,
Tusen andra män derjemte;
Bågar lågo då i fören,
Hvassa svärd på båtens bänkar:

Säg då engång verklig sanning,
Svara icke mer med lögner:
Hvartåt styr du, Wäinämöinen,
Säg hvarthän, Uvantolainen?”
Nu den gamle Wäinämöinen
Yttrade ett ord och sade:
”Kom, o flicka, i min farkost,
Stig, o jungfru, ned i båten,
Och jag vill dig sanning säga,
Tala verklig, sveklös sanning!”
Anni svarar honom ständigt,
Tennbriskprydda tärnan talar:
”Stormen i din båt må stiga,
Vårens vind uti din farkost!
Upp och ned din båt jag vänder,
Ner jag trycka vill dess framstam,
Om jag ej bestämdt får veta,
Hvart du ämnat dig begifva,
Och får höra verklig sanning,
Dina lögner sedermera!”
Nu den gamle Wäinämöinen
Yttrade ett ord och sade:
”Sanning vill då nu jag tala,
Om på skämt jag hittills ljugit:
Ut på friarfärd jag farit,
Att den fagra mön begära
Uti Pohjola, det mörka,
I det skumma Sariola,
I den by, der männer dräpas,
Hjeltar uti hafvet dränkas.”

Anni, med det vackra namnet,
Nattens dotter, skymnings-jungfrun,
När hon sanningen förnummit,
Hört en verklig, sveklös sanning,
Hann ej längre dukar klappa,
Lemnade sitt byke osköljdt,
Ute på den breda bryggan,
Vid den röda spångens ända,
Upp hon lyfte sina fållar,
Bar dem upp med begge händer,
Och åstad hon nu begaf sig,
Började att skyndsamt springa,
Framkom så till smedens boning,
Trädde sjelf uti hans smedja.

Det var smeden Ilmarinen,
Den evärdelige hamrarn,
Han en bänk af jern sig smidde,
Prydde den jemväl med silfver:
Alnshögt sot hans hufvud täckte,
Kol hans skuldror höljde famnshögt.

Anni genom dörren stiger,
Yttrar dessa ord och säger:
"Smed och broder Ilmarinen,
Du, en hamrare evärdlig!
Smid mig nu en vacker spole,
Smid mig äfven granna ringar,
Två par, tre par guld-örhängen,
Fem, sex kedjor för min gördel,
Och jag säger sanna saker,
Yppar för dig verklig sanning!"

Sade smeden Ilmarinen:
”Om du något godt förtäljer.
Vill jag smida dig en spole,
Gör dig äfven granna ringar.
Smider dig ett vackert bröstkors.
Lagar dina hufvudsmycken.
Men om något ondt du framför.
Sönderbryter jag de gamla.
Rycker dem ifrån ditt hufvud,
Vräker dem uti min ässja.”
Anni, med det vackra namnet.
Hon till orda tog och sade:
”Smed och broder Ilmarinen!
Skall då någonsin du äkta
Den du gett din tro och lofven.
Den du utsett har till maka?
”Utan uppehåll du hamrar,
Dag på dag du står och smider:
Skor din fåle hela sommarn.
Smider hästskor hela vintern.
Nattetid du bygger slädar,
Åkdon gör du under dagen,
För att fara ut att fria,
För att bort till Pohja färdas.
Och nu far, mer flink och driftig,
Hinner före dig en annan,
Som tar bort din egen fästmö.
Som skall föra hem din älskling.
Den i två års tid du sett på.
Den du friat till i tre år:

Redan reser Wäinämöinen
Öfver hafvets blåa fjärdar,
Stödd mot båtens gyllne framstam
Eller mot sitt koppar-roder,
Bort till Pohjola, det mörka,
Till det skumma Sariola.”
  Oro påkom Ilmarinen,
Svår var denna stund för smeden,
Tången nedföll ur hans näfve,
Hammarn halkade ur handen.
  Sade smeden Ilmarinen:
”Annikki, min egen syster!
Jag skall smida dig en spole,
Granna ringar likaledes,
Två par, tre par guld-örhängen,
Fem, sex kedjor för din gördel:
Men ett bad du måste reda,
Elda upp den goda badstun:
Elda den med tunna klabbar,
Med småklufna, korta spjelkor,
Skaffa sedan lut en smula,
Frambär äfven litet såpa,
Att jag får mitt hufvud tvätta,
Att jag från min kropp får aftvå
Sotet sedan sista hösten,
Slagget, samladt hela vintern!”
  Anni, med det sköna namnet,
Värmer nu i tysthet badstun
Med af vinden fällda stammar,
Träd som slagits ned af åskan,

Samlar upp från forsen stenar,
Hettar dem, tillreds för badet;
Vatten bär hon upp ur källan,
Ur dess lättupprörda vågor,
Bryter sig en qvast i skogen,
Liten kärleks-qvast i lunden:
Honingsqvasten upp hon mjukar
Uppå honing-stenens ända;
Gör sig sedan lut af surmjölk,
Såpa hon af märg bereder,
Såpa som sig hastigt löddrar,
Hastigt löddrar sig och fradgar,
För att tvätta friarns hufvud,
Att hans lemmar engång rentvå.
Sjelfve smeden Ilmarinen,
Den evärdelige hamrarn,
Smider snart hvad jungfrun önskat,
Lagar hennes hufvudsmycken,
Under det att badstun värmes,
Medan badet ombesörjes
Hemtar dem i hennes händer;
Systern yttrar då och säger:
"Badstun har jag redan eldat,
Gjort ditt varma imbad färdigt,
Alla qvastar upp jag mjukat,
Kärleksqvastarne jag uppblött:
Bada, broder, öfverskölj dig
Huru mycket du behagar,
Tvätta håret rent, som linet,
Skölj ditt anlet hvitt, som drifvan!"

Derpå smeden Ilmarinen
Sjelf begifver sig till badstun,
Här han badar nu tillräckligt,
Tvättar sig, och ren sig sköljer;
Smedens ögon glänsa åter
Och hans tinningar, de blomstra.
Halsen blifver hvit som hönsägg,
Hela kroppen ren och tvagen;
In från badstun nu han kommer,
Stiger obemärkt i stugan,
Herrligt strålar nu hans anlet',
Rodnad blomstrar på hans kinder.
Derpå tager han till orda:
”Annikki, min egen syster!
Hemta nu min linne-skjorta,
Gif mig mina bästa kläder,
Att i dem jag mig får kläda,
Till min friarfärd mig smycka!”
Annikki, med vackra namnet,
Frambar genast linneskjortan
För hans kropp, från svett befriad,
För det obetäckta hullet;
Hemtade hans smala byxor,
Dem hans egen moder sömmat,
För hans sot-aftvagna höfter,
Hvilkas knotor icke märktes;
Frambar se'n hans mjuka strumpor,
Dem som ung hans moder stickat,
För hans fläckfritt rena smalben,
För hans muskelfulla vador;

Hemtade hans goda skoplagg.
Gaf hans bästa, köpta stöflar
Att uppå hans strumpor dragas.
Dem hans mor som jungfru stickat:
Gaf derpå den blåa rocken,
Som var nertill lefver-färgad,
Att på linne-skjortan klädas,
Som af bästa lärft var sömmad:
Sedan hans kaftan af vadmal,
Med fyrdubbel bräm af kläde,
Ofvanpå den blåa rocken,
Som var nyast bland de nya:
Se'n hans pels, med tusen knappar,
Smyckad skönt med flere hundra,
Öfver hans kaftan af vadmal,
Med dess kanter utaf kläde;
Dertill gördeln för hans höfter,
Det med guld beprydda bältet,
Som hans mor som jungfru stickat,
Som hon virkat ren som flicka;
Och hans brokigt sydda handskar,
Kantade med gyllne kanter,
Gjorda utaf Lapplands söner
För hans egna sköna händer:
Slutligen den höga hjelmen,
På hans sköna gyllne lockar,
Den engång hans fader köpt sig,
Fordom skaffat sig som fästman.
Derpå smeden Ilmarinen
Kläder på sig, gör sig färdig.

Pryder sig uppå det bästa,
Till sin träl han sedan säger:
"Spänn min gode häst i redet,
För den brokigt prydda släden.
Att jag ut mig kan begifva
På min färd till Pohja-gården!"
Trälen svarade och sade:
"Hingstar sex i gården finnas,
Fålar, fodrade med hafre;
Hvilken vill du jag skall välja?"
Sade smeden Ilmarinen:
"Välj den allra bäste hingsten.
Spänn i redet unge fålen,
Brune springaren för släden,
Sätt jemväl sex gyllne gökar,
Sätt sju vackra blåa foglar
Att uppå min loka sjunga.
Att vid okets dragrem gala,
Så att flickorna må se det,
Gårdens mör deråt sig fägna:
Lägg i släden ock en björn-fäll,
Att jag uppå den må sitta,
Tag en vallross-hud derjemte,
Att den granna släden täcka!"
Lifstids-trälen uti gården,
Den för pengar lejde tjenarn,
Spände nu den unge fålen,
Brune springaren för släden.
Satte äfven sex små gökar,
Satte sju små blåa foglar

Att på lokans böjning sjunga.
Att vid okets dragrem gala:
Hemtade derpå en björn-fäll.
Att hans värd på den må sitta.
Tog en vallross-hud derjemte
Att den granna släden täcka.
  Sjelfva smeden Ilmarinen,
Den evärdelige hamrarn,
Upp en bön till Ukko sänder.
Beder så till dundrets herre:
"Sänd, o Ukko, nu ett snöfall.
Låt ånyo snö sig sänka,
Att med lätthet släden glider.
Snabbt framåt på vägen skrinner!"
  Ukko sände nu ett snöfall,
Lät ånyo snö sig sänka,
Täckte ljungen uppå heden.
Öfverhöljde markens bärskaft.
  Derpå smeden Ilmarinen
Satte sig i stålsmidd släde.
Höjde här sin röst och sade.
Yttrade de ord, som följa:
"Lycka, stig på mina tömmar
Jumala, kom ner i släden!
Lycko tömmar brista icke,
Slädar åker Gud ej sönder."
  Tömmarne han tog i handen,
Tog i andra handen pisken,
Gaf sin häst ett slag med snärten,
Sjelf han yttrade och sade:

"Skynda, bläs, med snabbhet hädan,
Spring nu, du med hvita manen!"
  Fram i hastig fart han åker
Längsmed hafvets strand, på sanden,
Utmed Sima-sundens kanter,
Utmed albevuxna höjder;
Stenarne på stranden rassla,
Sanden gnisslar under släden,
Gruset flyger mot hans anlet,
Vattnet stänker upp mot bröstet.
  En dag åker han, och tvenne,
Åker inpå tredje dagen,
Men uppå den tredje dagen
Upp han hinner Wäinämöinen.
Höjer då sin röst och talar,
Yttrar dessa ord och säger:
"O du gamle Wäinämöinen!
Låt oss fredligt nu förlikas,
Fast som friare vi täfla,
Samma jungfru eftersträfva:
Ej med våld hon bort må föras,
Fritt hon välja må sin make!"
  Sade gamle Wäinämöinen:
"Fredligt vill jag visst förlikas;
Ej med våld får jungfrun tagas,
Fritt hon välja må sin make.
Och åt den må jungfrun gifvas,
Som hon sjelf vill föredraga;
Groll må derför ej vi hysa,
Agg ej nära mot hvarandra."

Sång. 13. Längre fram på väg de färdas,
Styra framåt beggedera,
Skeppet glider, stranden brusar,
Hingsten springer, marken dånar.
När en liten tid förlidit,
När en ringa tid förflutit,
Börjar gårdens hund att skälla,
Börjar slottets vakthund gläfsa
Uti Pohjola, det mörka,
I det starka Sariola;
Morrar sakta till en början,
Gläfsar först med längre afbrott,
Sittande på åkerrenen,
Svängande sin svans mot marken.
Sade värden uti Pohja:
”Gå, min dotter ut att skåda
Hvarför gråe hunden skäller,
Hvarför gårdvarn högljudt gläfsar!”
Dottren svarade och sade:
”Jag har icke tid, min fader!
Ty den stora ladugården
Med dess hjord jag måste sköta;
Vrida måste jag min handqvarn,
Och det fina mjölet sikta:
Tung är qvarnen, fint är mjölet,
Svag är den som mjölet malar!”
Sakta skällde slottets vakthund,
Morrade med jemna afbrott;
Sade värden uti Pohja:
”Gå, min hustru, ut att skåda

Hvarför gråe hunden skäller,
Hvarför slottets vakthund gläfsar!"
 Hustrun svarade och sade:
"Tid jag saknar, hinner icke:
Frukost måste här jag reda.
Laga mat för hela huset;
Tjockt ett bröd jag måste baka.
Degen än jag måste klappa:
Tjockt blir brödet, fint är mjölet.
Svag är den som brödet bakar!"
 Sade värden uti Pohja:
"Alltid hafva qvinnor brådska.
Flickor ständigt att bestyra.
Fast de steka sig vid ugnen.
Fast de vräka sig på bädden:
Gå då du att se, min gosse!"
 Gossen svarade och sade:
"Jag har icke tid, min fader:
Slipa måste jag min yxe,
Måste klyfva här ett trädblock.
Och en vidsträckt vedrad hugga.
Rada upp dess tunna klabbar:
Lång är trafven, fin är veden,
Svag är den som veden hugger!"
 Slottets vakthund skäller ständigt.
Gårdvarn gläfsar oupphörligt.
Jemnt det fula djuret tjuter,
Holmens ullsvans klagar högljudt.
Sittande på åkerrenen,
Med den vida svansen uppböjd.

Sade värden uti Pohja.
"Utan skäl vår hund ej skäller,
Gläfsar icke utan orsak.
Ej mot träden blott han morrar."
Sjelf han vandrar ut att skåda,
Skrider öfver sjelfva gården,
Till den mest aflägsna åkern.
Till det längst belägna fältet;
Såg hvart hunden vändt sitt hufvud,
Följde riktningen af nosen,
Blickade längs stormens kulle,
Längs den albevuxna åsen,
Fann nu klart och tydligt skälet,
Hvarför gråe hunden skällde,
Hvarför landets prydnad tjutit,
Hvarför gårdens ullsvans gläfsat:
Såg det röda skeppet segla
Öfver sjön vid Lempi-viken,
Såg den granna släden nalkas
Öfver land, vid Sima-holmen.
Värden sjelf i Pohja-gården
Skyndar genast in i stugan,
Träder under takets fogning.
Yttrar dessa ord och säger:
"Gäster nu till gården nalkas
Öfver hafvets blaa fjärdar!
Fram en brokig skrinda åker
Ute, bortom Sima-holmen.
Och en väldig farkost seglar
Hitom Lempi-vikens vatten."

Sade Pohjolas värdinna:
"Hur skall nu ett tecken vinnas
Om de fremmande, som komma?
Du min lilla tjensteflicka,
Lägg nu rönnved uppå elden,
Stycken af det helga trädet!
Om ur veden blod ses sippra,
Skola säkert krig vi hafva,
Men om vatten fram ses flyta,
Skola uti frid vi lefva."
Det var Pohjas tjensteflicka,
Tärnan, van att ödmjukt lyda,
Rönnved lade hon i elden,
Stycken af det helga trädet;
Blod ej sipprar fram ur veden,
Icke blod och icke vatten,
Honing utur veden flyter,
Ljuflig saft ur trädet tränger.
Suovakko i stug'vrån säger
Gumman under täcket talar:
"När ur veden honing flyter
Ljuflig saft ur trädet tränger,
Äro gästerna, som nalkas,
Någon talrik friar-skara!"
Derpå Pohjolas värdinna,
Pohjas gumma, Pohjas dotter,
Genast ut ur stugan skynda,
Hasta begge ut på gården,
Kasta blicken utåt fjärden,
Vända hufvudet mot solen;

Här de se en farkost nalkas.
Se det nya skeppet segla,
Det af hundra plankor byggda.
Fram på sjön, längs Lempo-viken:
Skeppet glänste som af vadmal.
Lyste rödt till ena hälften.
Kraftfull stod en man vid styret.
Stödd emot sitt koppar-roder:
Der de se en fåle nalkas.
Se en skrinda röd sig närma.
Se en brokig släde ila
Öfver land. vid Sima-holmen:
Sex små gyllne gökar sitta
Galande på lokans böjning.
Sju små blåa foglar sjunga
Invid sjelfva okets remtyg;
Ståtlig satt en man i släden,
Stolt vid tömmarne en hjelte.
Sade Pohjolas värdinna.
Yttrade och tog till orda:
”Hvilkendera vill du välja.
Då de komma att begära
Dig till lifstidsvän för evigt,
Till en dufva, ömt omfamnad?
”Den. som der i skeppet nalkas.
Som i röda båten seglar
Fram på sjön längs Lempo-viken.
Är den gamle Wäinämöinen:
Gods och håfvor uti båten.
Skatter i sitt skepp han medför.

"Den som åker fram i släde,
Som i brokig skrinda nalkas
Öfver land, vid Sima-holmen,
Det är smeden Ilmarinen:
Tomma skenet blott han medför,
Har sin släde full af troll-ord.
"När de träda in i stugan,
Bör du mjöd i stopet hemta,
I ett kärl med tvenne handtag:
Gif då stopet i dens händer,
Som du vill som maka följa,
Gif det åt den gamle Wäinö,
Som har gods och guld i skeppet,
Som i båten skatter medför!"
Det var Pohjas sköna dotter,
Sinnrikt svarar hon och säger:
"O min moder, som mig burit,
Du min egen fostrarinna!
Gods jag icke efterfikar,
Bryr mig ej om manna-vishet,
Föredrager manna-fägring,
Aktar mer gestaltens skönhet.
Också ha väl aldrig hittills
Jungfrur här försålts för pengar:
Utan gods och håfvor vill jag
Följa smeden Ilmarinen,
Honom, som har smidit Sampo,
Som det granna locket hamrat."
Sade Pohjolas värdinna:
"O du insigtslösa toka!

Smeden Ilmari du väljer,
Tar en man med svettig panna;
Jemnt du får hans skjorta skölja,
Ständigt smedens hufvud tvätta!”
Dottren svarade och sade,
Yttrade och tog till orda:
”Wäinö vill jag icke hafva,
Vill en åldrig man ej vårda;
Blott besvär en gubbe gifver,
Endast tråk en åldrig make.”
Nu den gamle Wäinämöinen
Först till Pohja-gården hinner,
Skjuter då det röda skeppet,
Sin med vadmal klädda farkost,
Upp på stålbesmidda rullar,
Strandens kopparklädda stockar;
Stiger sedan in i stugan,
Träder under takets fogning,
Tar till orda der, på golfvet,
Invid dörren, under sparren.
Höjer nu sin röst och säger,
Yttrar dessa ord och frågar:
”Jungfru, vill du med mig följa,
Som min egen vän för evigt:
Vill du bli min lifstids-maka,
Bli en dufva vid min sida?”
Det var Pohjas sköna tärna,
Sjelf hon skyndar sig att svara:
”Har då nu du båten timrat,
Byggt det stora skeppet färdigt,

Utaf bitar ur min slända,
Utaf stycken ur mitt skäktträd?"
  Sade gamle Wäinämöinen,
Yttrade och gaf till gensvar:
"Jag ett präktigt skepp har timrat,
Byggt en farkost stark och väldig,
Som är säker uti stormar,
Som i motvind, fast och stadig.
Skjuter fram igenom vågen,
Höjer sig på vattnets ryggar,
Stiger lätt, liksom en bubbla,
Glider fram, liksom ett näckblad.
Öfver fjärdarne i Pohja,
Öfver skumbetäckta böljor."
  Men den sköna Pohja-dottren
Tog till orda då och sade:
"Sjömän vill jag icke prisa,
Hjeltar, som på vågen styra;
Hafvets stormar rubba sinnet,
Vårens vindar skada hjernan.
Icke torde dig jag följa,
Och jag följer icke heller,
Som din egen vän för evigt,
Som en dufva vid din sida,
Att ditt hviloläger reda,
Att din hufvudkudde ordna."

Nittonde Sången.

Derpå smeden Ilmarinen.
Den evärdelige hamrarn.
Skyndsamt sjelf i stugan stiger.
Träder under takets resning.
Nu en dryck af honing hemtas.
Mjöd uti en kanna räckes
Uti Ilmarinens händer:
Smeden yttrar då och säger:
"Ej, så länge tiden varar.
Medan gyllne månen strålar,
Vill jag denna drycken tömma.
Förrn jag sett min egen älskling!
Är den vän, jag väntat. färdig.
Färdig den, jag haft att vänta?"
Det var Pohjolas värdinna.
Hon till orda tog och sade:
"Möda ger dig den du väntat.
Möda den, du haft att vänta!
Ena skon ej än är påklädd
Och den andra knappt till hälften:

Färdig blifver den du väntat,
Redo, den du hem skall föra,
När du upplöjt huggorms-åkern,
Vändt det ormuppfyllda fältet,
Utan att din plog sig höjer,
Utan att dess billar darra,
Samma fält som Hiisi upplöjt,
Och der Lempo fåror ristat
Med af koppar smidda billar,
Med sitt eldigt hvassa plogbett:
Städse har min son, den arme,
Lemnat åkern plöjd till hälften.”
Derpå smeden Ilmarinen
Träder in i jungfruburen,
Yttrar sjelf och tar till orda:
”Nattens mö, du skymnings-tärna!
Mins du väl ännu i tiden,
Då jag Sampo sammansmidde,
Hamrade det granna locket,
Hur du svor ett heligt löfte
Inför Gud, den uppenbare,
Inför hans, den högstes, anlet',
Hur ett säkert hopp du gaf mig,
Att du ville bli min maka,
Bli min lifstidsvän för evigt,
Bli en dufva vid min sida?
Nu vill ej din mor dig gifva,
Vill ej skänka mig sin dotter
Förrn jag upplöjt huggorms-åkern,
Vändt det ormuppfyllda fältet.”

Sång. 19.

Hjelp hos jungfrun nu han finner,
Detta råd hon gifver honom:
"Hör mig smed, o Ilmarinen,
Du en hamrare evärdlig!
Forma dig en gyllne plogbill,
Gör den omsorgsfullt af silfver:
Dermed kan du fältet plöja,
Dermed huggorms-åkern vända."
Det var smeden Ilmarinen,
Guld han kastade i ässjan,
Silfver in i smideshärden:
Häraf smidde han en guldplog,
Smidde sedan tvenne jernskor
Och af stål en benbeklädnad.
Dessa nu han på sig drager,
Fäster skenorna kring benen,
Kläder sig i koppar-brynja,
Spänner sig i stålsmidt bälte,
Pådra'r jernbesmidda handskar.
Vantar, af två stenar gjorda,
Tar den eldigt snabbe fålen,
Spänner hästen uti redet,
Och går ut att åkern plöja,
Att på fältet fåror rista.
Ormar hvimlade på åkern,
Hufvud hväste vildt vid hufvud:
Smeden tager då till orda:
"O du orm, som Gud har skapat!
Hvem har lyftat upp ditt hufvud,
Hvem har väl befallt och bjudit,

Orm-besvärjelse: v. 78–90.

Att din skalle skall stå upprätt,
Att din hals sig styf skall höja?
Gå med skyndsamhet ur vägen,
Smyg dig bort bland markens höstubb.
Kryp, du lede, i en rishög,
Göm dig genast uti gräset!
Om du der ditt hufvud höjer,
Skall af Ukko sjelf det krossas,
Af hans pilars hvassa stål-udd,
Af hans hagel, hårdt som jernet!”
Huggorms-åkern nu han plöjer,
Fårar fältet, fullt af ormar,
Lyftar ormar upp på tegen,
Den af plogen vända marken,
Säger, när han återkommit:
”Nu jag upplöjt huggorms-åkern,
Vändt det ormuppfyllda fältet,
Dragit fåror på dess tegar:
Skall ej jungfrun nu mig gifvas,
Ej min älskling ren mig skänkas?”
Det var Pohjolas värdinna,
Hon till orda tog och sade:
”Då skall dig min dotter gifvas,
Då skall jungfrun här dig skänkas,
När du Tuonis björn har fångat,
När du Manas ulf har betslat
Fjerran uti Tuoni-skogen,
Längst vid Manas landamären;
Hundra män dem gått att fånga,
Icke en har återkommit.”

Derpå smeden Ilmarinen
Träder in i jungfruburen,
Yttrar dessa ord och säger:
"Åter är ett värf mig ålagdt:
Manas ulfvar skall jag betsla,
Tuonis björnar skall jag fånga
Fjerran uti Tuoni-skogen,
Längst vid Manas landamären!"
Hjelp hos jungfrun nu han finner,
Detta råd hon gifver honom:
"Hör mig smed, o Ilmarinen,
Du, en hamrare evärdlig!
Gör dig nu af stål ett betsel,
Hamra dig af jern en grimma,
På en vågsköljd sten vid stranden,
Invid trenne forsars brusning:
Dermed fångas Tuonis björnar,
Dermed betslas Manas ulfvar."
Derpå smeden Ilmarinen,
Den evärdelige hamrarn,
Smider sig af stål ett betsel,
Hamrar sig af jern en grimma,
På en vågsköljd sten vid stranden,
Invid trenne forsars brusning.
Vandrar nu att djuren fånga,
Yttrar sjelf och tar till orda:
"Terhenetär, dimmans dotter!
Sålla töcken ner ur sållet,
Utströ hastigt täta dimmor
Der de vilda djuren ströfva,

Att de mina steg ej höra.
Ej för mig till flykten taga!”
Ulfven innankort han betslar.
Fängslar björnen i sin jern-ked
Uppå Tuonis vida moar,
Djupt uti den blåa skogen.
Säger, när han återkommit:
”Gif mig, gumma, nu din dotter!
Jag har medfört Tuoni-björnen,
Betslad Manas ulf jag hitbragt.”
Det var Pohjolas värdinna,
Hon till orda tog och sade:
”Då skall allan åt dig gifvas,
Då först blir din blå-and färdig,
När du fått den stora gäddan,
Flodens flinka, feta fjällfisk,
Ur den svarta Tuoni-elfven,
Djupt i Manala, det låga,
Utan att du not begagnar
Eller någon hand-not nyttjar;
Hundra gått att henne fånga.
Icke en har återkommit.”
Smeden gripes nu af oro.
Råkar i allt större trångmål,
Stiger in i jungfruburen,
Yttrar dessa ord och säger:
”Åter är ett värf mig ålagdt,
Ännu bättre än de förra:
Att få upp den stora gäddan,
Flodens flinka, feta fjällfisk,

Sång. 19.

Ur den svarta Tuoni-elfven,
Manalas urgamla flöde,
Utan nät och utan dragnot,
Utan några andra redskap!"
  Hjelp hos jungfrun nu han finner,
Detta råd hon gifver honom:
"Hör mig smed, o Ilmarinen,
Var för ingen del bekymrad!
Hamra nu en eldfull hafsörn,
En hvitfärgad väldig fogel;
Den skall gripa stora gäddan,
Fånga feta, flinka fisken,
Ur den svarta Tuoni-elfven,
Djupt i Manala, det låga."
  Derpå smeden Ilmarinen,
Den evärdelige hamrarn,
Hamrar sig en eldig hafsörn,
En hvitfärgad, väldig fogel:
Ornens klor af jern han smider,
Formar utaf stål dess fötter,
Vingarne af båtens sidor:
Sjelf på vingarne han stiger,
Upp på örnens vingbensspetsar.
  Derpå talar han till örnen,
Råder så den starke fogeln:
"Du min örn, min egen fogel!
Flyg och ila, dit jag bjuder:
Till den svarta Tuoni-elfven,
Ner till Manala, det låga.

Spänn dess stora snabba gädda,
Grip dess flinka, feta fjällfisk!"
Örnen nu, den sköna fogeln,
Sväfvar fram med starka vingslag,
Ilar ut att gäddan fånga,
Fisken med de grymma tänder;
Flyger fram till Tuoni-elfven,
Ner till Manala, det låga:
Ena vingen vidrör vattnet,
Upp till himlen når den andra,
Klorna uti vattnet gripa,
Näbben slår mot strandens klippor.
Derpå smeden Ilmarinen
Går att vattnet genomsöka
I den svarta Tuoni-elfven;
Örnen vaktar vid hans sida.
Wetehinen steg ur vattnet,
Grep i smeden Ilmarinen:
Örnen flög då på hans nacke,
Omvred Wetehinens hufvud,
Stötte ner det uti djupet,
Ner till bottnens mörka gyttja.
Tuonis gädda nu sig närmar,
Vattnets hund i bugter nalkas;
Ej är gäddan af de minsta,
Ej ibland de allra största:
Tvenne yxskaft lång är tungan,
Af ett räfs-skafts längd hvar huggtand.
Trenne forsars vidd har gapet,
Och sju båtar lång är ryggen;

Sång. 19. Gäddan vill i hamrarn hugga,
Söker sluka Ilmarinen.
Örnen flygande sig närmar.
Luftens fogel ner sig sänker:
Ej är örnen bland de minsta,
Icke bland de allra största:
Hundra famnar lång är näbben.
Af sex forsars vidd är gapet.
Af sex spjutskafts längd är tungan
Och dess klör fem liar långa;
Örnen varsnar stora gäddan,
Ser den flinka, feta fisken,
Slår då ner på denna gädda,
Griper i dess fjäll-betäckning.
Nu den fjällbetäckta fisken,
Tuonis snabba, feta gädda,
Neddrar örnens starka vingben
Under vattnets klara yta;
Örnen då sig uppåt höjer,
Sväfvar åter upp mot himlen;
Svart ett grus med honom stiger
Upp till vattnets klara yta.
Örnen af och an sig svingar,
Gör försök för andra gången;
Nu sin ena klo han hugger
I den grymma gäddans skuldror,
Uti vattenhundens refben.
Och sin andra klo han hugger
In uti en stålfast klippa,
Slår den mot en jernhård bergvägg.

Men hans klo mot klippan slinter,
Återstudsar ifrån berget;
Gäddan dyker då i vågen,
Vattnets odjur löst sig sliter
Utur örnens klor, den starkes,
Ur den stora fogelns grabbtag:
Sår hon bar vid sidobenen,
Djupa hål vid skulderbladen.
Örnen nu, med sina jernklor,
Gör försök för tredje gången;
Hvita skimrade hans vingar,
Lågor sköto ur hans ögon.
Gäddan fattar han med klorna.
Griper tag i vattenhunden,
Lyftar nu den stora fisken,
Höjer slutligt vattnets odjur
Upp ur elfvens djupa vågor,
Upp till vattnets klara yta.
Örnen så, med starka jernklor,
Denna tredje gång omsider
Fångade den stora gäddan,
Tuonis flinka, feta fjällfisk,
Ur den svarta Tuoni-elfven,
Djupt i Manala, det låga;
Vattnet flöt ej mer som vatten
För de fjäll som fisken fällde;
Luften såsom luft ej kändes
För de fjädrar örnen mistat.
Örnen nu med sina jernklor
Bär den fjällbetäckta gäddan

Upp på ollon-ekens grenar,
Upp i tallens rika krona:
Här han smakar sjelf på fisken,
Gäddans mage upp han ristar,
Sliter derpå upp dess bröstben,
Lösgör slutligen dess hufvud.
  Sade smeden Ilmarinen:
"O du örn, du olycksdigre!
Säg hvad är du för en fogel,
Hvad slags kräk kan du väl vara,
Då på denna fisk du smakar,
Då du ristar upp dess mage,
Sliter upp jemväl dess bröstben
Och afskiljer gäddans hufvud?"
  Örnen, med de starka jernklor,
Vredgas högt och börjar flyga,
Höjer sig i luftens rymder,
Mot det långa molnets kanter;
Skyar skälfva, himlar dåna,
Luftens lock i lutning bringas,
Ukkos båge sönderbrister,
Månens horn i stycken falla.
  Derpå smeden Ilmarinen
Sjelf tar med sig gäddans hufvud
Till en gåfva åt sin svärmor,
Yttrar dessa ord och säger:
"Detta duga skall för evigt
Till en stol i Pohja-gården!"
  Derpå tager han till orda,
Höjer sjelf sin röst och säger:

”Nu jag upplöjt huggorms-åkern,
Ormuppfyllda fält jag uppvändt,
Manas ulfvar har jag betslat,
Bundit Tuonis björn i kedja,
Fått den fjällbetäckta gäddan,
Fångat flinka, feta fisken
Ur den svarta Tuoni-elfven,
Djupt i Manala, det låga:
Skall ej jungfrun nu mig gifvas,
Skall ej tärnan här mig skänkas?”
Sade Pohjolas värdinna:
”Illa har du nu betett dig,
Då du afskiljt gäddans hufvud,
Då du ristat upp dess mage,
Slitit upp jemväl dess bröstben,
Och, dertill, på fisken smakat!”
Derpå smeden Ilmarinen
Yttrade ett ord och sade:
”Felfritt byte fångas sällan,
Icke ens från bättre ställen,
Mindre än från Tuoni-elfven,
Ifrån Manala, det låga!
Är hon redo, den jag väntat,
Färdig, den jag haft att vänta?”
Sade Pohjolas värdinna,
Tog till orda sjelf och talte:
”Redo är hon, som du väntat,
Redo, den du haft att vänta!
Nu min dotter bort jag gifver,
Nu min lilla and jag skänker

Sång. 19. Här åt smeden Ilmarinen.
Att för alltid bli hans maka.
Bli hans lifstidsvän för evigt.
Bli en dufva vid hans sida!"
Satt ett barn på stugu-golfvet.
Barnet sjöng på stugu-golfvet:
"Nu till våra stugor lände,
Till vårt slott, en väldig fogel.
Nalkades en örn från öster,
Stor en hök från himlens rymder:
Ena vingen slog mot himlen.
Vågorna beströk den andra.
Stjerten snuddade vid hafvet.
Hufvudet till molnen nådde.
Af och an han flög beständigt,
Såg sig om åt alla sidor.
Och till männens slott han nedflög,
Knackade derpå med näbben:
Männens slott, det hade jern-tak.
Ej ditin han kunde tränga.
"Såg sig om åt alla sidor,
Af och an han flög beständigt.
Nedflög nu på qvinno-slottet.
Knackade derpå med näbben:
Slottet hade tak af koppar.
Ej ditin han kunde tränga.
"Såg sig om åt alla sidor,
Af och an han flög beständigt,
Nedflög nu på jungfru-slottet.
Knackade derpå med näbben:

Jungfru-slottet hade lärft-tak,
Dit han lyckades sig tränga.
”Sänkte sig på slottets rökfång.
Nedflög derifrån på taket,
Undanstötte gluggens bräde.
Satte sig vid fönstergluggen,
Invid väggen, grönbevingad.
Hundrafjädrad, vid dess timring,
”Mönstrade de lockomhöljda,
Gårdens mör med rika flätor.
Sökte ut den allra bästa
I de lockomhöljdas skara,
Valde bland de perl-beprydda
Den mest blomstrande och fagra.
”Och den stora örnen griper.
Höken hugger nu med styrka
I den bästa uti hopen,
Uti denna flock af änder;
Den mest ljufva, den mest fina.
Den mest röda, den mest hvita.
Henne griper luftens fogel,
Fattar med de långa klorna
Den som högst sitt hufvud burit.
Som är skönast vext af alla.
Och hvars fina, mjuka fjädrar
Glänsa herrligast i hopen.”
Derpå Pohjolas värdinna
Yttrade och tog till orda:
”Huru visste du, min älskling,
Hvar förnam du, gyllne äpple.

Att en sådan jungfru vexte,
Att, ljuslockig, här hon lefde?
Glänste kanske jungfruns silfver,
Spordes hennes guld derborta,
Sken vår sol så långt i fjerran,
Lyste ända dit vår måne?"
Sade barnet uppå golfvet,
Yttrade den späde gossen:
"Deraf visste han, vår älskling,
Sa fann lyckans mullvad vägen
Till den fagra flickans boning,
Jungfruns vidtberömda hemgård:
Frejdad vidt är hennes fader
För det stora skepp han förer.
Än mer frejdad hennes moder
För de stora bröd hon bakar.
För de hvetebröd hon gräddar
Att förpläga gårdens gäster.
"Deraf visste han, vår älskling,
Den fullkomligt obekante,
Att den unga jungfrun vexte,
Att hos oss en tärna uppsköt:
Då engång jag gick på gården,
Framskred nedom våra visthus,
Ännu tidigt, på en morgon,
Bittida vid dagens gryning,
Syntes röken lodrät stiga,
Tjock och sotig upp sig höja,
Ur det vidtberömda hemmet,
Ur den unga jungfruns boning;

Sjelf höll jungfrun på att mala.
Svängde flitigt re'n sin handqvarn;
Qvarnen larmade likt göken,
Likt en gräsand stenens handtag,
Sikten ljöd likt siskans qvitter.
Stenen skramlade som perlor.
"Då en annan gång jag utgick,
Vandrade på åkerrenen,
Sökte hon på fältet färggräs,
Lutad ner bland markens blommor,
Gjorde rödfärg der i grytor.
Kokade i kittlar gulfärg.
"Då en tredje gång jag utgick
Utanför vår ungmös fönster,
Hördes jungfrun flitigt väfva,
Hördes hennes väfsked klappa;
Skötteln rördes fram och åter
Som en hermelin bland stenrös,
Skedens tenar hördes rassla
Som en hackspik uti trädet,
Bommen af och an sig rörde
Som bland trädens grenar ekorn."
Derpå Pohjolas värdinna
Yttrade ett ord och sade:
"Ser du nu, min egen flicka,
Har jag icke alltid sagt dig:
Sjung ej jemnt bland skogens granar,
Qväd ej visor uti dalen.
Lys ej med den smärta halsen,
Och med dina armars hvithet,

Med den unga barmens skönhet.
Med den ståtliga gestalten!
"Hela hösten har jag yrkat.
Sagt det hela denna sommar
Och förklarat re'n i våras,
Re'n vid andra sånings-tiden:
Byggom här ett hemligt pörte
Med små undangömda fönster,
Der vår jungfru då kan väfva,
Syssla jemnt med sina väfskaft,
Obemärkt för Suomis fästmän.
Osedd af dess friarskara!"
Nu på golfvet talte barnet,
Gossen, fjorton dagar gammal:
"Lättare en häst man döljer,
Aktar tagelprydda fålar,
Än man kan en jungfru dölja.
Än en lockig mö man aktar.
Om ett slott af sten du byggde
Midt bland hafvets vida fjärdar,
För att dölja dina döttrar,
Dina dufvor der bevara,
Vore de dock ej så gömda,
Vexte ej så undandolda,
Att ej höge fästmän komme,
Landets hela friarskara,
Män med högt-uppresta hjelmar,
Hästar med stålhårda hofvar."
Sjelfve gamle Wäinämöinen,
Sorgsen och med nedsänkt hufvud.

Färdas bort mot hemmet åter,
Yttrar dessa ord och säger:
"Ve mig arme och försmådde,
Som ej insett har och funnit,
Att som ung man bör sig gifta,
Välja under skörde-tiden!
Allting måste den väl ångra,
Som ett tidigt gifte ångrar
Och att barn som ung han eger,
Hushåll i sin bästa ålder!"
 Derpå varnar Wäinämöinen,
Råder visligt äldre männer
Att till unga mör ej fria,
Ej de sköna eftersträfva;
Varnar för att skrytsamt simma,
För att ro på vad på vattnet,
Och att täfla i att fria
Jemte andra yngre männer.

Tjugonde Sången.

Hvad är väl att nu besjunga,
Hvad skall nu vår sång förtälja?
Detta är att nu besjunga,
Detta skall vår sång förtälja:
Bröllopet i Pohja-gården.
Trolldoms-skarans dryckesgille.
Länge reddes ren till bröllop,
Länge samlades förråder
I den goda Pohja-gården.
Sariolas stora stugor.
Hvad har kunnat åstadkommas
Och hvad allt tillvägabringas
För den långa Pohja-festen.
Stora skarans dryckesgille,
Att förpläga bröllopsfolket,
Att den stora mängden mätta?
Fanns en oxe i Karelen,
Frodades en tjur i Finland,
Ej för stor och ej för liten,
Blott en kalf af vanlig storlek:

Svansen fläktade i Häme,
Hufvudet i Kemi rördes,
Hornens höjd var hundra famnar,
Nosens tjocklek hälften större;
På en vecka hermelinen
Sprang kring oxens plats vid klafven,
Svalan flög en dag på vägen
Mellan begge hornens spetsar,
Nådde dock med möda målet
Utan att på vägen hvila;
Sommar-ekorn lopp en månad
Utmed svansen, mot dess ända,
Hann dock icke hela vägen,
På en månad ej till slutet.
Denna tjurkalf, stark och väldig,
Denne Suomis stora oxe,
Leddes fram ifrån Karelen,
Öfver Pohjas åkerrenar;
Hundra män i hornen höllo,
Tusen togo tag kring nosen,
När på vägen oxen leddes,
Fördes fram till Pohja-gården.
Långsamt oxen nu sig närmar
Sariola-sundets mynning,
Betar gräs vid källans bräddar,
Når med ryggen upp till molnen;
Slagtare dock ej blef funnen,
Man att döda underdjuret,
Ej bland Pohjas söners skara,
Icke bland det stora slägtet,

Sång. 20. Bland den ungdom, som då uppgick.
Icke ens bland äldre männer.
Kom till slut en åldrig fremling.
Wirokannas från Karelen,
Han sig yttrade och sade:
"Vänta, vänta, arma oxe.
När jag kommer med min klubba.
När jag slår ett slag med stången.
Arma djur, emot din skalle.
Lär du ej en annan sommar
Svänga särdeles på nosen.
Höja på ditt tjocka tryne
Här på dessa åkerrenar.
Invid Sariola-sundet!"
Gubben sig till slagt förfogar.
Wirokannas går att hugga.
Palvoinen att oxen fälla:
Oxen svänger på sitt hufvud
Och dess svarta ögon blänga:
Gubben upp i granen flyktar.
Wirokannas in i snåret.
Palvoinen i videt hoppar.
Efter slagtare man sökte.
Karl att stora oxen fälla.
Från Karelens sköna bygder.
Suomis vida landamären.
Sökte från det svaga Ryssland.
Från det stolta Svea-landet.
Lapplands vidtutsträckta gränser.
Turjas trollkonstrika trakter.

Sökte slutligen hos Tuoni.
Uti Manala, det mörka,
Letade, men fann dock ingen,
Sökte, varseblef ej någon.

Efter slagtare man sökte.
Karl att store oxen fälla,
På det vida hafvets yta,
Ute på de breda böljor.

Svart en man steg upp ur hafvet,
Fram ur böljans djup en hjelte,
Ute på det vida hafvet,
På dess breda, öppna yta:
Icke var han af de största,
Icke af de allra minsta:
Kunde ligga under skålen,
Kunde stå inunder sållet.

Hand af jern den gamle hade,
Svart som jernet var hans anlet,
Hjelm af sten hans hufvud täckte,
Skor af sten hans fötter höljde,
Gyllne knif han bar i handen
Med ett krokigt skaft af koppar.

Der fann Suomis oxe slagtarn,
Träffade till slut sin bane,
Fann den man, som honom fällde,
Den som underdjuret nedslog.

Mannen knappt sitt byte märker,
Förr'n han på dess nacke rusar,
Trycker tjuren ned på knäna,
Böjer bogen ned mot marken.

Fick han deraf rikligt byte?
Ringa byte blott han erhöll:
Köttet fyllde hundra såar,
Korfvens längd blef hundra famnar,
Båtar sju af blodet fylldes.
Tunnor sex af fettet fingos
För den stora Pohja-festen.
Sariolas bröllopsmåltid.

Byggd en stuga var i Pohja.
Gårdens pörte, vidt och rymligt.
Nio famnar lång var stugan,
Famnar sju i bredd den upptog.
Tuppen, som vid taket galar.
Höres icke ner till golfvet.
Hunden. som i hörnet skäller,
Hörs ej ända fram till dörren.

Sjelfva Pohjolas värdinna
Rörde sig vid golfvets fogning.
Framgick långsamt midt i stugan.
Eftertänkte i sitt sinne:
"Hvaraf skola öl vi göra,
Hvaraf spisöl skickligt brygga.
För det bröllop vi bereda.
Gästabudet. som skall gifvas?
Ej jag vet hur spisöl brygges.
Känner icke ölets ursprung."

Låg på ugnens mur en gubbe,
Sade gubben då på ugnen:
"Ölets ursprung är af kornet, *Ölets ursprung.*
Kända drycken föds af humlan. *r. 139—424.*

Föds dock icke utan vatten,
Icke utan häftig låga.
”Humlan, Remunens afkomling,
Stacks som liten ned i jorden,
Plöjdes ormslång ned i myllan,
Sattes, stor som nässelplantan,
Nära intill Kalevas källa
Ner i Osmo-åkerns jordvall;
Deraf uppsköt då en telning,
Höjde sig en ljusgrön stängel,
I ett litet träd den uppsteg,
Klängde upp uti dess krona.
”Lyckans gubbe sådde kornet
I den nya Osmo-åkern;
Kornet frodades förträffligt,
Vexte väl och sköt i höjden
I ett hörn af Osmo-åkern,
Uppå Kaleva-sonens svedland.
”När en liten tid förlidit,
Susar humlan ren i trädet,
Hviskar kornet uppå åkern,
Sorlar källans vatten sakta:
”När må vi tillsamman komma
När må vi hvarandra möta?
Ledsamt är att ensam lefva,
Bättre två och tre tillsamman!”
”Osmotar, som ölet brygger,
Tärnan som bereder spisöl,
Gick att plocka korn från åkern,
Tog sex korn från sädes-axet,

Knoppar sju från humlans stängel.
Öste åtta slefvar vatten.
Ställde grytan öfver elden.
Bragte blandningen att koka;
Öl af kornet hon beredde
Under sommarns bråda dagar.
Ytterst på en dimmig udde.
Spetsen af en töcknig holme.
I ett nygjordt kar. på bottnet,
I en så af björkträd fogad.
"Ölet fick hon brygdt omsider,
Men hon fick det ej att jäsa:
Eftertänkte, öfverlade.
Yttrade ett ord och sade:
"Hvad skall härtill än man hemta,
Hvad kan vidare behöfvas
För att ölet måtte jäsa.
Att till skumning drycken komme?"
"Kalevatar, sköna tärnan,
Flickan med de fina fingrar.
Hon som alltid snabbt sig rörer.
Alltid lika flink på foten.
Framgick öfver golfvets fogning,
Midt på stugans golf sig svängde.
Ombesörjde ett och annat
Midt emellan tvenne kittlar;
Såg en sticka uppå golfvet.
Upptog stickan då från golfvet.
"Vände stickan, såg uppå den:
"Hvad månn' deraf kunde blifva

I den sköna tärnans händer,
I den goda jungfruns fingrar,
Om i hennes hand den föres,
I den goda jungfruns fingrar?”
”Förde den i hennes händer,
I den goda jungfruns fingrar;
Jungfrun gnuggar sina händer,
Gnider dem emot hvarandra:
Så en ekorre hon skapar,
Låter hvita ekorrn födas.
”Börjar nu att barnet lära.
Undervisar lilla ekorrn:
”Ekorre, du kullens älskling,
Kullens blomma, markens täckhet,
Skynda hädan dit jag bjuder,
Dit jag bjuder, dit jag manar.
Bort till Metsola, det ljufva,
Till det vakna Tapiola,
I ett litet träd dig svinga,
Klättra varsamt upp i kronan,
Att dig örnen icke griper,
Luftens fogel dig ej spänner;
Kottar bit från granens grenar,
Spetsar tag från tallens toppar,
Hemta dem i jungfruns händer,
Hit till Osmo-dottrens ölbrygd!”
”Ekorrn med den vida svansen
Nog förstod att skyndsamt springa,
Att den långa vägen löpa,
Hållen snabbt tillryggalägga.

Genom en skog, längs en annan,
Snedt igenom tredje skogen,
Bort till Metsola, det ljufva,
Till det trägna Tapiola;
Såg i skogen trenne granar,
Fyra än ej stora tallar,
I en gran han steg från dälden,
Upp i tallens topp på sandmon
Utan att af örnen gripas,
Att af luftens fogel spännas;
Bröt från granens krona kottar,
Spetsar tog från tallens toppar,
Omslöt kottarne med klorna,
Gömde dem i sina tassar,
Förde dem i tärnans händer,
I den goda flickans fingrar.
"Tärnan kastar dem i ölet,
Osmo-dottren i sitt spisöl:
Ölet börjar icke jäsa,
Färska drycken vill ej skummas.
"Osmotar, som ölet brygger,
Tärnan som bereder spisöl,
Eftersinnade beständigt:
"Hvad skall hit ännu man hemta
För att ölet måtte jäsa,
Färska drycken fås till skumning?"
"Kalevatar sköna tärnan,
Flickan med de fina fingrar,
Hon som alltid snabbt sig rörer,
Alltid lika flink på foten,

Framgick öfver golfvets fogning,
Midt på stugans golf sig svängde,
Ombesörjde ett och annat
Midt emellan tvenne kittlar,
Varseblef ett spån på golfvet,
Upptog spånet då från golfvet.
”Vänder och betraktar spånet:
”Hvad månn' deraf kunde blifva
I den sköna tärnans händer,
I den goda jungfruns fingrar,
Om det förs i hennes händer,
I den goda jungfruns fingrar?”
”Hemtar det i hennes händer,
I den goda jungfruns fingrar;
Jungfrun gnuggar sina händer,
Gnider dem emot hvarandra.
Så en mård hon låter födas,
Liten mård med gyllne bringa.
”Börjar nu sin mård att lära,
Talar till den faderlöse:
”Lilla mård, min vackra fogel
Med det sköna, dyra skinnet,
Skynda hädan dit jag bjuder,
Dit jag bjuder, dit jag manar:
Spring till björnens stenrösgrotta,
Björnens gård i djupa skogen,
Der de bistra björnar kämpa,
Lefva än i all sin vildhet!
Samla dregel der i näfven,
Låt i handen fradga flyta,

Hemta den i jungfruns händer,
Hit på Osmo-dottrens skuldra!"
"Mården med det gyllne bröstet
Nog förstod att skyndsamt springa,
Lopp med hast den långa vägen,
Hållen snart tillryggalade,
Öfver en elf, längs en annan,
Snedt utöfver tredje elfven,
Sprang till björnens stenrösgrotta.
Djupa hålan mellan klippor,
Der de bistra björnar slogos,
Lefde än i all sin vildhet
På en klippgrund, fast som jernet,
På en häll, så hård som stålet.
Fradga föll från björnens käftar,
Dregel dröp ur vilda gapet;
Mården tog i tassen fradga,
Lät i näfven dreglet drypa,
Förde det i tärnans händer,
I den goda jungfruns fingrar.
"Jungfrun kastar det i ölet,
Osmo-dottren i sitt spisöl,
Ölet börjar dock ej jäsa,
Mannadrycken fradgar icke.
"Osmotar, som ölet brygger,
Tärnan, som bereder spisöl,
Eftersinnade beständigt:
"Hvad kan vidare behöfvas,
För att ölet måtte jäsa,
Att till skumning drycken komme?"

"Kalevatar, sköna tärnan,
Flickan med de fina fingrar,
Hon, som alltid snabbt sig rörer,
Alltid lika flink på foten,
Framgick öfver golfvets fogning,
Midt på stugans golf sig svängde,
Ombesörjde ett och annat
Midt emellan tvenne kittlar.
Varseblef ett gräs på golfvet,
Upptog gräset då från golfvet.
"Vände gräset, såg uppå det:
"Hvad månn' deraf kunde blifva
I den sköna jungfruns händer,
I den goda tärnans fingrar,
Om i hennes hand det hemtas,
I den goda jungfruns fingrar?"
"Hemtar det i hennes händer,
I den goda tärnans fingrar:
Jungfrun sina händer gnuggar,
Gnider dem emot hvarandra,
Så ett litet bi hon skapar,
Låter Mehiläinen födas.
"Börjar nu sin fogel lära,
Undervisar lilla biet:
"Mehiläinen, flinka fogel,
Lilla kung bland ängens blommor,
Flyg nu hädan, dit jag bjuder,
Dit jag bjuder, dit jag manar:
Till en ö på öppna fjärden,
Till en klippa uti hafvet.

Der en mö i slummer sjunkit.
Koppargördlad jungfru hvilar;
Honingsgräs hon har vid sidan,
Ljufva örter invid fållen.
Hemta honing i din vinge.
Ljuflig saft i din beklädnad,
Från det ljusa gräsets toppar,
Från den gyllne blommans krona.
Hemta den i tärnans händer,
Hit på Osmo-dottrens axel!"
"Mehiläinen, flinka fogeln,
Färdades med största snabbhet,
Flög i hast den långa vägen,
Hållen snart tillryggalade,
Öfver ett haf, längs ett annat,
Snedt utöfver tredje hafvet,
Hann till ön på öppna fjärden,
Kom till klippan uti hafvet,
Såg en mö i slummer sjunken,
Tennbriskprydd en tärna somnad
På den ej benämnda ängen,
Honungsfältets gröna linda,
Gyllne gräs vid hennes midja,
Silfverblommor invid gördeln:
Vätte vingen der i honing,
Fjunet i den ljufva saften
Från det ljusa gräsets toppar,
Från den gyllne blommans krona,
Förde den i tärnans händer,
I den goda jungfruns fingrar.

”Jungfrun kastar den i ölet,
Osmotar uti sitt spisöl;
Ölet började att jäsa,
Färska drycken kom till skumning
På det nya karets botten,
Uti sån af björkträd fogad,
Pöste jemnhögt med dess handtag.
Fräste öfver kärlets bräddar,
Ville ner på marken strömma,
Gjuta sig på golfvets tiljor.
”När en liten tid förlidit,
Icke alltför långt derefter
Kommo männer dit att dricka,
Lemminkäinen främst af alla.
Drucken blef den unge Kauko,
Drucken Ahti, muntre sällen,
Af det nyss beredda ölet,
Osmo-dottrens färska spisöl.
”Osmotar, som ölet brygger,
Tärnan som bereder spisöl,
Yttrade ett ord och sade:
Ve mig arma, mina dagar,
Att en dålig dryck jag bryggde.
Elakartadt öl beredde;
Ut ur sån det vill sig höja,
Strömma ner på golfvets tiljor!
”Sjöng i trädets topp en rödstjert,
Trasten närmast takets röste:
”Ej är drycken dock så dålig,
Ölets art är välbeskaffad,

Men i tunna bör den tappas.
Ner i källarn bör den föras,
I en tunna gjord af ekträd,
Inom koppar-bandens stängsel."
"Detta var nu ölets ursprung,
Kalevala-dryckens upphof.
Deraf blef det väl beryktadt,
Derför blef det vida prisadt.
Att dess art var välbeskaffad:
God var drycken för de nyktre:
Väckte glädtighet bland qvinnor,
Gaf åt männer muntert sinne.
Väckte fröjd ibland de nyktre.
Bland de druckne stoj och slagsmål."
Derpå Pohjolas värdinna,
När hon hörde ölets ursprung,
Tog en rymlig så med vatten,
Fyllde nytt ett kar till hälften,
Lade korn deri tillfyllest
Och en mängd af humleknoppar.
Började att öl bereda.
Rörde om den starka vätskan
I ett nygjordt kar, på bottnet,
I en så, af björkträd fogad.
Stenar hettades i månar,
Vatten värmdes hela somrar.
Skogarne till bränsle öddes.
Vatten bars och brunnar tömdes.
Skogens stammar sågos glesna.
Källorna begynte torka

Under det man ölet bryggde.
Medan spisöl man beredde
Till förplägningen i Pohja.
Goda skarans dryckesgille.

Rök sig höjde upp från holmen,
Eld sågs brinna längst på udden,
Röken uppsteg, tjock och väldig,
Spridde sig i luftens rymder,
Höjde sig ur väldig eldstad,
Ur den stora, starka lågan,
Öfverhöljde halfva Pohja
Och förmörkade Karelen.

Detta nu allt folk betraktar,
Ser, och studsar af förundran:
”Hvaraf månne röken komma,
Sprida sig i luftens rymder?
Liten är den dock till krigsrök,
Alltför stor till herde-brasa.”

Det var Lemminkäinens moder,
Tidigt gick hon ut en morgon
Att ur källan vatten hemta,
Såg den tjocka röken stiga
Upp från Pohja-gårdens nejder,
Yttrade ett ord och sade:
”Detta är helt säkert krigsrök,
Brand af oväns händer stiftad.”

Sjelfve Ahti, Saarelainen,
Han, den sköne Kaukomieli,
Vänder sig och ser omkring sig,
Eftersinnar, öfverlägger:

"Månn' jag icke går att skåda,
Vandrar fram att undersöka
Hvadan denna röken kommer,
Sprider sig i luftens rymder,
Om det kunde vara krigsrök,
Brand af oväns händer stiftad?"
Kauko vandrar att beskåda
Stället, hvarest röken uppsteg.
Icke var det någon krigsrök,
Ej en brand af ovän stiftad:
Elden upptänd var till ölbrygd,
Lågan att bereda spisöl
Invid Sariola-sundet,
Vid den smala uddens krökning.
Detta Kauko nu betraktar,
Blänger med sitt ena öga,
Skefvar smått uppå det andra
Och på sned sin mun han vrider,
Yttrar slutligen och säger,
Der han blickar öfver sundet:
"Du min egen, goda svärmor,
Pohjas präktiga värdinna!
Brygg nu rätt förträffligt kornöl,
Spisöl af bepröfvad godhet,
Att förpläga stora skaran,
Främst af alla Lemminkäinen,
Vid hans egen bröllopshögtid
Med din egen, sköna dotter!"
Färdigbrygdt var ölet redan,
Musten att af männer tömmas:

Lades då det röda ölet,
Sköna drycken slutligt fördes
Att inunder jorden hvila,
Ner uti den hvälfda källarn,
I en tunna, gjord af ekträd,
Inom koppartappens stängsel.

Derpå Pohjolas värdinna
Börjar bröllopsmat bereda,
Ställer kittlarne att koka,
Pannorna att högljudt fräsa;
Stora bröd hon sedan bakar,
Talkkuna i mängd tillreder,
Att förpläga goda folket,
Att den stora mängden mätta
Under Pohjas långa bröllop,
Sariolas dryckesgille.

Ren var brödet färdigbakadt,
Redan talkkunan var tillredd;
När en liten tid förlidit,
Icke alltför långt derefter,
Stötte ölet i sin tunna,
Pöste drycken högt i källarn:
"Om den man dock skulle komma,
Som mig drucke, som mig tömde,
Som en lofsång skulle sjunga,
Prisa mig i goda qväden!"

Efter sångare man letar,
Söker runoskald förträfflig,
Den, som kunde skickligt qväda,
Stämma upp en herrlig lofsång:

Laxen hemtades att sjunga,
Gäddan togs att lofsång qväda:
Laxen dugde ej att sjunga,
Gäddan ej att lofsång qväda:
Sneda voro laxens käftar,
Alltför glesa gäddans tänder.
Efter sångare man letar,
Söker runoskald förträfflig,
Den, som kunde skickligt qväda,
Stämma upp en herrlig lofsång:
Hemtades ett barn att sjunga,
Liten pilt att lofsång qväda:
Barnet dugde ej att sjunga,
Dregelmunnen ej att qväda:
Krokig är den lilles tunga,
Sned är tungans rot hos barnet.
Häftigt hotar röda ölet,
Färska drycken yttrar vredgad
I sin kagge, gjord af ekträd,
Inom koppartappens stängsel:
"Om ej sångare man hemtar,
Ej en runoskald förträfflig,
Som förstår att skickligt qväda,
Stämma upp för mig en lofsång,
Alla band jag söndersparkar,
Väsnar så att bottnet brister!"
Genast Pohjolas värdinna
Bragte bjudningar i omlopp,
Sände budskap ut att spridas,
Tog till orda så och sade:

"Hör mig du, min lilla tärna,
Min beständiga trälinna!
Gå att bjuda folk tillsamman,
Männers hop till dryckeslaget:
Bjud de usla, bjud de arma,
Bjud eländiga och blinda,
Lytta till och med, och lama:
Ro de blinda hit i båtar,
Hemta hit till häst de lama,
Släpa lytta fram i slädar!
"Inbjud hela Pohja-folket,
Hela Kalevala-slägtet,
Bjud den gamle Wäinämöinen
Till en sångare förträfflig,
Bjud dock icke Kaukomieli,
Icke Ahti Saarelainen!"
Lilla tärnan tog till orda,
Yttrade sig så och sade:
Hvarför bjuds ej Kaukomieli,
Icke Ahti Saarelainen?"
Sade Pohjolas värdinna,
Gaf till svar åt lilla tärnan:
"Derför får ej Ahti bjudas,
Ej den muntre Lemminkäinen,
Att han är på kif begifven,
Ständigt böjd att strid begynna;
Månget bröllop han har hånat,
Stiftat ondt vid gästabuden,
Skymfat sedesamma jungfrur
Till och med i högtidskläder."

Lilla tärnan tog till orda,
Yttrade sig då och sade:
"Hvaraf skall jag Kauko känna,
Att jag honom icke bjuder?
Ahtis boning ej jag känner,
Icke Kaukomielis hemgård."
Sade Pohjolas värdinna,
Tog till orda sjelf och talte:
"Lätt du känner Kaukomieli,
Unge Ahti Saarelainen:
Ahti bor uppå en holme,
Muntre sällen invid hafvet,
Vid den bugt sig bredast vidgar,
Närmast Kauko-uddens krökning."
Det var Pohjas lilla tärna,
Lejd för pengar att arbeta,
Bjudningar hon bar åt sex håll,
Kallelser till åtta orter,
Inbjöd hela Pohja-folket,
Hela Kalevala-folket,
Till och med inhysesmänner,
Legohjon i snäfva rockar;
Endast Ahti Saarelainen,
Honom hon objuden lemnar.

Tjugondeförsta Sången.

Sjelfva Pohjola-värdinnan,
Sariolas gamla qvinna,
Råkade sig ute röra,
Ombesörjde gårdens sysslor,
Hörde piskors ljud från kärret,
Slädars rasslande från stranden:
Vände blicken då mot vester,
Höjde hufvudet mot solen,
Eftertänkte i sitt sinne:
"Hvad är det för folk som nalkas
Mina stränder, o jag arma:
Är det kanske krigarskaror?"
Detta giek hon att betrakta,
Att på nära håll beskåda:
Icke var det krigarskaror,
Det var stora brudgumsföljet,
Mågen sjelf var midt i hopen,
Midt ibland den goda skaran.
Sjelfva Pohjola-värdinnan,
Sariolas gamla qvinna,

Sång. 21. Då hon såg sin svärson komma,
Yttrade ett ord och sade:
"Stormen ren jag trodde dåna, *Sånger vid mågens ankomst. v. 23—226.*
Trodde någon vedrad ramla,
Hafvets vågor slå mot stranden
Eller markens stenar skramla:
Detta gick jag att betrakta,
Att på nära håll beskåda:
Icke var det dån af stormen,
Ingen vedrad hade ramlat,
Hafvet slog ej upp mot stranden,
Stenar skramlade ej heller:
Det är mågens folk som kommer,
Hundratal med honom följa.
"Hvaraf känner jag min svärson,
Mågen i den stora mängden?
Lätt är mågen känd i mängden:
Känd bland andra träd är häggen,
Eken synlig är i småskog,
Månen märks bland himlens stjernor.
"Mågen kör en kolsvart fåle,
Lik en varg, som bytet slukar,
Lik en korp, som flyr med rofvet,
Lik en lärka, lättbevingad:
Gyllne siskor sex ses sitta
Sjungande på mågens loka,
Blåa foglar sju ses flyga
Galande vid okets remtyg."
Nu ett gny från tåget höres,
Slädarne vid brunnen rassla,

Mågen åker in på gården,
In på gården brudgumsföljet,
Sjelf är mågen midt i hopen,
Midt ibland det goda folket,
Icke just ibland de främste,
Icke bland de allra siste.
"Ut j gossar, ut j kämpar,
Ut de längste män på gården,
För att hvarje bröstrem lösa,
För att öppna hvarje draglänk,
Stängerna till marken sänka,
Föra mågen in i stugan!"
Mågens svarta fåle springer,
Slängande den granna släden,
Af och an kring bröllopsgården:
Sade Pohjolas värdinna:
"Träl, som tjenar mot betalning,
Bäste legodräng i bygden!
Fasttag mågens unge fåle,
Hingsten der med bläs i pannan.
Lös den ur dess kopparrede,
Ur dess tennbeprydda bröstrem,
Ur dess vackra dyra romor,
Ur dess loka, gjord af vide:
Så du mågens hingst må föra,
Med försigtighet den leda
Vid dess silkessnodda tömmar.
Vid den silfverprydda grimman
Ut, att vältra sig på fältet,
På vår mjuka, jemna gårdsplan.

I dess tunna, färska snöbädd,
På den rena, hvita marken!
"Vattna mågens unge fåle
I den närbelägna källan,
Hvilken oupphörligt flödar,
Qväller fram med söta vågor
Vid den gyllne granens rötter,
Under tallens rika krona!
"Gif åt mågens hingst till foder,
Ur den gyllne foder-vackan,
Utur asken, gjord af koppar,
Skrädadt bröd och renad kornsäd,
Gif den kokadt sommar-hvete,
Sommar-råg, af stampen krossad!
"Led derefter mågens fåle
Till den allrabästa krubban,
Upp till den förnämsta platsen,
Allra längst i boskapsgården:
Fastbind mågens raske fåle
Med den sköna, gyllne keden
Vid den jernbesmidda kroken,
Invid stolpen, gjord af masur:
Ställ för mågens vackra fåle
Fram en rågad kappe hafre,
Blomsterhö en annan kappe,
Och en tredje kappe agnar!
"Borsta mågens vackra fåle
Med den hvita vallross-skrapan,
Utan att ett hår må krökas,
Eller vackra taglet lossar;

Öfvertäck min svärsons fåle
Med ett silfversmyckadt täcke,
Med det gyllne tygets väfnad,
Med den kopparprydda filten!
"Bygdens gossar, unga dufvor,
Fören mågen in i stugan,
Tagen hattarne utaf er,
Vantarne af edra händer!
"Nu jag vill min måg betrakta,
Se om mågen ryms i stugan,
Utan att man borttar dörren,
Bryter lös dess sidoposter,
Höjer upp den öfre balken,
Sänker tröskeln lägre neder,
Rifver väggen närmast dörren,
Flyttar lägsta bjelken unnan!
"Mågen ryms ej under taket,
Goda gåfvan ej i stugan,
Utan att man borttar dörren,
Bryter lös dess sidoposter,
Höjer upp den öfre balken,
Sänker tröskeln lägre neder,
Rifver väggen närmast dörren,
Flyttar lägsta bjelken unnan:
Mågen är ett hufvud högre,
Skjuter öfver med ett öra.
"Dörrens balk må då sig höja,
Utan att han mössan lyftar,
Trösklarne må ner sig sänka,
Utan att hans klack dem vidrör,

Sidoposterna må vidgas,
Alla dörrar upp sig låta,
När i stugan mågen stiger,
In den gode mannen träder!
"Prisad vare Gud, den sköne,
Mågen träder in i stugan!
"Nu jag stugan vill betrakta,
Taga den i ögnasigte,
Se, om alla bord man tvättat,
Sköljt med vatten alla bänkar,
Städat stugans släta tiljor,
Sopat golfvets plankor rena!
"Denna stuga jag betraktar,
Men jag känner ej med visshet,
Af hvad träd den blifvit timrad,
Hvarifrån man huset hitfört,
Hvaraf väggarne man upprest,
Sammanfogat golfvets tiljor.
"En vägg är af igelkott-ben,
Utaf ren-ben är en annan,
Väggen invid dörrn af jerf-ben,
Dörrens öfre balk af lam-ben,
Sparrarne man gjort af apel,
Utaf masur ugnens stolpe,
Murbeklädnaden af näckblad,
Takets hvalf af fjäll från braxen,
Smidd af jern är golfvets långbänk,
Väggens bänk af utländskt virke,
Bordet är med guld utsiradt,
Golfvet är belagdt med siden,

Ugnens mur af koppar gjuten.
Härden byggd af hårda hällar.
Ugnens tak af utländsk stenart
Och dess främre del af rönnträd."
  Mågen stiger fram i stugan,
Träder under takets fogning,
Yttrar så ett ord och säger:
"Frid o Gud hit in förläna
Under vida frejdad takås,
Under takets sköna resning!"
  Sade Pohjolas värdinna:
"Frid också med dig, som kommit
Hit i denna ringa stuga,
Trädt i denna låga hydda,
Detta hus, af furu timradt,
Detta bo, af tallar uppfördt!
  "Hör trälinna, du min tärna,
Bygdens lejda tjensteflicka!
Frambär hastigt eld med näfver,
Med en antänd tjärvedssticka,
Att jag mågen får beskåda,
Se vår gode brudgums ögon,
Om de äro blåa, röda,
Eller hvita såsom linne."
  Det var Pohjas lilla tärna,
Bygdens lejda tjensteflicka,
Frambar hastigt eld med näfver,
Med en antänd tjärvedssticka.
  "Elden sprakar starkt ur näfret,
Sotig rök ur stickan stiger.

Sång. 21. Kan min svärsons ögon svärta,
Sköna anletet besudla;
Tänd upp ljus, min lilla tärna,
Hemta eld på hvita vaxljus!"
Lilla tärnan, hon, trälinnan,
Bygdens lejda tjensteflicka,
Tände hastigt eld på ljusen,
Frambar eld på hvita vaxljus.
"Hvit är röken af ett vaxljus,
Lugn och klar är ljusets låga,
Strålar på min svärsons ögon,
Lyser uppå mågens anlet:
Nu jag ser min svärsons ögon.
Ej de äro blå, ej röda,
Icke hvita såsom linne,
Men som hafvets fradga ljusa,
Bruna, såsom säf vid stranden,
Vackra såsom vass i vattnet.
"Bygdens gossar, unga dufvor!
Fören denne måg att sitta
På den allrabästa platsen,
Hedersrummet, der han vänder
Ryggen mot den blåa väggen,
Anletet mot röda bordet,
Mot de bjudna bröllopsgäster,
Gent emot det glada gillet!"
Bjöd nu Pohjolas värdinna
Mat och dryck åt sina gäster,
Fägnade med feta rätter,
Mättade med gräddpiroger

Sina bjudna bröllopsgäster.
Mågen främst likväl af alla.
  Lax på stora fat var framlagd,
Derbredvid den bästa skinka.
Riklig råga kärlen täckte,
Fatens kanter höjda blifvit
Att de bjudna gäster mätta,
Mågen främst likväl af alla.
  Sade Pohjolas värdinna:
"Hör mig, du min lilla tärna,
Hemta öl hit fram med kannan,
Stopet med sitt dubbla handtag,
Åt de bjudna bröllopsgäster,
Men åt mågen främst af alla!"
  Gårdens lilla tjensteflicka,
Lejd för pengar att arbeta,
Lät nu stopet nytta göra,
Fembandskärlet flitigt kringgå,
Humlans safter skägget skölja,
Hvita skummet hakan hölja
Hos de bjudna bröllopsgäster,
Men hos mågen främst af alla.
  Hvad månn' ölet härvid tänkte,
Hvad månn' fembandskärlet sade,
När nu sångarn var tillstädes,
Den som kunde skickligt qväda,
När den gamle Wäinämöinen,
Sångens stöd för alla tider,
Var bland sångarne den bäste,
Främst bland dem som qväda kunde?

Sång. 21.

Öl han först ur stopet tömmer,
Sedan yttrar han och säger:
”Öl, du bästa dryck bland drycker,
Låt oss ej förgäfves dricka:
Lifva männerna att sjunga,
Gyllne struparne att qväda!
Värdarne helt säkert undra,
Och värdinnorna de tänka:
Månne sången redan tystnat,
Glädjens stämmor ren förstummats,
Eller bryggdes ölet dåligt,
Har en usel dryck man tappat,
När ej våra skalder sjunga,
Goda sångarne ej qväda,
Våra gäster stumma sitta,
Glädjens foglar ej sig fröjda!
”Hvem skall här då sången sköta,
Hvilken tunga ordet taga
Här vid detta Pohja-bröllop,
Detta lag i Sariola?
Bänkarne helt visst ej börja,
Om ej de, som på dem sitta:
Golfven sjunga säkert icke,
Om ej de, som gå på golfvet:
Fönstren fröjda sig ej heller,
Om ej fäderna vid fönstret:
Bordets kanter qväda icke,
Om ej de, som kring dem sitta;
Gluggen glammar ej i taket,
Om ej någon under gluggen.”

Satt ett litet barn på golfvet,
Liten mjölkskägg närmast ugnen.
Barnet talade på golfvet.
Pilten yttrade vid härden:
"Icke är jag alltför gammal,
Icke mycket stark till kroppen.
Men likväl och det oaktadt,
Om ej andra feta sjunga,
Raske karlar rösten höja,
Starke män en sång uppstämma,
Vill jag magre gosse sjunga,
Börja, bleka barn, att qväda,
Sjunga, fast jag ock är mager.,
Trots min klena kropp begynna,
Denna qväll till fröjd och fägnad,
Denna högtidsdag till heder!"
Låg på ugnens mur en gubbe,
Denne talade och sade:
"Icke duger barnajoller,
Klagolåt af klena tungor!
Lögner äro barnens visor,
Flickors sånger tomma ord blott;
Låt den vise sången sköta,
Den som har en plats på bänken!"
Derpå gamle Wäinämöinen
Sjelf till orda tog och sade:
"Finns väl här bland denna ungdom,
Här i detta stora slägte
Den, som lade hand i handen,
Likt en hake mot en annan,

Sång. 21.

Och med mig till orda toge,
Började att runor qväda,
Till ett glädtigt slut på dagen,
Denna högtidsqväll till heder?"
  Sade gubben då på ugnen:
"Förr man icke här förnummit,
Ej förnummit, eller skådat
I evärdeliga tider
Sångare, som bättre varit,
Någon mera kunnig konstnär,
Än jag fordom var att qväda,
Då jag sjöng i yngre dagar,
Qvad på vikens vida vatten,
Stämde upp på mon min visa,
Galade i hvarje granskog,
Sjöng i djupa ödemarker.
  "Skön och stark var då min stämma,
Klingande och ren var rösten,
Flöt så lätt som flodens bölja,
Som den strida strömmens vågor,
Gick som skidan öfver drifvan,
Som en segelbåt på vågen.
Men jag kan det ej förklara,
Ej jag vet och ej jag känner,
Hvad min ljufva röst har röfvat,
Hvad som sänkt min starka stämma:
Ej som floden mer den flyter,
Vaggar icke mer som vågen,
Skrider som en harf på sveden,
Som en grenig tall på drifvan,

Som på sandig strand en släde,
Som en båt på torra stenar."
  Derpå gamle Wäinämöinen
Sjelf till orda tog och sade:
"Om då ingen annan kommer
Att med mig tillsamman sjunga,
Må jag ensam då begynna,
Reda mig att runor qväda!
Då till skald jag blifvit skapad,
Sångare engång är vorden,
Vägen ej i byn jag frågar,
Visans början ej af andra."
  Nu den gamle Wäinämöinen,
Sångens stöd i alla tider,
Satte sig till glada värfvet,
Gick att sångens sysslor sköta;
Glädjesånger vid sin sida,
Ord i mängd till hands han hade.
  Sjöng nu gamle Wäinämöinen,
Skötte sången skönt och skiekligt;
Icke tryta honom orden,
Sången ej hans sånger minskar;
Förr skall sten i klippan tryta,
Neckrosblad i insjön saknas.
  Sjöng då gamle Wäinämöinen,
Väckte glädje hela qvällen.
Qvinnoskaran under löje,
Männerna med muntert sinne
Hörde, grepos af förundran
Öfver Wäinämöinens sångkonst;

Häpnad intog dem som hörde.
Häpnad dem som icke hörde.
  Sade gamle Wäinämöinen.
Slutade sin sång sålunda:
"Dock, hvad torde jag väl duga.
Uti sång och annan kunskap!
Litet kan jag åstadkomma.
Intet står i min förmåga:
Men om skaparn skulle sjunga.
Tala med sin ljufva tunga.
Skaparn skulle herrligt qväda,
Skulle sången skickligt sköta.
  "Hafven sjönge han till honung
Och till ärter hafvets sandkorn,
Hafvets mull till malt han sjönge
Och till saltkorn hafvets småsten,
Vida lunderna till kornfält.
Svederna till hvete-åkrar,
Kullarne till sötmjölskakor.
Kala klipporna till hönsägg.
  "Skaparn skulle skickligt sjunga.
Skulle qväda, skulle skapa
Med sin sång, i denna gården
Alla skjul af qvigor fulla.
Alla tåg af sköna hjordar,
Svedjelunderna af mjölk-kor.
Hundra nöt, med horn försedda.
Tusende med trinda jufver.
  "Skaparn skulle kunnigt qväda.
Med sin sång han skulle skapa

Åt vår värd en pels af lo-skinn,
Klädeskappa åt värdinnan.
Nya skor åt gårdens döttrar,
Röda skjortor åt dess söner.
”Gif, o Gud, ock hädanefter,
Sanne skapare, förunna,
Att på detta vis man lefver,
Att man alltid så sig skickar.
Här vid dessa Pohja-fester,
Sariolas dryckesgillen,
Att i floder ölet flyter,
Mjödet rinner uti strömmar
Här i dessa Pohjas pörten,
Sariolas stora stugor,
Att här sjunges hela dagen
Qvällarne i fröjd förnötas,
Under denna värdens lifstid,
I värdinnans lefnadsdagar!
”Må ock Gud belöning ställa,
Skaparn lemna vedergällning
Åt vår värd på bordets ända,
In i boden åt värdinnan,
Löna sönerna vid noten,
Döttrarna i deras väfstol,
Att de aldrig måtte ångra,
Nästa år sig ej beklaga
Öfver detta långa bröllop,
Stora skarans dryckesgille!”

Tjugondeandra Sången.

När nu bröllop nog man hållit,
Gästabud tillfyllest firat,
Bröllop uti Pohjas stugor
Gästabud i Pimentola,
Sade Pohjolas värdinna
Till sin svärson Ilmarinen:
"Hvarför dröjer du, o brudgum,
Höge ättling, landets prydnad?
Dröjer du för värdens godhet,
Eller för värdinnans huldhet,
Vakar du för pörtets skimmer,
Eller bröllopsskarans fägring?
"Ej för värdens skull du dröjer,
Icke för värdinnans huldhet,
Vakar ej för pörtets skimmer
Eller bröllopsskarans fägring:
Nej, för jungfruns skull du dröjer,
För den unga brudens huldhet,
För din egen älsklings skönhet,
För den lockomhöljdas fägring.

Sång vid Brudens öfverlemnande. v. 7—124.

Sång. 22.

”Brudgum, länge ren du bidat,
Bida än, min gode broder!
Än är ej din älskling färdig,
Ej din lifstids-vän i ordning:
Håret är till hälften flätadt,
Hälften återstår att fläta.
”Brudgum, länge nog du bidat,
Bida än, min gode broder!
Än är ej din älskling färdig,
Ej din lifstids-vän i ordning:
Nyss är ena ärmen păträdd,
Återstår ännu den andra.
”Brudgum, länge nog du bidat,
Bida än, min gode broder!
Än är ej din älskling färdig,
Ej din lifstids-vän i ordning:
Nyss är ena foten påskodd,
Återstår ännu den andra.
”Brudgum, länge nog du bidat,
Bida än, min gode broder!
Än är ej din älskling färdig,
Ej din lifstids-vän i ordning:
Nyss är ena vanten påträdd,
Återstår ännu den andra.
”Brudgum, som så länge bidat,
Gode broder, som ej tröttnat!
Nu den väntade är färdig,
Nu din fogel är i ordning.
”Gå då nu, du köpta jungfru,
Följ då med, försålda dufva!

Sång. 22.

Nu din bortgång är förhanden.
Afskedsstunden ren sig närmar:
Den dig bortför, står bredvid dig,
Den dig tager, står vid dörren.
Hingsten ren i betslet biter,
Släden väntar unga jungfrun.
"Du som pengar eftertikat,
Varit snar att räcka handen,
Snabb att ta emot en brudskänk,
Att på fingret ringen träda,
Må nu släden efterfika,
Snabbt i granna skrindan stiga,
Vara snar att utåt färdas,
Raskt begifva dig på resan!
"Unga flicka, ingalunda
Har du sett dig om förmycket,
Varit särdeles förståndig,
Om ett ångradt köp du slutit,
Som du evigt får begråta,
Som du år från år beklagar,
När ditt fadershem du lemnat,
Flyttat bort från fosterjorden,
Från din goda moders närhet,
Från din fostrarinnas gårdar.
"Hurn lycklig var du icke
Hemma i din faders gårdar,
Vexte, blomman lik vid vägen,
Lik ett smultron uppå sveden:
Smör dig gafs, så snart du vaknat,
Mjölk, när du ditt läger lemnat,

Hvetebröd, när nog du hvilat,
Tjernfärskt smör, när upp du stigit:
När du smör ej ville äta,
Fick du skära för dig skinka!
"Inga sorger då du hade,
Ej det ringaste bekymmer:
Skogens furor lät du sörja,
Gärdselstörarne bekymras,
Tallarne på kärret klaga,
Björkarne på öde sandmon:
Sjelf du sväfvade som löfvet,
Fladdrade omkring som fjäriln,
Var ett bär på modrens marker,
Var ett hallon lik på fältet.
"Nu från denna gård du bortgår,
Till en annan gård du kommer,
Der en annan mor befaller
I ett nytt och okändt hushåll.
Der är annat, här är annat,
Annat är i nya hemmet,
Annorlunda hornen ljuda,
Annorlunda knarrar dörren,
Annorlunda öppnas grinden,
Annat ljud dess gångjern gifva;
Ej du kan dess dörrar öppna,
Ej i grindarne dig svänga
Så, som gårdens egna döttrar:
Eld förstår du ej att tända,
Ugnen kan du icke värma
Så, som gårdens värd det önskar.

Sång. 22. "Hur du trott, du unga jungfru,
Har du tänkt och har du menat,
Att du blott en natt blir borta,
Återvänder nästa morgon?
Icke för en natt du bortgår,
Ej för en och ej för tvenne,
Nej, för längre tid du vandrar,
Går för månader och dagar,
Från ditt fadershem för evigt,
För din lifstid från din moder:
Gården är ett fotsteg längre
Tröskeln är ett stockhvarf högre,
När en annan gång du kommer,
När härnäst du återvänder!"
Flickan suckade, den arma,
Drog med suckar efter andan,
Sorg i hennes barm sig lade,
Tårar fyllde hennes ögon,
Sjelf hon talade och sade:
"Så jag tänkte, så jag trodde,
Så jag tyckte i min lefnad,
Sade i min blomningsålder:
Icke är du än en jungfru
Under egen moders uppsigt,
På din egen faders marker,
I din gamla moders gårdar:
Då först vore du en jungfru,
När en make hem du följde,
Höll din ena fot på tröskeln
Och den andra i hans släde,

Då först sköte du i höjden,
Blefve du ett hufvud högre!
”Sådant var mitt hopp i lifvet,
Var mitt mål i blomningsåldern,
Som ett bördigt år förväntadt,
Motsedt såsom sommarskörden.
Nu är ren mitt hopp besannadt,
Nu är ren min bortgång nära,
Ena foten är på tröskeln
Och den andra ren i släden,
Men jag kan det ej förklara,
Hvad som ändrat har mitt sinne:
Ej jag går med fröjd i hjertat,
Icke skiljes jag med glädje
Från det gyllne hemmets gårdar,
Der jag sutit i min ungdom,
Från det hem, der upp jag vuxit,
Funnit bergning hos min fader:
Med bekymmer far jag, späda,
Skiljer mig med saknad hädan,
Går mot famnen af en höstnatt,
Färdas ut på vårens halka,
Att ett spår ej syns på isen,
Ej ett fotsteg märks på halkan.
”Hurdant är väl andras sinne,
Huru andra brudars tankar?
Andra inga sorger känna,
Veta icke af bekymmer,
Såsom jag, beklagansvärda,
Jag, som dysta sorger närer

Sång. 22.

I ett hjerta, mörkt som kolet,
I ett sinne, svart som sotet!
Sådant är den sällas sinne.
Lynnet hos en lyckans gunstling,
Som en vårens morgonrodnad,
Som en sommarmorgons solljus:
Huru äro mina tankar,
Hur är väl mitt dystra inre?
Som den flacka insjöstranden,
Som en kant af mörka molnet,
Som en dunkel natt om hösten,
Som den mulna vinterdagen,
Mulnare ännu än denna,
Mera dyster än en höstnatt!"
  Gårdens gamla tjensteqvinna,
Som för alltid der var bosatt,
Tog till orda nu och sade;
  "Så det går, du unga jungfru!
Mins du icke, hvad jag sagt dig,
Hvad jag yttrat hundra gånger:
Blif ej glad, om friarn kommer,
Ej åt friarns mun dig fägna,
Lita ej på ögats blickar,
Ej uppå hans stolta fotsteg.
Ljufligt tal han för i munnen,
Tjusande hans öga blickar,
Om ock Lempo invid kinden,
Om vid munnen döden bodde!
  "Så jag ständigt jungfrun rådde,
Lärde så min lilla syster:

Sang, för att bringa Bruden till tårar. v. 188—382.

När de store fästmän komma.
Landets främste till dig fria,
Bör ett sådant svar du gifva,
Å din sida till dem säga,
Och med dessa ord dem svara,
Och på detta sätt dig yttra:
”Icke är jag, icke blir jag
Den, som låter mig behaga,
Att som hustru fjerran föras,
Hemifrån i träldom tagas!
Ej en flicka med mitt sinne
Kan som en trälinna lefva.
Vill i allt sig fogligt skicka,
Vänja sig vid ständig tuktan.
Gåfve någon mig ett ord blott,
Straxt han finge två tillbaka;
Ryckte någon mig i håret,
Grepe tag i mina lockar,
Skulle honom bort jag jaga,
Hastigt honom undandrifva!”
”Men du lydde ej min varning,
Hörde icke hvad jag sade,
Sjelfmant gick du in i elden,
Villigt i den heta tjäran,
Skyndade i räfvens släde,
Ställde dig på björnens medar,
Att i räfvens släde föras,
Att af björnen fjerran bringas,
Bort till träldom hos din svärfar,
Ständig träldom hos din svärmor.

Sång. 22.

"Till en skola nu du vandrar,
Från ditt hem du går att pröfvas:
Hård är skolan, dit du kommer,
Lång den pröfning som dig möter,
Tömmar ren man köpt derborta,
Bojor finnas i beredskap,
Ämnade för ingen annan,
Än för dig, beklagansvärda,
Alltför snart du får försöka.
Lär dig, arma, nogsamt känna
Hvassa käken hos din svärfar
Och din svärmors hårda tunga,
Svågerns kalla ord, och systerns
Spotska slängningar på nacken.
"Hör, o jungfru, hvad jag säger,
Hvad jag säger, hvad jag talar!
Blomman lik du var i hemmet,
Glädjen lik på fadrens gårdar:
Månljus nämnde dig din fader,
Och din mor sitt klara solsken,
Skimmer af en våg din broder,
Och sin blåa duk din syster:
Nu till annan gård du kommer,
Der en annan mor befaller,
Ingen likna kan ens moder,
Ingen fremling fostrarinnan,
Ej med fog en fremling rättar,
Ger en välment varning sällan:
Ruska nämns du af din svärfar,
Gammal släde af din svärmor,

Af din svåger tröskeltrappa,
Qvinno-utskott af hans syster.
”Då först vore du till nöjes,
Då, först då du skulle duga,
Om lik ångan ut du flöge,
Steg som röken ut på gården,
Svåfvade som löfvet undan,
Svingade dig bort, som gnistan.
”Ej du kan som fogeln flyga,
Ej som löfvet undansväfva,
Ej som gnistan bort dig svinga,
Ej som röken fly på gården.
”O, min egen unga syster!
Bytt du har, och bortbytt mycket,
Bytt du har din hulde fader
Mot en hård och vresig svärfar,
Bytt din egen, ömma moder
Mot en svärmor, sträng och hårdsint,
Bytt din egen gode broder
Mot en öfvermodig svåger,
Bytt din systers milda saktmod
Mot din makes systers spotskhet,
Bytt ditt lärftbeklädda läger
Mot en plats vid sotig stockeld,
Bortbytt dina klara sjöar
Mot en pöl, af gyttja uppfylld,
Bytt den sandbetäckta stranden
Mot ett svart och dyfullt botten,
Bortbytt dina ljufva lunder
Mot af ljung betäckta hedar,

Sång. 22. Dina bärbevuxna kullar
Mot förbrända, hårda sveder!
"Har du trott, du unga jungfru,
Tänkt och menat, späda dufva:
"Sorgen upphör, mödan slutar,
När du suttit qvälln till ända;
Bort till ro du då skall föras,
Bort att ostörd hvila njuta!"
"Ej till ro du bort skall föras,
Ej att ostörd hvila njuta:
Nu först gäller det att vaka,
Nu, först nu begynner sorgen,
Väckas hos dig tunga tankar,
Förorsakas dig bekymmer.
"När du än ej gick med mössa,
Gick du glad och obekymrad,
När du än var utan slöja,
Var du äfven utan sorger:
Mössan först bekymmer bringar,
Hufvan hemtar tunga tankar,
Linneduken dystert sinne,
Slöjan en oändlig oro.
"Hur är jungfruns lif i hemmet?
Så en jungfru är i hemmet,
Som uti sitt slott en konung —
Endast svärdet dervid saknas.
Annat är med unga hustrun,
Så hon är i nya hemmet,
Som en fånge, förd till Ryssland —
Endast vakten dervid saknas.

Flitig är hon hela dagen,
Böjer träget sina skuldror.
Svetten fuktar hennes anlet,
Fradga höljer hennes panna.
Men när hvilotimmen stundar,
Bedes hon i elden draga,
Jagas undan, drifs i ugnen,
Önskas i den ondes händer.
"Ega borde hon, den arma,
Den beklagansvärda flickan,
Laxens sinne, girsens tunga,
Insjö-abborns hela klokhet,
Mörtens matlust, löjans hunger,
Aktsamhet utaf en svart-and.
"Ingen enda kan väl ana,
Icke nio ens förutse,
Bland den goda modrens döttrar,
Bland de barn, den gamla vårdat,
Hvarifrån den grymme kommer,
Hvar en vildsint make uppstår,
Arg och bitande som vargen,
En som griper tag i håret,
Skingrar lockarne i luften,
Gifver dem till pris åt stormen!
"Gråt, o gråt, du unga jungfru,
Gråt rätt bittert, när du gråter,
Gråt nu näftals dina tårar,
Göpnetals din saknads floder,
Droppar gråt på fostrarns gårdar,
Sjöar på din faders stuggolf.

Sång. 22. Gråt att hela stugan flödar.
Vågor gå på golfvets tiljor!
Gråter du ej nu tillfyllest,
Gråter du vid återkomsten,
När du detta hem besöker,
Finner der din gamle fader
Qväfd af röken i sin badstu,
Med en torkad qvast vid sidan.
"Gråt, o gråt, du unga jungfru,
Gråt rätt bittert, när du gråter!
Gråter du ej nu tillfyllest,
Gråter du vid återkomsten,
När du detta hem besöker,
Finner der din gamla moder
Lifløs uti ladugården,
Död, med kärfven än i famnen.
"Gråt, o gråt, du unga jungfru,
Gråt rätt bittert, när du gråter!
Gråter du ej nu tillfyllest,
Gråter du vid återkomsten,
När du detta hem besöker,
Finner der din raske broder
Sjunken liflös ned vid tåget,
Fallen död på hemmets gårdsplan.
"Gråt, o gråt, du unga jungfru,
Gråt rätt bittert, när du gråter!
Gråter du ej nu tillfyllest,
Gråter du vid återkomsten,
När du denna gård besöker,
Finner der din hulda syster

Död på vägen ner till stranden
Med sitt klappträd under armen."
Djupt den arma flickan suckar,
Djupt hon suckar, hemtar andan,
Börjar slutligen att gråta.
Brister ut i bittra tårar.
Näftals gret hon sina tårar,
Göpnetals sin saknads floder
På sin faders rena gårdar,
Sjöar på sin faders stuggolf,
Derpå tog hon sjelf till orda.
Yttrade och sade slutligt:
"Mina systrar, ljufva siskor,
Mina fordna ungdomsvänner,
J, som vuxit vid min sida,
Hören alla hvad jag säger!
Ej jag vet och ej jag känner
Hvad det är, som hos mig kunnat
Förorsaka dessa sorger,
Uppväckt denna djupa oro,
Medfört dessa mörka tankar,
Åstadkommit denna ängslan.
"Annat tänkte, annat trodde,
Annat hoppades jag alltid:
Att som vårens gök få flyga,
Att på kullar glädtigt sjunga,
När till dessa dar jag kommit,
När till detta mål jag hunnit.
Ej jag får som göken flyga,
Ej på kullar glädtigt sjunga,

Sång. 22. Lik en and jag är på vågen.
Ärtan lik på vida viken.
Simmande i kylig bölja.
Skälfvande i isigt vatten.
"O min fader. o min moder.
O j älskade föräldrar!
Hvartill gåfven j mig lifvet.
Hvartill fostrades jag arma?
Blott att gråta dessa tårar.
Blott att bära dessa sorger.
Att af dessa qvalen qväljas.
Att af denna oro täras!
Förr du hade bort, o moder.
Sköna moder. som mig burit.
Ljufva du, hvars barm mig närde.
Du min hulda fostrarinna.
Linda stubbar i din linda.
Tvätta stenar invid stranden.
Än du tvättat denna dotter.
Lindat in din fagra flicka
Här till dessa stora sorger.
Dessa tryckande bekymmer!
"Dock lär mången om mig säga.
Ganska många torde tänka:
Tanklöst barn ej har bekymmer.
Gärdselstören inga sorger!
Sägen dock. j goda menskor.
Sägen aldrig mera sådant!
Flera qval mitt hjerta gömmer
Än i forsen stenar finnas.

Sång. 22.

Än i dålig jordmån pilar,
Strån af ljung på torra heden:
Ej en häst dem orkar draga.
Skodde fålen ej dem släpar
Utan att dess loka svigtar,
Böjda trädet häftigt skakar,
För min smärta, min, den spädas,
Blott för mina svarta sorger."
Sjöng ett litet barn på golfvet,
Späde gossen närmast ugnen:

Tröstesång till Bruden. v. 451—522.

"Hvarför gråter unga jungfrun,
Sörjer så uti sitt sinne?
Låt då hellre hästen sörja,
Svarte vallaken sig ängsla,
Jemra, med sitt jern i munnen,
Sörja, med sitt stora hufvud!
Hårdt är hufvudet hos hästen,
Hårdt dess hufvud, benen fasta,
Starkare är halsens krökning,
Hela kroppen mera kraftfull.
"Icke har du skäl att gråta,
Eller orsak till bekymmer:
Icke till ett kärr du föres,
Icke till en bäck du tages:
Föres från en fruktbar tufva
Till en vida mera fruktbar,
Från ett hem, der ölet flödar,
Till ett hem, än mera ölrikt.
"Om du vill åt sidan skåda,
Om du blicka vill mot höger,

Har du i ditt hägn en brudgum,
Starke mannen i din närhet.
God är mannen, god hans fåle,
Godt i allt är gårdens tillstånd:
Hjerpar ses med snabbhet flyga
Lekande omkring hans loka.
Trastar ses med glädje dröja
Sjungande vid okets remmar.
Gyllne gökar, sex till talet,
Ser man sväfva kring hans rankor.
Blåa foglar sju ses sitta
Galande på slädens framkant.
”Var för ingen del bekymrad,
Frukt utaf din moder, sörj ej!
Ej ditt läge skall försämras,
Bättre blifva skall ditt läge
Invid åkermannens sida,
Under raske plöjarns slädfäll,
Vid dens kind, som bröd dig bringar,
I den gode fiskarns armar,
Värmd utaf en elgskytts närhet,
Af en björnskytts varma famntag.
”Du har fått en man, den bäste,
Fått den ypperste af kämpar!
Aldrig ses hans bågar hvila,
Kogren qvar på knaggar hänga,
Ej hans hundar hemma ligga,
Ej på strå hans valpar vräkas.
Denna vår, ren trenne gånger.
Bittida vid dagens gryning

Har han vaknat vid en stockeld.
Uppstått från ett granrisläger;
Denna vår, ren trenne gånger,
Daggen fallit på hans anlet,
Trädens barr hans hufvud borstat,
Torra qvistar kammat honom.
”Mannen sina hjordar öker,
Sköter driftigt om sin boskap;
Hjordar eger denne brudgum,
Som i djupa skogar vandra,
Som vid åsens branter irra,
Tåga genom dalens botten,
Hundra nöt med horn i pannan,
Tusende med trinda jufver.
Stackar stå invid hans svedland,
Vid hvar bäck ett sädesupplag;
Hvarje alskog är en åker,
Hvarje åbrädd är ett kornland,
Hvarje stenig fläck bär hafre,
Hvarje strand är sådd med hvete,
Mynt i hvarje stenrös finnes,
Penningar bland smärre stenar.”

Tjugondetredje Sången.

Nu skall unga mön förmanas,
Nu skall bruden undervisas:
Hvem skall unga mön förmana,
Hvem skall bruden undervisa?
Osmotar, den goda qvinnan,
Kalevatar, fagra tärnan,
Börjar undervisa bruden,
Ungmön, som från hemmet skiljes,
Hur man sig förståndigt skickar,
Hur man allmänt aktad blifver,
I sin makes hem förståndigt,
Aktad i sin svärmors gårdar.
Höjde då sin röst och sade,
Talade med dessa orden:
"Fästmö, du min unga syster,
Du mitt gröna blad, min kärlek,
Lyssna till hvad jag dig säger,
Hvad en annans tunga talar!
Ut på vandring går du, blomma,
Vackra smultron, bort du färdas,

Förmaningsord till Bruden. v. 15—478.

Fina fjun, du flyger från oss, **Sång. 23.**
Skiljes hädan, sköna sammet,
Går ifrån ett frejdadt hemvist,
Från din faders fagra gårdar.
Till en annan gård du kommer,
I ett nytt och okändt hushåll;
Annat är i andra gården,
Olikt är sig allt derborta:
Eftertänksam får du vandra,
Sysslorna med omsorg sköta,
Får ej som i fadershemmet,
På din egen moders marker,
Vandra sjungande i dalen,
Glädtigt qvittrande vid vägen.
"När du går från denna gården,
Mins då allt, som med bör följa,
Glöm blott trenne ting i hemmet:
Öfverflödig sömn om dagen,
Ömma ord af egen moder,
Smör på bröd ur hvarje tjerna!
"Mins att medta allting annat,
Qvarglöm endast dina drömmar,
Lemna dem åt hemmets döttrar
Qvar på ugnens hörn i stugan:
Lemna visorna på bänken,
Glada sångerna vid fönstret,
Barnsligheterna åt qvasten:
Glöm ditt sjelfsvåld qvar på bädden
Och vid härden hvarje osed:
Lemna lättjan qvar på golfvet.

Eller bed din bröllopstärna
Taga den inunder armen,
Att i något busksnår föras,
Att i ljungen undangömmas!
"Nya vanor får du lära,
Glömma dina fordna vanor:
Öfverge din faders kärlek,
Nöjas med en svärfars kärlek:
Djupare du får dig buga
Och på goda ord ej spara.
"Nya vanor får du lära,
Glömma dina fordna vanor:
Öfverge din moders kärlek,
Nöjas med en svärmors kärlek:
Djupare du får dig buga
Och på goda ord ej spara.
"Nya vanor får du lära,
Glömma dina fordna vanor:
Öfverge din broders kärlek,
Nöjas med en svågers kärlek,
Djupare du blott får buga
Och på goda ord ej spara.
"Nya vanor får du lära,
Glömma dina fordna vanor,
Öfverge din systers kärlek,
Med en svägerskas dig nöja:
Djupare du får dig buga
Och på goda ord ej spara.
"Aldrig må du här i lifvet,
Medan gyllne månen strålar,

Nalkas gården utan seder,
Utan skick din makes boning!
Seder efterfrågar gården,
Seder till och med den goda;
Lynnet efterforskar mannen,
Lynnet till och med den bäste;
Då är klokhet först af nöden,
Om i gården osed råder,
Då, först då erfordras stadga,
När som mannen sjelf är duglös.
Är den gamle vild som vargen,
Gumman lik en björn i stugan,
Svågern som en orm på tröskeln,
Hustrun som en spik på gården,
Bör dock samma aktning gifvas,
Samma ödmjukhet bevisas,
Som i modershemmet fordom,
I din egen faders stugor
Visades din gamle fader,
Egnades din fostrarinna!
”Hädanefter bör du ega
Trägen håg och driftigt sinne
Och en outtröttlig omsorg,
Ständigt samma lugna klokhet:
Klara ögon hvarje afton
För att öfver elden vaka,
Skarpa öron hvarje morgon
För att hanens rop förnimma!
Ty vid första hanegället,
Innan än det andra ljudit,

Sång. 23. Är de ungas tid att uppstå.
Tid att hvila blott för gamla.
"Men om hanen icke ropar.
Om ej värdens fogel galar.
Må då månen bli din hane.
Karlavagnen bli din ledning.
Gå då ofta ut på gården,
Att du månen kan beskåda,
Gifva akt på Karlavagnen,
Och betrakta himlens stjernor.
Står då Karlavagnen upprätt.
Vänd med hornen rakt mot soder
Och med stjerten upp mot norden.
Är det tid för dig att uppstå
Från din unge makes sida,
Från den raske mannens läger.
Att ur härden glöd uppleta,
Söka rätt på elddons-asken.
Blåsa eld uppå en pertstump,
Varsamt, att ej gnistor spridas!
"Men om härdens glöd har slocknat,
Finnes elddon ej i asken.
Stöt då på din egen älskling.
Väck då varsamt på den vackre:
"Gif mig eld, min gode make.
Eld behöfves, du mitt smultron!"
Får du då ett stycke flinta.
Någon liten grand af fnösket.
Slå då eld med största snabbhet.
Instick pertan i sin klyka,

Gå att ladugården sköta. **Sång. 23.**
För åt kreaturen foder:
Ren din svärmors ko hörs råma,
Ren din svärfars fåle gnäggar,
Svågerns ko på klafven knycker,
Och hans hustrus qviga bölar
Efter den, som hö skall gifva,
Den som klöfver strör i krubban.
"Vandra nedböjd genom tågen,
Lutad genom ladugården,
Mata kreaturen vänligt,
Fodra varsamt fårahjorden.
Strö för korna halm i båset.
Gif de sjukas kalfvar dricka.
Valda strån åt hvarje fåle,
Och det fina hö't åt lammen:
Drif ej svinen vresigt undan.
Stöt ej grisarne med foten,
Frambär hon åt svinahjorden,
Mata grisarne ur tråget!
"Hvila ej i ladugården,
Vräk dig ej i boskaps-kättan!
När du skött om ladugården,
Sörjt för hela boskapshjorden,
Skynda genast då tillbaka.
Snabb som stormen in i stugan!
Der har barnet börjat gråta.
Späde gossen i sitt täcke:
Icke kan den arme tala.
Icke har han ord att säga

Sång. 23. Om han fryser eller hungrar,
Eller hvad som förefallit,
Innan den bekanta kommer
Och han hör sin moders stämma!
Men då du i stugan stiger,
Medför fyra ting på engång:
Med en stäfva uti handen,
Med en löfqvast under armen,
Med en pertstump uti munnen,
Må du sjelf den fjerde vara.
"Börja då att golfvet städa,
Sopa stugans släta tiljor,
Vatten stänk omkring på golfvet,
Öfverstänk dock icke barnet!
Om du ser ett barn på golfvet,
Vore det också din svågers,
Lyfta barnet upp på bänken,
Tvätta det och kamma håret,
Gif uti dess hand en brödbit,
Bred åt barnet smör på brödet,
Men om bröd ej fins i gården
Gif det då ett spån i handen!
"När du börjar borden skura,
Allrasist vid veckans utgång,
Skölj då skifvan med dess kanter,
Glöm ej heller bordens fötter!
Tvätta bänkarne med vatten,
Sopa väggarne med vingen,
Hvarje bänk med sina bräddar,
Hvarje vägg med sina springor.

Om på bordet dam sig lägrat,
Stoft sig samlat har vid fönstren,
Bör det viftas bort med vingen,
Torkas med en fuktig damduk,
Att ej dammet kring må flyga,
Stoftet stiga upp mot taket.
"Sopa sotet ock från taket,
Stryk det äfven bort från muren,
Glöm ej dervid ugnens stolpe,
Mins derjemte takets sparrar,
Att man trifvas kan i stugan,
Vet sig bo i menskoboning!
"Hör o jungfru, hvad jag säger,
Hvad jag säger, hvad jag talar!
Rör dig aldrig utan klädning,
Stöka icke utan linne,
Gå ej utan duk på halsen,
Utan skor på dina fötter:
Sådant gör din make ledsen,
Kan din unge man förtörna!
"Omsorgsfullt du bör bevara
Rönnarne, som stå på gården!
Helig rönnen är på gården,
Helig hvarje qvist i rönnen,
Heligt löfvet i dess qvistar,
Bären heligast af alla,
Medelst hvilka jungfrun rådes,
Värnlöst barn en ledning gifves,
Hur hon skall sin man behaga,
Vinna unge makens hjerta.

Sång. 23.

"Håll din hörsel skarp som mössets,
Gången lätt och snabb som harens,
Böj din unga nacke smidigt,
Vänd den hvita, vackra halsen
Spänstigt som den unga enen,
Som en topp af friska häggen!
"Ständigt vaksam bör du vara,
Ständigt rask och oförtruten,
Att du icke handlöst faller,
Dignar tröttad ner vid ugnen,
Eller kastar dig på bädden,
Sjunker sömnig på ditt läger.
"Kommer svagern hem från plogen,
Från sin gärdesgård din svärfar,
Från ett yttre värf din make,
Vackre vännen hem från sveden,
Bör en tvättskål genast hemtas,
Hastigt fram en handduk räckas,
Ödmjukt måste dervid bugas,
Med ett vänligt ord till helsning!
"Kommer ur sin bod din svärmor
Med sin skäppa under armen,
Möt då henne ren på gården,
Buga dig mot marken ödmjukt,
Bed att skäppan hon dig gifver
För att in i stugan föras!
"När du ej förmår begripa,
Sjelfmant ej förstår och finner
Hur ditt arbet' skall förrättas,
Hur din verksamhet begynnes,

Sök besked då af den gamla:
"O, min egen, goda svärmor,
Hur skall här mitt arbet' börjas,
Hvilka sysslor böra skötas?"
Svara skall dig då din svärmor,
Yttra dessa ord och säga:
"Så du bör ditt arbet' börja;
Dessa sysslor böra skötas:
Säd bör stampas, mjöl bör malas,
Handqvarnsstenen flitigt svängas,
Vatten bäres in derjemte,
Och derefter klappas degen,
Klabbar hemtas in i stugan,
För att dermed ugnen elda;
Sedan böra bröden bakas,
Goda, tjocka kakor gräddas,
Tinorna med omsorg tvättas,
Hvarje degtråg noga sköljas!
"När du nu ditt värf förnummit,
Fått besked utaf din svärmor,
Samla då från stenen torrsäd,
Skynda så till handqvarnsstugan.
När du in i stugan kommit,
Rummet, der du har din handqvarn,
Sjung då icke der med full hals,
Gör ej oljud med din stämma;
Stenens dån din sång må blifva,
Qvarnens handtag ensamt väsna!
Sucka icke heller högljudt,
Pusta ej för tungt vid qvarnen,

Sång. 23. Eljest kan din svärfar mena
Och din svärmor tro och tänka,
Att du suckar så af ledsnad,
Att du qvider af bekymmer!
"Sikta mjölet snabbt, behändigt,
Bär det på ett lock i stugan,
Börja sedan raskt att baka,
Knåda degen med all omsorg,
Att ej mjöl blir qvar i klimpar,
Delvis blott i degen blandas.
"Ser du vattsån tom och lutad,
Tag då sån på dina skuldror,
Stick en stäfva under armen
Och begif dig efter vatten.
Vackert bör du vattsån bära
På din såstångs ena ända;
Kom lik stormen sen tillbaka,
Ila med en vårvinds snabbhet,
Utan att med vattnet dröja,
Att vid brunnen längre stanna.
Eljest kan din svärfar mena
Och din svärmor tro och tänka,
Att din bild du der betraktar,
Speglar dig med stor beundran,
Ser din friskhet uti vattnet,
Uti brunnens djup din fägring!
"Går du efter ved på gården,
Att ur trafven klabbar draga,
Släng ej undan något vedträd,
Om också af asp det vore!

Nedsänk sen din börda sakta,
Utan alltför mycket buller,
Eljest kan din svärfar mena
Och din svärmor tro och tänka,
Att du slängt den ner i ondska,
Att förtretad så du väsnar!
”När du dig beger i boden,
När du går att mjöl dig hemta,
Slå då ej dig ner i boden,
Stanna icke qvar på gården,
Eljest kan din svärfar mena,
Och din svärmor tro och tänka,
Att du delar mjöl åt andra,
Skänker det åt bygdens gummor!
”När du börjar kärlen skura,
När du tvättar dina bunkar,
Skölj hvar kanna med sitt handtag,
Stopen intill bottenranden,
Skålarne och deras bräddar,
Skedarne, och glöm ej skaften!
Räkning håll på dina skedar,
Haf på dina käril reda,
Att ej hundar dem må släpa,
Eller kattor bort dem bära,
Foglarne dem undansnappa,
Barnen hit och dit dem kringströ;
Barn i byn tillräckligt finnas,
Många hufvu'n små i gården,
Hvilka undansläpa stopen
Och förskingra dina skedar!

Sång. 23. "När om qvällen bad skall redas.
Inbär vatten, hemta qvastar.
Blöt dem färdiga på förhand.
Jaga röken ut ur badstun.
Utan att för länge dröja.
Utan att i badstun stanna.
Eljest kan din svärfar tänka
Och din svärmor tro och mena.
Att du lagt dig ner på lafven,
Vräker dig på bänkens ända!
"När du återvändt i stugan,
Bjud din svärfar då att bada:
"O min egen, gode svärfar,
Nu är badstun redd och färdig.
Vatten infördt, qvastar redo,
Hela lafven ren och skurad:
Gå att bada, öfverskölj dig
Huru mycket du behagar.
Jag skall badet slå på ugnen,
Stå till hands inunder lafven!
"Stundar tiden för din spånad.
Tiden att din väf begynna
Sök ej händighet hos grannen,
Bortom bäcken nödig insigt,
Råd och hjelp i andra gården.
Väfskedstinnar af en fremling!
Sjelf förfärdiga ditt lingarn,
Spinn med egen hand ditt inslag,
Tvinna tråden lös och locker,
Garnet mera fast och välsnodt:

Nysta hop ett stadigt nystan,
Kasta det uppå din härfvel,
Linda trådarne kring stocken,
Svinga sen dig upp i väfstoln,
Slå med raska slag din väfsked.
Höj på skaften lätt och ledigt,
Väf till rockar duglig vadmal,
Ylletyg till dina kjortlar,
Af ett enda litet ullstrå,
Utaf ragg af vinterfåret,
Fjun af lammet, födt om våren,
Ull utaf en sommartacka!

”Lyssna till hvad nu jag talar,
Hvad jag vidare dig säger!
Koka godt och kraftigt kornöl,
Brygg en smaklig dryck af maltet,
Med ett enda korn i brygden,
På ett enda, halfbrändt vedträd.
När du mältar korn till brygden,
Söker bringa det till sötma,
Rör ej om ditt malt med kroken,
Vänd det icke med en trädstump,
Bearbeta det med göpnen,
Vänd det blott med flata handen!
Gå i badstun tidt och ofta,
Låt ej grodden taga skada,
Låt ej katten der sig sätta,
Lägra sig i ro på maltet;
Var ej heller rädd för vargar,
Frukta ej för skogens vilddjur,

Sång. 23. När du dig beger till badstun,
Nödgas gå dit ner om natten!
"Om en gäst till gården kommer,
Vredgas icke öfver gästen!
Alltid har ett ordnadt hushall
Något i förråd för gäster,
Öfverflödigt kött besparadt,
Eller bröd uti beredskap.
Bjud den fremmande att sitta,
Tala höfligt med den komne
Och med ord din gäst förpläga
Tills att maten blifver färdig.
När han åter går från gården,
Säger sitt farväl och vandrar,
Bör du gästen ej ledsaga,
Följa honom utom dörren,
Sådant kan din man förtörna,
Kan den vackre ledsen göra!
"Om det någongång dig lyster
Att en annan ort besöka,
Fråga då dig för derborta,
Var bland fremlingarne språksam:
Medan så du borta vistas,
Röj förstånd i dina samtal,
Klandra icke der ditt hemvist,
Nedsätt ej din egen svärmor!
Spörja bygdens unga hustrur
Eller andra nejdens qvinnor:
"Plär din svärmor smör dig gifva,
Som din moder förr i hemmet?"

Bör du aldrig nånsin svara:
"Nej hon plär ej smör mig gifva!"
Säg att smör dig ges beständigt,
Mången sked deraf dig räckes,
Om ock engång blott, om sommarn,
Fjolårsgammalt smör dig gifvits.
"Lyssna till hvad jag dig säger,
Hvad ännu en gång jag yttrar!
När från denna gård du skiljes,
Kommer till det nya hemmet,
Glöm då ej din fostrarinna,
Nedsätt ej din egen moder!
Ty din moder gaf dig lifvet,
Räckte dig sin barm till näring,
Skänkte dig sin egen skönhet,
Delade med dig sin fägring;
Mången natt hon genomvakat,
Månget mål har hon förgätit
Medan dig i sömn hon vaggat,
Suttit vid sin lillas läger.
Den, som glömt sin fostrarinna,
Som sin egen moder nedsatt,
Gånge icke ner till Tuoni,
Ej med glädtigt mod till Mana!
Svår i Manala blir lönen,
Tung är Tuonis vedergällning
För en hvar, som glömt sin moder,
Som sin fostrarinna nedsatt;
Häftigt hota Tuonis döttrar,
Manas mör i vrede yttra:

Sång. 23. "Hur har du din mor förgätit,
Huru henne så förklenat?
Svåra smärtor hon har utstått.
Lidit mycken vedermöda,
När hon hvilade i badstun,
Sträckte sig uppå sin halmbädd.
Då hon bragte dig till verlden,
Skänkte dig ditt lif, du arma!"

Satt på stugans golf en gumma.
Ålderstigen, klädd i mantel,
Van från dörr till dörr att vandra.
Fjerran trakters stigar trampa,
Hon till orda tog och talte,
Höjde nu sin röst och sade:
"Tuppen galar för sin älskling,
Kycklingen för lilla vännen,
Kråkan sjöng i stormens månad.
Kraxade vid vårens ankomst;
Hellre borde jag väl sjunga,
Hellre deras sång förstummas:
I sitt bo de ha en älskling.
Ha en vän i hemmet ständigt.
Vän och hem jag ensam saknar,
Är för evigt utan älskling.
"Hör min syster, hvad jag säger!
När du går till makens boning,
Följ då ej din makes sinne,
Så som jag min make åtlydt.

Svärdottrens Sång. v. 485—850.

Lyssnat till hans hala tunga,
Följt den stolte mannens sinne!
”Lik en blomma var jag fordom,
Liksom ljungen upp jag vexte,
Lik en telning jag mig höjde,
Uppsköt som en blomsterstängel;
Åkerbär man mig benämnde,
Smekte mig med namnet älskling,
And benämnde mig min fader,
Lom jag nämndes af min moder,
Vattenfogel af min broder,
Gyllne siska af min syster,
Gick en blomma lik vid vägen,
Lik ett hallon öfver fältet,
Ströfvade vid stranden sorglöst,
Vandrade på blomsterkullar,
Sjöng i hvarje dal min visa,
Trallade på hvarje bergstopp,
Lekte glad i hvarje löfskog,
Fann min fröjd i svedjelunden.
”Munnen räfven för i fällan,
Hungern hermelin' i gillret,
Hågen flickan till sin fästman,
Lynnet till ett annat hemvist;
Så ju flickans håg är skapad,
Dertill är ju dottren vaggad,
Att en man som maka följa,
Träla i en svärmors gårdar.
”Bort jag vackra bär blef tagen,
Fjerran, unga hägg, jag fördes,

Arma lingon, för att såras,
Sköna smultron, att förbannas;
Blef af hvarje trädstam rifven,
Blef af alla alar sårad,
Blef af alla björkar skråmad,
Blef af alla aspar skrapad.
"Bortgift blef jag, kom från hemmet,
Fördes till en svärmors gårdar,
Der det funnes, som man sade,
När som nygift dit jag fördes,
Stugor sex, af granar byggda,
Kammare till dubbelt antal,
Invid hvarje sved ett visthus,
Blomsterströdda fält vid tågen,
Kornfält invid bäckens bräddar,
Hafreland vid hvarje mo-kant,
Tröskad säd i några lårar,
Än ej tröskad uti andra,
Pengar hundratals besparda,
Lika mycket att förvänta.
"I mitt oförstånd jag följde,
Tanklöst gaf jag hand och lofven —
Byggd på stöttor sex var stugan,
Stod på stolpar sju eländigt;
Hårdhet mötte mig på sveden,
Kärlekslöshet uti lunden,
Sorg jag arma fann vid tågen.
Fann i skogarne bekymmer,
Öppet hat i några lårar,
Hemligt hat, fördoldt i andra;

Hundra hårda ord mig gifna,
Lika många att förvänta.
”Detta dock mig föga brydde.
Aktning sökte jag förvärfva,
Hoppades till heder komma,
Sträfvade att kärlek vinna: —
När jag bragte eld i stugan,
Inbar spånor, dem jag plockat,
Slog min panna jag mot dörren,
Hufvudet mot stugans dörrpost,
Fann vid dörren onda ögon,
Mörka ögonkast vid ugnen,
Sneda blickar midt i stugan,
Ytterst hätska i dess bakgrund:
Elden lågade ur munnen,
Bränder glödde under tungan
Hos den ondskefulle värden,
Hos min kärlekslöse svärfar.
”Detta lät jag dock ej bry mig,
Sökte lefva det oaktadt,
Sträfvade att ynnest vinna,
Att i allt mig ödmjukt foga,
Sprang med harens snabba fötter,
Lopp med hermelinens lätthet,
Sent om qvälln jag gick till hvila,
Uppsteg hvarje morgon tidigt;
Men jag arma vann ej aktning,
Kärlek ej, jag olycksfulla,
Om ock berg jag vältrat hade,
Splittrat klippor uti stycken.

Sång. 23.

"Mjöl jag stampade förgäfves.
Stötte grofva gryn med möda
Till min stränga svärmors måltid,
Att af hennes eldgap sväljas
Vid det långa bordets ända,
Ur en skål med gyllne kanter:
Sjelf jag åt, jag arma hustru,
Mjöl, från handqvarnsstenen skrapadt,
Ugnens härd till bord jag hade
Och till sked en slef ur grytan.
"Ofta jag beklagansvärda,
Såsom hustru hos min make,
Samlade på kärret mossa,
Hvaraf jag mitt bröd beredde,
Vindade ur brunnen vatten,
Släckte så min törst ur stäfvan:
Fick ej annan fisk förtära,
Ej ens annan nors, jag arma,
Än hvad sjelf med not jag uppdrog,
Mödosamt i båten lutad;
Aldrig gafs mig fisk så mycket
Af min svärmors egna händer,
Att den hade räckt för dagen,
Eller dugat ens för gången.
"Trägen var jag under sommarn,
Svängde grepens skaft om vintern
Som en annan lego-qvinna,
Lik en träl emot betalning;
Men uti min svärmors gårdar
Räckte man åt mig beständigt

Sämsta slagan uti rian,
Gröfsta bråkan uti badstun,
Strandens allratyngsta klappträd,
Boskapsgårdens längsta grepe;
Ej man trodde på min trötthet,
Märkte ej hur matt jag blifvit,
Fastän männer trötta blefvo,
Hästar dignade af matthet.
”Så jag olycksfulla flicka
Gjorde arbet' arbetstiden,
Böjde träget mina skuldror,
Men när hvilotimman inföll,
Önskades jag in i elden,
Sändes i den ledes händer.
”Utan skäl förtal blef utspridt,
Ondskefulla rykten spunnos,
Kränkande för mina seder,
För mitt goda namn, min heder,
Rykten haglade emot mig,
Tadel föll uppå min hjessa
Som en hop af vilda gnistor,
Som en skur af jernhårdt hagel.
”Dock, jag hade ej förtviflat,
Hade kunnat framåt lefva
I min hårda svärmors sällskap,
I den ondskefullas närhet:
Detta dock mig sorgsen gjorde,
Detta ökade min smärta,
Att min man blef vild som vargen,
Antog björnens grymma sinne,

Sång. 23.

Vände mig sin rygg vid bordet.
Under hvilan, vid sitt arbet'.
"Då först gret jag bittra tårar,
Sörjde ensam uti boden,
Mindes mina flydda dagar,
Mina fordna lefnadstider
I min faders vida gårdar,
I min vackra moders boning.
Så jag talade och sade,
Så begynte sjelf jag sjunga:
"Väl förstod min egen moder,
Att ge äpplet lif och näring,
Visste nog att plantan vårda,
Kunde den dock ej förflytta,
Satte om den vackra plantan
I en alltför dålig jordmån,
På ett alltför elakt ställe,
Invid björkens hårda rötter.
Att i all sin lifstid sörja,
Att i år och månar klaga.
Säkert dock jag hade dugat
Äfven för ett bättre ställe,
För ansenligare gårdar,
För ett rymligare stuggolf,
Varit värd en vida bättre,
En långt kraftigare make!
Vid en tölp jag fästad blifvit,
För en lymmel ut jag råkat,
Som sin vext af kråkan lånat,
Som sin näsa fått af korpen,

Munnen af den glupske vargen,
Hela sin gestalt af björnen!
Nog jag kunnat få en dylik,
Om jag ut på backen vandrat,
Sökt en tjärvedsstock vid vägen,
Stubben af en al i lunden,
Och af torf ett tryne bildat,
Gjort ett skägg af granens mossa,
Mun af sten, af ler ett hufvud,
Ögon utaf röda eldkol,
Öron utaf svamp från björken,
Ben utaf ett grenigt pilträd!”
”Medan så jag sjöng bedröfvad,
Suckade med sorg i hågen,
Råkade min man det höra
Der han stannat utanföre.
När då derifrån han inkom,
Trädde upp på bodens trappa,
Nog jag visste af hans ankomst,
Märkte alltförväl hans närhet;
Håret flög, fast vind ej blåste,
Fladdrade, fast fläkt ej rördes,
Munnen grinade förfärligt,
Vildt hans ögon sågos rulla.
I sin hand han bar en rönnkäpp,
Bar en påk inunder armen,
Slag på slag dermed han gaf mig,
Högg med den emot mitt hufvud.
”När då qvällens timme inföll,
När han sig begaf till hvila,

Lade han ett spö bredvid sig.
Tog från väggen läderpisken,
Ej för någon annans räkning,
Än för min, jag arma qvinna.
Sjelf jag äfven gick till hvila,
Nalkades min bädd om qvällen,
Lade mig bredvid min make.
Plats han gaf mig vid sin sida,
Lät mig af sin arm få känna,
Gaf mig nog med hårda handen,
Med det tjocka videspöet,
Med sin piskes skaft af vallross.
”Från hans kulna sida sprang jag,
Från det vinterliga lägret;
Efter mig min make störtar,
Rusar ut igenom dörren,
Far med handen mig i håret,
Griper tag i mina lockar,
Sliter håret ut i vinden,
Gifver det till pris åt stormen.
”Hvilken utväg stod att välja,
Hvar stod råd och hjelp att finna?
Skor af stål åt mig jag gjorde,
Snodde remmarne af koppar,
Ställde mig dermed vid väggen,
Väntade vid vägens ända,
Att den grymme skulle tröttna,
Att hans vrede skulle saktas;
Dock, ej tröttnade den grymme,
Icke lade sig hans vrede.

”Kallt det blef till slut derute,
Der jag irrade förskjuten,
Stod vid stuguväggen ensam,
Dröjde utanför vid dörren;
Så jag tänkte i mitt sinne:
”Längre vill jag icke vara
Den, som lider denna ondska,
Vill ej längre gå föraktad
Här i denna Lempo-skara,
Här i detta djefvulsnäste!”
”Bort jag gick från goda gården,
Öfvergaf det kära hemmet,
Ut jag irrade, jag arma,
Öfver kärr och öfver marker,
Öfver öppna, vida vatten,
Ända till min broders åkrar.
Men ur granen ljöd en stämma,
Hvarje tall jag hörde tala,
Kråkor kraxade omkring mig,
Skator sqvattrade emot mig:
”Här är ej ditt barndoms-hemvist,
Ej det ställe, der du föddes!”
Detta dock mig föga brydde,
På min broders gård jag trädde;
Men hvarenda grind mig sade,
Hvarje fält jag hörde klaga:
”Hvarför kommer du till hemmet,
Säg, hvad önskar här du spörja?
Död är längesen din fader,
Död din fagra fostrarinna,

Fremmande din bror dig blifvit.
Hustrun hård som en ryssinna!”
”Dock, ej detta ens mig brydde,
Fram begaf jag mig till stugan,
Räckte hand åt dörrens klinka,
Kall den kändes vid mitt handtag.
”När i stugan in jag stigit,
Blef jag stående vid dörren,
Men den sköna gårdsvärdinnan
Trädde icke fram till helsning,
Gaf mig ej ett välkomsthandslag;
Sjelf ej mindre skön och fager,
Bjöd ej heller jag en helsning,
Räckte ej ett välkomsthandslag.
Handen jag mot ugnen sträckte:
Kalla voro ugnens stenar.
Handen höll jag öfver härden:
Kallnad glöden var på härden.
”På en bänk min bror sig lägrat,
Vräkte sig i vrån vid ugnen,
Famnshögt sot hans skuldror täckte,
Låg kring hela kroppen spannhögt.
Alnshögt dam hans hufvud höljde,
Aska, qvarterstjock från ugnen.
”Af den fremmande han frågar,
Spörjer så utaf den komna:
”Hvadan fremlingen från fjerran?”
Dessa ord jag honom svarar:
”Känner du ej mer din syster,
Ej din moders fordna dotter?

Samma moders barn vi äro,
Samma fogel oss har fostrat,
Samma vildgås oss har vårdat,
Ut ur samma bo vi flugit!”
”Brast då ut i gråt min broder,
Tårar föllo från hans ögon.
Till sin hustru så han sade,
Talte sakta till sin älskling:
”Red en måltid åt min syster!”
Hustrun då med sneda blickar
Bar ett fat med kål ur köket,
Hvaraf rackan flottet slickat,
Hunden redan saltet ätit,
Svarte gårdvarn fått sin frukost.
”Sade brodren till sin maka,
Talte sakta till sin älskling:
”Frambär öl åt komne gästen!”
Hustrun då med sneda blickar
Frambar vatten åt den komna,
Vatten, men ej rent ens detta —
Systern sköljt deri sitt anlet,
Svägerskorna sina händer.
”Bort jag gick ifrån min broder,
Hastade från barndomshemmet,
Ut jag arma kom på vandring,
Fjerran fick jag arma färdas,
Ströfva kring på andra stränder,
Irra usel kring i verlden,
Okänd hvarje dörr besöka,
Obekanta grindar öppna,

Lemna mina barn på stranden.
Ge i andras vård de arma.
"Många menskor nu det finnes,
Ganska många nu det gifves,
Som i vrede till mig ryta,
Som med hårda ord mig snäsa:
Ganska få numer det finnes,
Som ett vänligt ord mig gifva,
Som med mildhet till mig tala.
Som mig bjuda fram till ugnen,
När jag träder in från regnet,
Smyger in från vinterkölden,
Rimfrosthöljd kring klädningsfållen,
Isbelagd kring pelsens kanter.
"Förr i mina ungdomsdagar
Hade jag väl aldrig anat,
Om jag hört det ock af hundra,
Om ock tusen det försäkrat,
Att en lefnadslott jag finge,
Att jag dagar skulle skåda,
Dagar, sådana som dessa
Och en lott så hård som denna!"

Tjugondefjerde Sången.

Nu är unga mön förmanad,
Nu är bruden undervisad;
Än jag talar till min broder.
Till vår brudgum så jag säger:
”Brudgum, du min dyre broder, *Förmaningsord*
Kärare än egen broder, *till Brudgummen.*
Än ett barn af samma moder, *v. 5—264.*
Än en son utaf min fader!
Lyssna till hvad nu jag säger,
Hvad jag säger, hvad jag talar
Om din hvita, vackra fogel,
Om den dufva, du har vunnit!
”Prisa, brudgum, nu din lycka,
Goda gåfvan, som dig gifvits,
Prisa högt, hvad högt bör prisas!
Ty en god du fått och funnit,
God hon är, som skaparn utsett,
Som han nådigt dig förlänat;
Tacka äfven hennes fader,
Ännu mera hennes moder,

Sång. 24. Som en sådan dotter vaggat,
Som en sådan brud dig fostrat!
"Skön är jungfrun vid din sida,
Strålande den mö du fästat,
Hvit är vännen, som du vunnit,
Täck är tärnan, som du skyddar,
Frisk är flickan, som du famnar,
Blomstrande din brud bredvid dig.
Raskt i rian hon arbetar,
Ledigt hon sin lie svänger,
Vacker är hon vid sitt byke,
Driftig, då hon kläder tvättar,
Ganska skicklig i att spinna,
Oförtruten vid sin väfnad.
Högljudt hennes väfsked väsnar,
Som på kullen gökens stämma,
Skottspoln flyger fram och åter,
Som en lekatt på en vedrad,
Spolen surrar om med snabbhet,
Som i ekorns mun en tallkott;
Byn har ej i ro fått sofva,
Slottets nejder sällan slumrat
Blott för jungfruns väfskeds prassel,
Blott för skottspolns trägna surrning.
"Unge brudgum, vackre yngling,
Stolte man, du sköne fästman!
Smid en lie, hvässa bettet,
Bind den vid ett skaft som duger,
Som du slöjdat sjelf vid grinden,
Som du yxat till på stubben;

När en solskensdag då kommer,
För din jungfru ut på ängen.
Lyssna då hur höet hväser,
Hur vid slagen gräset hviner,
Huru ängens starrgräs susar,
Blomsterhö't i fallet fräser,
Se hur markens tufvor jemnas,
Löfträdsskotten nederfalla!
”När en annan dag är kommen,
Framtag då den raka skottspoln,
Gör en duglig väfskedsklofve,
En ordentlig, prydlig väfbom,
Snickra äfven vackra trampträd,
Skaffa alla väfnadsredskap,
Låt i väfstoln jungfrun stiga,
Gripa tag i väfskedsklofven:
Då skall hennes väfsked ljuda,
Väfstoln gällt och högljudt klappa,
Bullret ut i byn skall höras,
Slamret skall förnimmas vida.
Spörja skola bygdens gummor,
Qvinnorna i nejden fråga:
”Hvem är det, som nu hörs väfva?”
Och då passar sig att svara:
”Det min älskling är, som väfver,
Hon, mitt hjertas vän, som slamrar!
Slogo lyckor in i väfven,
Släppte skeden sina tenar?”
— ”Lyckor slogo ej i väfven,
Skeden inga tenar släppte,

Sång 24. Väfven är, som väfd af Kuutar,
Som om Päivätär den spunnit,
Som om Karlavagnens tärna,
Stjernans dotter den fulländat!"
"Unge brudgum, sköne yngling,
Stolte man, du fagre fästman!
När du nu din färd begynner,
När från denna gård du reser
Vid din unga jungfrus sida,
Med din egen vackra dufva,
Ak då icke denna siska,
Denna hvita, vackra fogel
Ner i gropar invid vägen,
Kör ej fast mot gärdgårdshörnen,
Stjelp ej henne öfver stubbar,
Kasta henne ej mot stenar!
Aldrig förr i fadershemmet,
I sin fagra moders gårdar,
Flickan blifvit vräkt i gropar,
Kastad emot gärdsgårdshörnen,
Blifvit åkt omkull mot stubbar,
Icke heller stjelpt mot stenar.
"Unge brudgum, sköne yngling,
Stolte man, du fagre fästman!
Tag ej denna unga jungfru,
Bortför ej din egen älskling
Att i hörnet mulen sitta,
Att i stugans vrå sig gömma!
Aldrig förr i fadershemmet,
I sin fordna moders gårdar

Jungfrun gömd i vrån fått vistas,
Suttit undanskymd i hörnet:
Alltid hon vid fönstren suttit,
Rört sig midt på stugans tiljor,
Utgjort fadrens fröjd om qvällen,
Modrens glädje hvarje morgon.
"Icke må du, gode brudgum,
Icke må du denna dufva
Till en nödbrödsmortel föra,
För att stampa bark till föda,
Att af agnar baka kakor,
Att bereda bröd af tallbark!
Aldrig hon i fadershemmet,
I den vackra modrens gårdar
Blifvit förd till nödbrödsmortel,
Blifvit ställd att stampa barkmjöl,
Att af agnar baka kakor
Att bereda bröd af tallbark!
"Nej, din dufva må du föra
Till en tufva, rik på näring,
Till att råg ur lårar ösa,
Till att korn ur bingen hemta,
Till att tjocka kakor grädda,
Till att öl med insigt brygga,
Till att bröd af hvete baka
Och att talkkuna bereda!
"Brudgum, du min gode broder,
Icke må du denna dufva,
Denna unga, vackra vildgås
Någonsin till tårar bringa!

Sång. 24.

Skulle svåra stunder komma,
Gripes jungfrun utaf ledsnad,
Stick din brunte då i redet
Eller ispänn hvita skymmeln,
Hemta jungfrun till sin fader,
Hem till modrens kända stugor!
"Icke må du denna dufva,
Denna hvita, vackra fogel
Som en tjenarinna hålla,
Som ett legohjon behandla,
Neka att gå ner i källarn,
Eller att besöka boden!
Aldrig hon i fadershemmet,
I sin vackra moders gårdar
Hållits som en tjenarinna,
Som ett legohjon behandlats,
Nekats att gå ner i källarn,
Eller att besöka boden:
Ständigt skar hon hvetebrödet,
Hade uppsigt öfver äggen,
Sysslade i mjölksåns närhet,
Närmast invid ölets tunna,
Upplät boden hvarje morgon,
Läste loften hvarje afton.
"Unge brudgum, vackre yngling,
Männers stöd, du sköne fästman!
Om du jungfrun väl behandlar,
Skall du sjelf emottas vänligt,
När din svärfar du besöker,
Till din svärmors gårdar kommer:

Rikligt skall du der förplägas,
Riklig mat och dryck dig bjudas,
Hästen skall ur redet spännas,
In i stallet skall han föras,
Mat och dryck åt honom räckas,
Hafre bäras fram i skäppan.
”Ej du må om denna jungfru,
Om din hvita, vackra fogel
Säga att hon slägt ej eger,
Eller att hon saknar skyldskap!
Talrik slägt vår jungfru eger,
Har en vidtutgrenad skyldskap:
Om en kappe bönor utsås,
Får hvar slägting sig en böna,
Om en kappe linfrö såddes,
Vexte för en hvar en tåga.
”Ej du må, du gode brudgum,
Unga jungfrun hårdt behandla,
Lära henne vett med pisken,
Med en rem till klagan bringa,
Med en knippa ris att qvida,
Att vid lidrets dörr sig jemra!
Ännu aldrig unga jungfrun,
Aldrig förr i fadershemmet
Blifvit med en piske straffad
Tvingad med en rem att klaga,
Med en knippa ris att qvida,
Att vid lidrets dörr sig jemra.
”Ställ dig som en mur för henne,
Stå orubblig som en dörrpost,

Sång. 24.

Låt din mor ej aga henne.
Ej din fader henne banna.
Ej en fremling henne reta.
Granngårdsfolket henne tadla;
Ber din slägt dig aga henne.
Yrka andra på bestraffning.
Näns du dock ej slå den arma.
Ej ditt hjertas vän bestraffa.
Henne, som du tre år väntat,
Oaflåtligt efterfikat.
"Nej, förmana unga jungfrun,
Lär ditt äpple, gode brudgum,
Rätta henne under hvilan.
Eller inom slutna dörrar.
Fortfar så ett år igenom,
Näps med ord det första året,
Blott med ögats blink det andra,
Tredje året med en trampning!
"Om hon icke aktar detta,
Ej om sådant sig bekymrar,
Bryt dig då ett rö ur vassen.
Sök dig uppå mon ett starrgräs.
Hota dermed unga jungfrun:
Rätta henne fjerde året,
Skräm med denna stängel henne,
Med den sträfva starrens kanter.
Slå ej henne än med remmen.
Straffa henne ej med riset!
"Men om detta ej hon aktar.
Än ej efterföljer sådant,

Hemta då ett ris ur skogen,
Bryt i skogig däld en björkqvist,
Bär den under pelsens skörte,
Att en annan gård ej ser den,
Visa den åt unga jungfrun,
Hota dermed, slå dock icke!
"Om ej detta ens hon aktar,
Ej om sådant sig bekymrar,
Lär din jungfru då med riset,
Näps då henne med din björkqvist,
Inom stugans fyra väggar,
I ditt hus, med mossa drifvet.
Aga henne ej på ängen,
Tukta jungfrun ej på renen:
Bort i byn förnummes bullret,
Skriket ut till andra gården,
Hustruns gråt till grannens boning,
Larmet ända ut i skogen!
Värm allenast hennes skuldror
Och uppmjuka endast ryggen,
Rikta ej ett slag mot ögat,
Vidrör aldrig hennes öra, —
Bula finge hon på pannan,
Eller blånad öfver ögat;
Dervid kunde svågern fråga,
Dervid ock din svärfar mena,
Plöjarne i byn det märka,
Nejdens qvinnor le och säga:
Har den der i kriget varit,
Tagit del i någon drabbning?

Sång. 24. Månne vargen henne rifvit,
Skogens björnar henne sargat,
Eller är en varg dess fästman,
Har en björn hon fått till make?"
Låg en gubbe högst på ugnen,
Åldrig tiggare på muren.
Gubben talade på ugnen,
Tiggarn yttrade på muren:
"Ej du må, du arme brudgum,
Följa hustruns håg och sinne,
Hustruns håg och hala tunga,
Som jag gjort, jag arme gosse!
Kött jag köpte, bröd jag köpte,
Smör jag köpte, öl jag köpte,
Fisk af alla slag jag köpte,
Köpte flere sorter sofvel,
Öl från hemmets egna trakter,
Hvetebröd från fjerran nejder.
"Fick ej dermed dock en duglig,
Erhöll ej en sedig hustru.
Kom hon in i stugan, tycktes
I mitt hår hon vilja flyga,
Vildt förvred hon anletsdragen,
Hvälfde ögonen i vrede,
Jemt hon suckade och gnällde,
Talte till mig, full af ondska,
Kallade mig ofta klumprygg,
Nämnde mig på spe en vedklabb.
"Men jag fann ett annat medel,
Hittade en annan utväg:

Sång. 24.

När jag skalade ett björkris,
Slöt hon sig till mig, sin fogel;
När af en jag bröt en vidja,
Blef hon ödmjuk mot sin älskling;
När med videspön hon näpstes
Flög hon ömt sin vän om halsen."

Djupt den arma bruden suckar,
Suckar djupt och hemtar andan,
Brister ut i bittra tårar,
Yttrar slutligen och säger:
"Andras bortgång redan stundar,
Andras afsked är förhanden,
Närmare är dock mitt afsked,
Närmare min egen bortgång,
Fast det ock är tungt att skiljas,
Svårt i denna stund att lemna
Dessa vidtberömda bygder,
Dessa sköna, goda gårdar,
Der så vackert upp jag vuxit,
Der jag skjutit upp så herrligt
I min sälla blomningsålder,
Lycklig under barnaåren!

Brudens afskedssång. v. 301—462.

"Förr jag icke kunnat ana,
Aldrig i mitt lif förmoda,
Tro att bort jag skulle skiljas,
Ana att jag skulle föras
Bort från detta slottets nejder,
Bort från denna åsens skuldror;

Dock, nu vet jag att jag skiljes,
Vet det väl, och vandrar hädan:
Tömd är afskedsbägarn redan,
Afskedsölet ren är drucket,
Snart är släden vänd från hemmet,
Snart dess framkant utåt pekar,
Sidan mot min faders lada
Och dess hörn mot ladugården.
”Då ifrån mitt hem jag skiljes,
Då jag bortgår nu, jag arma,
Huru lönar jag min moders
Mjölk, och hur min faders godhet,
Hur min egen broders kärlek,
Hur min ljufva systers ömhet?
”Dig jag säger tack, min fader,
För min hittills funna bergning,
För den näring här jag njutit,
För de många mål mig mättat!
”Dig jag tackar, o min moder,
Som mig vaggat i min barndom,
Som mig burit späd i famnen,
Som din barm mig räckt till näring!
”Dig jag säger tack, o broder,
Dig, min broder, dig min syster,
Tackar eder, gårdens husfolk,
Er, j kära barndomsvänner,
Jemte hvilka här jag lefvat,
Vuxit i min blomningsålder!
”Icke må du nu, o fader,
Icke du, min goda moder,

Icke mina många fränder,
Hemmets kära anförvandter
Börja att deröfver sörja,
Eller af bekymmer gripas,
Att jag går till andra nejder,
Färdas fjerran ut i verlden!
Skaparns sköna sol ju skiner,
Skaparns gyllne måne glänser,
Himlens klara stjernor tindra,
Karlavagnen ut sig sträcker
Äfven längre bort i rymden,
Äfven annorstäds i verlden,
Än på fadrens gård allenast,
Öfver dessa hemmets stugor.
"Hän jag skiljes, bort jag vandrar,
Går från detta gyllne hemvist,
Från min faders, från min moders
Alltid gästfritt öppna boning:
Lemnar mina kärr och marker,
Mina gräsbevuxna gårdar,
Lemnar mina klara sjöar,
Mina sandbetäckta stränder
Att af nejdens gummor grumlas,
Att af vallhjon genomvadas.
"Andra få nu kärren trampa,
Öfver mina marker irra,
Hvila sig i mina lunder,
Genomströfva mina hedar,
Stiga på min gärdeslinda
Och beträda tågets renar,

Säng. 24. Springa öfver hemmets gårdar,
Stå vid stugans vägg derute:
Andra skola golfven sopa,
Städa stugans släta tiljor:
Renar få på åkern springa,
Lon i mina skogar löpa,
Vildgäss bo i mina lunder,
Foglar i min löfskog hvila!
"Hän jag skiljes, bort jag vandrar,
Flyktar med en annan flykting
I en höstnatts dunkla sköte,
Ut på halkan af en våris,
Att ett spår ej syns på isen,
Ej ett fjät förmärks på halkan,
Ej min klädnings fläkt på drifvan,
Ej på snön af fålln en strimma.
"När jag sedan återkommer;
När jag hemmets gård besöker,
Ej min mor min röst förnimmer,
Ej min fader hör min stämma,
Om jag ock på grafven gråter,
Om på deras stoft jag sörjer.
Gräset redan frodigt grönskar,
Vuxit har en enrisbuske
Öfver modrens stoft i grafven,
Öfver fostrarinnans hufvud.
"När till hemmet då jag kommer,
Hit till dessa vida gårdar,
Lär väl ingen mer mig känna,
Ingen ann' än dessa tvenne:

Gärdets allra lägsta vidja.
Gärdselstören längst på åkern,
Som jag upprest förr som liten,
Som jag flätat hop som flicka.
”Och min moders gamla gallko,
Som jag i min ungdom vattnat,
Som jag skött, då den var liten,
Hör jag matt emot mig råma,
På den vida gårdens spånhög,
Hemmets snöbetäckta marker:
Kanske äfven den mig känner,
Vet att jag är hemmets dotter.
”Och min faders häst, den gamle,
Som jag matade som liten,
Som jag fodrat förr som flicka,
Hör jag kraftlöst mot mig gnägga,
På den vida gårdens spånhög,
Hemmets snöbetäckta marker:
Kanske äfven den mig känner,
Vet att jag är gårdens dotter.
”Och min broders gamle gårdshund,
Som jag matat i min barndom,
Som jag lärde in som flicka,
Hör jag svagt emot mig skälla,
På den vida gårdens spånhög,
Hemmets snöbetäckta marker:
Kanske äfven den mig känner,
Vet att jag är gårdens dotter.
”Andra torde ej mig känna,
När till hemmets gård jag kommer,

Fast min båtstrand är som fordom,
Boningsplatsen oförändrad,
Fast hvart fiskrikt sund sig liknar
Och hvar notplats qvar jag finner.
"Blif då qvar i frid, o pörte,
Pörte med ditt tak af bräder,
Godt det blir att återkomma,
Kärt att engång än här vandra!
"Blif då qvar i frid, o farstu,
Farstu med ditt golf af bräder,
Godt det blir att återkomma,
Kärt att engång än här vandra!
"Blif i ostörd frid derute,
Gård med dina höga rönnar,
Godt det blir att återkomma,
Kärt att engång än här vandra!
"Er i fridens hägn jag lemnar,
Fält och bäruppfyllda skogar,
Er, j tågens blomsterlindor,
Er, j ljungbevuxna moar,
Träsk med edra hundra holmar,
Djupa sund, på fisk så rika,
Kullar, j med edra granar,
Dälder, j med edra björkar!"

Derpå smeden Ilmarinen
Slängde jungfrun i sin släde,
Gaf sin häst ett slag med snärten,
Yttrade ett ord och sade:

”Lefven väl, j insjöstränder,
Insjöstränder, åkerlindor,
Kullens alla unga tallar,
Alla höga träd i skogen,
Alla häggar bakom stugan,
Enar, j vid gårdens brunnsväg,
Smultronstjelkar, j på marken,
Smultronstjelkar, gröna grässtrån,
Videbuskar, granars rötter,
Alars toppar, björkars näfver!”
Derpå smeden Ilmarinen
Åkte ut från Pohjas gårdar,
Barnen blefvo qvar och sjöngo,
Barnen sjöngo så och sade:
”Flög till oss en kolsvart fogel,
Flaxade hitåt ur skogen,
Visste att vår and sig vinna,
Att vårt bär ifrån oss locka,
Tog ifrån oss vackra äplet,
Fångade vår fisk ur vattnet,
Svek med småmynt jungfruns sinne,
Lockade med silfver henne.
Säg, hvem för oss nu till stranden,
Leder nu oss ner till bäcken?
Tom skall vattsån stå i stugan,
Obegagnad blir vår såstång,
Golfven skola icke sopas,
Stugans tiljor qvasten sakna,
Tjockna skola bägarns bräddar,

 Mörkna dryckesstopens handtag!"
Sjelf nu smeden Ilmarinen
Vid sin unga jungfrus sida
Färdas fram med gny och buller,
Åker öfver Pohjas stränder,
Långsmed Sima-sundens kanter,
Utmed åsens höga branter;
Stenar skramla, sanden gnisslar,
Släden skrinner, vägen undflyr,
Okets spända jernrem knarrar,
Medarne af björkträd knaka.
Masurstöttorna de braka,
Lokan gjord af hägg, den darrar,
Slädens vidjelänkar knarka,
Ringarne af koppar klinga,
Medan trafvaren, den starka,
Raske fålen fram ses springa.
En dag, åker han och tvenne.
Åker hela trenne dagar,
Med sin ena hand vid tömmen
Och vid jungfruns barm den andra,
Ena foten utom släden
Och den andra under fällen.
Trafvarn sprang och färden framled,
Dagen svann och vägen aftog.
Slutligen på tredje dagen,
När sig aftonsolen sänker,
Skymtar smedens hem på afstånd,
Ilmas gård i fjerran blänker,

Synes röken lodrät stiga, **Sång. 24.**
Tjock och sotig upp sig höja,
Vältra sig ur stugans skorsten,
Upp till skyarne sig svinga.

Tjugondefemte Sången.

Länge ren man väntat hade,
Länge väntat, utåt blickat
Efter bröllopsskarans ankomst
Uti Ilmarinens boning.
Ren de gamlas ögon fuktas,
Der de sitta invid fönstren,
Ren de ungas knän ses svigta,
Der de hålla vakt vid grinden,
Redan barnens fötter värka,
Der de stå vid stuguväggen,
Redan männens skodon nötas,
Der de ströfva kring på stranden.
Slutligen en vacker morgon,
Engång, medan dagen inbröt,
Hördes gny och dån ur skogen,
Ljöd från tallmon slädars rassel.
Lokka, vänliga värdinnan,
Kalevatar, fagra qvinnan,
Yttrade ett ord och sade:
"Det är sonens egen släde,

Nu han kommer hem från Pohja,
Vid sin unga jungfrus sida!
”Vänd dig nu mot dessa nejder,
Styr hit in till dessa gårdar,
Stugor af din fader byggda,
Redda af den ålderstigne!
Det är smeden Ilmarinen,
Kosan vänder han mot hemmet,
Stugorna, af fadren byggda,
Redda af den ålderstigne.
Hjerpar höras högljudt hvissla
På hans loka, gjord af ungträd,
Gyllne gökar glädtigt gala
På den granna slädens framkant.
Ekorrarne lustigt springa
Långsmed stängerna af lönnträd.
Lokka, vänliga värdinnan,
Kalevatar, sköna qvinnan,
Höjde nu sin röst och sade:
Talade med dessa orden:

Sång vid Brudgummens hemkomst. v. 41—126.

”Byn har bidt på månens skifte,
Ungdomen på solens uppgång,
Barnen väntat bär på marken,
Sjön en tjärad båt sig önskat,
Ej på månen jag har väntat,
Ej det ringaste på solen:
Väntat har jag på min broder,
På min broder, på hans maka:
Qvällar, morgnar ut jag blickat,
Har ej vetat hvart han svunnit,

Sång. 25. Trott att mön ej vore fullvext.
Att hon vore än för mager,
Då min son ej återvände,
Fast han dock med visshet lofvat
Komma medan spåren syntes,
Innan fjäten hunnit svalna.
"Ständigt såg jag ut hvar morgon,
Dagligen derpå jag tänkte,
Om ej vännens släde komme,
Brodrens skrinda icke åkte
In på dessa trånga gårdar,
Dessa smala boningsplatser:
Om ock häst af halm han hade,
Och hans släde blott två stöttor.
Hade den likväl jag prisat,
Kallat den till slädars släde,
Om den med sig bragt min broder,
Hemtat hem min vackre gosse.
"Så jag hoppades beständigt,
Utåt såg jag hela dagen,
Tills på sned mitt hufvud hängde,
Tills min fläta vreds åt sidan,
Tills jag skefvade på ögat,
Väntande min broders ankomst
Hit till dessa smala gårdar,
Dessa trånga boningsplatser:
Slutligt ock han synes komma,
Engång verkligen han nalkas,
Hemtar hem ett fagert anlet,
Har en blomsterkind vid sidan.

„Brudgum, du min gode broder,
Spänn din raske hingst ur redet.
Låt den gode hästen ledas
Till dess fordna betesplatser,
Till den kända hafrekrubban:
Bringa sedan oss din helsning,
Bringa den åt oss och andra,
Bringa den åt alla gäster!
„När du slutat har din helsning,
Gif oss då besked, förtälj oss,
Om du gjort en lycklig resa,
Om du frisk och sund har färdats.
När din svärmor du besökte,
Till din svärfars hem begaf dig.
Fick du flickan, vann du väldet?
Har du störtat stridens portar?
Har din jungfrus slott du tagit,
Undanvräkt den fasta muren,
Har din svärmors golf du trampat.
Fått en plats på värdens långbänk?
„Men jag ser det, hvarför fråga,
Märker det, och hvi då spörja:
Frisk och sund min son har färdats.
Gjort en god, behaglig resa;
Dufvan fick han, väldet vann han,
Stridens portar har han krossat,
Störtat slottet, bygdt af bräder,
Nedfällt väggen, gjord af lindträd.
När sin svärmor han besökte,
I sin gode svärfars gårdar;

Sång. 25. Knipan är uti hans värjo,
Dufvan är uti hans armar.
Sköna jungfrun vid hans sida.
I hans våld den vackra vännen.
"Hvem bar hit det falska budskap,
Hvem har väl det rykte utspridt.
Att vår brudgum tomhändt kommit,
Att förgäfves fålen sprungit?
Tomhändt ej vår fästman kommit,
Ej hans häst förgäfves sprungit,
Någonting ändock har hingsten,
Med sin hvita man, oss hemtat:
Höljd af svett är gode hästen.
Löddrig ypperlige fålen,
Som har lilla dufvan hitbragt.
Medfört unga, sköna jungfrun."
"Stig ur skrindan nu, du sköna,
Upp ur släden, goda gåfva,
Uppstig utan att du lyftas,
Res dig utan att du höjes,
Om han är för ung, som lyftar.
Och för stolt, som upp dig höjer!
"När du rest dig upp ur släden.
Höjt dig upp från skrindans säte.
Träd då på den vackra vägen.
På den lefverbruna marken.
Som vår svinahjord har jemnat,
Gårdens många grisar trampat,
Som af fåren blifvit slätad
Och af hästars manar sopad.

Sanger vid Brudens emottagning. v. 127—382.

”Stig med dufvans nätta fötter,
Trippa som en årta trippar
Öfver dessa rena gårdar,
Öfver dessa jemna marker,
Gårdar, dem din svärfar utsett,
Dem din svärmor bragt i ordning,
Öfver sonens slöjdeplatser,
Öfver dottrens gröna lindor;
Sätt din fot på stugans trappa,
Tag ett steg på farstugolfvet.
Träd uti den vackra farstun,
Derifrån stig in i stugan,
Träd inunder frejdad takås,
Under dessa sköna sparrar!
”Redan hela denna vinter,
Redan under förra sommarn
Golfvets andbenstiljor knarrat,
Väntat att af dig beträdas,
Gyllne taket högljudt dånat,
Väntat dig att gå derunder,
Fönstren fröjdat sig och väntat
Dig, som skall vid fönstren sitta.
”Redan hela denna vinter,
Redan under förra sommarn
Låsen skramlat högt af längtan
Att af ringprydd hand bli lästa,
Trösklarne sig redan nedsänkt
För den stoltas fina fållar,
Dörrarne sig ständigt öppnat,
Väntande sin öppnarinna.

"Redan hela denna vinter.
Redan under förra sommarn
Stugan vändt sig kring af längtan
Efter den, som stugan sopar.
Farstun flyttat sig från stället.
Väntat den, som städar farstun,
Skjulen börjat framåt skrida.
Sökt den hand, som qvasten sköter.
"Redan hela denna vinter.
Redan under förra sommarn
Gården sänkt sig, börjat slutta.
Saknat den, som spånor plockar.
Loften lutat utaf längtan
Efter den, som går i loften.
Sparrar krökt sig, balkar böjt sig.
Väntat unga hustruns kläder.
"Redan hela denna vinter.
Redan under förra sommarn
Våra tåg af längtan klagat.
Saknat den, som der skall vandra.
Ladugården sökt sig närma
Den, som blir dess vårdarinna.
Boskapsgården vikit undan
För den and, som den skall trampa.
"Redan hela denna dagen.
Redan dagen härförinnan
Bästa mjölk-kon tidigt bölat
Efter den, som kärfven hemtar.
Unge fålen redan gnäggat
Efter den, som hö't skall gifva.

Vårens lam har bräkt af längtan
Efter den som fodret räcker.
”Redan hela denna dagen,
Redan dagen härförinnan
Gammalt folk vid fönstren suttit,
Barnen ströfvat kring på stranden,
Qvinnorna sig ställt vid väggen,
Gossarne vid farstudörren,
Väntat på den unga hustrun,
Längtat efter brudens ankomst.
”Hel dig gård, med all din fullhet,
Yttre gård med dina männer!
Hel dig trappa med din fullhet,
Trappa, du med dina gäster!
Hel dig farstu med din fullhet,
Hel dig skara under taket,
Hel dig stuga med din fullhet,
Barn på golfvets hundra tiljor!
Hel dig måne, hel dig konung,
Hel dig, unga bröllopsskara!
Aldrig förr har här väl funnits,
Icke nyss, förut ej heller,
Sådan stolt och ståtlig skara,
Bröllopsfolk, så skönt som detta!
”Brudgum, du min gode broder,
Vik det röda skynket undan,
Lyfta nu på silkesduken,
Låt oss denna mård beskåda,
Som du fem år efterfikat,
Gått och sett uppå i åtta!

Sång. 25. ”Har du medfört den du önskat?
Du har önskat få en dufva,
Mjellhvit mö i landet välja,
Fager flicka bortom hafvet.
”Men jag ser det, hvarför fråga,
Märker det, och hvi då spörja:
Du har dufvan med dig hemtat,
I din värjo är din blå-and.
Toppen af det träd, som grönskar
Rikast i den gröna lunden,
Grenen af den hägg, som blommar
Friskast i den friska skogen.”
Satt ett litet barn på golfvet.
Barnet talade och sade:
”O, hvad har du hemfört, broder!
Skön hon är, som tjärvedsstubben,
Smärt, liksom en tjärutunna,
Lika reslig som en nystfot!
”Ser du nu, du arme fästman:
All din lifstid har du hoppats
Få en hundra markers jungfru,
En, som köptes blott med tusen:
Vacker mö du ock har fått dig,
Värd helt säkert mer än tusen!
Kråkan har du fått från kärret,
Fått en skata ifrån gärdet,
Fogelskrämman från en åker,
Svarta fogeln ifrån fältet!
”Hvad har hon väl gjort i tiden,
Sysslat hela denna sommar,

Då hon ej en vant har stickat,
Ej en strumpa ens åt slägten!
Tomhändt träder hon i stugan,
Utan skänker till sin svärfar,
Möss i hennes kista stöka,
Spetsa öronen i asken!"

Lokka, vänliga värdinnan,
Kalevatar, fagra qvinnan,
Hörde underliga talet,
Yttrade ett ord och sade:

"Usla barn, hvad har du yttrat,
Hvad har oförskämdt du ordat!
Klander må mot andra riktas,
Smädelser må andra drabba,
Men för ingen del vår jungfru
Eller någon här i gården!

"Onda ord du nu har yttrat,
Dåligt tal du fört i munnen,
Lik en nyfödd kalf du ordat,
Lika klokt, som gårdagsvalpen!
Herrlig mö vår brudgum vunnit,
Hemfört landets skönsta tärna,
Lik ett än ej moget lingon,
Lik ett smultron uppå kullen,
Lik en gyllne gök i trädet,
Liten siska, gömd i rönnen,
Brokig fink i björkens krona,
Mellan lönnens löf en svala.

"Ej han funnit ens i Tyskland,
Eller träffat bortom Estland

Sång. 25. Denna täckhet hos en tärna,
Denna ljufhet hos en alla,
Denna skönhet i ett anlet,
Denna ståtlighet i vexten,
Eller denna armens hvithet,
Denna halsens smärta böjning!
"Tom ej heller bruden kommit:
Pelsar har hon med sig hemtat,
Ryor har hon att oss bjuda,
Ylletyger hon oss bringar.
"Mycket denna jungfru redan
Vid sin egen slända spunnit,
Vid sin egen spinnrock tvinnat
Och beredt med egna händer:
Väfvar af den största hvithet,
Bredda ut vid vinterbyket,
Blekta under vårens dagar,
Torkade i sommartider,
Goda, lena linnelakan,
Goda, höga hufvudkuddar,
Sköna, släta silkesdukar,
Täcken, bländande och hvita.
"Goda fästmö, sköna fästmö,
Fästmö, blomstrande och fager!
Väl du var i hemmet aktad
Såsom flicka hos din fader:
Sök att alltid aktad vara
Såsom gift i mannens boning!
"Börja icke nu att sörja,
Skapa icke dig bekymmer!

Icke till ett kärr man fört dig
Eller till en bäck dig tagit —
Från en tufva, rik på näring,
Till en rikare man fört dig,
Från ett hem, der ölet flödar,
Till ett öfverflöd, än större.
"Goda jungfru, fagra fästmö,
Detta blott jag vill dig fråga:
Varseblef du vid din hitkomst
Stackar, yfviga i toppen,
Spanmålshögar, tofsbeprydda?
Denna gård rår om dem alla,
Denne brudgum dem har samlat,
Åkern plöjt och säden utsått.
"Unga jungfru, vackra jungfru,
Detta vill jag nu dig säga:
Du, som vetat väg till gården,
Lär dig nu i gården lefva!
Godt är här för dig att vara,
Skönt för hustrun blir att lefva:
Mjölksån i din vård du eger,
Ensam får du smöret sköta!
"Godt har jungfrun här att vara,
Skönt får dufvan här att lefva:
Rymlig här är badstulafven,
Breda äro stugans tiljor,
Värden jemngod med din fader,
Gårdsvärdinnan med din moder,
Sönerna din broders likar,
Döttrarna din egen systers.

Sång. 25. "Om en längtan hos dig vaknar
Och om du med saknad minnes,
Hur din fader fisk dig fångat.
Hur din bror dig hjerpar hemtat.
Bed då ej derom din svåger.
Vänd dig icke till din svärfar,
Nämn din önskan för din make,
Blott för honom, som dig hitfört;
Icke ströfvar genom skogen
Något djur på fyra fötter.
Icke ilar genom rymden
Någon lättbevingad fogel.
Icke hvimlar ens i vattnet
Någon fisksvärm, ej den bästa,
Som din man ej vet att fånga,
Som din make ej dig hemtar!
"Godt har jungfrun här att vara.
Skönt har dufvan här att lefva,
Nödgas ej till qvarnen hasta.
Ej vid stampen sig bemöda;
Hvetet här med vatten malas.
Forsen fradgar invid qvarnen,
Vågen tvättar kärlen rena,
Hafvets skum dem skurar sjelfmant.
"O du gyllne by, du goda!
O du bästa fläck på jorden!
Lindor nertill, åkrar ofvan.
Byn belägen midt bland dessa,
Invid byn den sköna stranden,
Invid stranden vackra båten,

Der vår unga and får gunga.
Vackra vattenfogeln plaska!"

Derpå stora bröllopsskaran
Blef med mat och dryck förplägad.
Rundligen med stora stekar.
Med de allraskönsta kakor,
Med ett godt och kraftigt kornöl
Och med vört, som brygts på hvete.

Der fanns kokad mat tillfyllest.
Nog att äta, nog att dricka,
Att ur röda fat förtära,
Att ur sköna skålar spisa:
Kakor att i bitar brytas,
Smör att bredas öfver brödet,
Sik att uti stycken skäras,
Lax att skiftas ut i skifvor,
Medelst knifvar, silfversmidda.
Bett, som voro guldbeslagna.

Oköpt rann det röda ölet,
Mjödet dracks ej för betalning.
Ölet flöt från sparrens ända.
Mjödet ur en uppställd tunna.
Läpparne af ölet sköljdes,
Sinnet lifvades af mjödet.

Hvem blef utsedd nu att sjunga.
Bedd att sånger skickligt qväda?
Gamle trygge Wäinämöinen,
Den evärdelige sångarn,

Sång. 25. Sjelf begynner nu att qväda,
Sig till sångens värf förfogar;
Höjande sin röst han säger
Och med dessa ord han talar:
"Käre vänner, gode bröder, *Tacksägelse-sånger. v. 413—672.*
J som mundtligt till mig talen,
Mina goda språk-kamrater,
Hören hvad jag säger! Sällan
Mun mot mun två dufvor mötas,
Syskon öga emot öga,
Bröder sida invid sida,
Hand i hand en moders söner,
Här i dessa öde trakter,
Dessa Pohjas sorgsna länder!
"Skola då en sång vi börja,
Oss till sångens värf förfoga?
Skalden tillhör ju att sjunga,
Vårens gyllne gök att gala,
Sinetär att tyger färga,
Kankatar att väfven sköta.
"Äfven Lapplands söner sjunga,
Qväda gladt i sina hö-skor,
När de elgens kött, det grofva,
Renens magra kött förtära:
Hvarför kan då jag ej sjunga,
Kunna våra barn ej qväda,
Vi, som oss med bröd förplägat,
Vi, som mättat oss med mjölmat?
"Äfven Lapplands söner sjunga,
Qväda gladt i sina hö-skor,

När de vatten tömt ur skålen,
Tuggat på ett stycke barkbröd:
Hvarför kan då jag ej sjunga,
Kunna våra barn ej qväda,
Då en mustig dryck vi druckit,
Styrkt oss med ett kraftigt kornöl?
”Äfven Lapplands söner sjunga,
Qväda muntert uti hö-skor,
När de kring en sotig stockeld,
Invid härdens kol sig lägrat:
Hvarför kan då jag ej sjunga,
Kunna våra barn ej qväda
Under vida frejdad takås,
Under takets sköna resning?
”Här ha männer godt att vara,
Här ha qvinnor skönt att vistas,
Här, vid sidan af ett ölfat,
Här, vid brädden af ett mjödkar.
Hela sund med sik stå för oss,
Hela notvarp lax bredvid oss,
Maten minskas ej af ätning,
Drycken ej, fastän vi dricke.
”Här ha männer godt att vara,
Qvinnor alltför bra att vistas;
Icke sorgsen här man spisar,
Ledsamt är ej här att lefva:
Här man spisar fri från sorger,
Utan ledsnad här man lefver,
Under denna värdens lifstid,
I värdinnans lefnadsdagar.

Sång. 25. ”Hvem skall nu tillförst jag tacka,
Värden eller ock värdinnan?
Ständigt fordna tiders männer
Tackat främst af alla värden,
Som från kärret hitfört huset,
Skaffat stugan hit ur skogen,
Tallar hit vid roten släpat,
Forslat furor fram vid toppen,
På en lämplig plats dem lägrat,
På en stadig grund dem uppfört,
Till en stor och rymlig stuga,
Till en prydlig gård för slägten,
Timrat väggarne i skogen,
Bjelkarne på åsens branter,
Fått ur stenig jordmån spröten
Och från tallmon takets bräder,
Näfret från ett häggbergs höjder,
Mossan från de sanka kärren.
”Omsorgsfullt är stugan uppförd,
Huset ställdt på lämpligt ställe,
Hundra karlar derpå timrat,
Tusen hafva stått på taket,
Medan denna stuga byggdes,
Dessa plankor hop man fogat.
”Många gånger ren för värden,
Medan detta hus blef uppfördt,
Håret flugit har i vinden,
Pröfvat svåra vinterstormar;
Ofta har den gode värden
Lemnat vanten qvar bland stenar,

Hatten hängande i trädet,
Sjunkit ner till knä't i kärret.
"Ofta nog den gode värden
Bittida, vid dagens gryning,
Innan någon annan vaknat,
Innan byn det kunnat höra,
Stigit upp ifrån en stockeld,
Vaknat i sin granriskoja;
Ofta barr hans hufvud borstat.
Dagg bestänkt hans klara ögon.
"Derför får den gode värden
Många vänner ock i stugan,
Sångare, som bänken fylla,
Gäster, som vid fönstren fröjdas,
Som på golfvet glädtigt glamma,
Som i stuguhörnet stoja,
Som vid väggen stå derute,
Vandra öfver gärdets lindor,
Skrida af och an på gården,
Ströfva hit och dit vid stranden.
"Värden har till först jag prisat,
Nu jag prisar vår värdinna,
För de rätter hon har tillredt,
För det långa bordets råga.
"Sjelf hon stora bröd har bakat,
Talkkuna hon sjelf har tillredt,
Klappat den med flinka händer,
Snabbt med sina tio fingrar:
Vänligt bröden fram hon burit
Skyndsamt gästerna hon mättat,

Fläsk i rikligt mått dem bjudit.
Högtuppjästa gräddpiroger;
Betten böjts på våra knifvar.
Skaften ren från bladen lossnat,
Medan laxar här vi styckat,
Sönderhuggit gäddors hufvu'n.
"Ofta nog har vår värdinna.
Denna gårdens trägna husmor,
Vaknat före hanegället,
Uppstått, innan tuppen ropat,
Till bestyr för detta bröllop,
Medan rätterna hon tillredt,
Medan hon sin humla samlat,
Medan ölet var i brygden.
"Alltförväl har vår värdinna.
Denna gårdens trägna husmor,
Vetat att sitt öl bereda,
Att en smaklig maltdryck brygga
Af en säd, som grott tillfyllest,
Af ett malt med nödig sötma.
Som hon icke vändt med spaden,
Icke omrört med sin såstång.
Nej, med händerna hon vändt det.
Rört det om med sina armar
I en rökbefriad badstu,
På en lafve, ren och sopad.
"Ännu aldrig vår värdinna,
Denna gårdens trägna husmor,
Låtit grodden blifva klibbig.
Maltet unket, kärft till smaken,

Ofta hon gått ner i badstun
Helt allena, midt i natten,
Utan att för vargar rädas
Eller frukta skogens vilddjur.
»Nu jag prisat har värdinnan,
Prisa vill jag nu vår talman!
Hvem är här till talman utsedd,
Vald att leda bröllopståget?
Bygdens bäste man är talman,
Nejdens prydnad vägen visat.
»Klädd är denne gode talman
I en rock af utländsk vadmal,
Tätt åtsittande kring bröstet,
Ledig och beqväm kring lifvet.
»Klädd är ock vår gode talman
I en smal kaftan af kläde:
Fållarne i sanden släpa
Och dess skörten nå till marken.
»Något litet skönjes skjortan,
Skymtar fram helt obetydligt:
Fin är väfven, som om Kuutar,
Tennbriskprydda tärnan, väft den.
»Äfven bär vår gode talman
Kring sitt lif en präktig gördel,
Väfd af solens sköna dotter,
Stickad af dess rosenfingrar
På en tid, då eld ej lyste,
Då man eld ännu ej kände.
»Klädd är ock vår gode talman
Uti sköna silkesstrumpor,

Strumpeband han bär af siden,
Snodder, brokiga, kring benen,
Virkade af gyllne trådar,
Rikt utsmyckade med silfver.
”Visst har ock vår gode talman
Goda skor af utländskt arbet”;
Svanor likna de på strömmen,
Tvenne lommar på en åbrant,
Tvenne vildgäss i ett barrträd,
Två flyttfoglar uti skogen.
”Visst har äfven denne talman
Håret lagdt i gyllne lockar,
Skägget uti gyllne flätor,
Högrest mössa på sitt hufvud,
Hvilken högt bland molnen skimrar,
Skymtar fram bland skogens toppar:
Ej en sådan fås för hundra,
Köpes ej för tusen marker.
”Nu jag prisat har vår talman,
Prisar nu vår bröllopstärna!
Hvadan fick man bröllopstärnan,
Hvadan togs den lyckosamma?
”Dädan fick man bröllopstärnan,
Dädan togs den lyckosamma:
Bortom Tanikka, det fasta,
Utanför det nya slottet.
”Dock, ej derifrån hon kommit —
Ej den minsta grund det eger —
Dädan togs vår bröllopstärna,
Dädan kom den lyckosamma:

Bortom vattnen ofvan Dvina,
Från de öppna, vida fjärdar.
"Ej ens derifrån hon kommit —
Icke minsta grund det eger —
Fanns ett smultron uppå marken,
Rodnade på mon ett lingon,
Ljusgrönt gräs på åkern grodde,
Gyllne blomman stod i lunden,
Deraf ficks vår bröllopstärna,
Dädan kom den lyckosamma.
"Munnen är hos bröllopstärnan
Nätt, som skottspoln är i Suomi,
Hennes klara ögon tindra
Liksom stjernorna på fästet,
Hennes höga panna liknar
Månen öfver hafvets vågor.
"Smyckad rikt är bröllopstärnan,
Halsen prydes af en guldked,
Hufvudet af gyllne plåtar,
Armarne af gyllne armband,
Fingrarne af gyllne ringar,
Öronen af gyllne hängen,
Pannan pryds af gyllne spännen,
Och af perlor ögonbrynen.
Ren jag trodde månen lysa,
Då den gyllne brisken blänkte,
Ren jag trodde solen skina,
Då på halsen spännet lyste,
Trodde något fartyg sqvalpa,
När jag hörde hufvan fläkta.

"Så jag prisat bröllopstärnan:
Nu beser jag hela skaran,
Önskar se om den är vacker,
Om de gamle trygge sitta.
Om vår ungdom är behaglig.
Hela skaran stolt och ståtlig.
"Nu jag skaran har beskådat,
Fast jag ock på förhand känt den:
Aldrig har väl förr här funnits.
Torde ock härnäst ej finnas
Sådan stolt och ståtlig skara.
Sådan prydlig mängd af gäster,
Sådan trygghet hos de gamle
Och en så behaglig ungdom!
Vadmalsklädd är hela skaran,
Liknar skogen, höljd i rimfrost:
Nertill som en morgonrodnad,
Ofvantill som dagens gryning.
"Godt förråd på silfver funnits,
Guld för gästerna tillräckligt.
Mynt i säckar uppå marken,
Penningspåsar invid tågen.
För den bjudna bröllopsskaran,
Gästerna till pris och heder!"
Gamle trygge Wäinämöinen,
Sångens stöd för alla tider.
Nu sig satte i sin släde,
Styrde kosan emot hemmet:
Sånger sjöng han under färden.
Qvad med mycken konst och insigt,

Sjöng en sång och sjöng en annan,
Men vid tredje sången slutligt
Stötte mot en sten hans mede,
Brast en fjettra mot en stubbe;
Så gick sångarns släde sönder,
Brast för Wäinö slädens mede:
Fjettran bröts med brak i bitar,
Slädens sidor söndersprungo.
Sade gamle Wäinämöinen,
Yttrade och tog till orda:
”Finns väl här, bland denna ungdom,
Bland det slägte, som nu vexer,
Eller ock bland äldre männer,
Bland det slägte, som går unnan,
Den som ginge ner till Tuoni,
Sig till Manala begåfve,
För att Tuonis borr mig hemta,
Manas nafvare mig bringa,
Att jag laga kan min släde,
Skrindan åter sammanfoga?”
Såväl unga männer säga,
Som ock gamle honom svara:
”Icke finns bland denna ungdom,
Icke ens bland äldre männer,
Ej bland hela detta slägte,
En så oförfärad hjelte,
Att han ginge ner till Tuoni,
Sig till Manala begåfve,
För att Tuonis borr dig hemta,
Manas nafvare dig bringa,

Att du laga må din släde,
Skrindan åter sammanfoga."

Nu den gamle Wäinämöinen,
Den evärdelige sångarn,
Gick ånyo ner till Tuoni,
Vandrade till Manas stugor:
Borren bragte han från Tuoni,
Nafvaren från Manas stugor.

Derpå gamle Wäinämöinen
Qväder fram en skog, som blånar:
Skapar så en ek i skogen
Och en stadig rönn derjemte:
Dem begagnar han för släden,
Deraf böjer han sig medar,
Deraf väljer han sig fjettror,
Vrider sig deraf en loka.

Så han fick sin släde lagad,
Skrindan åter sammanfogad,
Spände fålen nu i redet,
Brune springarn för sin släde,
Sjelf han satte sig i släden,
Sänkte sig uti sitt åkdon:
Springarn sprang förutan piske,
Utan slag af perle-snärten,
Fram mot fordna foder-ställen,
Till bekanta betesplatser,
Bragte gamle Wäinämöinen,
Den evärdelige sångarn,
Ända fram till egna dörrar,
Till hans egen stugas tröskel.

—— ——

Innehåll.

jola: 1—116. — Louhi, Pohjolas värdinna, hör Wäinämöinen sörja på stranden, och för honom upp till gården samt undfägnar honom på det bästa: 117—274. — Wäinämöinen längtar dock tillbaka till sin hembygd, men Pohjolas värdinna vill ej låta honom resa, ifall han ej kunde smida Sampo, för hvilken hon lofvar gifva honom sin dotter till maka: 275—322. — Wäinämöinen lofvar från hemmet sända smeden Ilmarinen, som förstode att smida Sampo; han erhåller då af Pohjolas värdinna häst och släde, och styr sin färd emot hemmet: 323—368. . Sid. 82—94.

Åttonde Sången. Under vägen varseblifver Wäinämöinen Pohjolas unga skönt klädda tärna och begär hennes hand: 1—50. — Jungfrun lofvar slutligen foga sig i hans önskan, om han kunde bygga en båt af stycken ur hennes slända och bringa den ut på vattnet, utan att sjelf beröra den: 51—132. — Wäinämöinen börjar timra båten, men tillfogar sig med sin yxe ett djupt sår i knäet, och förmår ej stilla blodflödet: 133—204. — Han söker hjelp i trenne skilda gårdar och finner slutligen en gubbe, som lofvar att hämma blodet och bota skadan: 205—282. . . . . Sid. 95—104.

Nionde Sången. Wäinämöinen förtäljer för den gamle jernets ursprung: 1—266. — Gubben uttalar smäde-ord mot jernet och förmår genom bevärjelser blodet att stanna: 267—418. — Han låter sin son bereda en salva, bestryker och förbinder såret; Wäinämöinens knä läkes och han tackar Gud för vunnet bistånd: 419—586. Sid. 105—124.

Tionde Sången. Wäinämöinen återkommer till hemmet och uppmanar Ilmarinen att begifva sig till Pohjola, der han kunde vinna den unga Pohja-dottren genom att förfärdiga Sampo: 1—100. — Ilmarinen är dock föga hugad för denna färd; Wäinämöinen bringar honom då genom list till Pohjola: 101—280. — Ilmarinen smider Sampo, som af Pohjolas värdinna inneslutes i ett berg: 281—432. — Ilmarinen begär nu Pohja-dottrens hand, men hon afslår under åtskilliga förevändningar anbudet: 433—462. — Ilmarinen erhåller en båt, återvänder till Kalevala och omtalar för Wäinämöinen att han smidt Sampo färdig: 463—510. . . . . Sid. 125—142.

Såsom ett tredje prof fordrar då Louhi, att han skall skjuta en svan uppå Tuonis elf, och han begifver sig ner till dess strand, men här lurar på honom den gamle herden från Pohjola; denne dödar honom och vräker hans kropp i Tuonis fors. Tuonis son hugger slutligen Lemminkäinen i stycken: 373—460. . . . . Sid. 185—200.

Femtonde Sången. En dag ser Kyllikki blod drypa ur Lemminkäinens borste; hon och hans moder ana då att han är fallen; den gamla modren skyndar till Pohjola och frågar af dess värdinna, hvart hon gjort af Lemminkäinen: 1—62. — Louhi bekänner efter långa omsvep hvart hon sändt hjelten, och solen gifver närmare besked rörande hans död: 63—194. — Lemminkäinens moder uppsamlar ur elfven de skilda delarne af hans kropp, sammanfogar dem och återkallar sin son till lifvet genom anlitande af besvärjelser och salvor: 195—554. — Lemminkäinen redogör för tillgången vid sin död och återvänder med sin moder till hemmet: 555—650. . . . . Sid. 201—222.

Sextonde Sången. Wäinämöinen timrar en båt och sänder Sampsa Pellervoinen att hemta virke: men för båtbyggnaden saknar han snart trenne ord: 1—118. — Då han icke annorstädes finner dessa ord, begifver han sig till Tuonela för att hemta dem derstädes: 119—362. — Man söker nu här qvarhålla Wäinämöinen, men han räddar sig genom sin trollkraft, och då han åter hemkommit, varnar han en hvar att begifva sig till Tuonela, samt skildrar de fasor som derstädes vänta alla onda menniskor: 363—412. . . . Sid. 223—237.

Sjuttonde Sången. Wäinämöinen går att hemta de trenne orden hos Antero Wipunen och väcker denne ur hans sömn under jorden: 1—98. — Wipunen uppslukar Wäinämöinen, som då börjar att häftigt plåga honom i hans inre: 99—146. — Wipunen söker genom mångahanda besvärjelser befria sig från sin gäst, men Wäinämöinen hotar att ej draga dädan, innan han erhållit de tre saknade orden: 147—526. — Wipunen sjunger nu för Wäinämöinen hela sin vishet:

HELSINGFORS,

Theodor Sederholms förlag.

I Finland och **Sverige**
hos de flesta bokhandlare.

I Köpenhamn
hos G. E. C. Gad och Iversens
boghandel.

I Leipzig
hos F. A. Brockhaus.

Pris: i **Finland** 5 mark 60 penni.
i **Sverige** 4 rdr,
i **Danmark** 2 Rbdr,
i **Leipzig** 1 Th. 20 Sgr.